

การจัดการภัยพิบัติสึนามิในเมืองท่องเที่ยวภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน :
ศึกษาเปรียบเทียบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เสี่ยงภัย

**Disaster Management in Andaman Tourist Cities: A Comparative Study of
Tsunami-Risk Municipalities**

รณนภัทร พันโกฏี

Ronnapath Pangoat

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Public Administration**

Prince of Songkla University

2560

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ การจัดการภัยพิบัติสึนามิในเมืองท่องเที่ยวภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน :
 ศึกษาเปรียบเทียบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เสี่ยงภัย
 ผู้เขียน นายรณณภัทร พันโกฏฐิ
 สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการสอบ

.....

.....ประธานกรรมการ

(ดร.สมพร คุณวิชิต)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพร บุญมาก)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิษฐา ชุสุข)

.....กรรมการ

(ดร.สมพร คุณวิชิต)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้
 สำหรับการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพล ศรีชนะ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยชิ้นนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคล
ที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(ดร.สมพร คุณวิชิต)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(นายรณณภัทร พัน โภฏี)

นักศึกษา

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยชิ้นนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นายรณภทร พันโกฏ)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	การจัดการภัยพิบัติสึนามิในเมืองท่องเที่ยวภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน : ศึกษาเปรียบเทียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เสี่ยงภัย
ผู้เขียน	นายรณณภัทร พัน โภฎิ
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

เหตุการณ์สึนามิที่เกิดขึ้นในปี 2547 ได้สร้างความเสียหายอย่างมากแก่พื้นที่ของจังหวัดกระบี่ พังงาและภูเก็ต ทั้งในแง่ความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สินและเศรษฐกิจทั้งของพื้นที่และของประเทศโดยรวม เนื่องจากเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ ฉะนั้นจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมรับมือเพื่อลดความเสียหายให้น้อยที่สุดหากเกิดขึ้นอีก ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันต่อการรับมือกับภัยสึนามิ โดยอาศัยระเบียบการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์ในการสนทนากลุ่มและสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อเก็บข้อมูลกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการภัยพิบัติ ทั้งในระดับนโยบายและในระดับปฏิบัติ จำนวน 27 คน วิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆที่ได้ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปความ (Content Analysis) ผลวิจัยเป็นดังนี้

1) ด้านผลกระทบ พบว่า จังหวัดพังงาได้รับผลกระทบสูงที่สุดในด้านชีวิต และด้านสิ่งปลูกสร้าง จังหวัดภูเก็ตมีมูลค่าความเสียหายที่เป็นตัวเงินสูงที่สุด และจังหวัดกระบี่ได้รับผลกระทบในครั้งนี้โดยรวมน้อยที่สุด 2) ด้านการฟื้นฟูจากอดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 พื้นที่ มีวิธีการดำเนินการในการฟื้นฟูที่คล้ายคลึงกันตามนโยบาย แต่จะแตกต่างกันเล็กน้อยตามของศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศักยภาพของชุมชนในการฟื้นคืนกลับ 3) ด้านการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน พบว่า ทั้ง 3 พื้นที่ ได้มีการดำเนินการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยสึนามิคล้ายคลึงกัน แต่จะมีความแตกต่างกันบ้างในด้านของวิธีการในการจัดการ ตามศักยภาพ ขนาด ลักษณะขององค์กรและระดับชื่อเสียงของความเป็นเมืองท่องเที่ยวของแต่ละเมือง

Thesis Title	Disaster Management in Andaman Tourist Cities: A Comparative Study of Tsunami-Risk Municipalities
Author	Ronnapath Pangoat
Major Program	Public Administration
Academic Year	2016

Abstract

The primary purpose of this study is to comparatively examine the impacts of tsunami disaster in 2004, the progress in recovery since then and preparedness activities undertaken in three tourist municipalities located in the Andaman Coast of Thailand. Data were collected employing in-depth and focus group interview techniques. The interviews were conducted with 27 Key informants who were actively involved in disaster management at both policy and operational levels. Content analysis was used to analyze the data. Results of the research showed that:

1. Pang Nga Province was highly affected by the tsunami disaster in 2004 in two aspects including live loss and property damage. Phuket was highly affected in terms of total loss. Krabi Province received the lowest impacts compared to the other two provinces.

2. In terms of recovery, the three municipalities were similar in recovery policy. However, the actual progress in recovery differed as the three were different in terms of municipality's managerial ability and resilience capacity of the communities.

3. In terms of preparedness, the three municipalities have done similar projects or activities. The progress of preparedness, however, was different due to the differences in capacity, size, type, and the level of tourism reputation of that city.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.สมพร คุณวิจิต เป็นอย่างสูง ที่ได้ให้ความเมตตากรุณาในการให้คำแนะนำ คำปรึกษา และได้มอบองค์ความรู้อย่างมากมายอันมีผลต่อการวิจัยในครั้งนี้ ทั้งยังให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบการแก้ไขข้อมูล ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นแนวทางได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น และเกิดความถูกต้องแม่นยำในการทำวิจัย ลดความผิดพลาดอันเกิดจากตัวผู้วิจัยเสมอมา นับตั้งแต่เริ่มการทำวิจัยจบจนกระทั่งวิทยานิพนธ์เล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยมีความประทับใจ และซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพร บุญมาก ประธานกรรมการสอบ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนิษฐา ชุสุข กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้ให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ รวมทั้งให้คำปรึกษาในการทำวิจัย เพื่อทำให้การวิจัยในครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างสูง ซึ่งได้แก่ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครผู้ภัยในพื้นที่ ผู้ที่มีประสบการณ์ตรงที่เคยได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ภัยสึนามิ เจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง และเทศบาลเมืองป่าตอง รวมทั้งกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด กรมพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สถานีตำรวจภูธร ตำรวจท่องเที่ยว ของจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต

ขอขอบพระคุณพี่ชายของผู้วิจัยที่ได้ช่วยเหลือและสนับสนุนทุนทรัพย์ในการเรียน และในการทำวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณเพื่อนที่น่ารักที่คอยช่วยเหลือในการทำวิจัย ให้คำปรึกษามาโดยตลอด ขอขอบคุณตนเองที่เลือกการเรียนและไม่ท้อถอย

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบรรพคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณาจารย์ที่ได้ถ่ายทอดวิธีวิทยาการวิจัยให้แก่ผู้วิจัยด้วยความเมตตา

นายรณณภัทร พันโกฏิ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ.....	(5)
Abstract.....	(6)
กิตติกรรมประกาศ.....	(7)
สารบัญ.....	(8)
รายการตาราง.....	(11)
รายการภาพประกอบ.....	(12)
บทที่ 1.....	1
บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	7
วัตถุประสงค์.....	7
ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
บทที่ 2.....	10
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
1. แนวคิดเกี่ยวกับภัยพิบัติ (Disaster).....	11
2. แนวคิดเกี่ยวกับคลื่นสึนามิ (Tsunami).....	18
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ (Disaster Management).....	24
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	33

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	50
บทที่ 3.....	53
วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	53
2. ประเภทของข้อมูล.....	54
3. งบประมาณ.....	55
4. เครื่องมือในการวิจัย.....	55
5. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเชิงคุณภาพ.....	56
6. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
7. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
8. การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล.....	59
9. ระยะเวลาในการทำวิจัย.....	59
บทที่ 4.....	61
ผลการวิจัย.....	61
ส่วนที่ 1 ปรากฏการณ์สึนามิ ผลกระทบและการฟื้นฟูในพื้นที่จังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต..	62
ส่วนที่ 2 การเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันต่อการรับมือสึนามิ	94
.....	94
ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ จังหวัด	122
กระบี่ พังงา และภูเก็ต.....	122
บทที่ 5.....	131

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	131
สรุปผลการวิจัย.....	132
ส่วนที่ 1 ผลกระทบของภัยพิบัติจากสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547 ต่อชุมชน และการศึกษาระดับพื้นที่ในปัจจุบัน ของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่.....	132
ส่วนที่ 2 การเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่ในปัจจุบันต่อการรับมือกับภัยพิบัติ ในระยะ 11 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์คลื่นสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547.....	134
อภิปรายผลการวิจัย.....	136
ส่วนที่ 1 การเปรียบเทียบผลกระทบต่อชุมชนของทั้ง 3 พื้นที่.....	137
ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการฟื้นฟูของ 3 พื้นที่.....	142
ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันต่อการรับมือกับสึนามิใน 3 พื้นที่ของจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต.....	146
ส่วนที่ 4 การนำเอากรอบการดำเนินงานเซนได (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction) มาวิเคราะห์กิจกรรมในการรับมือในแต่ละพื้นที่ ของจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต ตามกรอบแนวคิด Sendai ทั้ง 4 กิจกรรม.....	150
ข้อเสนอแนะ.....	153
บรรณานุกรม.....	156
ภาคผนวก.....	164
แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย.....	178
ประวัติผู้เขียน.....	194

รายการตาราง

หน้า

ตาราง 1: สถิติภัยพิบัติย้อนหลัง 10-20 ปี ของความเสียหายที่เกิดจากภัยพิบัติ.....	17
ตาราง 2: จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ได้รับผลกระทบ	23
ตาราง 3: จำนวนผู้รับบาดเจ็บที่รักษาตัวในโรงพยาบาล	24
ตาราง 4: การเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติ.....	48
ตาราง 5: ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	54
ตาราง 6: เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	57
ตาราง 7: แบบตรวจสอบกิจกรรมในการเตรียมความพร้อม	124
ตาราง 8: สรุปความเสียหายด้านชีวิตของทั้ง 3 พื้นที่	139
ตาราง 9: สรุปความเสียหายต่อสิ่งปลูกสร้างและมูลค่าทางเศรษฐกิจ.....	140
ตาราง 10: การเปรียบเทียบรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดภาคใต้ 5 อันดับแรก.....	171
ตาราง 11: จำนวนผู้เสียชีวิต บาดเจ็บ และสูญหายจากสึนามิในปี 2547.....	177

รายการภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบ 1: แผนภาพแสดงแนวโน้มภัยพิบัติทั่วโลก	16
ภาพประกอบ 2: ภาพวงจรภัยพิบัติ	26
ภาพประกอบ 3: กรอบแนวคิดในการวิจัยเชิงคุณภาพ	50
ภาพประกอบ 4: ภาพความเสียหายของพื้นที่ชายหาดอ่าวนาง	62
ภาพประกอบ 5: ปรากฏการณ์สึนามิ และผลกระทบต่อชุมชนอ่าวนาง	63
ภาพประกอบ 6: แผนภาพการฟื้นฟูในปัจจุบันขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง	67
ภาพประกอบ 7: ภาพย่านธุรกิจการค้า และชายหาดอ่าวนาง	72
ภาพประกอบ 8: ภาพความเสียหายจากสึนามิของพื้นที่หมู่บ้านน้ำเค็ม	74
ภาพประกอบ 9: ปรากฏการณ์สึนามิ และผลกระทบต่อชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง	75
ภาพประกอบ 10: แผนภาพการฟื้นฟูขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง	79
ภาพประกอบ 11: ภาพชายหาดบริเวณอนุสรณ์สถาน และเรือที่ถูกคลื่นซัดเข้ามาในหมู่บ้าน	83
ภาพประกอบ 12: ภาพความเสียหายจากสึนามิของเทศบาลเมืองป่าตอง	84
ภาพประกอบ 13: ปรากฏการณ์สึนามิ และผลกระทบต่อชุมชนเทศบาลเมืองป่าตอง	85
ภาพประกอบ 14: แผนภาพการฟื้นฟูของเทศบาลเมืองป่าตอง	89
ภาพประกอบ 15: ภาพซอยบางลา และชายหาดป่าตอง	93
ภาพประกอบ 16: ภาพวันรำลึกสึนามิ และการอบรมให้ความรู้	95
ภาพประกอบ 17: ป้ายบอกเส้นทางหนีภัย และพื้นที่ปลอดภัย	97
ภาพประกอบ 18: แผนที่เส้นทางอพยพหนีภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง	97
ภาพประกอบ 19: การประชุมอบรมขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง	99
ภาพประกอบ 20: ภาพการซ้อมแผนหนีภัย และภาพห่อเดือนภัยสึนามิ	101
ภาพประกอบ 21: ภาพเขื่อนเคเบี่ยน	102
ภาพประกอบ 22: แผนภาพการเตรียมความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง	103
ภาพประกอบ 23: ภาพแหล่งความรู้สึนามิ และกิจกรรมการประชุมหมู่บ้าน	105

รายการภาพประกอบ(ต่อ)

	หน้า
ภาพประกอบ 24: ภาพศูนย์พักพิงผู้อพยพ และป้ายบอกเส้นทางหนีภัย.....	106
ภาพประกอบ 25: แผนที่เส้นทางหนีภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง	107
ภาพประกอบ 26: ภาพการปฏิบัติงานของตำรวจ และการประชุมการประสานงานร่วมกัน	109
ภาพประกอบ 27: ภาพการซ้อมหนีภัยสึนามิ และหอดูเตือนภัยสึนามิ	110
ภาพประกอบ 28: ภาพอาคารหลบภัยสึนามิในหมู่บ้านน้ำเค็ม.....	112
ภาพประกอบ 29: แผนภาพการเตรียมความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง.....	113
ภาพประกอบ 30: ภาพการอบรมเกี่ยวกับสึนามิ และการประชุมการจัดงานรำลึกสึนามิ	114
ภาพประกอบ 31: ภาพจุดปลอดภัย และป้ายบอกพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิ.....	116
ภาพประกอบ 32: แผนที่หนีภัยสึนามิเทศบาลเมืองป่าตอง	117
ภาพประกอบ 33: ภาพห้างจิงซีลอนป่าตอง และการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ.....	119
ภาพประกอบ 34: ภาพหอดูเตือนภัย และสถานีเรดาร์ตรวจวัดคลื่น	120
ภาพประกอบ 35: แผนการเตรียมความพร้อมของเทศบาลเมืองป่าตอง	121
ภาพประกอบ 36: ภาพการซ้อมแผนหนีภัยเวลากลางคืน และการซ้อมแผนแบบ Table Top	136
ภาพประกอบ 37: แผนที่ท้องที่จังหวัดกระบี่	166
ภาพประกอบ 38: แผนที่ท้องที่จังหวัดพังงา	168
ภาพประกอบ 39: แผนที่ท้องที่จังหวัดภูเก็ต	170
ภาพประกอบ 40: ลักษณะภูมิประเทศภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน	172
ภาพประกอบ 41: แผนที่ประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบจากสึนามิ	173
ภาพประกอบ 42: แผนที่โลกแสดงแนวเขตรอยต่อของแผ่นเปลือกโลก	174
ภาพประกอบ 43: ภาพจำลองการเกิดแผ่นดินไหวใต้ท้องทะเล	175
ภาพประกอบ 44: ภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่ของคลื่นสึนามิ	176
ภาพประกอบ 45: ภาพแสดงประเทศที่ได้รับผลกระทบจากคลื่นสึนามิ	176

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: UNWTO) ได้คาดการณ์สถานการณ์การท่องเที่ยวของโลกในปี พ.ศ. 2563 ว่าจะมีปริมาณนักท่องเที่ยวเดินทางระหว่างประเทศเพิ่มสูงขึ้นถึง 1.6 พันล้านคน แบ่งออกเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางภายในภูมิภาคของผู้เดินทางเองจำนวน 1.20 พันล้านคน และนักท่องเที่ยวที่เดินทางไกลข้ามจากภูมิภาคหนึ่งไปยังอีกภูมิภาคหนึ่งอีกประมาณ 378 ล้านคน โดยทวีปยุโรปเป็นภูมิภาคที่จะมีนักท่องเที่ยวมากที่สุดถึง 717 ล้านคน รองลงมาเป็นทวีปเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก 397 ล้านคน อเมริกา 282 ล้านคน แอฟริกา 77 ล้านคน ตะวันออกกลาง 69 ล้านคน และเอเชียใต้ 19 ล้านคน ตามลำดับ (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน, ม.ป.ป.) ปัจจุบันแต่ละประเทศมีการเพิ่มบทบาทสำคัญของตลาดเกิดใหม่เพื่อเพิ่มการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวให้สูงขึ้น หลายๆ ประเทศจึงมีการลงทุนด้านการท่องเที่ยว การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การกำหนดกลยุทธ์ และการใช้นโยบายปกป้องคนของตนให้เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศเพื่อแข่งชิงตลาดในเวทีโลก อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยมีบทบาทสำคัญมากต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยสามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศไทยมากกว่าห้าแสนล้านบาทต่อปี ก่อให้เกิดการจ้างงาน การกระจายรายได้ไปสู่อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและประชาชนในพื้นที่ การกระจายความเจริญด้านต่างๆ ไปสู่ภูมิภาคทั้งการสร้างระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ พัฒนาสังคม อนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม รวมถึงการดูแลคุ้มครองสิ่งแวดล้อม (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2556) รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว พบว่าในรอบปี พ.ศ. 2555 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 57.80 เปอร์เซ็นต์ สูงกว่าในรอบปี พ.ศ. 2552-2554 สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติพบว่าในแต่ละปีประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวจากหลายๆ ประเทศเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ซึ่งเมื่อศึกษาพัฒนาการการท่องเที่ยวของประเทศไทยตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่าประเทศไทยมีการพัฒนาการท่องเที่ยวมาช้านานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2493 โดยมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 81,000 คน ต่อมาในปี พ.ศ. 2516 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติมากกว่า 1 ล้านคน และในอีก 8 ปีต่อมา หรือปี พ.ศ. 2524 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มมากขึ้น 2 เท่า คือ ประมาณ 2

ล้านคน หลังจากนั้นภายในระยะเวลาไม่ถึง 10 ปี คือ ในปี พ.ศ. 2533 ประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้นอีก 2 เท่าเป็น 5.3 ล้านคน และในปี พ.ศ. 2544 มีจำนวนเพิ่มขึ้นถึงระดับ 10 ล้านคน โดยอีก 11 ปีให้หลัง คือในปี พ.ศ. 2555 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในประเทศไทยเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า (กรมการท่องเที่ยว, 2556)

ประเทศไทยมีความได้เปรียบทางด้านการท่องเที่ยว มีทรัพยากรพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลายกระจายอยู่ในทุกจังหวัดทั่วภูมิภาค และมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งซึ่งมีความสวยงามติดระดับโลก มีเอกลักษณ์ต่างจากภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งสามารถพัฒนาให้เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงอุตสาหกรรมที่สนับสนุนเชื่อมโยง และยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนาอีกจำนวนมาก เมื่อพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยกับประเทศในทวีปเอเชีย โดยพิจารณาจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง ที่นักท่องเที่ยวทั่วโลกรู้จักกันเป็นอย่างดี (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554)

ลักษณะของเมืองท่องเที่ยวขึ้นเป็นเขตพื้นที่ที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวอย่างมาก และมีสถานที่ที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่จัดเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว หมายถึง พื้นที่ สิ่งของ กิจกรรม และสิ่งอื่นใดที่สามารถให้คุณค่าในเชิงการท่องเที่ยว เช่น คุณค่าเชิงประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ความสวยงามตามธรรมชาติ และการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่แก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น และการท่องเที่ยวมีองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้เมืองนั้นเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวดังนี้

1) แหล่งท่องเที่ยว เป็นทรัพยากรที่สำคัญ จัดเป็นอุปทานของการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถจำแนกแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ 2) แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ โบราณคดี 3) แหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม

2) บริการการท่องเที่ยว เป็นบริการที่รองรับ มอบความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งอาจเป็นดึงดูดใจได้ด้วย เช่น ที่พัก อาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรมและบริการอื่นๆ ทั้งนี้รวมถึงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่นๆอีกด้วย

3) ตลาดการท่องเที่ยว เป็นการแสดงออกของอุปสงค์ ซึ่งมีความต้องการในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมในการพักผ่อนหย่อนใจ และกิจกรรมอื่นๆ มีการส่งเสริมการพัฒนาการขายและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545)

เมืองท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย ครอบคลุม 6 จังหวัด ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดพังงา กระบี่ ภูเก็ต ระนอง สตูล และตรัง ซึ่งเป็นจังหวัดที่เรียงตัว

อยู่ทางตอนใต้ของประเทศไทยตามชายฝั่งทะเล จึงมีลักษณะทางภูมิประเทศและรูปแบบทางประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรมที่ใกล้เคียงกัน มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่คล้ายคลึงกัน เช่น ชายหาด หมู่เกาะต่างๆ แหล่งดำน้ำ ทรัพยากรทางธรรมชาติบนบก เช่น เทือกเขา ถ้ำ และน้ำตก ทรัพยากรท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตแบบท้องถิ่น มีมนต์เสน่ห์ของความเป็น “Andaman Paradise หรือมรกตเมืองใต้” ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเพื่อเพิ่มความหลากหลายในท่องเที่ยว มีบริการพื้นฐานสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติทางทะเลชั้นนำของโลก (World Class) (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน, 2556) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในเขตภาคใต้สร้างรายได้มูลค่ามหาศาลให้กับประเทศ โดยในปี พ.ศ. 2549 มีรายได้จากการท่องเที่ยวของภาคใต้รวมทั้งหมด 147,297 ล้านบาท หรือร้อยละ 20 ของรายได้จากการท่องเที่ยวรวมทั้งประเทศโดยส่วนใหญ่มาจากแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน โดยเฉพาะจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่และจังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวทางทะเลของภาคที่มีชื่อเสียงระดับนานาชาติโดยมีรายได้รวมกันสูงถึง 83 เปอร์เซ็นต์ ของรายได้จากการท่องเที่ยวภาคใต้ และเกือบ 80 เปอร์เซ็นต์นั้นเป็นรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน, 2558)

ปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งและเป็นความต้องการพื้นฐานของนักท่องเที่ยวในการพิจารณาเลือกประเทศเป้าหมายที่ต้องการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวนั้น พบว่าความปลอดภัย (Safety) เป็นปัจจัยที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก รองลงมาคือความคุ้มค่าเงิน (Value for Money) (กานต์ชนก ดาบสมเด็จ, 2550) โดยความสามารถในการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวในด้านความปลอดภัยให้ได้มาตรฐานที่สูงกว่าคู่แข่งจากประเทศอื่นๆ ย่อมนำไปสู่การบริโภคซ้ำๆ ของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ หรือการที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติแนะนำให้เพื่อนสนิท มิตรสหายให้มาท่องเที่ยว ณ แหล่งท่องเที่ยวที่ตนเองประทับใจจะเป็นการสร้างรายได้ให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยอย่างยั่งยืนในระยะยาว (กวิณ วงศ์ลีดี และศิริเพ็ญ เขี่ยมจรรยา, 2555)

ปัจจุบันภัยพิบัติทางธรรมชาติเป็นภัยคุกคามที่ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินชีวิตของประชาชน และในแต่ละปีก็ได้สร้างความเสียหายให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้แนวโน้มที่จะสร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นภัยพิบัติทางธรรมชาติจึงเป็นปัญหาสาธารณสุขที่ทุกภาคส่วนควรให้ความตระหนักถึงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (ศิริรักษ์ สิงหเสม, 2554) โลกของเราต้องเผชิญอยู่กับภัยพิบัติในรูปแบบต่างๆ ที่อาจแตกต่างกันไปตามสภาพทางภูมิประเทศ สิ่งแวดล้อม และภูมิอากาศในแต่ละพื้นที่ เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด พายุ ดินถล่ม และสึนามิ เป็นต้น และอีกสาเหตุหนึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ซึ่งมีผลมาจากกิจกรรมของมนุษย์ที่กระทบการเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบ

ของบรรยากาศโลกทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติขึ้นแล้วมนุษย์ไม่สามารถป้องกันหรือจัดการกับธรรมชาติได้ ทำได้เพียงการลดหรือการบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้เท่านั้น (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และนิลบล สู้พานิช, 2549; รพีพร ชีรภัทรมงคล, 2557) สภาวะโลกร้อนเริ่มแสดงผลกระทบให้เห็นได้อย่างชัดเจนจากภัยทางธรรมชาติต่างๆที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง และครอบคลุมไปทั่วทุกภูมิภาค ซึ่งเห็นได้จากการทวีความรุนแรงของภัยพิบัติต่างๆ เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม พายุ ภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินไหวและ สึนามิ โดยเฉพาะช่วง 30 ปีที่ผ่านมานี้มีอัตราการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เพิ่มสูงขึ้นในแบบขยับบันได เช่น ภัยพิบัติทางน้ำเพิ่มขึ้น 30.7 เปอร์เซ็นต์ วาตภัย (พายุ) เพิ่มขึ้น 26.6 เปอร์เซ็นต์ และแผ่นดินไหวเพิ่มขึ้น 8.6 เปอร์เซ็นต์ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554)

ธเนศ ต่วนชะเอม (2548) ได้รายงานไว้ว่า จากการเกิดแผ่นดินไหวอย่างรุนแรงที่หมู่เกาะสุมาตราประเทศอินโดนีเซียที่ผ่านมา ในวันที่ 26 ธันวาคม ปี พ.ศ.2547 ส่งผลให้เกิดเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิขึ้น และเกิดผลกระทบมายัง 6 จังหวัดทางภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย ทำให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่างมากมายมหาศาล ประเทศไทยยังไม่มีเตรียมความพร้อมในการรับมือกับมหัศจรรย์ในระดับนี้ที่เหมาะสม ถึงแม้ว่าจะได้รับคำชมจากต่างชาติก็ตามแต่หากว่ามีประเด็นอีกหลายอย่างที่ควรนำมาเป็นบทเรียนเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อการรับมือกับภัยพิบัติที่อาจจะเกิดขึ้นอีกในอนาคตได้ (ลักขณา ไทยเครือ, 2549) นอกจากนี้เหตุการณ์แผ่นดินไหวดังกล่าวนี้มีความรุนแรงระดับ 9 ตามมาตราริกเตอร์ (Richter Scale) ที่มีศูนย์กลางอยู่ที่พื้นมหาสมุทรอินเดีย ซึ่งห่างจากเมืองเมดานทางตอนเหนือของเกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือราว 330 กิโลเมตร เมื่อเวลา 07.58 น. ได้ก่อให้เกิดการสั่นสะเทือนใต้ผิวน้ำอย่างมโหฬาร มวลน้ำทะเลจำนวนมหาศาลจึงกระเพื่อมอย่างรุนแรง ก่อตัวเป็นระลอกคลื่นสึนามิ (Tsunami) ประเภท Earthquake Sea Wave แผ่กระจายออกไปทุกทิศทุกทาง จากจุดเหนือศูนย์กลางของการไหว (Epicenter) ด้วยความเร็ว 600-1,000 กิโลเมตรต่อชั่วโมง และถาโถมเข้าสู่ชายฝั่งของดินแดนโดยรอบมหาสมุทรอินเดียทั้ง 12 ประเทศ คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ไทย พม่า อินเดีย ศรีลังกา บังกลาเทศ มัลดีฟส์ เซเชลส์ โชมเลียเคนยา และแทนซาเนีย อย่างรุนแรง สร้างความพินาศอย่างใหญ่หลวงแก่สิ่งก่อสร้างและทรัพย์สินอย่างมากมายมหาศาล ตลอดจนคร่าชีวิตผู้คนไปไม่น้อยกว่า 300,000 คนอีกด้วย

เหตุการณ์แผ่นดินไหวเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 จากการที่เกิดแผ่นดินไหว โดยมีศูนย์กลางอยู่ในทะเลลึกลงไปราว 28.6 กิโลเมตร พิกัดที่ 3.298 องศาเหนือ และ 95.778 องศาตะวันออก ทางทิศตะวันตกของหมู่เกาะสุมาตราเหนือซึ่งอยู่ใกล้กับประเทศไทย ทำให้เกิดรอยเลื่อนของเปลือกโลกเป็นแนวยาวนับพันกิโลเมตรจนก่อให้เกิดคลื่นยักษ์สึนามิขึ้น (วาสนา เพ็ชรภักดิ์,

2550) สึนามิที่เกิดขึ้นนั้นเป็นผลมาจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวในเขตของหมู่เกาะสุมาตราประเทศอินโดนีเซียซึ่งเกิดการมุดและบิดตัวของเปลือกโลกอย่างพร้อมๆกัน จึงทำให้ส่งผลกระทบคือเกิดคลื่นสึนามิยังพื้นที่ชายฝั่งทะเลของประเทศไทยซึ่งตั้งอยู่บนพื้นที่ๆใกล้กับหมู่เกาะสุมาตราของประเทศอินโดนีเซีย สำหรับบริเวณหมู่เกาะอันดามันนั้นแผ่นดินไหวเพียงอย่างเดียวจะมีการเคลื่อนตัวอยู่ที่ 14-34 มิลลิเมตรต่อปี ซึ่งน้อยกว่าหมู่เกาะสุมาตราที่มีอัตราความเร็วในการเคลื่อนที่ของแผ่นทวีปอยู่ที่ราว 63 มิลลิเมตรต่อปี อันเนื่องมาจากอายุและความหนาแน่นของแผ่นทวีปมีน้อย เป็นปัจจัยสำคัญต่ออัตราความเร็วในการเคลื่อนที่ของแผ่นทวีป จึงส่งผลต่อการเกิดแผ่นดินไหวดังกล่าว ซึ่งจะเห็นได้จากการเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ในเขตทางตอนใต้ของหมู่เกาะสุมาตราอยู่บ่อยครั้ง (อาทิตย์ อินทวิ, 2551) แผ่นเปลือกโลกไม่ได้หยุดอยู่นิ่ง แต่มีการเคลื่อนที่ตลอดเวลาคล้ายกับการเคลื่อนย้ายวัตถุบนสายพานลำเลียงสิ่งของ จึงมีความเสี่ยงที่จะเกิดแผ่นดินไหวขึ้นอีกเรื่อยๆ และจากผลการสำรวจท้องมหาสมุทรที่ผ่านมาพบว่ามีแนวสันเขากลางมหาสมุทรรอบโลก (Global Mid Ocean Ridge) ที่มีความยาวกว่า 50,000 กิโลเมตร และกว้างกว่า 800 กิโลเมตร การศึกษาทางด้านธรณีวิทยาพบว่า หินบริเวณสันเขานั้นเป็นหินใหม่มีอายุน้อยกว่าหินที่อยู่ในแนวถัดออกมา จึงได้มีการตั้งทฤษฎีว่าแนวสันเขากลางมหาสมุทรคือ รอยแตกกึ่งกลางมหาสมุทร ซึ่งรอยแตกนี้เป็นรอยแยกของแผ่นเปลือกโลกที่ถูกแรงดันจากหินหนืดภายใต้เปลือกโลกดันออกจากกันทีละน้อย และรอยแยกของแผ่นเปลือกโลกดังกล่าวทำให้เกิดการเคลื่อนที่ของแผ่นเปลือกโลกต่างๆขึ้น (ณัฐธีร์ เปรมาสุทธิพัฒน์, 2550)

สำหรับประเทศไทยซึ่งอยู่ห่างจุดศูนย์กลางแผ่นดินไหว 500-600 กิโลเมตร ในครั้งนั้น คลื่นยักษ์สึนามิใช้เวลาเดินทางราว 1 ชั่วโมงครึ่ง ได้ถาโถมเข้ากระหน่ำชายฝั่งภาคใต้ด้านทะเลอันดามัน ในเขตพื้นที่ 6 จังหวัด คือ ภูเก็ต พังงา กระบี่ ระนอง สตูล และตรัง ตั้งแต่เวลาประมาณ 09.00-10.30 น. แรงถล่มของคลื่นยักษ์ที่ทรงพลังมหาศาลซึ่งมีความสูง 7-15 เมตร ได้ทำลายอาคารบ้านเรือนและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่อยู่ในบริเวณชายฝั่งไปจนราบ รวมทั้งทรัพย์สินอื่น ๆ อีกมากมาย มหาศาล ซึ่งคิดเป็นมูลค่าไม่น้อยกว่า 100,000 ล้านบาท ยิ่งไปกว่านั้น ผู้คนทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศก็ต้องสังเวทชีวิตให้กับมหัศจรรย์ครั้งนี้นับหมื่นคน นับได้ว่าเป็นการเกิดภัยทางธรรมชาติครั้งยิ่งใหญ่ ซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อนในประเทศไทย ความสูญเสียดังกล่าว แม้ว่าในทางกายภาพจะจำกัดอยู่เฉพาะบริเวณชายฝั่งทะเลของ 6 จังหวัดภาคใต้เท่านั้น แต่มหัศจรรย์ครั้งนี้ก็ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของไทยโดยรวมของประเทศเป็นอันมาก (ลักขณา ไทยเครือ, 2549)

คณะกรรมการยุโรปได้ระบุถึงแนวโน้มของการเกิดภัยพิบัติว่า ประเทศที่กำลังพัฒนาต้องเผชิญกับภัยพิบัติทางธรรมชาติสูงกว่าประเทศที่พัฒนาแล้วมากถึง 3 เท่า และความเสียหายจากภัยพิบัติต่างๆนั้นมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้อีก (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการป้องกันและ

จัดการภัยพิบัติ, 2556) ช่วงทศวรรษที่ผ่านมาเป็นเวลาที่ภัยพิบัติที่มีขนาดใหญ่ได้เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากสร้างความเสียหายให้แก่ชีวิตรวมทั้งทรัพย์สินของประชาชน อีกทั้งระบบเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเสียหายคิดเป็นมูลค่าอันมหาศาล สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนานั้นภัยพิบัติเป็นอุปสรรคที่สำคัญในการบรรลุถึงเป้าหมายของการพัฒนาที่จะสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนดีขึ้น แนวโน้มของการเกิดภัยพิบัติและผลกระทบต่างๆ จะมีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและภาวะโลกร้อน รวมถึงการขยายตัวของประชากร และการเติบโตของพื้นที่เขตเมือง ซึ่งที่ผ่านมาเป็นการขยายพื้นที่เพื่อการตั้งที่อยู่อาศัยและพื้นที่เพื่อการประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจเข้าไปในเขตพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติมากขึ้นทำให้แนวโน้มในความสูญเสียเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว และการรับมือกับภัยพิบัติที่เกิดขึ้นนั้นมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเช่นกัน (พรเทพ ศิริวนารังสรรค์, 2554)

จากสภาวะภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงรวมถึงการเคลื่อนที่ของแผ่นเปลือกโลกที่ไม่หยุดนิ่งจนก่อให้เกิดภัยพิบัติอย่างรุนแรงและมีความถี่ในการเกิดเพิ่มมากขึ้น จึงมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดภัยพิบัติเหล่านี้ขึ้นได้อีก ดังนั้นจึงต้องมีเตรียมความพร้อมในการรับมือที่ดี มีการดูแลรักษาความปลอดภัย การให้ความรู้เบื้องต้นหากเกิดภัยพิบัติขึ้น และการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวและประชาชนในยามเกิดภัยพิบัติจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง หากชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความพร้อมในการรับมือในยามเกิดภัยพิบัติที่ดี ก็จะทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังประเทศไทยเพิ่มมากยิ่งขึ้น

การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยควรให้มุ่งเน้นไปที่การเตรียมพร้อมด้านการรับมือในการจัดการภัยพิบัติที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ซึ่งในแต่ละปีมีเป็นจำนวนมาก หากนักท่องเที่ยวเหล่านั้นประสบปัญหาในระหว่างการท่องเที่ยวในประเทศไทยบ่อยครั้ง แต่ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนหรือหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง หากเกิดภัยพิบัติขึ้นอาจทำให้นักท่องเที่ยวเหล่านั้นไม่หันกลับมาท่องเที่ยวในประเทศไทยอีก รวมทั้งยังเผยแพร่ปัญหาหรือเรื่องราวไม่ดีเหล่านั้นระหว่างที่ท่องเที่ยวอยู่ในประเทศไทยไปสู่วงกว้าง อันจะทำให้การท่องเที่ยวของประเทศเกิดความเสียหาย ภาพลักษณ์ของประเทศไทยแย่ นักท่องเที่ยวไม่เดินทางมาใช้บริการการท่องเที่ยวของไทย มีผลต่อเศรษฐกิจและบุคคลที่เกี่ยวข้องรวมถึงประชาชนผู้ประกอบอาชีพด้านการบริการแก่นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะเมื่อเปิด Asean Economics Community (AEC) ในปี พ.ศ. 2558 มีการคาดการณ์ว่าจะมีนักท่องเที่ยวในเขตประเทศ ASEAN หลังไหลเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น ดังนั้นจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมในการรับมือที่ดีและมีประสิทธิภาพเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนต่อไป ในประเทศไทยยังไม่เคยมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการ

ภัยพิบัติในเมืองท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติในเมืองท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาแนวทางในการรับมือต่อภัยพิบัติที่อาจจะเกิดขึ้นได้อีกอย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเมืองท่องเที่ยวมีความพิเศษหรือแตกต่างจากชุมชนหรือเมืองโดยทั่วไป เพราะมีความหลากหลายทางด้านประชากรทั้ง เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม และแหล่งที่มา ซึ่งเข้ามาท่องเที่ยว มาทำธุรกิจ และมีแรงงานข้ามชาติเข้ามาทำงานรับจ้างเป็นจำนวนมาก มีโครงสร้างมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ถูกสร้างขึ้นมามากมายเช่น สถานบันเทิงในยามค่ำคืน ร้านอาหาร ร้านค้า ร้านอาหาร ห้างสรรพสินค้า รีสอร์ทและ โรงแรมต่างๆที่มีมูลค่ามากมายมหาศาล ดังนั้น การจัดการภัยพิบัติสำหรับเมืองท่องเที่ยวจึงต้องมีลักษณะเฉพาะหรือมีความพิเศษต่างจากเมืองอื่นๆ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะช่วยให้เมืองท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอันดามันของไทยมีแนวทางในการจัดการต่อปัญหาภัยพิบัติที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ต่อไป

คำถามวิจัย

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีการเตรียมความพร้อมอย่างไรบ้าง 11 ปี นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์คลื่นสึนามิในปี พ.ศ. 2547 หน่วยงานเหล่านี้ได้มีการเตรียมการรับมือกับภัยพิบัติสึนามิอย่างไรบ้าง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของภัยพิบัติจากสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547 ต่อชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ รวมทั้งศึกษาถึงการฟื้นฟูในปัจจุบันภายหลังจากการเกิดเหตุการณ์ในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย ของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่
2. เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันต่อการรับมือกับภัยพิบัติ ในระยะ 11 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์คลื่นสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

1. ทราบถึงผลกระทบของภัยพิบัติจากสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547 ต่อชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ และทราบถึงแนวทางในการฟื้นฟูภายหลังจากการเกิดเหตุการณ์ ในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย ของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่
2. ทราบถึงการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ในการรับมือกับภัยพิบัติที่อาจจะเกิดขึ้นในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย ของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่

3. เพื่อสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปวางแผนในการจัดการ การรับมือต่อภัยพิบัติสึนามิในเขตเมืองท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และสามารถนำไปเป็นต้นแบบในการจัดการภัยพิบัติสึนามิของเขตเมืองท่องเที่ยวอื่นๆที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันได้

ขอบเขตของการวิจัย

การจัดการภัยพิบัติสึนามิในเมืองท่องเที่ยวภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน : ศึกษาเปรียบเทียบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เสี่ยงภัย มีขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย ได้แก่ เทศบาลเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ต องค์การบริหารส่วนตำบลบางอ่าวนางจังหวัดกระบี่ และองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง จังหวัดพังงา โดยทำการสัมภาษณ์กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการภัยพิบัติ ทั้งในระดับนโยบายและในระดับปฏิบัติได้แก่ ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ครู/อาจารย์ ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้มีบทบาทสำคัญในชุมชน ผู้บริหารท้องถิ่น และบุคลากรเจ้าหน้าที่หรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการภัยพิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งผู้ที่มีประสบการณ์ตรงที่เคยได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์สึนามิในปี พ.ศ. 2547

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การจัดการภัยพิบัติ การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ การลดผลกระทบจากภัยพิบัติ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิในทั้ง 3 แห่ง ใน 3 จังหวัด ได้แก่ เทศบาลเมืองป่าตองจังหวัดภูเก็ต องค์การบริหารส่วนตำบลบางอ่าวนางจังหวัดกระบี่ และองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงจังหวัดพังงา

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตพื้นที่ในการวิจัยได้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิ ในเขต 3 จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน ได้แก่ เทศบาลเมืองป่าตองจังหวัดภูเก็ต องค์การบริหารส่วนตำบลบางอ่าวนางจังหวัดกระบี่ และองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงจังหวัดพังงา ที่เคยได้รับผลกระทบจากคลื่นสึนามิ

4. ขอบเขตช่วงเวลาในการศึกษา

ขอบเขตช่วงเวลาในการวิจัยครั้งนี้ เริ่มต้นตั้งแต่เดือน เมษายน พ.ศ. 2558 จนถึงเดือน ตุลาคม พ.ศ.2559 โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร จากนั้นจัดทำโครงร่างวิทยานิพนธ์และนำเสนอวิทยานิพนธ์ ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากภาคสนาม โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

นำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ผลจากการเก็บข้อมูลที่ได้มาและจัดข้อมูลตามวัตถุประสงค์ พร้อมทำการตรวจสอบข้อมูลและปรับปรุงแก้ไข จากนั้นเขียนวิทยานิพนธ์และจัดทำเป็นรูปเล่มรายงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การจัดการภัยพิบัติ หมายถึง การดำเนินการต่างๆในช่วงก่อน ระหว่าง และหลัง การเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติ เพื่อการควบคุมภัยพิบัติ และเพื่อจัดหากรอบในการให้ความช่วยเหลือต่อ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในอันตรายให้หลีกเลี่ยง ลดและฟื้นฟูตัวจากผลกระทบจากภัยพิบัติ

2. การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ หมายถึง การเตรียมตัวขององค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย ของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ เพื่อการวางแผนรับมือ กับภัยพิบัติที่อาจจะเกิดขึ้นอีกในอนาคต เช่น การแจ้งเตือนภัย การจัดเตรียมอุปกรณ์ในการช่วยชีวิต เบื้องต้น การเตรียมแผนการอพยพ และการช่วยเหลืออื่นๆ เป็นต้น

3. สึนามิ หมายถึง คลื่นของน้ำทะเลซึ่งเคลื่อนตัวในมหาสมุทรด้วยความเร็วที่สูง มาก และมีพลังที่รุนแรง สามารถเคลื่อนที่ไปได้เป็นระยะทางไกลๆ เมื่อคลื่นเคลื่อนที่เข้าสู่บริเวณ ชายฝั่งก็จะทำให้เกิดเป็นคลื่นที่มีขนาดใหญ่มาก ที่เรียกกันว่า คลื่นยักษ์ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหาย อย่างใหญ่หลวงต่อชีวิต และทรัพย์สินของผู้คนที่อาศัยอยู่ตามบริเวณชายฝั่งในเขตจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547

4. ชุมชน หมายถึง กลุ่มบุคคลที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ๆเสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติใน จังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่

5. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) คือหน่วยงานของรัฐที่มีการดำเนินงานเป็น อิสระจากส่วนกลาง ทำหน้าที่บริหารจัดการกิจการต่างๆ ในท้องถิ่นของตน ได้แก่ องค์การบริหาร ส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ๆมีความเสี่ยง ต่อการเกิดภัยพิบัติสึนามิ ได้แก่ เทศบาลป่าตอง จังหวัดภูเก็ต อบต.บางม่วง จังหวัดพังงา และอบต. อ่าวนาง จังหวัดกระบี่

6. พื้นที่เสี่ยง หมายถึง พื้นที่ๆเสี่ยงต่อการเกิดภัยพิบัติ ได้แก่ พื้นที่ชายหาดป่าตอง ในจังหวัดภูเก็ต พื้นที่ชายหาดของตำบลบางม่วงในจังหวัดพังงา และพื้นที่ชายหาดอ่าวนาง รวมถึง บนเกาะพีพีในจังหวัดกระบี่ ที่เคยผ่านการประสบกับปัญหาถูกคลื่นยักษ์สึนามิถล่ม เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 โดยเลือกจากพื้นที่ๆได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง

7. ภัยพิบัติ หมายถึง เหตุการณ์หรือสภาวะการณ์ที่ไม่เป็นปกติของสิ่งแวดล้อม ซึ่ง ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม เช่น คลื่นยักษ์สึนามิ เป็นต้น ทำ ความเสียหายอย่างกว้างขวางต่อชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ในจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาเรื่อง การจัดการภัยพิบัติสึนามิในเมืองท่องเที่ยวภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน : ศึกษาเปรียบเทียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เสี่ยงภัยครั้งนี้ได้มาจากหนังสือ วารสาร บทความทางวิชาการ รวมถึงผลงานทางการวิจัยต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศเพื่อให้ได้ทราบถึงแนวคิด ทฤษฎี ตัวแปร นิยามศัพท์ และระเบียบวิธีในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับภัยพิบัติ (Disaster)
2. แนวคิดเกี่ยวกับคลื่นสึนามิ (Tsunami)
3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ (Disaster Management)
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับภัยพิบัติ (Disaster)

1.1 ความหมายของภัยพิบัติ

ภัยพิบัติ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่า “อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนไปถึงภัยอื่นๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อสาธารณสุขชนไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ หรืออาจจะมีผู้ทำให้เกิดขึ้น เช่น อุบัติเหตุหรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตและร่างกายของประชาชนหรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และให้ความหมายรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย” อย่างไรก็ตามในทางสากลได้ให้ความหมายของคำว่า “ภัยพิบัติ” ว่าหมายถึง การหยุดชะงักอย่างรุนแรงของการปฏิบัติหน้าที่ของชุมชนหรือสังคม อันเป็นผลมาจากการเกิดภัยทางธรรมชาติหรือเกิด จากมนุษย์ซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตทรัพย์สิน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง เกินกว่าความสามารถของชุมชนหรือสังคมที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวจะรับมือได้ โดยการให้ทรัพยากรที่มีอยู่ ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับสาธารณสุขที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงเกินกว่าที่สังคมจะรับมือได้ ด้วยเหตุนี้จึงใช้คำว่า “ภัยพิบัติ” แทนคำว่า “สาธารณสุข” เพื่อให้สามารถเข้าใจได้ง่าย และสอดคล้องกับแนวความคิดเรื่อง Mainstreaming Disaster Risk Reduction into Development ตามหลักการทางสากลอีกด้วย

ภัยพิบัติ (Disaster) หมายถึง เหตุการณ์ที่ได้สร้างความเสียหายให้แก่สาธารณสุข ซึ่งมีความหมาย เช่นเดียวกับกับ สาธารณภัย ตามพระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนปี พ.ศ. 2522 ได้ให้ความหมาย ของสาธารณสุขว่าหมายถึง อุทกภัย อัคคีภัย วาตภัย ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีมาเป็น สาธารณะ ไม่ว่าจะภัยนั้นว่าจะเกิดจากธรรมชาติหรือว่ามีผู้กระทำให้ภัยนั้นเกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกายของประชาชนหรือความเสียหายที่เกิดต่อทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ (ประสิทธิ์ ไหมสีเสน, 2550)

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการหลายท่านที่ได้ให้ความหมายและอธิบายถึงความแตกต่างของภัย และภัยพิบัติเอาไว้ ได้แก่ พีรพัฒน์ คำเกิด (ม.ป.ป) ได้อธิบายความหมายของภัยพิบัติเอาไว้ว่า ภัย (Hazard) หมายถึง อันตรายที่เกิดจากธรรมชาติหรือเกิดจากการกระทำของมนุษย์ นำมาซึ่งความสูญเสียหรือความเสียหายโดยภัยนั้นแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม วาตภัย ดินถล่ม ภัยแล้ง ไฟไหม้ป่าหรือแผ่นดินไหว เป็นต้น ส่วนภัยที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ เช่น ภัยจากการขับซึรด การใช้ถนน อัคคีภัย ภัยจากสารเคมี ภัยจากสารพิษของโรงงานหรือภัยจากการก่อการร้าย เป็นต้น

ภัยพิบัติ (Disaster) หมายถึง ภัยที่เกิดขึ้นได้โดยธรรมชาติ หรือเกิดจากการกระทำของมนุษย์ส่งผลกระทบหรือสร้างความเสียหายให้เกิดต่อชีวิตและทรัพย์สินของคนในสังคมหรือชุมชน โดยที่ชุมชนไม่สามารถจัดการกับภัยพิบัตินั้นได้ด้วยตัวเอง

ความแตกต่างระหว่างภัยและภัยพิบัติ การที่ภัยจะสามารถพัฒนาต่อไปเป็นภัยพิบัติได้นั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบอยู่ 3 ส่วนด้วยกัน ได้แก่ ภัย (Hazard) หมายถึงอันตรายที่เกิดจากธรรมชาติหรือจากการกระทำของมนุษย์ ที่นำมาซึ่งความสูญเสียหรือความเสียหาย ความอ่อนแอ (Vulnerability) หมายถึง ปัจจัยทางด้านกายภาพ เช่น เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดผลกระทบจากภัยนั้นๆ ศักยภาพหรือความสามารถในการจัดการกับภัย (Capacity) หมายถึง ความสามารถในการจัดการหรือรับมือกับภัยที่จะเกิดขึ้น โดยการใช้ความสามารถและทรัพยากรต่างๆที่มีในการตอบสนองและเตรียมความพร้อมในการรับมือชุมชนที่ประสบภัยและมีศักยภาพเพียงพอในการจัดการกับภัยได้ด้วยตนเองนั้น ก็จะมี ความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินน้อยลง แต่ถ้าหากชุมชนใดมีความสามารถหรือทรัพยากรในการจัดการกับภัยน้อยแล้ว ชุมชนนั้นก็จะได้ รับความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ตาม จากความหมายของภัยพิบัติในข้างต้นที่ได้กล่าวมาสรุปได้ว่า ภัยพิบัติหมายถึง เหตุการณ์ภัยอันตรายต่างๆที่เกิดขึ้นทันทีทันใด อย่างไม่ทันคาดคิด ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สิน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม มีผลกระทบต่อดำรงชีวิต ยากเกินจะรับมือได้

1.2 ประเภทของภัยพิบัติ

ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นทั่วโลกนั้นมีอยู่หลายหลากด้วยกันซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 9 ประเภทใหญ่ๆดังนี้

1.1.1 วาตภัย หมายถึง ภัยธรรมชาติซึ่งเกิดจากพายุลมแรงแบ่งได้ 2 ชนิดคือ

1.1.1.1 วาตภัยจากพายุฤดูร้อน เกิดขึ้นในช่วงฤดูร้อน ซึ่งเกิดจากกระแสอากาศร้อนยกขึ้นสู่ด้านบนอย่างรุนแรงและเย็นตัวลงอย่างรวดเร็วจนสามารถกลั่นตัวเป็นหยดน้ำหรือลูกเห็บแล้วตกลงมาทำให้เกิดความเสียหายขึ้นได้ในบริเวณนั้นๆ สร้างความเสียหายต่ออาคารบ้านเรือน พืชผลทางการเกษตร เป็นอันตรายต่อชีวิตมนุษย์และสัตว์

1.1.1.2 วาตภัยจากพายุหมุนเขตร้อน เกิดขึ้นในช่วงของฤดูฝน เป็นพายุที่เกิดขึ้นเหนือทะเลจีนใต้และ มหาสมุทรแปซิฟิกในเขตร้อน ความรุนแรงของพายุหมุนเขตร้อนแบ่งจะสามารถได้ตามความเร็วลมเป็น พายุดีเปรสชัน พายุโซนร้อนและพายุไต้ฝุ่นตามลำดับ หากมีความแรงถึงขั้นพายุไต้ฝุ่นจะทำให้เกิดความเสียหายในบริเวณที่พายุเคลื่อนที่ผ่านเป็นอย่างมาก

1.1.2. อุทกภัย หมายถึง ภัยและอันตรายที่เกิดขึ้นจากน้ำท่วมหรือน้ำท่วมแบบฉับพลัน ซึ่งสาเหตุเกิดมาจากการที่ฝนตกหนักหรือฝนตกต่อเนื่องยาวนาน เนื่องมาจากหย่อมความกดอากาศต่ำ พายุหมุนเขตร้อน อันได้แก่ พายุดีเปรสชัน, พายุโซนร้อน, พายุไต้ฝุ่น ร่องมรสุมต่างๆ หรือร่องความกดอากาศต่ำกำลังแรง ลมมรสุมทางตะวันตกเฉียงใต้กำลังแรง ลมมรสุมทางตะวันออกเฉียงเหนือ เขื่อนพังซึ่งอาจมีสาเหตุจากแผ่นดินไหวและอื่นๆ ภัยจากน้ำท่วมหรืออุทกภัยนั้นสามารถแบ่งได้เป็น 1) อุทกภัยจากน้ำป่าไหลหลากและน้ำท่วมฉับพลัน 2) อุทกภัยจากน้ำท่วมขัง และน้ำเอ่อท้น

1.1.3. ความแห้งแล้งหรือภัยแล้ง คือ ภัยที่เกิดขึ้นจากการขาดแคลนน้ำในพื้นที่นั้นๆ เป็นเวลาต่อเนื่องยาวนาน ฝนแล้งไม่มีฝนตกต้องตามฤดูกาล จนก่อให้เกิดความแห้งแล้งขึ้น และส่งผลกระทบต่อชุมชน ซึ่งมีสาเหตุมาจากพายุหมุนเขตร้อนได้เคลื่อนที่ผ่านประเทศไทยน้อยหรือไม่มีผ่านเข้ามาเลยในปีนั้น เกิดร่องความกดอากาศต่ำที่มีกำลังอ่อน มรสุมตะวันตกเฉียงใต้มีกำลังอ่อน เกิดสภาวะฝนที่ทิ้งช่วงเป็นระยะเวลานาน หรือเกิดปรากฏการณ์เอลนีโญที่รุนแรง ทำให้ฝนตกน้อยลงกว่าปกติซึ่งมีผลทำให้ผลิตผลทางการเกษตรเสียหาย เกิดโรคพืชระบาด คุณภาพด้อยลงเหี่ยวเฉา แห้งตายในที่สุด อุตสาหกรรมการเกษตรเสียหายขาดแคลนในการนำมาอุปโภคและบริโภค รวมทั้งส่งผลกระทบต่อการผลิตไฟฟ้าพลังงานน้ำอีกด้วย

1.1.4. พายุฝนฟ้าคะนอง เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นทุกวันเหนือพื้นผิวโลกโดยการก่อตัวนั้นจะ เกิดขึ้นไปตามฤดูกาล ในบริเวณใกล้เส้นศูนย์สูตรจะมีโอกาสที่ก่อให้เกิดพายุฝนฟ้าคะนองได้ตลอดทั้งปีเนื่องจากมีสภาพอากาศในเขตร้อนจึงมีอากาศที่ร้อนอบอ้าวเอื้อต่อการก่อตัวของพายุได้ตลอดปี โดยอากาศร้อนที่อยู่ในระดับต่ำได้ลอยสูงขึ้นและอากาศข้างเคียงที่เย็นกว่าไหลเข้ามาแทนที่ อากาศร้อนที่มีไอน้ำเมื่อลอยตัวสูงขึ้นและกระทบกับความเย็นในระดับสูง ไอน้ำนั้นก็กลั่นตัวเป็นก้อนเมฆ ทวีความสูงมากขึ้น มีฟ้าร้องฟ้าแลบฟ้าผ่า เกิดพายุฝนฟ้าคะนอง ลมกระโชกแรง ในบางครั้งมีลูกเห็บตกได้ อาจเกิดพายุหมุนหรือ พายุวงช้างมีลมที่แรงมาก ทำให้เกิดความเสียหายบริเวณนั้นๆ โดยเฉพาะในช่วงของเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม พายุฝนฟ้าคะนองจะมีความรุนแรงมากขึ้นกว่าปกติจนเกิดเป็นลักษณะที่เรียกว่า “พายุฤดูร้อน”

1.1.5. คลื่นพายุซัดฝั่ง คือคลื่นซัดชายฝั่งขนาดใหญ่อันเนื่องมาจากความแรงของลมที่เกิดขึ้นจากพายุหมุนเขตที่เคลื่อนตัวเข้าหาฝั่ง เป็นภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นจากพายุหมุนเขตร้อนได้เคลื่อนที่เข้าหาฝั่งความสูงของคลื่นนั้นขึ้นอยู่กับความแรงของลมพายุ มีความรุนแรงมากในรัศมีประมาณ 100 กิโลเมตร แต่ในบางครั้งอาจเกิดขึ้นได้เมื่อศูนย์กลางพายุอยู่ห่างมากกว่า 100 กิโลเมตรได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงของพายุ และสภาพภูมิศาสตร์ของพื้นที่ชายฝั่งนั้นๆ ด้วย หรือในบางครั้งยังสามารถได้รับอิทธิพลเสริมเพิ่มความรุนแรงได้จากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งจะ

ทำให้เกิดความอันตรายมากขึ้นอีกได้

1.1.6. แผ่นดินไหว หมายถึง ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นจากการปลดปล่อยพลังงานจากใต้พิภพ ทำให้แผ่นดินนั้นเกิดการสั่นสะเทือนซึ่งอาจทำให้เกิด ภูเขาไฟระเบิด แผ่นดินเลื่อนหรือถล่ม สาเหตุของการเกิดแผ่นดินไหว หรือความสั่นสะเทือนของพื้นดินนั้นเกิดขึ้นได้ทั้งจากการกระทำของธรรมชาติ และมนุษย์เอง แผ่นดินไหวส่วนที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติได้แก่ การเคลื่อนตัวของเปลือกโลกอย่างฉับพลันตามแนวขอบของแผ่นเปลือกโลกหรือตามแนวรอยเลื่อน การยุบตัวของโพรงใต้ดิน แผ่นดินถล่ม การระเบิดของภูเขาไฟ หรืออุกบาตขนาดใหญ่ชนโลกเป็นต้น และส่วนที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์นั้นมีทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การสร้างอ่างเก็บน้ำใกล้รอยเลื่อน การวางระเบิดในที่ต่างๆ การทำงานของเครื่องจักรกลบางชนิดและการจราจรเป็นต้น

1.1.7. แผ่นดินถล่ม เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติของการสีกกร่อนผิวดินชนิดหนึ่งที่ก่อให้เกิดความเสียหายขึ้นต่อบริเวณพื้นที่ที่เป็นเนินสูงหรือภูเขาต่างๆที่มีความลาดชันมาก เนื่องจากการขาดความสมดุลในการทรงตัวของพื้นดินบริเวณดังกล่าวจึงทำให้เกิดการปรับตัวของสภาพพื้นดินต่อแรงดึงดูดของโลก และก่อให้เกิดการเคลื่อนตัวขององค์ประกอบทางธรณีวิทยาบริเวณนั้นจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ แผ่นดินถล่มมักจะเกิดขึ้นในกรณีที่มีฝนตกหนักมากบริเวณภูเขา และดินภูเขานั้นอุ้มน้ำไว้มากจนเกิดการอึดตัวจนทำให้เกิดการพังทลายของแผ่นดินขึ้น

1.1.8. ไฟป่า เป็นภัยธรรมชาติซึ่งเกิดขึ้นจากน้ำมือของมนุษย์เป็นส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการเผาของป่า การเผาเพื่อทำไร่เลื่อนลอย การเผาเพื่อการกำจัดวัชพืชบางชนิด มีส่วนน้อยที่เกิดขึ้นจากการเสียดสีกันของต้นไม้แห้งในปลายเดือนกุมภาพันธ์ถึงต้นพฤษภาคม ซึ่งทำให้เกิดมลพิษขึ้นในอากาศเป็นปริมาณมาก ผงฝุ่นควันไฟกระจายไปในอากาศทั่วบริเวณไม่สามารถลอยขึ้นสู่อากาศชั้นบนได้ ทำให้การมองเห็นไม่ชัดเจนสุขภาพเสื่อม พืชผลทางการเกษตรด้อยคุณภาพและแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติลดลง

1.1.9. สึนามิ (Tsunami Wave) คลื่นสึนามิ “สึนามิ” เป็นชื่อของคลื่นชนิดหนึ่งที่มีความยาวของคลื่นหลายกิโลเมตรและช่วงห่างของระยะเวลาในแต่ละลูกคลื่นยาวนาน และลักษณะการเกิดคลื่นสึนามินั้นมีจากหลากหลายสาเหตุ และสาเหตุที่สำคัญซึ่งเกิดบ่อยๆก็คือ เกิดขึ้นจากการเคลื่อนตัวของพื้นผิวโลกใต้ทะเลใน แนวตั้งจมตัวลงตรงแนวรอยเลื่อนในเวลาเกิดแผ่นดินไหว หรือการที่มวลของน้ำได้ถูกแทนที่ในแนวตั้งของแผ่นดินและสามารถเปลี่ยนสภาพพื้นที่ชายฝั่งได้ในช่วงระยะเวลาสั้นๆให้เปลี่ยนแปลงไปได้อย่างมหัศาล (ภูเวียง ประคำมินทร์, 2555)

นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ได้แบ่งประเภทของภัยพิบัติที่เกิดขึ้นตามลักษณะการเกิดของภัยพิบัติ กมลเวช (2554) ได้จำแนกประเภทของภัยพิบัติตามลักษณะของการเกิด ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภทดังนี้

- 1) ภัยทางธรรมชาติ ได้แก่ น้ำท่วม แผ่นดินไหว ดินถล่ม ไฟป่า สึนามิ ฝนแล้ง พายุ พายุฝนฟ้าคะนอง พายุเขตร้อน คลื่นพายุซัดฝั่ง ฯลฯ
- 2) ภัยที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น ภัยจากการก่อการร้าย อัคคีภัย ภัยจากการจราจรและ คมนาคมขนส่ง
- 3) ภัยจากเทคโนโลยีต่างๆ เช่น ภัยจากปัญหาระบบสื่อสาร หรือภัยจากการทดลองอาวุธนิวเคลียร์

1.3 ผลกระทบของภัยพิบัติทางธรรมชาติ

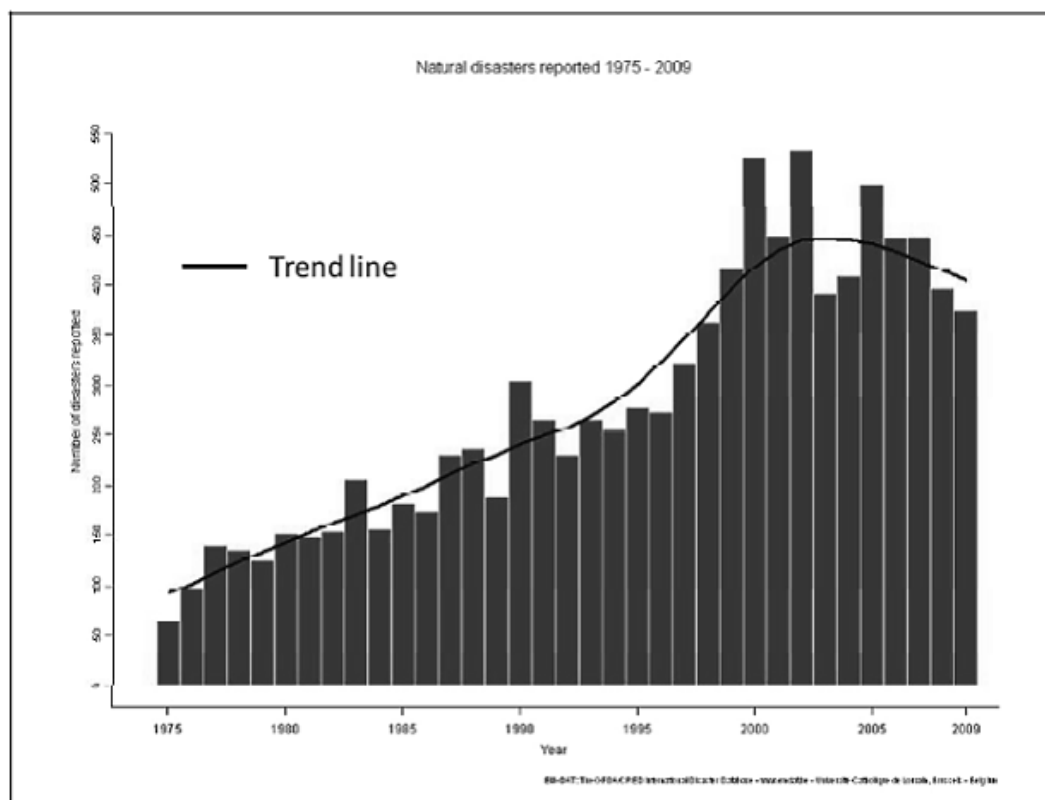
ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาการเพิ่มขึ้นของประชากร และการพัฒนาซึ่งได้ทำลายความสมดุลของ สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลให้เกิดภัยพิบัติขึ้นอยู่บ่อยครั้ง ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้ง ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงมากหรือน้อยเพียงใดต่างก็ได้สร้างความเสียหายให้แก่มนุษย์และสิ่งแวดล้อมทั้งสิ้น

ถ้าไลรด์นั้ เย็นสุจิตร (2553) ได้กล่าวถึงผลกระทบของภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีต่อสิ่งแวดล้อมเอาไว้ทั้งหมด 5 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านสาธารณสุข ผู้ประสบภัยได้รับผลกระทบต่อชีวิต อาจจะมีการบาดเจ็บหรือมีความพิการเกิดขึ้นซึ่งส่งผลต่อครอบครัว ทำให้เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจในระยะยาว จิตใจได้ความกระทบกระเทือน หวาดผวา เสรีาโศกเสียใจ วิตกกังวลจากการสูญเสียบุคคลที่ตนรัก เกิดความเครียดในความคิดและจิตใจ หรือบางรายอาจใช้กลไกทางจิต ในการเผชิญปัญหาที่ไม่เหมาะสมได้
- 2) ด้านเศรษฐกิจ ผู้ประสบภัยต้องสูญเสียทรัพย์สิน แหล่งทำกิน และอาชีพ ไม่สามารถดำเนินกิจการใดๆ ได้ ไม่สามารถประกอบอาชีพได้หรือทำให้ผลผลิตลดลงและขาดรายได้ในที่สุด
- 3) ด้านสังคม การเมืองและการปกครอง สังคมสับสนวุ่นวาย เกิดความขัดแย้งเนื่องจากการแก่งแย่งสิ่งของในการช่วยเหลือในการบรรเทาทุกข์ การเห็นแก่ตัวของผู้ประสบภัย เช่น สินค้าขาดแคลนอาจเกิดตลาดมืดที่รัฐไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งอาจจะทำให้เกิดอาชญากรรมในด้านต่างๆขึ้นได้
- 4) ด้านสาธารณูปโภค การคมนาคมขนส่ง การไฟฟ้า การประปา และพลังงานอื่นๆ ถูกทำลายหรือถูกตัดขาดทำให้เป็นอุปสรรคอย่างมากต่อการบรรเทาภัยและการกู้ภัยนั้นๆซึ่งอาจจะส่งผลให้สาธารณภัยที่เกิดขึ้นมีขนาดและความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นได้
- 5) ด้านสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศน์ถูกทำลายเกิดผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ รวมทั้งสัตว์ต่างๆ ที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่มีความเสี่ยง ทำให้ผลผลิตจากท้องทะเลลดลง และใน

บางครั้งสิ่งแวดลอมบริเวณนั้นอาจจะกลายเป็นแหล่งแพร่ระบาดของเชื้อโรคอื่นๆได้

ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศทั้งในระดับโลกและระดับท้องถิ่น เช่น การเกิดภาวะโลกร้อนทำให้มีแนวโน้มในการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติเพิ่มมากขึ้นเป็นเท่าตัว และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1: แผนภาพแสดงแนวโน้มภัยพิบัติทั่วโลก

ที่มา : Greenfield, C.M., Ingram, 2011

ภัยพิบัติได้สร้างผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่ออย่างใหญ่หลวงต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ด้านเศรษฐกิจ ทำให้บริการและการลงทุนต้องหยุดชะงักลง กิจการ ร้านค้าต่างๆ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต้องสูญเสียรายได้อย่างมากหรือปิดกิจการ นักท่องเที่ยวขาดความเชื่อมั่นในด้านความปลอดภัยในการท่องเที่ยว ด้านการผลิตนั้น อุตสาหกรรมพืชผลทางการเกษตร วัตถุดิบต่างๆ ได้รับความเสียหาย และขาดแคลน ด้านสาธารณูปโภค เช่นน้ำประปา ไฟฟ้า ได้รับความเสียหายไม่สามารถใช้งานได้ เส้นทางคมนาคมและการสื่อสารต่าง ๆ ถูกตัดขาด และส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ สินค้าขาดตลาด รวมทั้งทำให้สินค้าอุปโภคบริโภคมีราคาแพงขึ้น แม้ในพื้นที่นั้นไม่ได้อยู่ในพื้นที่ประสบภัยก็ได้รับผลกระทบไปด้วย

เช่นกัน จากข้อมูลทางสถิติโดยศูนย์วิจัยระบาดวิทยาต้านภัยพิบัติทำให้เห็นได้ว่าในตลอดระยะเวลา กว่า 1 ศตวรรษที่ผ่านมาในทวีปเอเชีย ภัยพิบัติได้คร่าชีวิตผู้คนในภูมิภาคเป็นจำนวนมาก โดยมีผู้คน เสียชีวิตจากภัยแล้งมากที่สุดเกือบ 10 ล้านคน และเสียชีวิตจากอุทกภัยเป็นอันดับ 2 มากกว่า 6.8 ล้าน คน ภัยพิบัติดังกล่าวยังสร้างความสูญเสียต่อระบบเศรษฐกิจในภูมิภาคอย่างมาก โดยความสูญเสีย กว่า 11.5 ล้านล้านบาท ในขณะที่เหตุการณ์แผ่นดินไหวสร้างความสูญเสียทางเศรษฐกิจถึง 10 ล้าน ล้านบาท จากเหตุการณ์ต่างๆที่ผ่านมาได้ทำให้เห็นว่า นอกจากภัยพิบัติจะได้สร้างความเสียหายต่อ ชีวิต และทรัพย์สินแล้วยังมีผลกระทบอย่างต่อเนื่องไปถึงในทุกภาคส่วน ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม นอกจากนั้น ยังส่งผลทำให้การพัฒนาประเทศต้องหยุดชะงักขาดความต่อเนื่อง เงินทุนงบประมาณต่างๆที่จัดสรรไว้เพื่อพัฒนานั้นต้องถูกดึงกลับไปเพื่อใช้ในการซ่อมแซม และฟื้นฟูสภาพ แทนที่จะได้นำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2557)

ตาราง 1: สถิติภัยพิบัติย้อนหลัง 10-20 ปี ของความเสียหายที่เกิดจากภัยพิบัติ

ประเภทภัยพิบัติ (ช่วงเวลา)	จำนวนครั้ง	ความเสียหาย		
		บาดเจ็บ (คน)	เสียชีวิต (คน)	มูลค่า (ล้านบาท)
อุทกภัย (2532-2554)	➤ 40,000	➤ 2,000	➤ 2,000	12,591,810
สึนามิ (2547)	1	11,775	5,401	44,491
ดินโคลนถล่ม (2531-2555)	35	➤ 500	541	➤ 2,053
วาตภัย (2532-2552)	36,024	1,367	842	505,155
อัคคีภัย (2532-2552)	46,986	3,775	1,635	2,441,861
ภัยแล้ง (2532-2552)	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล	1,331,474
ภัยแล้ง (2532-2552)	60,307	กินพื้นที่ประมาณ 60 จังหวัด มีพื้นที่เสียหายรวม 1,027,288 ไร่		

ที่มา : คัดแปลงจาก วารสารสุขภาพคนไทย, 2556

จากตารางทำให้ทราบได้ว่า นับจากช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นนับครั้งไม่ถ้วน ได้คร่าชีวิตผู้คนไปอย่างมากมาย สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงให้กับระบบเศรษฐกิจของประเทศ พร้อมทั้งยังทิ้งความลำบากความพิการเอาไว้กับผู้ประสบภัยที่โชคร้ายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการป้องกันและจัดการภัยพิบัติ (2556) กล่าวว่า คณะกรรมาธิการยุโรปได้รายงานว่าการประเทศไทยติดอันดับที่ 5 ของประเทศเหล่านั้นที่ได้รับความสูญเสียทางเศรษฐกิจจากภัยพิบัติในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา (2523-2554) โดยประเทศไทยได้รับความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจถึง 45,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และติดอันดับที่ 9 ของประเทศที่สูญเสียเงินในการประกันภัยพิบัติสูงถึง 10,789 ล้านดอลลาร์สหรัฐ จากเหตุการณ์น้ำท่วมในปี พ.ศ. 2554 ส่วนความสูญเสียทางด้านชีวิตนั้นประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศแถบเอเชียใต้ ซึ่งติดอันดับที่ 2 ของโลก ที่ได้รับผลกระทบจากภัย สึนามิ ในปี พ.ศ.2547 รวมผู้เสียชีวิตและผู้ได้รับผลกระทบราว 227,898 คน

2. แนวคิดเกี่ยวกับคลื่นสึนามิ (Tsunami)

สึนามิ เป็นภาษาญี่ปุ่น แปลว่า คลื่นขนาดมหึมา และภาษาอังกฤษเรียกว่า "Harbour Wave" หรือคลื่นที่เข้าสู่อ่าว ฟังหรือท่าเทียบเรือ ในส่วนของประเทศไทยนั้นคณะกรรมการจัดทำอักษรานุกรม ภูมิศาสตร์ของราชบัณฑิตยสถาน ได้อธิบายคำว่า "คลื่นสึนามิ" เอาไว้คือ เป็นคลื่นในทะเลที่มีช่วงคลื่นความยาวประมาณ 80-200 กิโลเมตร ซึ่งเกิดจากความสั่นสะเทือนของเหตุการณ์แผ่นดินไหวหรือแผ่นดินถล่ม หรือภูเขาไฟระเบิดในพื้นที่ใต้ท้องทะเล ซึ่งห่างจากตำแหน่งที่เกิดนั้นหลายพันกิโลเมตร ซึ่งก่อให้เกิดอันตราย แก่มนุษย์และสิ่งก่อสร้างต่างๆ ในบริเวณชายหาดนั้น ชื่อ Tsunami นี้มาจากภาษาญี่ปุ่น มีความหมายเหมือนกับ Seismic Sea Wave, Earth Sea Wave และ Seismic Surge (ประสิทธิ์ ไหมสีเสน, 2550)

อนวัช เพิ่มทรัพย์ (2548) และณัฐธีร์ เปรมะสุทธิพัฒน์ (2550) ได้อธิบายเอาไว้ว่า Tsunami - สึนามิ (ตามราชบัณฑิตยสถาน) เป็นภาษาญี่ปุ่น ออกเสียงว่า tsoo-nah-mee ทสี่-นา-มิ และเขียนด้วยอักษรสองตัว คือ Tsu แปลว่า ท่าเรือ และ Nami แปลว่า คลื่น Tsunami เป็นคลื่นใต้น้ำขนาดยักษ์ ที่มีความยาวคลื่นหรือระยะระหว่างสันคลื่นที่มีความยาวมาก และใช้ระยะเวลาในการก่อให้เกิดคลื่น ซึ่งเกิดขึ้นภายใต้น้ำทะเลจากการถูกรบกวนอย่างแรง จึงทำให้เกิดการแทนที่ของน้ำในแนวตั้งอย่างรุนแรง ทำให้มวลของน้ำทะเลนั้นเกิดการเคลื่อนที่ด้วยความเร็วสูงจนกลายเป็นคลื่นสึนามิที่มีพลังงานอันมหาศาล และมีความเร็วที่สูงมากเกิดขึ้น ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติบางอย่าง เช่น แผ่นดินไหวหรือแผ่นดินถล่มในทะเล ภูเขาไฟระเบิดในทะเล และอุกกาบาตที่ตกลงในมหาสมุทรนั้นก็มักจะทำให้เกิดปรากฏการณ์แทนที่น้ำในลักษณะดังกล่าวขึ้นมา ในขณะที่

คลื่นสึนามิเคลื่อนตัวอยู่ในมหาสมุทรนั้นจะมีลักษณะเป็นคลื่นใต้น้ำที่เราสามารถมองเห็นเป็นเพียงแค่ระลอกคลื่นสูงเพียง 30 เซนติเมตร ถึง 1 เมตรเท่านั้น แต่ถ้าหากเมื่อใดที่คลื่นสึนามิได้เคลื่อนที่เข้าสู่ชายฝั่ง เข้าสู่เขตน้ำตื้นแล้วความเร็วของคลื่นก็จะลดลงแต่ในขณะที่ความสูงของคลื่นนั้นกลับยิ่งสูงขึ้นเป็นทวีคูณ

ลักษณะของสึนามิ

คลื่นสึนามิเกิดขึ้นจากปริมาณน้ำจำนวนมากมหาศาลถูกแทนที่ด้วยความเร็วสูง เมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงรูปร่างของเปลือกโลกใต้ท้องทะเล และน้ำทะเลที่อยู่เหนือพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลงนั้นก็จะถูกแทนที่จากตำแหน่งสมดุล คลื่นสึนามิจึงเกิดขึ้นจากการที่ปริมาณน้ำถูกแทนที่ได้พยายามปรับให้มีความสมดุลกับความโน้มถ่วงตามเดิม ดังนั้นถ้าหากเกิดการยกหรือมุดตัวของพื้นทะเลขนาดใหญ่แล้ว ก็จะสามารถทำให้เกิดคลื่นสึนามิได้ การเคลื่อนที่ของเปลือกโลกนั้นสามารถเกิดขึ้นได้ตามแนวรอยเลื่อน (Fault) ซึ่งเป็นบริเวณพื้นที่ที่แผ่นเปลือกโลกแต่ละแผ่นได้มาบรรจบกัน

คลื่นสึนามิกับคลื่นธรรมดาต่างกันตรงที่ความสูงของคลื่นสึนามินั้น มีความสูงมากกว่าคลื่นตามชายฝั่งธรรมดาที่เกิดขึ้นจากกระแสนลมและเหตุการณ์น้ำขึ้นน้ำลงอยู่มาก อาจสูงตั้งแต่ 10 เมตร ไปจนถึง 30 เมตรก็เป็นได้ นอกจากนี้ คลื่นสึนามิยังมีความยาวของคลื่นหรือระยะระหว่างสันคลื่นถึงกว่า 100 กิโลเมตรเลยทีเดียว แต่ในขณะที่คลื่นธรรมดานั้นมีความยาวคลื่นแค่เพียงไม่เกิน 150 เมตรเท่านั้น และเวลาของการเกิดคลื่นสึนามิอาจใช้เวลานานถึง 1 ชั่วโมง แต่ในขณะที่คลื่นธรรมดานั้นใช้เวลาในการก่อให้เกิดคลื่นเพียงแค่ 10 วินาที คลื่นสึนามิจะเคลื่อนตัวออกจากแหล่งกำเนิด ดังนั้นชายฝั่งที่ถูกกำบังโดยแผ่นดินส่วนอื่นๆมักจะปลอดภัยจากคลื่น แต่ถึงอย่างไรก็ยังมีโอกาสที่คลื่นนั้นจะสามารถเลี้ยวเบนไปกระทบและสร้างความเสียหายได้ นอกจากนี้ คลื่นไม่จำเป็นต้องมีความรุนแรงเท่ากันในทุกทิศทาง โดยที่ความรุนแรงนั้นจะขึ้นอยู่กับที่มาหรือแหล่งกำเนิดของคลื่นและลักษณะของภูมิประเทศในแถบนั้น (กรรภิรมย์ กลับดี, 2550)

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคลื่นยักษ์สึนามิ คือ คลื่นสึนามิที่เข้าปะทะชายฝั่งซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักจะเกิดขึ้นในมหาสมุทรแปซิฟิกและก็จะเกิดจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวโดยที่แผ่นดินไหวในบางครั้งนั้นได้เกิดขึ้นใกล้หรือไกลจากบริเวณที่ผู้คนพักอาศัยอยู่ บางครั้งคลื่นก็จะมีขนาดใหญ่มากในบริเวณชายฝั่งและคลื่นอาจจะมีความสูงได้ถึง 30 ฟุตหรือมากกว่านั้น หรืออาจจะเกินกว่า 100 ฟุต ก็เป็นได้ และก็สามารถเคลื่อนตัวเข้าหาชายฝั่งได้เป็นระยะทางไกลหลายร้อยฟุต ชายฝั่งที่มีพื้นที่ลาดต่ำสามารถถูกคลื่นสึนามิพัดถล่มได้อย่างง่ายดาย คลื่นสึนามิประกอบไปด้วยคลื่นหลายคลื่นรวมกัน ซึ่งคลื่นช่วงลูกแรกนั้นมักจะไม่เป็นคลื่นลูกที่ใหญ่ที่สุด คลื่นสึนามิสามารถเคลื่อนที่ได้อย่างรวดเร็วยิ่งกว่าคนวิ่ง ในบางครั้งคลื่นสึนามิเป็นสาเหตุทำให้กระแสน้ำบริเวณชายฝั่งทะเลได้ถดถอย

หรือถอยร่นแล้วไป โผล่ที่พื้นมหาสมุทรอีกที แรงกระทำที่คลื่นสึนามิได้กระทำนั้นมีความแรงค่อนข้างมาก ขนาดของแรงอัดสามารถวัดได้ประมาณ 2 ตัน ต่อตารางเมตร และสามารถนำก้อนหินที่มีขนาดใหญ่ขึ้นมาทับบนเรือได้หรือแม้แต่ซากปรักหักพังอื่นๆที่อยู่ใต้ท้องทะเลก็สามารถเคลื่อนที่เข้าสู่ชายฝั่งได้เป็นระยะทางหลายร้อยฟุตโดยการกระทำของคลื่นสึนามิ บ้านเรือนที่พักอาศัยของชาวบ้านอาจถูกทำลายจากเศษวัตถุต่างๆและมวลน้ำที่ได้เคลื่อนที่มาด้วยความเร็วและแรงอันมหาศาล จนสามารถทำให้ผู้คนได้รับความบาดเจ็บและไปจนถึงขั้นเสียชีวิตได้ คลื่นสึนามินั้นสามารถเกิดขึ้นได้ทุกวันทุกเวลา แต่ยังสามารถเคลื่อนตัวเข้าสู่แม่น้ำสายต่างๆที่เชื่อมต่อกับทะเลได้อีกด้วย (อนวัช เพิ่มทรัพย์, 2548)

สาเหตุการเกิดคลื่นสึนามิ

คลื่นสึนามินั้นเกิดขึ้นจากการกระทบกระเทือนที่ทำให้น้ำทะเลปริมาณมากได้เกิดการเคลื่อนตัว เช่น การเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหว แผ่นดินถล่ม หรืออุกกาบาตพุ่งชน เมื่อแผ่นดินใต้ท้องทะเลเกิดการเปลี่ยนรูปร่างอย่างกะทันหัน ก็จะทำให้น้ำทะเลเกิดการเคลื่อนตัวเพื่อปรับระดับให้เข้าสู่จุดสมดุลโดยธรรมชาติและจะก่อให้เกิดคลื่นสึนามิ นอกจากแผ่นดินไหวแล้วดินถล่มใต้น้ำที่มักเกิดขึ้นร่วมกับแผ่นดินไหวก็สามารถทำให้เกิดคลื่นสึนามิได้เช่นเดียวกัน นอกจากการกระทบกระเทือนที่เกิดใต้น้ำแล้วการที่พื้นดินขนาดใหญ่ถล่มลงในทะเลหรือการตกกระทบพื้นน้ำของเทวดาก็สามารถทำให้เกิดคลื่นได้ (เจริญ ธนสถิตกุล, 2548)

การเกิดคลื่นสึนามินั้นสามารถเกิดขึ้นได้จากหลากหลายสาเหตุด้วยกันซึ่ง กษิติวิชิตอักษรพงศ์, (2552) ได้จำแนกสาเหตุต่างๆของการเกิดคลื่นยักษ์สึนามิเอาไว้ ดังต่อไปนี้

1) แผ่นดินไหว คลื่นสึนามิส่วนใหญ่มักจะเกิดจากแผ่นดินไหวที่มีความรุนแรงมากกว่า 7.5 ริกเตอร์ สามารถเปลี่ยนแปลงพื้นที่ของท้องทะเลและทำให้เกิดคลื่นน้ำที่มีพลังสามารถเคลื่อนที่ไปได้ไกลหลายพันกิโลเมตร โดยปกติมักเกิดตามแนวรอยเลื่อนในบริเวณรอยต่อของแผ่นเปลือกโลก

2) ภูเขาไฟระเบิด ที่เกิดขึ้นในทะเลก็อาจจะเป็นสาเหตุที่ส่งผลทำให้พื้นมหาสมุทรสั่นสะเทือนและเกิดคลื่นยักษ์สึนามิขึ้นได้ นอกจากนั้นการระเบิดของภูเขาไฟในทะเลอาจจะทำให้เกิดการถล่มของปากปล่องภูเขาไฟส่งผลให้เกิดคลื่นสูงได้ถึง 40 เมตร

3) ดินถล่ม ดินและหินที่มีมวลขนาดใหญ่ถล่มจากบนภูเขาใกล้ชายฝั่งทะเลลงในอ่าวก็สามารถทำให้น้ำถูกแทนที่และเกิดเป็นคลื่นยักษ์ได้ หรือเมื่อเกิดแผ่นดินไหวอาจทำให้เกิดดินถล่มใต้ทะเล มวลดินที่ยังไม่แข็งตัวถล่มลงมาแทนที่น้ำก่อให้เกิดคลื่นยักษ์สึนามิได้

4) ดาวเคราะห์น้อยตก ถ้าหากเกิดเหตุการณ์ดาวเคราะห์น้อยที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางขนาดใหญ่ตกลงสู่มหาสมุทร เป็นต้น

การเกิดแผ่นดินไหวในทุกครั้งไม่ได้ก่อให้เกิดคลื่นยักษ์เสมอไป โดยมีเพียง 7 ครั้งเท่านั้นในรอบ 100 ปีที่ผ่านมา แต่ยังมีปัจจัยอื่นๆอีกที่เป็นตัวควบคุมและก่อให้เกิดคลื่นสึนามิที่สำคัญ 5 ปัจจัย คือ

- 1) ขนาดความรุนแรงของแผ่นดินไหว ในมหาสมุทรแปซิฟิกซึ่งคลื่นสึนามิมักจะพัฒนาตัวขึ้นมาจากแผ่นดินไหวที่มีความรุนแรงมากกว่า 7 ริกเตอร์ กรณีที่ความรุนแรงมากกว่า 7.8 ริกเตอร์ ก็จะทำให้มีโอกาสสูงในการเกิดคลื่นยักษ์เคลื่อนตัวข้ามทวีป เช่น กรณีของเหตุการณ์เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547
- 2) ลักษณะการเคลื่อนตัวของรอยแยกที่เกิดขึ้น ทันทีที่เกิดแผ่นดินไหวในทะเล ผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว จะพบลักษณะของการเคลื่อนตัวของคลื่นว่าเป็น (Strike Slip หรือ Dip Slip) ถ้าหากเป็นการเคลื่อนตัวแบบ Dip Slip มวลของน้ำจะถูกยกตัวขึ้นสูงกว่าการเคลื่อนตัวแบบ Strike Slip
- 3) ความลึกของจุดศูนย์กลางแผ่นดินไหว กรณีที่จุดศูนย์กลางแผ่นดินไหวอยู่ลึกมากกว่า 100 กม. จากท้องทะเลจะมีโอกาสเกิดในการเกิดคลื่นสึนามิได้น้อยมาก
- 4) ระยะทางจากจุดศูนย์กลางแผ่นดินไหว จากจุดเริ่มต้นของการพัฒนาตัวของคลื่นสึนามิจะต้องเคลื่อนตัวเป็นระยะทางไกลๆอิทธิพลของ “Dispersion” จะทำให้ความสูงคลื่นลดลงตามระยะทาง เมื่อคลื่นเคลื่อนตัวมายังบริเวณน้ำตื้น อิทธิพลของ “Shoaling” จะมีมากขึ้นทำให้คลื่นยกตัวสูงขึ้นเมื่อน้ำตื้นซึ่งจะเป็นอันตรายอย่างมากต่อผู้ที่อยู่ตามแนวชายฝั่ง
- 5) ลักษณะทางกายภาพและความชันของชายฝั่ง ถ้าชายฝั่งทะเลมีน้ำตื้นคลื่นก็จะยกตัวได้สูงมากขึ้น หรือชายฝั่งที่เป็นแหลมยื่นหรืออ่าวลึก คลื่นจะมีการเคลื่อนตัวในแนวเข้มารวมกันที่ชายฝั่งทำให้คลื่นมีพลังงานสูง

ผลกระทบของคลื่นสึนามิ

พัชรียา ฉัตรเท (2548) ได้กล่าวถึงผลกระทบจากเหตุการณ์สึนามิในครั้งนั้นที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม เอาไว้ว่า คลื่นยักษ์สึนามิที่ได้พัดถล่ม 6 จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 สึนามิได้เปลี่ยนสภาพของพื้นที่ชายฝั่งภายในช่วงระยะเวลาอันสั้น สร้างความเสียหายต่อที่อยู่อาศัย ทำให้ประชาชนไร้ซึ่งทรัพย์สินเนื่องจากถูกคลื่นยักษ์ทำลาย ส่งผลกระทบบ้านแรงงานในทั้ง 6 จังหวัด ไม่น้อยกว่า 5 แสนคน กระทบต่อธุรกิจรายย่อย เช่น ร้านค้าแผงลอยบริเวณชายหาด มักคูเทศที่พานักท่องเที่ยวชมทัศนียภาพก็มีรายได้ที่ได้รับจากนักท่องเที่ยวลดน้อยลง สัตว์น้ำบางชนิดเปลี่ยนที่อยู่อาศัยส่งผลกระทบต่อชาวประมง กระทบต่ออาคารบ้านเรือนสิ่งปลูกสร้างและสาธารณูปโภค เกิดภาวะน้ำทะเลท่วมทำให้ประชาชนป่วยเป็นโรคทางจิตเวชชนิดหนึ่งที่เรียกว่า Post-Traumatic Stress Disorder (PTSD) ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้กับ

เหยื่อของภัยพิบัติทุกชนิด และที่สำคัญแผ่นดินไหวในแถบมหาสมุทรแปซิฟิกครั้งนั้นได้มีศูนย์กลางอยู่ที่หมู่เกาะสุมาตราของประเทศอินโดนีเซีย มีความรุนแรงขนาด 9.0 ริคเตอร์ มีอาณาภาพความรุนแรงเท่ากับระเบิดปรมาณูมากถึง 3 หมื่นล้านลูก และมากไปกว่านั้นคลื่นได้ถาโถมเข้าตามแนวชายฝั่งสร้างความเสียหายให้ประเทศในแถบเอเชีย ตั้งแต่เกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย อินเดีย ศรีลังกา บังคลาเทศ และรวมถึง 6 จังหวัดทางภาคใต้ของประเทศไทยด้านชายฝั่งทะเลอันดามัน ซึ่งได้แก่ จังหวัดกระบี่ พังงา ภูเก็ต ตรัง ระนอง และสตูล แรงสั่นสะเทือนของแผ่นดินไหวได้ทำให้เปลือกโลกที่อยู่ใต้ท้องทะเลอันดามันนั้นแตกเป็นระยะทางยาวหลายพันกิโลเมตรแผ่นดินเกิดการยุบตัวและคลายตัวจนเกิดเป็นเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิขึ้นมา และเหตุการณ์ในครั้งนั้นก็ทำให้มียอดของผู้เสียชีวิตทั้งหมดมากกว่า 1.6 แสนคน

ส่วนความเสียหายทางด้านสิ่งแวดล้อมนั้น กษิติ วิชิตอักษรพงศ์ (2552) ได้กล่าวไว้ มีการสำรวจความเสียหายทางด้านสิ่งแวดล้อมโดยเป็นการประเมินในเบื้องต้นที่สามารถสังเกตได้สรุปคือ

- ป่าไม้เสียหายประมาณ 500 ไร่
- พื้นที่ทิ้งขยะ สถานที่ฝังกลบขยะเสียหายประมาณ 2 ไร่
- สภาพพื้นที่เสื่อมโทรมเกิดเหตุการณ์ดินเค็ม ประมาณ 423.5 ไร่
- แหล่งน้ำจืด บ่อน้ำตื้นเสียหาย 222 บ่อ บ่อบาดาลเสียหาย 50 บ่อ
- ป่าชายเลนเสียหายมากประมาณ 555 ไร่ เสียหายเล็กน้อย 1,860 ไร่
- ชายหาดโดยส่วนใหญ่เสียหายเป็นอย่างมาก พื้นที่ประมาณ 6,200 ไร่
- แนวปะการังเสียหายเล็กน้อยประมาณ 3,146 ไร่ เสียหายมากประมาณ 550 ไร่

ความเสียหายดังกล่าวนี้ล้วนเกิดขึ้นในพื้นที่ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวซึ่งเป็นแหล่งเศรษฐกิจที่สำคัญแทบทั้งสิ้น

รายงานความเสียหายอันเนื่องมาจากสึนามิในครั้งนั้นที่ได้สร้างความเสียหายอันมหาศาลต่อพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามันภาคใต้ฝั่งตะวันตกของประเทศไทยซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญทั้ง 6 จังหวัดได้แก่ จังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง ระนอง และสตูล รวม 25 อำเภอ 95 ตำบล 407 หมู่บ้าน ในวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 พบว่าประชาชนได้รับความเดือดร้อน 58,550 คน 12,017 ครอบครัว มีผู้เสียชีวิตทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติรวมมากถึง 5,395 คน และได้รับบาดเจ็บมากถึง 8,457 คน ผู้คนสูญหายกว่า 2,822 คน ก่อให้เกิดเด็กกำพร้าขึ้นอีก 1,221 คน บ้านเรือนเสียหายกว่า 4,806 หลัง พื้นที่การเกษตรเสียหายคิดเป็นมูลค่ากว่า 6 ล้านบาท ปศุสัตว์เสียหายกว่า 17 ล้านบาท สิ่งสาธารณูปโภคและสาธารณูปโภคเสียหายราว 1,057 ล้านบาท พื้นที่ประมงและเครื่องมือประมงเสียหายกว่า 1,800 ล้านบาท สถานประกอบการเสียหาย 13,100 ล้านบาท และทรัพย์สินเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของประชาชนทั่วไปทั้ง 6 จังหวัด เสียหายรวมกว่า 14,934 ล้าน

บาท (วาสนา เพ็ชรภักดี, 2550) เหตุการณ์ครั้งนั้นนับเป็นความเสียหายอันยิ่งใหญ่ของประเทศใน
 ทุกๆภาคส่วน แต่ที่ได้รับความเสียหายมากที่สุดคือ ภาคเศรษฐกิจในด้านของอุตสาหกรรมการ
 ท่องเที่ยว ซึ่งผลกระทบจากสึนามินั้นได้ส่งผลกระทบต่อมายังระบบเศรษฐกิจไทยในปี พ.ศ. 2548 โดย
 ได้มีการประเมินผลความเสียหายเชิงเศรษฐกิจในเบื้องต้นเอาไว้ราว 67,000 ล้านบาท และอาจจะสูง
 ได้ถึง 70,000 ล้านบาท (กฤษพร นาคำมิน, 2548) และนภชนก สุขประเสริฐ (2553) ได้กล่าวถึง
 ผลกระทบของสึนามิต่อประชาชนเอาไว้ว่า จากเหตุการณ์สึนามิในปี พ.ศ. 2547 ที่ผ่านมาส่งผลต่อ
 สภาพสังคมของประชากรในพื้นที่ดังกล่าวอย่างมาก เกิดการสูญเสียหัวหน้าครอบครัว เกิดเด็ก
 กำพร้า และผู้สูงอายุที่ต้องอยู่โดดเดี่ยวนั้นมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น สภาพจิตใจของผู้รอดชีวิตอย่าแ่รู้สึกหดหู่
 เศร้า เหวง เกิดสภาพแตกแยกและเกิดความแตกต่างทางสังคมเพิ่มมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต
 ของประชาชนเป็นอย่างมาก

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย (2548) ได้รายงานความ
 เสียหายด้านชีวิตของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวยังจังหวัด ภูเก็ต กระบี่ และพังงา
 ที่ได้รับผลกระทบต่างๆดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 2: จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ได้รับผลกระทบ

จังหวัด	ชาวต่างชาติ			เสียชีวิตไม่สามารถ ระบุสัญชาติได้	จำนวนนักท่องเที่ยวที่ ได้ผลกระทบโดยรวม
	เสียชีวิต	บาดเจ็บ	สูญหาย		
พังงา	2,114	1,253	305	722	4,394
ภูเก็ต	111	520	364	17	2,184
กระบี่	203	568	240	161	1,172
รวมทั้งสิ้น					7,750

คัดแปลงจาก: ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศผู้ประสบภัยฯ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2548

ข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลของ จำนวนของผู้บาดเจ็บ เสียชีวิต สูญหายและผู้ที่ไม่
 สามารถระบุสัญชาติได้ จากกรณีรับแจ้งการสูญหายภายหลังจากการเกิดเหตุการณ์สึนามิในปี พ.ศ.
 2547 ที่ได้ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้นแล้ว ณ วันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548 โดยได้มีการตัดรายชื่อที่
 แจ้งซ้ำซ้อนออกแล้ว และในด้านของศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากแผ่นดินไหวและคลื่น

ยักษีสึนามิ (2548) ได้รายงานถึงจำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บที่เข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลจากเหตุการณ์คลื่นสึนามิพัดถล่มเป็นดังนี้

จำนวนผู้ที่ได้รับบาดเจ็บที่เข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาล					
พื้นที่	ผู้ป่วยนอก	ผู้ป่วยใน	ICU	ผ่าตัดใหญ่	REFER
พังงา	6,790	1,444	363	866	471
พื้นที่	ผู้ป่วยนอก	ผู้ป่วยใน	ICU	ผ่าตัดใหญ่	REFER
กระบี่	1,762	343	2	135	97
ภูเก็ต	862	155	14	138	253
ระนอง	271	50	2	9	10
ตรัง	24	11	1	9	2
รวม	9,709	2,003	382	1,157	833

ตาราง 3: จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บที่รักษาตัวในโรงพยาบาล

ที่มา : คัดแปลงจาก ศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากแผ่นดินไหวและคลื่นยักษีสึนามิ, 2548

จากตารางด้านบนจะเห็นได้ว่ามีผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์คลื่นยักษีสึนามิในครั้งนี้เป็นจำนวนมากที่เข้ารับการรักษาตัวตามโรงพยาบาลต่างๆในโรงพยาบาลภายในจังหวัดที่เกิดสึนามิ และจะเห็นได้ว่า 3 จังหวัดแรกมีผู้ที่เข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลมากที่สุด อันดับแรกคือ จังหวัดพังงา จังหวัดกระบี่ และจังหวัดภูเก็ต ตามลำดับ ซึ่งทั้ง 3 จังหวัดล้วนเป็นจังหวัดที่มีรายได้หลักมาจากการท่องเที่ยวแทบทั้งสิ้น

3. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ (Disaster Management)

การป้องกันการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นนับว่าเป็นเรื่องยาก แต่การวางระบบในการบริหารจัดการที่ดีนั้นจะสามารถทำให้ลดความสูญเสียลงได้ การจัดการภัยพิบัตินั้นเป็นกระบวนการที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การเตรียมการก่อนเกิดเหตุ การรับมือในภาวะฉุกเฉิน การบรรเทาทุกข์ช่วยเหลือชีวิต และการฟื้นฟูบูรณะภายหลังจากเกิดเหตุการณ์ สำหรับในอดีตนั้นการจัดการภัยพิบัติจะเน้นไปเรื่องของการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ แต่แนวโน้มของการจัดการภัยพิบัติในสมัยใหม่นี้จะมีลักษณะเป็นการเตรียมการเชิงรุกเพิ่มมากขึ้น โดยจะมีการดำเนินการด้วยวิธีการต่างๆเพื่อหลีกเลี่ยงการสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่จะเกิดขึ้น

ภายหลังจากการเกิดภัยพิบัติ รวมทั้งมีมาตรการที่สามารถครอบคลุมการแก้ปัญหาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวได้ ซึ่งเป็นการวางแผนเอาไว้เพื่อเผชิญหน้ากับสถานการณ์ภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้น

วงจรการเกิดภัยพิบัติ (Disaster Cycle) สามารถแบ่งระยะเวลาออกเป็น 3 ระยะคือ ระยะก่อนเกิดเหตุ ระหว่างเกิดเหตุ และระยะภายหลังเกิดเหตุ ดังนี้

1) ระยะก่อนเกิดภัย (Pre-Impact Phase) หมายถึง ช่วงเวลาที่ยังไม่เกิดภัยพิบัติขึ้นนับตั้งแต่ช่วงเวลาที่เป็นปกติที่ยังไม่มีสิ่งเตือนบอกเหตุว่าจะมีภัยเกิดขึ้นจนถึงในช่วงเวลาที่มีสิ่งเตือนบอกเหตุว่ากำลังจะเกิดภัยพิบัติขึ้น เป็นช่วงเวลาที่ต้องเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายหรือลดความรุนแรงที่อาจจะเกิดขึ้น

2) ระยะขณะเกิดภัย (Impact Phase) หมายถึง ช่วงเวลาที่มีภัยพิบัติเกิดขึ้นก่อให้เกิดความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน เป็นช่วงเวลาที่ผู้ประสบภัยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้หรือไม่สามารถควบคุมสถานการณ์นั้นได้ หน่วยงานต่างๆต้องเริ่มเข้ามาให้ความช่วยเหลือ

3) ระยะหลังเกิดภัย (Post-Impact Phase) หมายถึง ช่วงเวลาที่ภัยพิบัติได้ผ่านพ้นไปแล้วเป็นช่วงเวลาที่หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องต้องให้ความช่วยเหลือทั้งการบรรเทาภัยและการฟื้นฟูสภาพในด้านต่างๆไม่ว่าจะเป็นผู้ประสบภัย อาคารบ้านเรือนและสาธารณูปโภคต่างๆด้วย (กำไลรัตน์ เย็นสุจิตร์, 2553)

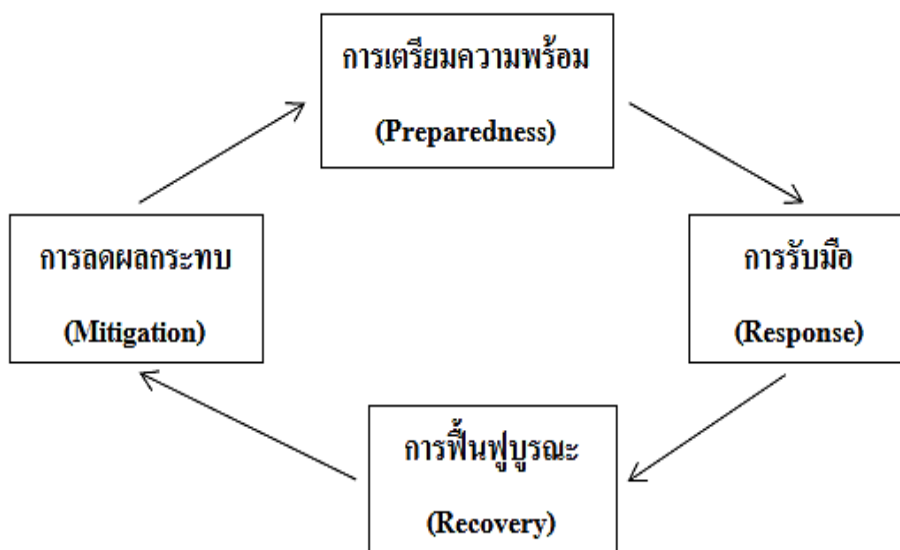
การป้องกันการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติแบบสมัยใหม่เป็นการวางแผนเพื่อที่จะเผชิญหน้ากับสถานการณ์ต่างๆนอกจากมีวงจรการเกิดภัยพิบัติแล้ว ยังมีวงจรที่จะใช้ในการจัดการกับภัยพิบัติอีก 4 ด้าน ได้แก่

1) การลดผลกระทบ (Mitigation) คือ กิจกรรมที่ได้มุ่งเน้นในเรื่องของการลดผลกระทบและความรุนแรงของภัยพิบัติที่เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายและความสูญเสียแก่ประชาชนชนและประเทศ

2) การเตรียมความพร้อม (Preparedness) คือ การเตรียมการก่อนไว้ล่วงหน้าหรือการกำหนด มาตรการต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพขีดความสามารถให้กับรัฐบาล องค์กร ชุมชน และบุคคลในการเผชิญกับ สถานการณ์การเกิดภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทันท่วงทีมากขึ้น

3) การรับมือ (Response) คือ การปฏิบัติอย่างทันทีทันใดเมื่อยามภัยพิบัติเกิดขึ้นประกอบไปด้วย การกู้ภัย การให้การรักษาพยาบาล การจัดหาสิ่งของที่จำเป็น และแจกจ่ายได้ในสถานการณ์ฉุกเฉิน รวมทั้งการให้บริการที่จำเป็นอื่นๆในสถานการณ์ฉุกเฉิน

4) การฟื้นฟูบูรณะ (Recovery) การฟื้นฟูบูรณะนั้นเป็นขั้นตอนที่ดำเนินการเมื่อเหตุการณ์ภัยพิบัตินั้นได้ผ่านพ้นไปแล้ว และเพื่อให้พื้นที่หรือชุมชนที่ได้รับภัยพิบัติกลับคืนสู่สภาพที่ดีขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554)

ภาพประกอบ 2: ภาพวงจรภัยพิบัติ

แบบแสดงความสัมพันธ์องค์ประกอบของวงจรการจัดการภัยพิบัติ (Disaster Management Cycle)

สภาพอากาศแปรปรวน การเกิดแผ่นดินไหว การเกิดสึนามิ ฝนตกหนัก น้ำท่วมใหญ่ พายุต่างๆที่เกิดขึ้น ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตภัยพิบัตินั้นต้องมีการรับมือกับภัยพิบัติธรรมชาติจึงจำเป็นที่จะต้องมีการประสานงานขอกำลังจากหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ตำรวจ ทหาร อาสาสมัคร และประชาชนในการรับมือกับเหตุการณ์ฉุกเฉิน ทุกภาคส่วนต้องเข้าใจในรายละเอียดของเหตุการณ์นั้นๆเป็นอย่างดี และสามารถขอใช้ทรัพยากรที่จำเป็นในการช่วยเหลือ สามารถขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆได้ สามารถตัดสินใจในการดำเนินการได้อย่างฉับพลันเพื่อลดผลกระทบของเหตุการณ์นั้นๆได้ และเมื่อภัยพิบัติผ่านพ้นไปแล้วการติดต่อประสานงานเพื่อการฟื้นฟูองค์การก็สามารถทำได้อย่างทันท่วงที

การจัดการภัยพิบัติธรรมชาติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน Community Based Disaster Risk Management (CBDRM) หมายถึง การใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการป้องกัน แก้ไข บรรเทา และฟื้นฟูภัยพิบัติ โดยที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจในทุกๆขั้นตอน โดยมีการใช้บุคลากร และทรัพยากรที่มีในชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดภัยพิบัติของชุมชน และเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการกับภัยพิบัติต่างๆที่เกิดขึ้นให้กับคนในชุมชน เพราะชุมชนเป็นผู้ที่เสี่ยงภัยและได้รับผลกระทบโดยตรงจากภัยพิบัติดังกล่าว การมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation) หมายถึง การที่ชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในทุกขั้นตอนในการดำเนินงานตั้งแต่การวางแผนไปจนถึงการดำเนินการในระดับต่างๆ ร่วมกัน

แนวคิดการจัดการภัยพิบัติธรรมชาติโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

สำหรับแนวคิดการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานนี้ เริ่มเกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1980 (พ.ศ. 2523-2533) โดยได้มุ่งเน้นในเรื่องของการบรรเทา การลดความเสี่ยง และความอ่อนแอ ซึ่งมีความแตกต่างจากแนวคิดการจัดการภัยพิบัติธรรมชาติแบบดั้งเดิมที่เน้นการเพียงการรับมือและการให้ความช่วยเหลือ แต่แนวคิดดังกล่าวได้ปรากฏเด่นชัดเป็นอย่างมากในการประชุม World Conference On Disaster Reduction ที่เมืองหลวงโกเบ จังหวัดเฮียวโกะ ประเทศญี่ปุ่น รัฐบาลจาก 168 ประเทศ ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ได้มีฉันทามติให้นำเอากรอบงานเฮียวโกะมาใช้สำหรับปฏิบัติการในการลดภัยพิบัติในรอบทศวรรษ ปี พ.ศ. 2548-2558 (Hyogo Framework for Action 2005-2015) มีดังนี้

- 1) ให้ความสำคัญกับการดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติเป็นอย่างแรก ทั้งในระดับประเทศ ระดับท้องถิ่น
 - 2) ให้ประชาชนทราบถึงความเสี่ยงจากภัยพิบัติ และแนวทางในการปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยงจากภัย
 - 3) สร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักในภัยพิบัติให้กับประชาชน เช่น การสอดแทรกความรู้ ในระบบการเรียนการสอนหรือตามสื่อประเภทต่างๆ
 - 4) ลดปัจจัยของความเสี่ยง เช่น การให้ชุมชนอพยพย้ายถิ่นฐานบ้านเรือนออกไปจากพื้นที่เสี่ยงภัยสร้างตึก บ้านเรือนและถนนให้สามารถทนทานต่อผลกระทบจากภัยพิบัติได้
 - 5) การเสริมสร้างในการเตรียมความพร้อมเพื่อการรับมือกับภัยพิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุกระดับและทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ
- กล่าวได้ว่าแผนการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพและมีการจัดการอย่างเป็นระบบจะสามารถช่วยให้เรารับมือกับภัยพิบัติขนาดต่างๆได้ โดยทำให้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัตินั้นน้อยที่สุด

เป้าหมายของการจัดการภัยพิบัติธรรมชาติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน

การจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานนั้นมีเป้าหมายเพื่อให้บรรลุถึงชุมชนโดยตรงในหลายๆประการ ได้แก่ การลดความอ่อนแอ การลดความเสี่ยงภัยของชุมชน การเพิ่มขีดความสามารถของคนในชุมชน เช่น ความสามารถในการจัดการกับภัยต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน ความสามารถในการประเมินความเสี่ยงในภัยต่างๆที่จะเกิดขึ้น และการวิเคราะห์ความอ่อนแอ ความสามารถในการประเมินความสามารถของชุมชน ทำให้ชุมชนนั้นมีความเป็นอยู่ที่ปลอดภัย และมีการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

ขั้นตอนในการจัดการภัยพิบัติธรรมชาติโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) กำหนดชุมชนและคัดเลือกพื้นที่ดำเนินการซึ่งต้องคำนึงถึงปัจจัยในหลายๆด้าน ได้แก่ สภาพพื้นที่และประวัติในการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ ความคุ้มค่าในการดำเนินงาน (ควรจะเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงและมีจำนวนผู้ได้รับผลกระทบจากการเกิดภัยสูง) ขนาดของชุมชนความพร้อมของชุมชน เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา

2) ประเมินความเสี่ยงจากภัยพิบัติธรรมชาติโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ได้แก่ การประเมินภัยธรรมชาติ การวิเคราะห์ความอ่อนแอต่อความสูญเสียและความเสียหายจากภัยพิบัติธรรมชาติ การประเมินกำลังความสามารถในการรับรู้ของชุมชนเกี่ยวกับความเสี่ยงภัยพิบัติ

3) กำหนดโครงสร้างคณะกรรมการชุมชนจะแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ ตามโครงสร้าง และตามจำนวนของประชากรในแต่ละพื้นที่ ซึ่งเข้ามาเป็นส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยความสมัครใจ

4) จัดทำแผนการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติธรรมชาติโดยการให้มีส่วนร่วมของชุมชน เช่นการระดมความคิดเพื่อใช้ในการกำหนดแผนงาน ดำเนินกิจกรรม ตลอดจนมาตรการต่างๆ ในการบริหารจัดการเพื่อลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ

5) การทำมวลชนสัมพันธ์และการสร้างความเข้าใจกับชุมชนในการเสริมสร้างขีดความสามารถให้กับชุมชน โดยอาจจะใช้เป็นรูปแบบการประชุม การสัมมนา เพื่อให้ข่าวสารข้อมูลรวมทั้งปูพื้นฐานให้ความเข้าใจในเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ

6) ติดตามการทำงาน การรายงาน และการแก้ไขปรับปรุงโดยจะต้องมีการขอรับความร่วมมือและความคิดเห็นจากองค์กรภายนอกอื่นๆด้วย (พรเทพ ศิริวนรังสรรค์, 2554)

ในส่วนของนโยบายในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยนั้น คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ได้กำหนดกรอบนโยบายในการป้องกันและการบรรเทาจากสาธารณภัยแห่งชาติไว้ทั้งหมด 4 ด้าน คือ

1) การพัฒนาและส่งเสริมการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยด้วยการป้องกัน การลดผลกระทบ และการเตรียมความพร้อมให้มีประสิทธิภาพ โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเป็นชุมชนปลอดภัย ส่งเสริมให้ท้องถิ่นและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการ เพื่อให้เกิดการรับรู้และปรับตัวต่อผลกระทบจากสาธารณภัยเพื่อนำไปสู่การจัดการอย่างยั่งยืน

2) การบูรณาการความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เพื่อการพัฒนาศักยภาพในการจัดการสาธารณภัย ในภาวะฉุกเฉินให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด พร้อมทั้งการบรรเทาทุกข์และช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ได้อย่างรวดเร็ว ท้วถึง และทันต่อเหตุการณ์

3) การพัฒนาระบบในการฟื้นฟูให้สามารถสนองต่อความต้องการของผู้ประสบภัยได้อย่าง ท้วถึง รวดเร็ว และเป็นธรรม พื้นที่ประสบภัยได้รับการซ่อมสร้างและฟื้นฟูสภาพให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้โดยเร็วหรือดีกว่า และมีความปลอดภัยกว่าเดิม

4) การพัฒนา และส่งเสริมมาตรฐานความร่วมมือระหว่างประเทศในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายทั้งภายในประเทศและต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยนั้น แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (2558) ได้ระบุถึงอำนาจหน้าที่ของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในการปฏิบัติงานเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติที่อาจจะเกิดขึ้น โดยแบ่งการบริหารจัดการเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

1) ส่วนกลาง ได้แก่ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง มีหน้าที่ประสานงาน และบูรณาการข้อมูลและการปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เตรียมการเผชิญเหตุ ติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ รวมถึงวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประเมินสถานการณ์ และแจ้งเตือนภัย พร้อมทั้งรายงาน และเสนอความเห็น ต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติหรือนายกรัฐมนตรีตามแต่ระดับในการจัดการสาธารณภัยเพื่อที่จะตัดสินใจในการรับมือกับภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้น

2) ส่วนภูมิภาค ได้แก่ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด มีหน้าที่คือ จัดทำแผนปฏิบัติการตามความเสี่ยงภัยด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด กำหนดแนวทางการดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงจากภัย การเตรียมพร้อมรับมือกับสาธารณภัยของจังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เฝ้าระวัง ติดตาม ประเมิน และวิเคราะห์สถานการณ์สาธารณภัยเมื่อเกิดหรือคาดว่าจะเกิดภัยขึ้น รวบรวมและจัดทำคลังข้อมูลทรัพยากรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาคเอกชน และจังหวัดข้างเคียง โดยให้และรับการสนับสนุนทรัพยากรเพื่อช่วยเหลือในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมายได้มอบหมาย

3) ส่วนท้องถิ่น ได้แก่ กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ มีหน้าที่คือ จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ และแผนที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนาจการประสานงาน และสนับสนุนการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด กำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อลดความเสี่ยงจากภัย การเตรียมพร้อมรับมือกับภัย การฟื้นฟูของกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เฝ้าระวัง ติดตาม ประเมิน และวิเคราะห์สถานการณ์สาธารณภัย เมื่อเกิด

หรือคาดว่าจะเกิดสาธารณภัยขึ้น รวบรวมและจัดทำคลังข้อมูลทรัพยากรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่อำเภอ ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดและหรือกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดได้มอบหมาย

ประเทศไทยได้มีการจัดทำแผนงานในการรับมือกับภัยพิบัติโดยการกำหนดบทบาทและหน้าที่ในการปฏิบัติงานให้มีความเหมาะสมในแต่ละภาคส่วนดังนี้

ระดับนโยบาย (ส่วนกลาง)

1) คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (กปภ.ช.) จะมีหน้าที่กำหนดนโยบายในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ บูรณาการ พัฒนาระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ระหว่างหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานภาคเอกชนให้มีประสิทธิภาพ

2) คณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ (กปอ.) จะมีหน้าที่นำเสนอแนะนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติภัยของประเทศ เสนอแนะแนวทางปฏิบัติ และประสานงานระหว่างหน่วยงานรัฐ

ระดับปฏิบัติ (ส่วนกลาง)

1) กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ (บกปภ.ช.) จะมีหน้าที่บังคับบัญชา อำนาจการ ควบคุมดูแล และประสานการปฏิบัติการ ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกองการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ

2) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง (กอปภ.ก.) ให้กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จัดตั้งกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง มีความรับผิดชอบ ดังนี้

2.1) ภาวะปกติ ประสานงาน และบูรณาการข้อมูลและการปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของสรรพกำลัง เครื่องมืออุปกรณ์ แผนปฏิบัติการ เพื่อเตรียมความพร้อมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาสาธารณภัย

2.2) ภาวะใกล้เกิดภัย เตรียมการเผชิญเหตุ ติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ รวมถึง วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ประเมินสถานการณ์ และแจ้งเตือนภัย พร้อมทั้งรายงาน และเสนอความเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติหรือนายกรัฐมนตรีตามแต่ระดับการจัดการสาธารณภัยเพื่อตัดสินใจในการรับมือกับสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น

2.3) ภาวะเกิดภัย อำนาจการ และบูรณาการประสานการปฏิบัติ ในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดเล็ก (ระดับ 1) และขนาดกลาง (ระดับ 2) ให้กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกลาง ประเมินสถานการณ์ และสนับสนุนกองอำนาจการป้องกัน และการบรรเทาสาธารณภัยแต่ละระดับ ติดตามและเฝ้าระวังสถานการณ์ วิเคราะห์ประเมินสถานการณ์ รายงานและ

แจ้งเตือน พร้อมทั้งเสนอความคิดเห็นต่อผู้บัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเพื่อตัดสินใจระดับในกรณีการจัดการสาธารณภัยขนาดใหญ่ (ระดับ 3) และนายกรัฐมนตรีนหรือรองนายกรัฐมนตรีน ซึ่งนายกรัฐมนตรีนมอบหมายในกรณีการจัดการสาธารณภัยร้ายแรงอย่างยิ่ง (ระดับ 4)

ส่วนภูมิภาค

1) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด (กอปภ.จ.) จะมีหน้าที่อำนาจการควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ

2) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรุงเทพมหานคร (กอปภ.กทม.) มีหน้าที่อำนาจการควบคุม สนับสนุน ประสานการปฏิบัติในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตกรุงเทพมหานคร และจัดทำแผนปฏิบัติการหรือแผนเผชิญเหตุตามประเภทของภัยให้มีความสอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของกรุงเทพมหานคร รวมทั้งการสนับสนุนการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเป็นหน่วยเผชิญเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นในพื้นที่ที่รับผิดชอบ

ส่วนท้องถิ่น

1) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ (กอปภ.อ.) จะมีหน้าที่อำนาจการควบคุม สนับสนุน และประสานการปฏิบัติกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่รับผิดชอบในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และปฏิบัติงานตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดมอบหมาย

2) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมืองพัทยา (กอปภ.เมืองพัทยา) มีหน้าที่อำนาจการควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เผชิญเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเมืองพัทยา ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ พร้อมทั้งสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง หรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ

3) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล (กอปภ.ทน./ทม./ทต.) มีหน้าที่อำนาจการควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เผชิญเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาล ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ พร้อมทั้งสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง หรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ

4) กองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล (กอปภ.อบต.) มีหน้าที่อำนาจการ ควบคุม ปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และเผชิญเหตุถ้าหากว่าได้เกิดสาธารณภัยขึ้น พร้อมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้สอดคล้องกับแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอำเภอ พร้อมทั้งสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อกับหรือใกล้เคียง หรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ

นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานหลักที่มีความเกี่ยวข้องในการจัดการภัยพิบัติอีกได้แก่ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ องค์การสาธารณสุข มูลนิธิและภาคเอกชน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางของรัฐในการดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่างๆ ของประเทศ โดยมีหน้าที่ดังต่อไปนี้ (1) จัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติเสนอต่อคณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เพื่อขออนุมัติต่อคณะรัฐมนตรี (2) จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อหามาตรการในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้มีประสิทธิภาพ (3) ปฏิบัติการประสานการปฏิบัติงานให้การสนับสนุน และช่วยเหลือหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (4) ให้การสงเคราะห์เบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย ผู้ได้รับอันตราย หรือผู้ได้รับความเสียหายจากสาธารณภัย (5) แนะนำให้คำปรึกษา และอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแก่หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคเอกชน (6) ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินการตามแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในแต่ละระดับ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (1) รักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่ประสบภัยและพื้นที่ใกล้เคียง (2) ควบคุมและบังคับใช้กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิด ทางอาญา (3) ปฏิบัติหน้าที่ด้านการพิสูจน์เอกลักษณ์บุคคล การจัดการศพ การติดตามผู้สูญหาย และการส่งกลับ (4) จัดระบบจราจรในพื้นที่ประสบภัยและพื้นที่ใกล้เคียง (5) จัดชุดเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญพิเศษสนับสนุนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น ชุดกู้ภัย ชุดสุนัขค้นหา ชุดเก็บกู้ และทำลายวัตถุระเบิด เป็นต้น (6) สนับสนุนกำลังเจ้าหน้าที่ เครื่องมือ อุปกรณ์ และยานพาหนะ แก่กองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ และกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่

องค์การสาธารณสุข มูลนิธิและภาคเอกชน (1) สนับสนุนกองบัญชาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติหรือกองอำนาจการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ (2)

สนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (3) ร่วมปฏิบัติงานตามที่ผู้อำนวยการมอบหมายตามขีดความสามารถและตามทรัพยากรที่มี (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2558ก)

กล่าวโดยสรุปจะเห็นว่า การจัดการภัยพิบัติในปัจจุบันต้องอาศัยความรู้ด้านการบริหารการจัดการภัยพิบัติ ตั้งแต่การจัดการตามบริบทของวงจรการจัดการภัยพิบัติ คือ การบรรเทาผลกระทบ (Mitigation) การเตรียมพร้อม (Preparedness) การรับมือ (Response) และการฟื้นฟูบูรณะ (Recovery) ซึ่งการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆจะต้องมีการร่วมดำเนินการร่วมกันของทุกภาคส่วน ดังนั้นการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานจึงเป็นการเตรียมความพร้อมในด้านการรับมือกับภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพสูง และการจัดการอย่างเป็นระบบก็จะช่วยให้ชุมชนนั้นๆสามารถรับมือกับภัยพิบัติต่างๆที่จะเกิดขึ้นได้ และที่สำคัญที่สุดคือหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้อง และรับผิดชอบในการจัดการภัยพิบัติโดยตรงนั้นต้องมีความพร้อมและมีการจัดวางระบบในการปฏิบัติงานวางแผนการในการรับมือกับภัยพิบัติให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชน จังหวัด หรือประเทศให้น้อยที่สุด ซึ่งจะเป็นการลดผลกระทบของภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้าได้

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องของ การจัดการภัยพิบัติสันามิ : ศึกษาการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย พบว่าการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐจะมีความพร้อมในการดำเนินการ การสร้างมาตรการหรือกิจกรรมต่างๆในการรับมือกับภัยพิบัตินั้น ส่วนขึ้นอยู่กับปัจจัยที่หลากหลาย ดังต่อไปนี้

การจัดการภัยพิบัติและผลกระทบจากภัยพิบัติ

Kyaw Thu Mya Han (2008) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนในประเทศพม่า ศึกษากรณีชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากพายุไซโคลนนาร์กีสในเขตโบกาเล อีระวดี (Community-Based Disaster Management in Myanmar: The case of Cyclone Nargis Effected Communities in Bogale Township, Ayeyarvady Division) ได้ศึกษาเรื่องความพยายามในการจัดการภัยพิบัติของคนในท้องถิ่น และเงื่อนไขที่สำคัญในการจัดการภัยพิบัติระดับชุมชน พบว่า ชุมชนมีความสามารถในการช่วยเหลือตัวเองน้อย ไม่มีการพัฒนารูปแบบของการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชน เช่น การเตือนภัย การวางแผนอพยพ การช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ และขาดความสามารถในการระดมทรัพยากรที่จำเป็นในยามเกิดภัยพิบัติขึ้น ความสามารถของชุมชนท้องถิ่นยังคงต้องได้รับการสนับสนุนและความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องจากระดับชาติหรือนานาชาติเป็นอย่างมาก

จิตภัทรา คำผางแดง (2553) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการภัยพิบัติ โดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษาตำบลชมพู อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก พบว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน และมีส่วนร่วมในการจัดการกับภัยพิบัติอยู่ในระดับปานกลาง อันเนื่องมาจากมีความเชื่อที่ว่าเมื่อหากเกิดภัยพิบัติขึ้นแล้วต้องเป็นหน้าที่ของหน่วยงานราชการเท่านั้นที่จะต้องเข้ามาให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิด แต่ยังคงขาดความรู้ในการรับมือต่อภัยพิบัติที่ถูกต้อง ทั้งนี้องค์กรที่เกี่ยวข้องจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความรู้ความเข้าใจในการรับมือกับภัยพิบัติแก่ประชาชน ตั้งแต่ก่อนเกิดภัย ระยะเกิดภัย และหลังจากเกิดภัย เพื่อเป็นการเพิ่มระดับในการมีส่วนร่วมของประชาชนในลำดับต่อไป

ศิรินันต์ สุวรรณ โมลี (2552) ได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยชุมชนเป็นฐานจากภาคประชาสังคม:กรณีศึกษาชุมชนบ้านน้ำเค็ม ต.บางม่วง อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา พบว่า การดำเนินงานพบปัญหาในด้านของการมีส่วนร่วม ด้านงบประมาณ ด้านความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ในการดำเนินงาน และการประสานงานระหว่างองค์กร สำหรับแนวทางในการพัฒนาในการดำเนินงานคือ ชุมชนควรมีการรวมกลุ่มหรือตั้งองค์กรของชุมชนขึ้นมา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการภัยพิบัติโดยมีชุมชนเป็นฐาน ตั้งแต่เริ่มต้น องค์กรภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประสานงานร่วมกันในการสร้างความรู้และความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ในการดำเนินงานที่ถูกต้องให้แก่ชุมชน

การวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากคลื่นสึนามิเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ต่ออาชีพของคนในชุมชน และศึกษายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการเพื่อฟื้นฟูชุมชนด้านอาชีพ ณ หมู่บ้านแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต ผลกระทบต่ออาชีพของคนในหมู่บ้านที่ประสบภัยแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน คือ 1. ผลกระทบทางด้านอาชีพ แบ่งออกได้ 5 อาชีพ คือ 1) อาชีพประมง 2) อาชีพค้าขาย 3) อาชีพประดิษฐ์ แยกเป็น 2 ประเภท คือ อาชีพประดิษฐ์เรือจำลองหัวโพง และอาชีพประดิษฐ์ผ้าปาเต๊ะจากลูกปัดสี 4) อาชีพรับจ้างทั่วไป 5) อาชีพให้บริการร้องเงิ้ง 2. ผลกระทบด้านจิตใจภายหลังเกิดเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิคนเกิดความหวาดวิตก กังวล ขวัญเหือดนอนไม่หลับ สุขภาพจิตเสีย 3.ผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศน์ทางทะเลเปลี่ยนแปลงไปสัตว์ทะเลน้อยใหญ่ที่อยู่ใกล้ฝั่งต่างอพยพเพื่อไปหาถิ่นที่อยู่อื่น สำหรับยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการฟื้นฟูชุมชนด้านอาชีพของคนในหมู่บ้าน ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) การเข้าถึงวิถีชีวิตชุมชน 2) การบริหารจัดการชุมชน 3) การเข้าถึงประชาชน 4) การประสานงานเพื่อลดปัญหาความซ้ำซ้อนในการทำงานในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน (อรพรรณ ขุนทอง, 2548)

Seneviratne (2010) และคณะ กล่าวว่า ในการศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ

ถึงปัจจัยที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จในการจัดการภัยพิบัติ ผ่านการสังเกตการปฏิบัติงานที่ดี และผลที่ได้รับ วัตถุประสงค์ของงานวิจัยชิ้นนี้ คือการนำเสนอผลงานการวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยที่จะสนับสนุนการจัดการภัยพิบัติให้ประสบความสำเร็จ ในช่วงศตวรรษที่ผ่านมาจำนวนภัยพิบัติทางธรรมชาติได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมากในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ภัยพิบัติเหล่านี้ นำมาซึ่งการสูญเสียชีวิต ทรัพย์สิน การจ้างงาน และความเสียหายให้กับโครงสร้างพื้นฐานทางด้านกายภาพ และสิ่งแวดล้อม มีความพยายามในการจัดการภัยพิบัติโดยมุ่งเน้นที่จะลดหรือหลีกเลี่ยงความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น การสร้างมั่นใจในการความช่วยเหลือที่รวดเร็ว มีความเหมาะสมต่อผู้ประสบภัย ช่วยให้เกิดการฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ในขณะที่การจัดการด้านข้อมูลที่มีประสิทธิภาพสามารถลดช่องว่างในกระบวนการของการจัดการภัยพิบัติได้ การให้ข้อมูลความรู้ และการปฏิบัติงานร่วมกันของทุกคนในการจัดการภัยพิบัติเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการนำความสำเร็จมาสู่การจัดการภัยพิบัติ

กรรภิรมย์ กลัปดี (2550) ได้ทำการศึกษาผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมจากเหตุการณ์ ภัยพิบัติสึนามิของสมาชิกสหกรณ์ประมงสุกนิมิตรสินามิบ้านน้ำเค็ม จำกัด และศึกษาการให้ความช่วยเหลือสมาชิก จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่า ด้านเศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิกสหกรณ์นั้น ได้รับผลกระทบมากพอกัน มีทั้งเพิ่มขึ้นและลดลง นอกจากนี้สมาชิกสหกรณ์ยังมีการรวมกลุ่มกันมากขึ้นเพื่อฟื้นฟูวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชน การที่สมาชิกสหกรณ์บางส่วนมีชีวิตและความอยู่ดีขึ้นภายหลังการเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิ ก็เนื่องมาจากการได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน

Sharpley (2005) กล่าวว่า การวิจัยในครั้งนี้ได้รับแรงบันดาลใจหลักจากความจริงที่ว่านักท่องเที่ยวชาวตะวันตกนั้น ได้ตกเป็นเหยื่อของคลื่นสึนามิซึ่งนับเป็นเหตุการณ์ที่เป็นภัยพิบัติระดับโลกอย่างแท้จริง สึนามิได้ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในหลายภูมิภาค และด้วยเหตุผลที่สำคัญในการที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวดังกล่าวให้กลับไปท่องเที่ยวยังพื้นที่เหล่านั้น ก็ควรจะมีการมุ่งเน้นไปที่การจัดการของวิกฤตการณ์ท่องเที่ยว สร้างภาพลักษณ์ในเชิงบวกให้เกิดขึ้น และพร้อมใจกันช่วยเหลือฟื้นฟูชุมชนที่ได้รับ ความเสียหายจากสึนามิให้ฟื้นกลับคืนมา เหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิในวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ.2547 ส่งผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อบริเวณชายฝั่งของประเทศโดยรอบมหาสมุทรอินเดียทำลายสภาพแวดล้อมเป็นอย่างมาก เกิดความเสียหายและนำความสูญเสียชีวิตมาสู่ประชาชนถึงเกือบ 300,000 คน เกิดความเสียหายอย่างกว้างขวางต่อโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งและเครือข่ายการสื่อสารระบบนิเวศและวิถีชีวิตทั่วทั้งภูมิภาคได้รับผลกระทบ โดยรวมค่าเสียหายทางเศรษฐกิจในการเกิดภัยพิบัติครั้งนี้คาดว่าจะเกินกว่า 10,000,000,000 เหรียญสหรัฐฯ แต่ภัยพิบัติทางธรรมชาติคลื่นสึนามิครั้งนี้มีความรุนแรงยิ่งใหญ่เป็นประวัติการณ์ทั้งขนาดและความเร็ว

ด้านความพึงพอใจ ศรีวัฒนา บุรวิศิษฐ์ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจ และบทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในการจัดการภัยพิบัติ กรณีศึกษาโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งทีมกู้ภัย จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างการจัดการภัยพิบัติแบบเดิมกับการจัดการภัยพิบัติแบบหนึ่งตำบลหนึ่งทีมกู้ภัย ความพึงพอใจของประชาชน และบทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การจัดการภัยพิบัติแบบเดิม จะมีความล่าช้า ขาดการฝึกซ้อมการรับมือ ประชาชนไม่มีส่วนร่วมใน ขาดการให้ข้อมูลข่าวสารที่ต่อเนื่อง บุคลากรน้อย ชุมชนไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ส่วนแบบใหม่นั้นสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว ทั้งถึง มีบุคลากรมากขึ้น และมีความพร้อม ประชาชนมีส่วนร่วมซึ่งทำให้ชุมชนเข้มแข็งสามารถช่วยตัวเองได้ ประชาชนพึงพอใจอย่างมากในการได้รับบริการให้ความช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว ด้านองค์การปกครองในส่วนท้องถิ่นมีบทบาทมากขึ้นในการป้องกัน ช่วยเหลือ และบรรเทาภัยพิบัติ สาธารณภัยขึ้นอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ด้านของ ภาณุพันธ์ ธนาฤกษ์มงคล (2552) ได้ศึกษาถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานในการบริหารจัดการภัยพิบัติขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดหนองคาย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการภัยพิบัติอยู่ในระดับปานกลาง บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน หน้าที่ต่างกัน และประสบการณ์ต่างกัน จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการภัยพิบัติต่างกัน

พิรญา เงินดี (2551) ได้ศึกษาถึง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการบริเวณหาดป่าตอง จังหวัดภูเก็ต หลังเกิดธรณีพิบัติคลื่นสึนามิ ปี พ.ศ. 2547 และความต้องการกลับมาเยือนพื้นที่ในอนาคต จากการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุราว 21-30 ปี มีภูมิลำเนาอยู่ในทวีปยุโรป เดินทางเพื่อมาท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ และมีความรู้เกี่ยวกับคลื่นสึนามิมากน้อยอยู่ในระดับพอกัน ด้านความคิดเห็นนักท่องเที่ยวคิดว่า ปัจจัยแวดล้อมด้านนันทนาการ ความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณหาดป่าตอง จังหวัดภูเก็ต มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับมาก มีความคิดเห็นต่อการท่องเที่ยวในชายหาดป่าตองในเชิงบวก มีความพึงพอใจต่อแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีความต้องการกลับมาเที่ยวใหม่อีกครั้งอยู่ในระดับสูง รวมทั้ง กฤษพร นาคำมิน (2547) ซึ่งได้ศึกษาในเรื่องของ การสำรวจทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับภัยพิบัติสึนามิที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจปี พ.ศ. 2548 ผลการสำรวจในครั้งนี้พบว่า โศกนาฏกรรมในครั้งนี้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ต่างเข้าใจกันดีว่าเป็นภัยธรรมชาติไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ถึงแม้จะกระทบกับการท่องเที่ยวอย่างมากแต่ก็ไม่ใช่ทั้งประเทศ เพราะประเทศไทยยังมีสถานที่ท่องเที่ยวในภาคต่างๆอีกมากมายหรือแม้แต่ทะเลฝั่งอ่าวไทยที่ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวอดนิยามอยู่ทุกขณะ ประชาชนส่วนใหญ่ที่ทำการสำรวจรู้จักคลื่นสึนามิผ่านสื่อโทรทัศน์ และคิดว่าสึนามิมี

ผลกระทบต่อภาคเกษตรกรรม ต่อภาคพาณิชย์ เป็นอย่างมาก โดยมากที่สุดคือภาคของการท่องเที่ยว
สุดท้ายประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้รัฐบาลติดตั้งสัญญาณเตือนภัยสึนามิมากที่สุดเพื่อจะช่วยลด
ความสูญเสียชีวิต และทรัพย์สินในอนาคตได้หากเกิดเหตุการณ์ขึ้นมาอีก

Cohen (2007) กล่าวว่า บทความนี้ได้กล่าวถึง ข้อมูลเชิงลึกของการวิจัยที่เกี่ยวข้อง
กับภัยพิบัติที่ร่วมสมัยในการศึกษาปัญหาที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและภัยพิบัติ มีการ
เสนอหัวข้อวาระสำหรับการวิจัย และใช้เพื่อการศึกษาเปรียบเทียบของภัยทั้งสองอย่าง คือ สึนามิใน
ภาคการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลอันดามันภาคใต้ของประเทศไทยและน้ำท่วมฉับพลันของปายใน
ภาคเหนือของประเทศไทย . โดยผลการศึกษาได้แสดงให้เห็นว่า ปัญหาดังกล่าวแย่งโดยเกิดจากกิจกรรม
ของมนุษย์ซึ่งได้ทำลายอุปสรรคตามธรรมชาติที่จะสามารถช่วยตัวมันเองให้รอดพ้นจากภัยพิบัติ
อันตราย ในขณะที่เงื่อนไขในการเกิดภัยพิบัติทั้งสองกรณีคล้ายคลึงกัน และสะท้อนให้เห็นถึง
ลักษณะบางอย่างของสังคมไทย เช่นเดียวกันกับแนวโน้มทั่วไปของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่
มักจะมองข้ามอันตรายที่เกิดจากภัยพิบัติ การจัดการและผลกระทบที่ตามมาในอนาคตของการ
ท่องเที่ยวสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่าง ที่ไม่เพียงแต่ความแตกต่างที่เห็นได้ชัดอยู่ในขอบเขตและ
ความรุนแรงของภัยพิบัติทั้งสองอย่าง แต่ยังแตกต่างกันในการกำหนดความสำคัญของทั้งสองด้านใน
ระบบการท่องเที่ยวแห่งชาติอีกด้วย

Cioccioa และ Michaelb (2007) ได้กล่าวไว้ว่า ในปีค.ศ.2003 ได้เกิดเหตุการณ์ไฟ
ไหม้ป่าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของวิกตอเรีย (ออสเตรเลีย) ซึ่งได้สร้างความเสียหายกว่า 1.1
ล้านเฮกเตอร์ ทำลายวิถีการดำรงชีวิตของประชาชนผู้ประกอบการ และบริษัทท่องเที่ยวขนาดเล็กที่
ไม่มีฐานรายได้ มากกว่า 1,000 บริษัท งานวิจัยนี้ได้ศึกษาตรวจสอบว่า องค์กรเหล่านี้ได้เตรียมการ
รับมือไว้สำหรับเหตุการณ์และการฟื้นฟูให้หายดีจากเหตุการณ์อย่างไร หรือองค์กรเหล่านั้นอาจจะ
ขาดการเตรียมความพร้อมสำหรับการรับมือกับอันตรายที่เกิดขึ้น ในทางกลับกันก็แสดงให้เห็นถึง
ความยืดหยุ่นของผู้ประกอบกิจการในโลกความจริงและความเชื่อมั่นในการสะสมประสบการณ์ใน
การจัดการภัยและการฟื้นคืนจากเหตุการณ์ภัยพิบัติของตนเอง งานวิจัยนี้มีข้อมูลที่เป็นบทเรียนที่ดีที่
อาจจะสามารถนำไปปรับใช้ในสถานการณ์ที่มีความคล้ายคลึงกันได้

Cheung & Law (2006) กล่าวว่า เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 เกิดแผ่นดินไหวที่
มีขนาดความแรง 9 ริคเตอร์ นอกชายฝั่งของเกาะสุมาตราในอินโดนีเซีย จนเกิดคลื่นสึนามิทำให้มี
ผู้เสียชีวิตราว 250,000 คนในภูมิภาคเอเชียใต้ มีการบาดเจ็บล้มตาย มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่ถูก
คลื่นซัดออกไปจากโรงแรมที่เข้าพัก จะเห็นได้ชัดเจนว่าโรงแรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงแรมแบบ
รีสอร์ทที่ถูกสร้างขึ้นใกล้กับชายหาดไม่มีการวางแผนในด้านความปลอดภัยสำหรับผู้เข้าพัก
เกี่ยวกับสึนามิ โศกนาฏกรรมที่น่าเศร้านี้แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการภัยพิบัติทาง

ธรรมชาติ และความพยายามในการจัดการภัยพิบัติจะสามารถลดและอาจจะป้องกันไม่ให้เกิดการเสียชีวิตของมนุษย์ได้ ในตอนท้ายของงานวิจัยได้มีคำแนะนำอย่างละเอียดบางอย่างสำหรับโรงแรม โดยทั่วไปและโรงแรมรีสอร์ท สามารถนำไปเขียนเป็นแผนฉุกเฉินและใช้เป็นระบบช่วยชีวิตเพื่อปกป้องลูกค้าที่เข้าพักในโรงแรมหากเกิดคลื่นสึนามิ งานวิจัยนี้คาดว่าจะมีส่วนร่วมในอุตสาหกรรม การโรงแรมโดยการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับภัยพิบัติที่อาจจะเกิดขึ้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะ นำมาตรการใหม่ ๆ มาใช้เพื่อป้องกันและสร้างความปลอดภัยให้แก่ผู้เข้าพักในโรงแรม

นภชนก สุกประเสริฐ (2553) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ประสบการณ์ภัยพิบัติสึนามิและการฟื้นฟูพลังของวัยรุ่น ที่ได้รับผลกระทบภัยพิบัติสึนามิ พ.ศ. 2547 : การศึกษาแบบผสมวิธี จากผลการศึกษาด้านปริมาณนั้นพบว่า ประสบการณ์ภัยพิบัติสึนามิมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในด้านการฟื้นฟูพลังตามสถานการณ์ การมีบุคคลหรือแหล่งสนับสนุนทางสังคม และความสามารถในการฟื้นฟูพลังจากลักษณะนิสัย การมีพลังภายในที่เข้มแข็ง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยยะ ส่วนด้านคุณภาพนั้นพบว่า วัยรุ่นมีความสามารถในการฟื้นฟูพลังหลังจากการเกิดภัย และวัยรุ่นมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อคนสำคัญในชีวิตที่อยู่รอบข้าง

ฉันทนา กัลป์ยาพิเชษฐ (2549) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินประสิทธิผลการประชาสัมพันธ์เรื่องระบบเตือนภัยสึนามิในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ผลการศึกษาพบว่า มีการใช้กลยุทธ์การเลือกใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์ ได้แก่ สื่อมวลชน สื่อเฉพาะกิจ สื่อบุคคล สื่ออินเทอร์เน็ต และรวมทั้งกลยุทธ์ในการสื่อสารในภาวะวิกฤตเพื่อใช้ในการรับมืออย่างฉับพลัน นอกจากนั้นยังมีการสื่อสารความเสี่ยงไปยังประชาชนในแถบนั้นเพื่อเป็นการทำให้ประชาชนยอมรับและเข้าใจความเสี่ยงการเกิดภัย พร้อมทั้งรับมือยามเมื่อเกิดเหตุขึ้น ประชาชนโดยส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารเรื่องของสึนามิจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด ประชาชนมีการรับรู้เกี่ยวกับระบบเตือนภัยอยู่ในระดับสูง มีทัศนคติเป็นกลางต่อภัยสึนามิ และ มนตรี เกียรติเผ่าพันธุ์ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การจำลองสถานการณ์เพื่อประเมินประสิทธิภาพของแผนอพยพหนีภัยสึนามิของเทศบาลเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ต จากผลการจำลองสถานการณ์พบว่า ผู้อพยพมีโอกาสที่จะปะทะกับคลื่นยักษ์สึนามิอยู่ในระดับต่ำ แต่การอพยพในแนวราบในพื้นที่นั้นก็ใช้เวลาพอสมควรในการช่วยเหลืออพยพประชาชนแบบจำลองสถานการณ์ที่ได้กระทำไปจะทำให้การอพยพช่วยเหลือประชาชนสามารถทำได้ดีขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่เสี่ยงต่างๆ ในภาคพื้นทะเลอันดามันได้

โสมสกา เพชรานนท์ และ นุชนาล มั่งคั่ง (2550) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่ประสบภัยสึนามิ กรณีศึกษากิ่งอำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง พบว่า องค์ประกอบด้านโอกาสในการดำรงชีวิตนั้นมีระดับต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับองค์ประกอบในด้านอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากการได้รับข้อมูลข่าวสาร และการมีส่วนร่วมในชุมชนมีน้อย มีปัญหาความไม่เท่าเทียม

กัน ในสังคม รวมถึงประชาชนในพื้นที่ที่มีระดับการศึกษาต่ำ ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาเท่านั้น สำหรับความเข้มแข็งของชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง และองค์ประกอบด้านทุนทางสังคมมีระดับต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับองค์ประกอบด้านอื่นๆ เนื่องจากการประกอบอาชีพหลักซึ่งส่วนใหญ่ คืออาชีพเกษตรกรรมที่ต้องพึ่งธรรมชาติมากทำให้มีความไม่แน่นอนด้านรายได้ การส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการส่งเสริมความรู้ในชุมชนมีน้อย รวมทั้งมีความกังวลต่อความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินอีกด้วย ดังนั้นในการวางแผนการพัฒนารองรับการบริบาลควรคำนึงถึงวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มองค์กรในชุมชนเพื่อการพัฒนาอาชีพ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเปิดโอกาสทางการศึกษาเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีการศึกษาสูงขึ้น ตลอดจนการฟื้นฟูด้านจิตใจของประชาชนให้หายจากความกังวลต่อภัยพิบัติสึนามิ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้สูงขึ้น

การเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติ (Disaster Preparedness)

การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลสันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมรับมือจากแผ่นดินไหวของประชาชน 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวของประชาชน 3) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวในการเตรียมความพร้อมของประชาชน การศึกษาครั้งนี้ พบว่า การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวของประชากรส่วนใหญ่ ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 10 ปีไม่ทราบว่าเป็นพื้นที่ที่มีความเสี่ยงจากแผ่นดินไหว และเคยมีประสบการณ์แผ่นดินไหวในพื้นที่แต่ไม่ได้รับผลกระทบ รับทราบวิธีการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติแผ่นดินไหวจากโทรทัศน์มากที่สุดแต่ไม่เคยฝึกซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาภัยจากแผ่นดินไหว ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวของประชาชน พบว่า ปัจจัยด้านจิตสำนึก ด้านทัศนคติ และด้านการสนับสนุนทางครอบครัวเป็นเรื่องที่ประชาชนควรให้ความสำคัญ รองลงมาคือด้านการสื่อสาร และด้านการมีส่วนร่วม สำหรับแนวทางการบริหารจัดการภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติของประชาชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเร่งสร้างความร่วมมือของประชาชน ระหว่าง ชุมชน โรงเรียน และวัด กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้ประชาชนทุกส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนเป็นฐาน และพัฒนาเครื่องมือให้เป็นสื่อในการสร้างประสบการณ์แก่ประชาชนให้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากแผ่นดินไหว เช่น เครื่องจำลองแผ่นดินไหว เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทัศนคติ และจิตสำนึกในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวของประชาชน (บุรฉัตร กันตะกะนิษฐ์, 2555)

กัมปนาท วงษ์วัฒนพงศ์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การนำนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไปปฏิบัติ:กรณีศึกษาเฉพาะในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติสึนามิ 6 จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน จากผลการศึกษาวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบายป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยไปปฏิบัติในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติสึนามิ 6 จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน นั้นคือ ประสิทธิภาพในการรับมือกับภัยพิบัติ ลักษณะของหน่วยงานนำนโยบายไปปฏิบัติที่ดี และการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร โดยที่ประสิทธิภาพในการรับมือกับภัยพิบัติ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการนำนโยบายไปปฏิบัติทั้งตัวผู้กำหนดนโยบาย ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติ ลักษณะของหน่วยงานนำนโยบายไปปฏิบัติที่ดีพบว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการกับภัยพิบัติในสถานการณ์ฉุกเฉิน และการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรพบว่า หน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียจากภัยพิบัติในชุมชนเป็นอย่างมาก

Mulligan et al. (2012) ได้กล่าวเอาไว้ว่า ตั้งแต่เกิดคลื่นสึนามิในมหาสมุทรอินเดีย ปี พ.ศ. 2547 ซึ่งได้รับความสนใจจากทั่วโลกเป็นประวัติการณ์ ความช่วยเหลือที่ได้รับและจากบันทึกของหน่วยงานในการให้ความช่วยเหลือจากนานาชาติที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบรรเทาและการกู้คืน ได้ความคิดเห็นที่มีต่อการช่วยเหลือผู้ภัย เห็นว่า มีความพยายามในการช่วยเหลือบรรเทาได้อย่างทันท่วงทีและดีกว่าที่คาดไว้ อย่างไรก็ตามจุดอ่อนในการกู้คืน การทำงานในระยะยาวมีการระบุนระยะเวลาเพียงไม่กี่เดือนหลังเกิดภัยพิบัติและยังเป็นจุดอ่อนแบบเดียวกันต่อมาถึง 4-5 ปี แม้ว่าการศึกษาจำนวนมากได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ แต่ยังคงมีบทเรียนอีกมากมายที่จะต้องเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์กับการฟื้นคืนกลับทางสังคมที่แตกต่างไปจากการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานที่ถูกทำลายหรือได้รับความเสียหายเมื่อเกิดภัยพิบัติสึนามิ บทความนี้นำเสนอภาพรวมของผลการศึกษาที่ได้ดำเนินการในช่วง 4 ปีที่คลื่นสึนามิได้ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ท้องถิ่นของศรีลังกาและทางตอนใต้ของประเทศอินเดีย การวิจัยนี้เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นการเรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างชุมชน การฟื้นฟูวิถีชีวิต การสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม การให้ที่อยู่อาศัยและการวางแผนการตั้งถิ่นฐานของผู้รอดชีวิตจากภัยพิบัติ และการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการวิจัยมาแปลงเป็นกลยุทธ์ที่ชัดเจนเพื่อนำไปปฏิบัติและสามารถใช้ในการกู้คืนสังคมในระยะยาวได้

กษิติ วิชิตอักษรพงศ์ (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การป้องกันและลดผลกระทบจากคลื่นสึนามิโดยการเตือนภัย จากผลการศึกษาได้เสนอแนะให้มีการปฏิบัติ การป้องกันและลดผลกระทบจากคลื่นสึนามิโดยการเตือนภัยที่เหมาะสม และเป็นแผนงานที่ประเทศไทย ควรดำเนินการภายในระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2553-2557) ใช้งบประมาณรวม 2,652.39 ล้านบาท ดังนี้ (1) เร่งรัดการติดตั้งทุ่นลอยน้ำเพื่อตรวจวัดคลื่นสึนามิในตำแหน่งที่เหมาะสมอย่างเพียงพอ (2)

ตรวจสอบเสียงสัญญาณในการเตือนภัยจากหอเตือนภัย (3) ปรับปรุงคำ ประกาศเตือนภัยที่ส่งสัญญาณมาจากหอเตือนภัย (4) ปรับปรุงรูปแบบในการเตือนภัยที่ส่งมาจากหอเตือนภัยสีนามิ (5) แจ้งข้อมูลให้ประชาชนได้ทราบเป็นระยะๆ (6) ปรับปรุงระบบการเชื่อมสัญญาณในการแจ้งเตือนภัยระหว่างศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติกับจังหวัด (7) จัดทำแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ และฐานข้อมูลสีนามิในกรณีสมมุติต่างๆ (8) คิดตั้งหอกระจายข่าวในทุกพื้นที่เสี่ยงภัย และเชื่อมโยงระบบ (9) เตรียมความพร้อมในการแจ้งข่าวแผ่นดินไหวและคลื่นสีนามิ (10) รมรงค์ประชาสัมพันธ์ และให้ความรู้ในด้านระบบและวิธีในการแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชน (11) จัดตั้ง Call Center หรือศูนย์บริการข้อมูลในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย (12) ฝึกซ้อมแผนในการปฏิบัติการแจ้งเตือนภัย และการอพยพด้วยสถานการณ์จำลองเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

ชัยยศ ตั้งจิตดำรงรัตน์ (2553) ได้ทำการศึกษาในเรื่องของ ความพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการมีการปรับปรุงและพัฒนา วางแผนป้องกันและการฝึกอบรม รวมถึงการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัย แต่ยังคงมีปัญหาในด้านการเตรียมความพร้อมในการลดผลกระทบจากภัยที่เกิดขึ้น ส่วนด้านการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ขาดการบูรณาการที่ดีในการวางแผนปฏิบัติงาน บุคคลากรด้านการป้องกันและการบรรเทาสาธารณภัยมีไม่เพียงพอโดยเฉพาะผู้ที่มีความเชี่ยวชาญโดยตรง ขาดการส่งเสริมการให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ การเตรียมความพร้อมในการรับมือที่ถูกต้องแก่ประชาชน ด้านการจัดการหลังจากการเกิดภัยมีความล่าช้าเป็นอย่างมากอันเนื่องมาจากการติดขัดกับระเบียบของทางราชการ การช่วยเหลือของหน่วยงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยส่วนใหญ่จึงเป็นไปในแบบของการดำเนินการช่วยเหลือแบบเฉพาะหน้าเท่านั้น

Prideaux (2004) ได้จัดทำงานวิจัยชิ้นนี้ขึ้นเพื่อตอบสนองต่อรัฐบาลของประเทศออสเตรเลีย ในด้านที่เกี่ยวข้องกับภัยพิบัติและวิกฤตการณ์ท่งเทียวที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศออสเตรเลียในปีค.ศ. 2001 และมาตรการที่ส่งผลกระทบต่อกลไกในการตอบสนอง และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับกรอบแนวคิดของการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับภัยพิบัติที่พัฒนาโดย Faulkner (2001) เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับมือ จากผลการวิจัยพบว่า การเตือนภัยแบบเล็ก ๆ น้อย ๆ แบบเป็นครั้งๆกับภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นจะทำให้เกิดผลที่ดี การจัดทำกรอบความคิดด้านการจัดการภัยพิบัติอย่างเป็นทางการควรจะทำให้มีความสำคัญเป็นอย่างสูง โดยรัฐบาลและสมควรได้รับการสนับสนุนอย่างมากจากภาคเอกชน

จากการศึกษาเรื่อง การประชาสัมพันธ์เพื่อฟื้นฟูภาพลักษณ์การท่องเที่ยวชายฝั่งอันดามันของไทยหลังประสบภัยพิบัติสีนามิ โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภูมิภาคยุโรป

ผลการศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของทั้ง 6 จังหวัดฝั่งทะเลอันดามันระยะแรกออกไป ในทางด้านลบ ในขณะที่ภาคอื่นๆที่ไม่ได้รับผลกระทบนั้นไม่มีผลด้านลบต่อการท่องเที่ยวแต่อย่างใด และนักท่องเที่ยวต่างรู้และเข้าใจเป็นอย่างดีในเรื่องของภัยธรรมชาติว่านานๆจะเกิดขึ้นสักครั้ง ในด้านการจัดโครงการเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในเขตพื้นที่ที่เกิดภัยพิบัติสามารถผ่านพ้นไปได้ มีการจัดโครงการในการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้เป็นที่ไปในเชิงบวก กระตุ้นการขาย เน้นภาพลักษณ์ที่ดีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวและประชาชน พบว่าการสื่อสารเป็นการประชาสัมพันธ์ที่ดีจึงเน้นด้านนี้เป็นพิเศษในการจัดการทุกโครงการถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จในโครงการต่างๆที่ได้ก่อตั้งขึ้น ส่งเสริมการขายที่จูงใจ เลือกใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพ และเลือกช่วงเวลาในการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสม ส่วนอุปสรรคที่พบได้แก่ระยะเวลาอันสั้นที่ต้องรีบแก้ไขทันกับเหตุการณ์ท่องเที่ยวที่กำลังจะมาถึง งบประมาณที่มียังถือว่าขาดแคลนต่อการใช้ฟื้นฟู และการนำเสนอข่าวในด้านลบที่มากเกินไปของสื่อมวลชน ทุกคนและทุกภาคส่วนควรร่วมมือร่วมใจกันในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กลับคืนมา โดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรได้มีการดำเนินการในการไปศึกษาดูงานในต่างประเทศในเรื่องนี้เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงและพัฒนาให้สามารถนำมาใช้ในประเทศไทยได้ (อินทริธา วุฒิสุมบูรณ์, 2549)

Ritchie (2004) ได้ทำงานวิจัยนี้เพื่ออธิบายถึงวิธีการเชิงกลยุทธ์แบบองค์รวมเพื่อการจัดการวิกฤตสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีการตั้งข้อสังเกตถึงความสำคัญที่เพิ่มขึ้นของภาวะวิกฤตและการจัดการภัยพิบัติสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ได้มีการสำรวจก่อนที่จะนิยามลักษณะของวิกฤตและภัยพิบัติ แล้วนำเสนอวิธีการเชิงกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ การวางแผนก่อนวิกฤตเชิงรุกผ่านการดำเนินการเชิงกลยุทธ์และสุดท้ายคือการประเมินผลและข้อเสนอแนะ การอภิปรายผลการศึกษาของวิกฤตและการจัดการภัยพิบัติ การศึกษาในด้านการท่องเที่ยวมีการตั้งข้อสังเกตว่าแม้ว่าจะไม่สามารถหยุดวิกฤตและหยุดภัยพิบัติได้ แต่การวิจัยพบว่าการทำงานเข้าใจและการจัดการตามลักษณะที่มาของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถทำให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นได้เป็นอย่างมากผ่านการเผยแพร่ข้อมูลและการประยุกต์ใช้ทฤษฎีภาวะวิกฤตและการจัดการภัยพิบัติ รวมทั้งแนวความคิดจากสาขาวิชาอื่น ควบคู่ไปกับการพัฒนาจากผลของการวิจัยทางด้านการจัดการวิกฤตการท่องเที่ยวที่มีความเฉพาะเจาะจง

Tsai และ Chen (2011) ได้กล่าวไว้ว่า ไต้หวันเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ทั้งในแปซิฟิก โชนแผ่นดินไหวและภูมิภาคกึ่งเขตร้อน มีลักษณะทางภูมิศาสตร์และสิ่งแวดล้อมแบบพิเศษทำให้พื้นที่มีแนวโน้มที่จะเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดจากการเกิดแผ่นดินไหวและเกิดพายุไต้ฝุ่นขึ้นได้ง่าย ในช่วงที่ผ่านมา มีบันทึกการเกิดแผ่นดินไหวกว่า 200 ครั้ง มีพายุไต้ฝุ่นทุกปี และมีน้ำท่วมที่มีผลกระทบอย่างมากต่ออุตสาหกรรม การโรงแรมเกือบทุกครั้งที่เกิดขึ้น ทำให้เกิดความเสียหายอย่าง

มหาศาลให้กับอุตสาหกรรมโรงแรม ในปัจจุบันได้หันได้พิจารณาถึงความเสี่ยงภัยที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมโรงแรมของโดยใช้ Conceptualizations ที่ทันสมัยในการบริหารความเสี่ยงลักษณะของความเสียหายจากการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่มีการวิเคราะห์และบูรณาการแล้วของประเทศที่เกี่ยวข้อง และการวิจัยระหว่างประเทศ เช่น การศึกษาเกี่ยวกับความเปราะบางของภัยพิบัติน้ำท่วมที่อาจเกิดขึ้นและอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีกรณีศึกษาโดยใช้ข้อมูลจากโรงแรมในเขตฮัวเหลียนสำหรับอุตสาหกรรมโรงแรมท้องถิ่น เพื่อที่จะนำผลการศึกษานี้ให้แก่อำนาจ ผู้ถือกรรมกรรมในอุตสาหกรรมโรงแรม บริษัทประกันภัยและภาคการเงินในการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการที่ดีที่สุดของการดำเนินการในการเตรียมความพร้อมที่จะรับมือเมื่อยามเกิดภัยพิบัติเกิดขึ้น นอกจากนี้ยังมีประโยชน์ในการออกแบบกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการจัดการความเสี่ยงและการลดหรือการบรรเทาความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นจากภัยพิบัติทางธรรมชาติได้

ณัฐชัย ไชยรัตน์ (2550) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางการพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวบนพื้นที่เสี่ยงภัยธรรมชาติธรณีพิบัติสึนามิบริเวณ หาดกมลา จังหวัดภูเก็ต เพื่อศึกษาสถานการณ์ ศักยภาพ รูปแบบ ปัญหาในการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยว จากการศึกษพบว่า ภายหลังการฟื้นฟูพื้นที่หลังจากประสบเหตุการณ์คลื่นสึนามิ ส่งผลให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต และหาดกมลามีประชากรกลับเข้ามาประกอบอาชีพในพื้นที่เหมือนเดิม ก่อนเกิดเหตุการณ์สึนามิรูปแบบการท่องเที่ยวหลักของหาดกมลาคือการท่องเที่ยวบริเวณริมชายหาด ซึ่งภายในชุมชนหาดกมลามีการพัฒนาที่พักอาศัยสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักอาศัยระยะยาว ทำให้เกิดการพัฒนาระบบพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวที่ขัดแย้งกับหลักการป้องกันภัยเพื่อลดความเสี่ยงจากธรณีพิบัติสึนามิในอนาคต อีกทั้งยังมีการปรับปรุงผังเมืองรวมจังหวัดภูเก็ตหลังเกิดธรณีพิบัติสึนามิให้สามารถขยายการพัฒนาพื้นที่ได้มากขึ้น โดยการเปลี่ยนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรมมาเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย ซึ่งได้ขัดกับหลักเงื่อนไขการพัฒนาพื้นที่เสี่ยงภัยที่ควรมีการหลีกเลี่ยงการพัฒนาพื้นที่ให้น้อยที่สุด ทำให้มาตรการลดและบรรเทาความเสียหายจากคลื่นสึนามิไม่ได้มาตรฐานที่ควรตามหลักการบนพื้นที่เสี่ยงภัย จึงควรมีมาตรการหรือกฎหมายควบคุมอื่นๆเพิ่มเติมเพื่อบังคับให้แผนปฏิบัติเกิดผลในพื้นที่ เพื่อลดและบรรเทาความเสียหายอันเกิดจากคลื่นสึนามิในอนาคตให้แก่นักท่องเที่ยว และประชากรในชุมชนให้สามารถท่องเที่ยว และดำรงชีวิตอยู่ด้วยความมั่นใจว่าสามารถหลบภัยสึนามิได้เมื่อเกิดเหตุขึ้น แนวทางการพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวบนพื้นที่เสี่ยงภัยธรณีพิบัติสึนามิบนหาดกมลาคือ ควรมีการวางแผนพื้นที่ตามศักยภาพของพื้นที่ และแบ่งพื้นที่ตามเกณฑ์การใช้ที่ดิน ได้แก่ พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่เพื่อร้านค้า สถานประกอบการ และพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัยให้เป็นส่วนสำคัญ เพื่อควบคุมพื้นที่พร้อมทั้งสร้างมาตรการในการลดความเสี่ยงภัยที่จะเกิดจากคลื่นสึนามิในอนาคตได้

ด้านสิ่งปลูกสร้าง จีรวุฒิ เจริญอาภากรสมิ (2549) ได้ศึกษาถึง แนวทางการออกแบบอาคารเพื่อลดผลกระทบที่เกิดจากคลื่นสึนามิ การศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษากรณีของบ้านหลังเล็กที่ได้รับผลกระทบจากคลื่นสึนามิ โดยการจำลองการไหลของอากาศด้วยวิธีการคำนวณพลศาสตร์แห่งการไหล (Computational Fluid Dynamic: CFD) เพื่อศึกษาถึงรูปแบบของอาคารเพื่อลดผลกระทบจากแรงปะทะของคลื่นสึนามิ พบว่า การปรับปรุงบ้านพักอาศัยให้เหมาะแก่การใช้งานนั้นควรมีความกว้างด้านหน้าต่อความลึกประมาณ 1:3 ส่วนพื้นที่ควรมีความสูงเหนือพื้นดินประมาณ 3 เมตร ส่วนเสาควรมีหน้าตัดความกว้างต่อความลึกประมาณ 1:2 – 1:3 และหลังคาควรจะเป็นแบบปั้นหยา เช่นเดียวกับ (อนวัช เพิ่มทรัพย์, 2548) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การออกแบบสถาปัตยกรรมเพื่อป้องกันภัยคลื่นสึนามิ กลุ่มบ้านพักและอาคาร โรงแรมพีพีไออร์แลนด์ คาบาน่า รีสอร์ท วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาค้นคว้า และทดสอบด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อที่จะใช้เป็นสมมติฐานเบื้องต้นในการหาวิธีการในการป้องกันคลื่นสึนามิ ให้กับตัวอาคาร ซึ่งผลที่ได้จะเป็นอาคารที่คำนึงถึงซึ่งความปลอดภัยของมนุษย์ และสถานที่ที่ทำการออกแบบนั้นได้ใช้โรงแรมพีพีไออร์แลนด์ คาบาน่า รีสอร์ท ซึ่งเป็นหนึ่งในโรงแรมที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์คลื่นสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547 งานวิจัยได้นำเสนอการออกแบบกลุ่มอาคารบ้านพักใหม่ และแนวทางในการฟื้นฟู แก้ไขปรับปรุงอาคารเดิมที่ยังคงอยู่ให้สามารถคงอยู่ได้ในยามที่เกิดเหตุการณ์คลื่นสึนามิถล่มขึ้นมาอีกครั้ง รวมทั้งงานของ ตระการ ลิฬหรงค์ (2548) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการปรับปรุงกฎหมายด้านสถาปัตยกรรมเพื่อลดความเสียหายจากคลื่นสึนามิ กรณีศึกษา เทศบาลเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการปรับปรุงกฎหมายด้านสถาปัตยกรรมเพื่อลดความเสียหายจากคลื่นสึนามิสามารถทำได้โดยการปรับปรุงเนื้อหาของกฎหมายเพื่อให้มีความสอดคล้องกับการวางผังและการออกแบบอาคารให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่โดยคำนึงถึงศักยภาพ เศรษฐกิจและสังคมของพื้นที่นั้นๆด้วย ทั้งนี้ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในเชิงลึกเกี่ยวกับข้อมูลด้านเทคนิคเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายในด้านนี้ และเช่นเดียวกันกับ พันกรณัฏ์ ชีวะวุฒิวัดนวิทย์ (2554) ที่ศึกษาด้านการควบคุมอาคารสำหรับการฟื้นฟูอาคารในเขตภัยพิบัติจากสึนามิ กรณีศึกษาบ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง อำเภอดำรงวิทยารุจิราวง จังหวัดพังงา พบว่า ภายหลังจากการเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิ ได้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมากประชาชนที่ได้รับผลกระทบยังรอคอยความช่วยเหลือจากรัฐบาลและเอกชน ไม่ว่าจะเป็นในด้านที่อยู่อาศัย ด้านสิ่งอุปโภคและบริโภค ด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และได้กำหนดมาตรการในการป้องกันความล่าช้าในการดำเนินการช่วยเหลือต่อชีวิตและทรัพย์สินในเบื้องต้น ถือว่าเป็นการฟื้นฟูและเยียวยาผู้ประสบภัยจากสึนามิได้อย่างทันที

Ritchie (2008) ได้กล่าวไว้ว่า แม้อัตราประชากรจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นแต่การวิจัยเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติและการวางแผนการป้องกันภัยพิบัติมีน้อย งานวิจัยนี้จึงได้รวบรวมภัยและวาระการวางแผนฉุกเฉินที่ได้มีการวางแผนการวิจัยภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่อง ความเป็นไปได้และทิศทางในอนาคตที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยทางด้านนี้ จากการสังเคราะห์ได้แสดงให้เห็นวิธีการปฏิบัติในทางวินัย เพื่อการวิจัยและความเข้าใจที่ดีขึ้นในปัญหาของการวางแผนการป้องกันภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับนักวิจัย หวังว่าวิธีการดังกล่าวจะนำไปสู่ความเข้าใจที่ดีในการวางแผนงานนโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยว การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ การเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติ และสามารถพัฒนานโยบายที่เหมาะสมต่อการนำไปใช้ รวมทั้งความคิดริเริ่มจากหน่วยงานการท่องเที่ยวและสมาคมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อความสะดวกในการวางแผนงาน และทำให้แผนงานนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการเกิดภัยพิบัติของโลกที่เพิ่มขึ้นทำให้เกิดกรอบความร่วมมือของโลกในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย นั่นคือ กรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 – 2573 (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 – 2030)

กรอบการดำเนินงานเซนไดมีวัตถุประสงค์เพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและลดการสูญเสียชีวิต วิถีชีวิต และสุขภาพ ตลอดจนความสูญเสียต่อสินทรัพย์ทางเศรษฐกิจ ภายภาคสังคม และสภาพแวดล้อมของบุคคล ธุรกิจ ชุมชน และประเทศอย่างเป็นรูปธรรม

โดยมีเป้าหมายในป้องกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงใหม่และลดความเสี่ยงที่มีอยู่เดิม ด้วยมาตรการทางเศรษฐกิจ โครงสร้างทางกฎหมาย สุขภาพ วัฒนธรรม การศึกษา สภาพแวดล้อม เทคโนโลยี การเมือง รวมถึงการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ลดความเหลื่อมล้ำ เพื่อป้องกันความล่อแหลมและความเปราะบางต่อภัยพิบัติลดน้อยลง ตลอดจนช่วยให้มีการเตรียมความพร้อมสำหรับการเผชิญต่อเหตุการณ์และมีความสามารถฟื้นฟูที่ดียิ่งขึ้น อันนำไปสู่ความสามารถที่จะรับมือและฟื้นคืนกลับได้ในระยะเวลาที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยมีพันธกิจ 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) เข้าใจความเสี่ยงจากภัยพิบัติ หมายถึง นโยบายและมาตรการในการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติจะต้องจัดทำขึ้นจากฐานความเข้าใจเรื่องความเสี่ยงจากภัยพิบัติในทุกด้านของความเสี่ยง ประกอบด้วย ความเปราะบาง ศักยภาพ ความล่อแหลมของบุคคลและสินทรัพย์ ลักษณะของภัย และสภาพแวดล้อม ทั้งนี้ ความรู้ต่อความเสี่ยงภัยพิบัติดังกล่าวจะมีผลอย่างมากในการประเมินความเสี่ยงจากภัยพิบัติก่อนเกิดภัยพิบัติ การป้องกันและลดผลกระทบจากภัยพิบัติ และในการพัฒนาและดำเนินมาตรการเตรียมความพร้อมและเผชิญเหตุภัยพิบัติให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2) เสริมสร้างศักยภาพในการบริหารและจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ หมายถึง ศักยภาพในการบริหารและจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติในระดับชาติ ภูมิภาค และ โลก มีความสำคัญอย่างมากต่อการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ แผนงาน สมรรถนะที่ต้องการ แนวทางการปฏิบัติงาน และการประสานงานทั้งภายในและระหว่างภาคส่วนต่างๆให้ชัดเจน ตลอดจนต้องส่งเสริมให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมด้วย การเสริมสร้างศักยภาพในการบริหารและจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติเพื่อดำเนินมาตรการป้องกัน ลดผลกระทบ เตรียมความพร้อมเผชิญเหตุ ฟื้นฟู และบูรณะจึงมีความจำเป็นและส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติและการพัฒนาที่ยั่งยืน

3) ลงทุนในด้านการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติเพื่อให้พร้อมรับมือและฟื้นคืนกลับได้ในระยะเวลาที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ หมายถึง การลงทุนของรัฐและเอกชนการป้องกันและลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยมาตรการเชิงโครงสร้าง และไม่ใช่เชิงโครงสร้างมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และวัฒนธรรมของบุคคล ชุมชน ประเทศ และทรัพย์สิน รวมทั้งสภาพแวดล้อมให้พร้อมรับมือและฟื้นคืนกลับได้โดยเร็วเมื่อเกิดภัยพิบัติ ทั้งนี้ การลงทุนดังกล่าวยังเป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาด้านนวัตกรรม การเจริญเติบโต และการสร้างงานได้ ซึ่งมาตรการดังกล่าวนับได้ว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน และส่งผลต่อการรักษาชีวิต ป้องกันและลดความสูญเสียเกิดผลเป็นรูปธรรม อีกทั้งยังช่วยให้การบูรณะฟื้นฟูภายหลังเกิดภัยพิบัติมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย

4) พัฒนาศักยภาพในการเตรียมความพร้อมเผชิญเหตุภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการฟื้นฟูสภาพและซ่อมสร้างที่ดีกว่าเดิมในช่วงของการบูรณะฟื้นฟูภายหลังเหตุภัยพิบัติ หมายถึง ความเสี่ยงจากภัยพิบัติที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรวมถึงการที่ประชาชนและทรัพย์สินมีความอ่อนแอที่จะได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับบทเรียนจากภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในอดีตเป็นตัวบ่งชี้ถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความพร้อมในการเผชิญเหตุภัยพิบัติ รับมือต่อสถานการณ์ภัยต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น ผนวกมาตรการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะช่วยพัฒนาศักยภาพให้พร้อมสำหรับการเผชิญเหตุการณ์ และการฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพ สิ่งสำคัญอีกประการ คือ การพัฒนาภาวะผู้นำในกลุ่มสตรีและผู้พิการให้มีส่วนร่วมในการผลักดันและส่งเสริมความเสมอภาคหญิงชาย และมาตรการในการเผชิญเหตุ บูรณะฟื้นฟูที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ นอกจากนี้ ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นได้แสดงให้เห็นว่าในช่วงของการฟื้นฟูบูรณะที่มีการวางแผนล่วงหน้ามาแล้วนั้นถือเป็นโอกาสสำคัญที่จะทำการฟื้นฟูสภาพและซ่อมสร้างให้ดีกว่าเดิมด้วยการบูรณาการมาตรการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติไว้ใน

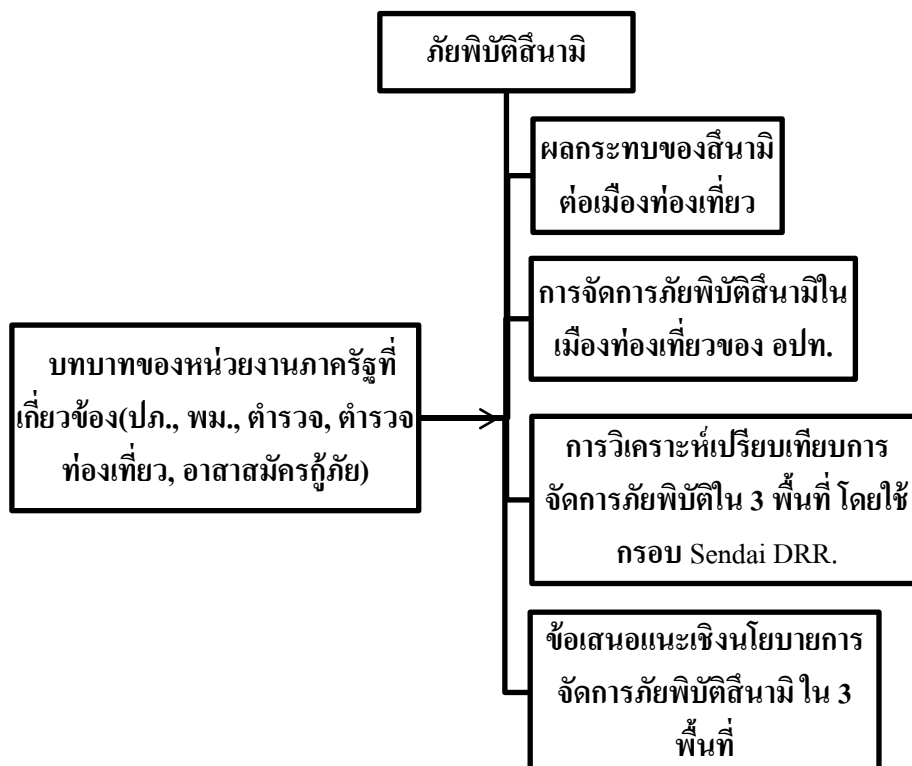
มาตรการการพัฒนา เพื่อให้ประเทศและชุมชนมีความสามารถในการรับมือและฟื้นคืนกลับได้ โดยเร็วได้ทุกครั้งที่เกิดภัยพิบัติ (UNISDR, 2016)

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎี ด้าน การจัดการภัยพิบัติ และปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการจัดการภัยพิบัติดังกล่าว จึงได้ทำเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาโดยมีแนวคิดพื้นฐานที่ว่า การจัดการภัยพิบัตินั้นไม่ใช่หน้าที่ของหน่วยงานใด หน่วยงานหนึ่ง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะ แต่การจัดการภัยพิบัติเป็นเรื่องของทุกคน ทุกหน่วยงาน ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะต้องมีส่วนร่วมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาต่างๆในการจัดการภัยพิบัติทุกขั้นตอน และเมื่อมองไปยังพื้นที่เสี่ยงภัย ชุมชนที่เสี่ยงต่อการเกิดภัย จึงเป็นกลุ่มแรกที่จะอาจจะได้รับผลกระทบนั้นสามารถลดลงได้ และชุมชนในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยได้รับรู้ถึงวิธีการ ขั้นตอนหรือมาตรการต่างๆในการจัดการความเสี่ยงที่คนในชุมชนสามารถใช้เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการเกิดภัยพิบัติคลื่นสึนามิลงได้

		การเตรียมความพร้อมในการรับมือ																																								
		ระดับเตรียมความพร้อมในการรับมือ							ระดับชุมชนและภาคธุรกิจ																																	
ผู้แต่ง ปี / เอกสาร	ศรินันต์ สุวรรณโณ (2552) การศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยชุมชนเป็นฐานจากภาคประชาสังคม:กรณีศึกษาชุมชนบ้านน้ำเต้า ค.บางม่วง อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา	ประสิทธิผล หนึ่งสี่สิบ (2549) ๗๕ศึกษาเรื่องความต้องการและความพึงพอใจต่อการได้รับความช่วยเหลือ ของผู้ประสบภัยพิบัติคลื่นยักษ์สึนามิในจังหวัดกระบี่	การประสานงาน/ติดต่อสื่อสาร		การติดตามข้อมูลข่าวสาร		การให้ความรู้และฝึกอบรม	✓	การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน	✓	การควบคุมทรัพยากร		การซักซ้อมการรับมือภัยพิบัติ		การจัดตั้งศูนย์พักพิง		ด้านบุคลากร		ระบบเตือนภัย		การเยียวยาจิตใจ		งบประมาณ/เงินช่วยเหลือ	✓	การเตือนภัย	✓	การติดตามข่าวสาร		การสร้างศูนย์พักพิงชั่วคราว		การมีส่วนร่วม	✓	การสร้างเครือข่ายชุมชน	✓	การเตรียมเครื่องบริโภค	✓	การอพยพ		ความรู้เกี่ยวกับภัย		ประสบการณ์ตรง	
			ระดับองค์กร หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง																																							
			ระดับเตรียมความพร้อมในการรับมือ							ระดับชุมชนและภาคธุรกิจ																																

5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้กรอบแนวคิด วงจรการจัดการภัยพิบัติ (Disaster Cycle) เป็นกรอบที่ใช้สำหรับการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งจะได้นำมาอธิบายถึงกระบวนการจัดการภัยพิบัติ ทั้ง 4 กิจกรรมอันได้แก่ การลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การรับมือ และการฟื้นฟู โดยแต่ละกิจกรรมล้วนมีความสัมพันธ์กันดังภาพด้านล่าง

ภาพประกอบ 3: กรอบแนวคิดในการวิจัยเชิงคุณภาพ

หมายเหตุ: อปท. ย่อมาจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, ปภ. ย่อมาจาก ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, พม. ย่อมาจาก พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ก่อนเกิดภัยพิบัติ	
การลดผลกระทบ	การเตรียมความพร้อม
มาตรการที่เน้น โครงสร้าง (Structural Mitigation) มาตรการที่ไม่เน้น โครงสร้าง (Non-Structural)	การวางแผนรับมือ การกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละคน การเตรียมอุปกรณ์ การกำหนดทรัพยากรที่จำเป็น จะต้องใช้ เช่น อาหาร น้ำดื่ม ถุงยังชีพ เป็นต้น การฝึกซ้อมแผนฉุกเฉิน การอบรมบุคลากร การให้ความรู้แก่ประชาชน การติดตั้งอุปกรณ์เตือนภัย
ระหว่างเกิดภัยพิบัติ	
การรับมือสถานการณ์ภัยพิบัติ	
การเตือนภัย การอพยพประชาชนออกจากพื้นที่เสี่ยงภัย การจัดตั้งและบริหารศูนย์พักพิงผู้ประสบภัย การดูแลผู้ประสบภัยในศูนย์พักพิง การบริหารจัดการสิ่งของที่ได้รับบริจาค การค้นหา ช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ติดอยู่ตามที่ต่างๆ การบรรเทาทุกข์และเยียวยาจิตใจของผู้ประสบภัยในศูนย์พักพิง	
หลังเกิดภัยพิบัติ	
การฟื้นฟู	
การสำรวจความเสียหาย การซ่อมแซมบ้านเรือนของประชาชนและสิ่งก่อสร้างสาธารณะ การฟื้นฟูการประกอบอาชีพของประชาชน การฟื้นฟูเศรษฐกิจของชุมชน	

จากกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ใช้ในการศึกษา จะเห็นได้ว่าการจัดการภัยพิบัติทั้ง 4 กิจกรรมนั้นมีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ขึ้นอยู่กับสถานการณ์นั้นๆที่เกิดขึ้น ซึ่งในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา 1 กิจกรรมหลัก คือ การเตรียมความพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการจัดทำแผนในการรับมือกับภัยพิบัติสึนามิที่เหมาะสมกับบริบทของเมืองท่องเที่ยวทาง

ทะเลทั้ง 3 จังหวัดต่อไป โดยกรอบแนวคิดในครั้งนี้ได้มาจาก แนวคิดและทฤษฎีที่ได้มาจากการ
ทบทวนวรรณกรรมต่างๆ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การจัดการภัยพิบัติสึนามิในเมืองท่องเที่ยวภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน : ศึกษาเปรียบเทียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เสี่ยงภัย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quantitative Research) การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบในการวิจัยเป็นแบบเชิงคุณภาพ โดยได้ทำการศึกษาจากกรณีศึกษา (Case Study) เพื่อตอบคำถามในการวิจัยเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันต่อการรับมือกับภัยพิบัติในระยะ 11 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิ ในปี พ.ศ. 2547 ในแต่ละพื้นที่ได้มีการดำเนินการในการรับมืออย่างไร ทั้งในด้านนโยบายและในด้านปฏิบัติ มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร แต่ละพื้นที่ได้ทำหรือไม่ ทำได้ดีหรือยังไม่ดีพอ เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางในการจัดการภัยพิบัติที่ดี เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับพื้นที่อื่นๆที่มีลักษณะของพื้นที่เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดสึนามิเช่นเดียวกัน และเพื่อให้ได้คำตอบตามคำถามที่ได้ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบเชิงลึกกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการภัยพิบัติ ทั้งในระดับนโยบายและในระดับปฏิบัติได้แก่ ผู้นำชุมชน/ปราชญ์ชาวบ้าน กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน และผู้มีบทบาทสำคัญในชุมชน ผู้ช่วย/นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารท้องถิ่น และบุคลากร เจ้าหน้าที่หรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการภัยพิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งผู้ที่มีประสบการณ์ตรงที่เคยได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งมีหน่วยของการวิเคราะห์ได้แก่ เทศบาลเมืองป่าตอง องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง และหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่นั้นๆ ได้แก่ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด กรมพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สถานีตำรวจภูธร ตำรวจท่องเที่ยว อาสาสมัครกู้ภัยในเขตพื้นที่ โดยใช้วิธีเลือกแบบหุ่่ม (Snowball Sampling) โดยให้ผู้ที่ถูกสัมภาษณ์คนล่าสุดซึ่งเป็นผู้รู้ว่ามี ความรู้ด้านนี้และจะสามารถให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ได้ เป็นผู้แนะนำผู้ที่จะมาให้สัมภาษณ์เป็นรายต่อไปเพราะจะทำให้ได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงมากที่สุด ผู้วิจัยได้ออกเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม 2559 ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ทั้งสิ้น 25 ครั้ง จากทั้งหมด 27 ครั้ง

ขาดไป 2 ครั้ง อันเนื่องจากไม่ได้รับความร่วมมือจากตำรวจท่องเที่ยวภูเก็ตและพังงา และได้ทำกรรณทนาการกลุ่ม 1 ครั้ง ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง ทำการสัมภาษณ์กลุ่ม 2 ครั้ง ในเทศบาลเมืองป่าตองและองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาร่วมวิเคราะห์ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์

ตาราง 5: ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้ให้ข้อมูล	พื้นที่ละ	รวม 3 พื้นที่
ผู้นำหรือตัวแทนชุมชน	2 คน	6 คน
ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	2 คน	6 คน
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด	1 คน	3 คน
กรมพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด	1 คน	3 คน
สถานีตำรวจภูธร	1 คน	3 คน
ตำรวจท่องเที่ยว	1 คน	3 คน
อาสาสมัครกู้ภัยในเขตพื้นที่	1 คน	3 คน
รวมทั้งหมด		27 คน

จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้มีจำนวน 27 คน ได้แก่ ผู้นำหรือตัวแทนชุมชน ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด กรมพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สถานีตำรวจภูธร ตำรวจท่องเที่ยว อาสาสมัครกู้ภัยในเขตพื้นที่ ซึ่งอยู่ในพื้นที่ของ 3 จังหวัด คือ เทศบาลตำบลป่าตอง จังหวัดภูเก็ต, องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง จังหวัดพังงา, องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ เนื่องจากเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีข้อมูลความรู้ในพื้นที่ในเรื่องนี้อย่างแท้จริง และเคยได้ผ่านเหตุการณ์คลื่นสึนามิก่อน อีกทั้งมีหน้าที่มีภารกิจในการปฏิบัติงานในด้านนี้โดยตรง

2. ประเภทของข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ประกอบไปด้วยข้อมูล 2 ประเภท ด้วยกันคือ

2.1 ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้นำหรือตัวแทนชุมชน บุคลากร เจ้าหน้าที่หรือหัวหน้าหน่วยงาน รวมทั้งผู้ที่มีประสบการณ์ตรงในหน่วยงานในเขตพื้นที่ท่องเที่ยวของทั้ง 3 จังหวัด ได้แก่จังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ ที่ประสบปัญหาจากภัยพิบัติสึนามิอย่างรุนแรงที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2547

2.2 ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการศึกษาจากเอกสาร งานวิจัย และบทความต่างๆทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และได้มีผู้จัดทำเอาไว้แล้วเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์เป็นข้อมูลประกอบและสนับสนุนข้อมูลในส่วนแรกเพื่อให้ผลการศึกษานั้น ได้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3. งบประมาณ

งบประมาณในการวิจัยในครั้งนี้ประมาณ 35,000 บาท

4. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยทำการศึกษาเป็นแบบกรณีศึกษา (Case Study) ซึ่งผู้วิจัยต้องทำการออกไปเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อนำมาวิเคราะห์และสรุปผลในครั้งนี้ อันประกอบไปด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การสังเกตการณ์ (Observation) โดยการถ่ายภาพ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Group Interview) เพื่อที่จะได้นำข้อมูลพื้นฐานต่างๆเหล่านั้นมาใช้ในการวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547 ที่ผ่านมาต่อการจัดการภัยพิบัติสึนามิในเมืองท่องเที่ยวภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน เพื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิทั้ง 3 แห่งดังกล่าวว่าในแต่ละด้านนั้นเป็นอย่างไร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่นั้นมีศักยภาพ และมีทรัพยากรในด้านใดบ้างที่จะสามารถนำมาใช้ในการรับมือกับภัยพิบัติสึนามิที่อาจจะเกิดขึ้นอีกในอนาคตได้ และแผนการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่นั้นๆควรเป็นอย่างไร รวมทั้งข้อคิดเห็นกับข้อเสนอแนะอื่นๆเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการเป็นแนวทางในการวางแผนในการจัดการกับภัยพิบัติสึนามิ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้อีกในอนาคต ตามกรอบแนวคิด และทฤษฎี จากการทบทวนวรรณกรรม โดยการใช้วิธีการศึกษาดังนี้

4.1 จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ใช้แนวคำถามเพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ซึ่งเป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ หัวหน้าหรือเจ้าหน้าที่ บุคลากร ตลอดจนผู้มีประสบการณ์ตรงจากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด กรมพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สถานีตำรวจ ตำรวจท่องเที่ยว และอาสาสมัครกู้ภัยในเขตพื้นที่นั้นๆ ซึ่งจะทำการเก็บข้อมูล จำนวน 27 ท่าน และใช้เวลาในการสัมภาษณ์แต่ละท่าน ราว 30-50 นาที โดยผู้วิจัยจะใช้การจดบันทึก ร่วมกับการอัดบันทึกเสียงจากผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อใช้ในการเป็นหลักฐานยืนยันในการใช้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การจัดการ

ภัยพิบัติในเมืองท่องเที่ยวภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน เพื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิซึ่งได้แก่ เทศบาลตำบลป่าตองจังหวัดภูเก็ต องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงจังหวัดพังงา องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางจังหวัดกระบี่ และมีการออกแบบตรวจสอบกิจกรรมในการเตรียมความพร้อมรับมือสึนามิซึ่งมีการกำหนดค่าว่ามีหรือไม่มี เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการวิเคราะห์ถึงกิจกรรมในการรับมือภัยสึนามิของแต่ละพื้นที่ ดังต่อไปนี้

0 = ไม่มี กิจกรรมในการรับมือภัยพิบัติสึนามิ, 1 = มี กิจกรรมในการรับมือภัยพิบัติสึนามิ

4.2 การสังเกตการณ์ (Observation) โดยที่ผู้วิจัยนั้นจะได้ทำการสังเกตการณ์ (Observation) โดยการถ่ายภาพจากหลักฐานต่างๆยังสถานที่ที่มีความเสี่ยงที่จะเกิดภัยพิบัติสึนามิขึ้น ซึ่งได้มีการจัดการหรือดำเนินการใดๆที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภัยพิบัติสึนามิ โดยการนำภาพถ่ายที่ได้มานั้นมาประกอบและสนับสนุนในการวิเคราะห์ผลการวิจัย

4.3 การสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยการใช้คำถามเพื่อรวบรวมเอาข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เป็นผู้ที่อยู่ในชุมชนนั้นๆที่จะสามารถให้ข้อมูลได้ เช่น ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ครู/อาจารย์ ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้มีบทบาทสำคัญในชุมชน รวมทั้งประชาชนผู้ที่เคยได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547 ซึ่งได้แก่ เทศบาลตำบลป่าตอง จังหวัดภูเก็ต องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง จังหวัดพังงา องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ ทั้งหมดจำนวน 3 กลุ่ม กลุ่มละ 10-15 คน โดยการสนทนาจะเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นของตนเองตามข้อคำถามที่ได้กำหนดขึ้น และในระหว่างสนทนาก็จะทำการจดบันทึกและบันทึกเสียงการสนทนาเพื่อเป็นหลักฐานยืนยันในการใช้วิเคราะห์ข้อมูล

4.4 การสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Group Interview) นอกเหนือจากวิธีการสนทนาแบบกลุ่มแล้ว ผู้วิจัยยังได้ใช้การสัมภาษณ์อีกหนึ่งรูปแบบคือ การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) โดยผู้ร่วมให้คำสัมภาษณ์จะต้องเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้ เช่น ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน ครู/อาจารย์ ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้มีบทบาทสำคัญในชุมชน รวมทั้งประชาชนผู้ที่เคยได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547 โดยการสัมภาษณ์แบบกลุ่มซึ่งจะมีผู้ร่วมสัมภาษณ์โดยประมาณกลุ่มละ 5- 7 คน เพื่อใช้เป็นแนวทางสำรองหรือใช้ทดแทนวิธีการสนทนากลุ่มในกรณีที่เกิดปัญหาและอุปสรรคบางประการที่ไม่สามารถทำการสนทนากลุ่มได้อีกด้วย

5. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือเชิงคุณภาพ

เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ

5.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการออกแบบข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์เพื่อให้ทราบถึง ผลกระทบจากสึนามิที่ผ่านมามากหรือน้อยเพียงใด ประสิทธิภาพในการรับมือที่ผ่านมาเป็นอย่างไร การดำเนินการในการเตรียมความพร้อมรับมือเพื่อลดผลกระทบความเสียหายในปัจจุบันได้มีการทำอะไรบ้าง รวมทั้งการฟื้นฟูในปัจจุบันของทั้ง 3 พื้นที่ ว่าทำอะไรบ้างและเป็นอย่างไร โดยได้แนวทางในการออกแบบข้อคำถามจากวัตถุประสงค์ของการวิจัย

5.2 แบบตรวจสอบกิจกรรม เพื่อเป็นการตรวจสอบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของทั้ง 3 พื้นที่ ได้มีการดำเนินการหรือมีกิจกรรมในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยสึนามิหรือไม่ และยังคงมีอยู่จริงหรือไม่ ตามข้อคำถามในการตรวจสอบกิจกรรมต่างๆที่ได้ตั้งไว้โดยอาศัยแผนรับมือสึนามิเป็นแนวทางในการออกแบบตรวจสอบกิจกรรม

5.3 การสังเกตจากภาพถ่าย ผู้วิจัยได้ทำการถ่ายภาพการดำเนินการในกิจกรรมต่างๆในการรับมือภัยสึนามิของทั้ง 3 พื้นที่ เพื่อเป็นการสนับสนุนข้อเท็จจริงที่ได้จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบตรวจสอบกิจกรรม ว่าแต่ละพื้นที่ได้มีการดำเนินการจริงหรือไม่

5.4 การตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยการนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ออกแบบไว้ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมตรงตามวัตถุประสงค์ เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงต่อไป

5.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปทำการทดสอบ (Pre-Test) เพื่อตรวจดูให้ละเอียดอีกครั้งว่ามีความถูกต้อง ชัดเจน และเข้าใจง่าย แล้วจึงนำไปใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลในการลงพื้นที่ภาคสนามต่อไป

ตาราง 6: เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

กลุ่มตัวอย่าง	ข้อมูลในการเก็บ	เครื่องมือในการเก็บข้อมูล
ผู้นำ หรือตัวแทนชุมชน	1.ผลกระทบและการรับมือกับสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547 2.การเตรียมความพร้อมรับมือของชุมชน 3.ทรัพยากรและศักยภาพของชุมชน	1.แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับชุมชน 2.การสังเกตโดยการถ่ายภาพ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1.ประสิทธิภาพในการรับมือกับภัยพิบัติที่ผ่านมา 2.การดำเนินการเกี่ยวกับการลดผลกระทบภัยพิบัติในปัจจุบัน 3.การดำเนินการด้านการเตรียมความพร้อมรับมือในปัจจุบัน	1.แบบสัมภาษณ์เชิงลึก 2.แบบตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมในการรับมือกับภัยสึนามิ

	4.แนวทางในการรับมือที่วางแผนไว้ 5.แนวทางในการฟื้นฟูที่ได้วางแผนไว้	3.การสังเกต โดยการถ่ายภาพ
หน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	1.ประสบการณ์ในการรับมือกับภัยพิบัติที่ผ่านมา 2.การดำเนินการเกี่ยวกับการลดผลกระทบภัยพิบัติในปัจจุบัน 3.การดำเนินการด้านการเตรียมความพร้อมรับมือในปัจจุบัน 4.แนวทางในการรับมือที่วางแผนไว้ 5.แนวทางในการฟื้นฟูที่ได้วางแผนไว้	1. แบบ สัมภาษณ์เชิงลึก 2.การสังเกตโดยการถ่ายภาพ
ผู้นำชุมชนหรือผู้ที่มิประสบการณ	1.ผลกระทบและการรับมือกับสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547 2.การเตรียมความพร้อมรับมือของชุมชน 3.ทรัพยากรและศักยภาพของชุมชน	1.การสนทนากลุ่ม 2.การสัมภาษณ์กลุ่ม

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

6.1 ผู้วิจัยได้ทำการโทรศัพท์ติดต่อหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในการทำวิจัยเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์อย่างคร่าวๆต่อหน่วยงานทั้งหมด จากนั้นทำการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ขอความร่วมมือไปยังผู้นำชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง ในจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ เพื่อขออนุญาตในการเข้าไปเก็บข้อมูลในเขตรับผิดชอบของพื้นที่นั้นๆ และขอความอนุเคราะห์ในการช่วยตอบแบบตรวจสอบกิจกรรมและการขอสัมภาษณ์

6.2 ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยวิธีการนำแบบตรวจสอบกิจกรรม และแบบสัมภาษณ์ ไปสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างต่างๆ ด้วยตนเองยัง 3 พื้นที่ โดยการเริ่มต้นที่จังหวัดภูเก็ตในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม 2559 จังหวัดพังงาในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน 2559 และจังหวัดกระบี่ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม 2559

6.3 สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้นำ/ตัวแทนชุมชน หัวหน้าหรือเจ้าหน้าที่บุคลากร ตลอดจนผู้มีประสบการณ์ตรงจากหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด กรมพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สถานีตำรวจ ตำรวจท่องเที่ยว และอาสาสมัครกู้ภัยในพื้นที่

6.4 รวบรวมแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการจัดบันทึก และเทปบันทึกเสียงสัมภาษณ์

6.5 แกะเทปบันทึกเสียงสัมภาษณ์อย่างละเอียด เพื่อนำมาวิเคราะห์ผลการศึกษา

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลและการตีความข้อมูลแบบอุปนัย (Analytic Induction) คือ การตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลที่ได้มาจาก การสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก (In-Depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) และการสังเกตการณ์ (Observation) โดยการถ่ายภาพ การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) เพื่อที่จะนำผลการศึกษา และข้อมูลพื้นฐานต่างๆเหล่านั้นมาใช้ในการวิเคราะห์และเขียนสรุปถึงเนื้อหาการวิจัยทั้งหมดที่ได้ทำการศึกษา รวมทั้งข้อคิดเห็นกับข้อเสนอแนะอื่นๆเพิ่มเติมเพื่อใช้ในการเป็นแนวทางในการวางแผนในการจัดการกับภัยพิบัติสึนามิที่อาจจะเกิดขึ้นได้อีกในอนาคตของพื้นที่เสี่ยงทั้ง 3 จังหวัด โดยที่หลักการดังกล่าวผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) ด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) คือ การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆกันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันได้แก่ 1) ใช้วิธีการสังเกตจากการถ่ายภาพ 2) การใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกในการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์กลุ่ม และแบบตรวจสอบกิจกรรม 3) ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร บทความ และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเอาข้อมูลที่ได้จากการศึกษาด้วย 3 วิธีดังกล่าว มาตรวจสอบเปรียบเทียบข้อมูลว่าทั้ง 3 พื้นที่ที่มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรในการตรวจสอบข้อมูลของทั้ง 3 พื้นที่ จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆที่ได้ ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปความแบบ (Content Analysis) และทำการค้นหา Themes จากข้อมูลเพื่อจัดทำข้อสรุปที่ได้ค้นพบจากการวิจัย

8. การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการวิจัย การดำเนินการวิจัย และสิทธิของผู้ถูกสัมภาษณ์ก่อนการสัมภาษณ์ โดยข้อมูลทุกอย่างของการสัมภาษณ์จะถูกนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์เท่านั้น

9. ระยะเวลาในการทำวิจัย

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เริ่มจากการขอรับคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องที่คุณวิจัยต้องการจะศึกษาในช่วงต้นปี 2558 หลังจากได้หัวข้อในการวิจัย ผู้วิจัยก็ได้เริ่ม

ค้นคว้าหาข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับสินามิ ตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนพฤศจิกายน 2558 จากนั้นก็ได้จัดทำโครงร่างวิทยานิพนธ์และนำเสนอวิทยานิพนธ์ในช่วงเดือนธันวาคม 2558 ถึงเดือนเมษายน 2559 หลังจากการนำเสนอโครงร่างสำเร็จ ลู่ฉางผู้วิจัยก็ได้ทำการแก้ไขวิทยานิพนธ์ตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ ตั้งแต่ในช่วงเดือน พฤษภาคมถึงเดือนกรกฎาคม 2559 และจากนั้นก็ทำการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลจากภาคสนาม โดยการทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับหน่วยงานต่างๆที่ได้ทำการติดต่อเอาไว้ล่วงหน้าตั้งแต่เดือนกรกฎาคม และได้ทำการสัมภาษณ์ในช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม 2559 หลังจากได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้วก็ได้ทำการสนทนากลุ่มพร้อมทั้งการสัมภาษณ์กลุ่ม เพื่อหาข้อมูลในการนำมาสนับสนุนข้อมูลจากการสัมภาษณ์อีกทางหนึ่ง จากนั้นผู้วิจัยก็ได้ทำการรวบรวมข้อมูลที่ได้ และทำการถอดเทปเสียงที่ได้ทำการบันทึกไว้แล้วทำการวิเคราะห์ผลและจัดข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเอาไว้ จากนั้นทำการตรวจสอบข้อมูลพร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ตั้งแต่ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2559 ถึงเดือนมกราคม 2560 แล้วเขียนวิทยานิพนธ์และจัดทำรูปเล่มรายงานในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนเมษายน 2560 แล้วนำเสนอผลการวิจัยในช่วงเดือน พฤษภาคม 2560

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การจัดการภัยพิบัติสึนามิในเมืองท่องเที่ยวภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน : ศึกษาเปรียบเทียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เสี่ยงภัย เป็นการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน ได้แก่ พื้นที่ของเทศบาลเมืองป่าตองจังหวัดภูเก็ต องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงจังหวัดพังงา และองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางจังหวัดกระบี่ โดยทำการสัมภาษณ์ผู้นำหรือตัวแทนชุมชน ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด กรมพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด สถานีตำรวจภูธร ตำรวจท่องเที่ยว อาสาสมัครกู้ภัยในเขตพื้นที่ รวมทั้งหมด จำนวน 27 คน เพื่อตอบคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งที่เก็บข้อมูลมาได้ ซึ่งของผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 บริบทและปรากฏการณ์สึนามิ ผลกระทบและการฟื้นฟูในพื้นที่จังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต

ส่วนที่ 2 การเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันต่อการรับมือกับสึนามิ

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ จังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต

ส่วนที่ 1 ปรากฏการณ์สึนามิ ผลกระทบและการฟื้นฟูในพื้นที่จังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต

1.1 ปรากฏการณ์สึนามิ ผลกระทบและการฟื้นฟูในพื้นที่จังหวัดกระบี่

ในส่วนนี้ผู้วิจัยนำเสนอปรากฏการณ์สึนามิ ผลกระทบและการฟื้นฟูในพื้นที่จังหวัดกระบี่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์เฉพาะของพื้นที่จังหวัดกระบี่ที่ได้ทำการศึกษา กล่าวคือ ข้อมูลที่นำเสนอส่วนนี้จะช่วยให้เห็นบริบทของปรากฏการณ์สึนามิที่เกิดขึ้น ผลกระทบและการฟื้นฟูในพื้นที่จังหวัดกระบี่ได้ดำเนินการ โดยสามารถสรุปภาพรวมได้ ดังนี้

1.1.1 ปรากฏการณ์สึนามิ และผลกระทบต่อชุมชน

ในช่วงเช้าของวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 นั้น หลังจากที่จังหวัดได้รับรายงานว่าเกิดแผ่นดินไหวขึ้นที่บริเวณนอกฝั่งตะวันตกของหมู่เกาะสุมาตรา ซึ่งทางการก็ได้มีการประกาศแจ้งให้ประชาชนทราบ แต่มิได้มีการเตือนภัยว่าจะมีคลื่นสึนามิเกิดขึ้น เพราะไม่มีเครื่องมือตรวจวัดความสูงของคลื่นในทะเล และเจ้าหน้าที่ก็มิได้มีความรู้ความชำนาญหรือความคุ้นเคยเกี่ยวกับเรื่องคลื่นสึนามิด้วย จึงไม่มีการแจ้งเตือนภัยให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบล่วงหน้า และในบริเวณทะเลอันดามันไม่เคยเกิดพิบัติภัยจากคลื่นสึนามิมาก่อนรวมถึงประชาชนเองก็ไม่เคยรู้จักมาก่อน จึงทำให้เกิดความสูญเสียเป็นจำนวนมาก

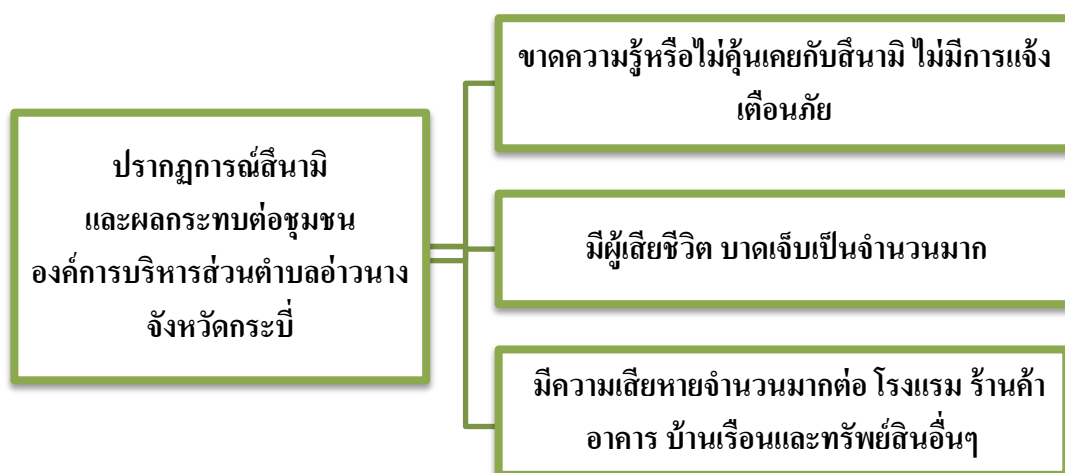

ภาพประกอบ 4: ภาพความเสียหายของพื้นที่ชายหาดอ่าวนาง

(ซ้าย) ภาพความเสียหายของเรือประมงที่ถูกคลื่นซัดบริเวณชายฝั่งทะเลของพื้นที่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง (ขวา) ภาพความเสียหายของย่านธุรกิจการค้าบริเวณริมถนนหน้าชายหาด

นอกจากจะมีผู้เสียชีวิต บาดเจ็บ และสูญหายเป็นจำนวนมากแล้ว ยังมีความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สิน เป็นจำนวนมากเช่นกัน ได้แก่ อาคารของโรงแรมขนาดใหญ่ ที่พักของนักท่องเที่ยวประเภทบังกะโล และเกสต์เฮาส์ ร้านค้าและร้านอาหารบริเวณชายหาด บ้านเรือนของราษฎรที่มีอาชีพทางการประมง ทรัพย์สินส่วนตัวของนักท่องเที่ยวที่ประสบภัย ยานพาหนะเรือประมง และเรือของหน่วยงานราชการ ตลอดจนสาธารณูปโภคของท้องถิ่น เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ถนนหนทาง ความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นมีมูลค่าความเสียหายหลายพันล้านบาท

(สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2548) โดยเฉพาะจังหวัดกระบี่เองได้รับความเสียหายใน 5 อำเภอ 22 ตำบล 84 หมู่บ้าน ประชาชนได้รับผลกระทบมากถึง 3,425 ครัวเรือน นอกจากนั้นมีประชาชนและนักท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบด้านชีวิตชีวิตเป็นดังนี้ มีประชาชนที่เป็นคนไทยที่เสียชีวิตจำนวน 357 คน ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจำนวน 808 คน ผู้ที่สูญหายจำนวน 329 คน และมีชาวต่างชาติที่เสียชีวิตจำนวน 203 คน ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจำนวน 568 คน ผู้ที่สูญหายจำนวน 240 คน และผู้เสียชีวิตที่ไม่สามารถระบุสัญชาติได้จำนวน 161 คน ส่วนความเสียหายด้านทรัพย์สินอย่างอาคารบ้านเรือน โรงแรม ร้านค้าต่าง ๆ นั้นได้รับผลกระทบมากน้อยต่างกัน โดยรวมแล้วเป็นดังนี้ ได้รับความเสียหายทั้งหมดจำนวน 396 หลัง และเสียหายบางส่วนจำนวน 262 หลัง (ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศผู้ประสบภัยฯ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2548) ซึ่งจากการลงพื้นที่และจากคำสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลในพื้นที่ ๆ อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางแล้วสามารถสรุปปรากฏการณ์สึนามิ และผลกระทบต่อชุมชน สามารถสรุปได้อย่างน้อยได้ 3 ด้าน ดังนี้

ภาพประกอบ 5: ปรากฏการณ์สึนามิ และผลกระทบต่อชุมชนอ่าวนาง

จากปรากฏการณ์สึนามิที่เกิดขึ้นในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ ในภาพรวมนั้นได้สร้างความสูญเสียในชีวิตมีประชาชนและนักท่องเที่ยวได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตรวมทั้งสูญหายเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินทั้งของประชาชนและนักท่องเที่ยว สิ่งปลูกสร้างต่างๆ เช่น บ้านเรือน โรงแรม ร้านค้า พังเสียหาย ทำให้กระทบต่อภาคเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของพื้นที่เป็นอย่างมาก เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ไม่เคยรู้จักสึนามิมาก่อนและในตอนนั้นยังไม่มีแจ้งเตือนภัยใดๆเกิดขึ้น

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก และการทำสัมภาษณ์กลุ่ม ในพื้นที่ๆอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ เกี่ยวกับปรากฏการณ์สึนามิ และผลกระทบต่อชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง มีความสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์กลุ่ม โดยผู้วิจัยพบประเด็นที่จะนำเสนออย่างน้อย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ขาดความรู้หรือไม่คุ้นเคยกับสึนามิ ไม่มีการแจ้งเตือนภัย 2) มีผู้เสียชีวิต บาดเจ็บเป็นจำนวนมาก 3) มีความเสียหายจำนวนมากต่อ โรงแรม ร้านค้า อาคาร บ้านเรือนและทรัพย์สินอื่นๆ

1.1.1.1 การขาดความรู้หรือไม่คุ้นเคยกับสึนามิ และไม่มีการแจ้งเตือนภัย

เหตุการณ์สึนามิในครั้งนั้นไม่เคยมีใครรู้จักมาก่อน เนื่องจากพื้นที่ยังไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐขาดความรู้เรื่องสึนามิ ทำให้ไม่ได้มีการแจ้งเตือนภัยใดๆแก่ประชาชนในพื้นที่

จากคำสัมภาษณ์ ได้ทำให้ทราบถึงการขาดความรู้และความไม่คุ้นเคยเกี่ยวกับสึนามิ และทำให้ไม่ได้มีการแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ประเทศไทยยังไม่รู้จักสึนามิก็เลยยังไม่มีการแจ้งเตือนภัย ไม่มีระบบการบริหารจัดการ ไม่มีอะไรสักอย่าง พอเกิดเหตุมันก็เลยรุนแรง หลังจากเหตุมันแล้วมันก็เหมือนปกติว่าเราจะต้องมาแก้ไขจะมาบอกว่าวิหายน่ากลัวก็ไม่ได้”

(อรรถพงษ์ แสนใจวุฒิ, สารวัตรตำรวจท่องเที่ยวกระบี่, 25 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...เรายังไม่รู้จักสึนามิ ตอนนั้นอยู่ในเหตุการณ์ ยังไม่รู้เลยว่าสึนามิคืออะไร ตอนเกิดเกิดประมาณช่วงเช้าของวันที่ 26 ธันวาคม 2547 ก็มีคนแจ้งเข้ามาไปยังสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดกระบี่ ตอนนั้นเวลาช่วงกลางวันไม่มีเหตุการณ์อะไรเลยทั้งฝนตก ลมพัด แต่ว่าในความรู้สึกตอนนั้นเหมือนน้ำล้นทะเล”

(ศิริพร สุขยิ่ง, หัวหน้าฝ่าย ปภ.จังหวัดกระบี่, 23 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เรื่องสึนามิเลย เนื่องจากไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ไม่มีการเตือนภัย ชาวบ้านเกิดความหวาดกลัว ขาดนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวไม่มาเที่ยวเป็นจำนวนมาก แทบไม่มีมาเลยก็ว่าได้”

(กิตติ อินทรกุล, เจ้าหน้าที่ พม.จังหวัดกระบี่, 23 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...เหตุการณ์นี้ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ชาวบ้านไม่มีใครรู้จักสึนามิมาก่อนจึงทำค่อนข้างมีอุปสรรคในการรับมือกับเหตุการณ์ครั้งนั้นอยู่พอสมควร การติดต่อสื่อสารไม่สามารถใช้งานได้ การจราจรติดขัดเป็นอย่างมากในวันนั้น”

(ดล ขนานใต้, รองประธานหมู่บ้านอ่าวนาง, 23 ตุลาคม 2559: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า เหตุการณ์สึนามิในวันที่ 26 ธันวาคม 2547 ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในพื้นที่ซึ่งไม่มีใครรู้ว่าจะเผชิญกับเหตุการณ์อะไร ทำให้ขาดการเตรียมพร้อมในด้านต่างๆเป็นอย่างมาก รวมถึงการรับมือด้านการเตือนภัยที่ไม่ได้มีการเตือนภัยใดๆ เกิดขึ้นอีกด้วย

1.1.1.2 มีผู้เสียชีวิต บาดเจ็บเป็นจำนวนมาก

เหตุการณ์ในครั้งนั้นได้สร้างความเสียหายด้านชีวิตเป็นจำนวนมาก ทั้งต่อชีวิตของประชาชนและนักท่องเที่ยว มีคนเสียชีวิต บาดเจ็บ และสูญหาย เป็นจำนวนมาก

จากคำสัมภาษณ์ ได้ทำให้ทราบถึงความเสียหายด้านชีวิตของประชาชนและนักท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...เพราะว่ามีพื้นที่ติดชายทะเลที่มีความเสี่ยงต่อภัยสึนามิทั้งหมดมีทั้งหมด 5 อำเภอ 24 ตำบล 80 หมู่บ้าน แบ่งมอบภารกิจจุดหลักที่ออกไปค้นหาผู้ประสบภัย ก็คือที่เกาะพีพี เพราะเราเสียหายเยอะมากมีผู้เสียชีวิตเยอะมาก”

(ศิริพร สุขยิ่ง, หัวหน้าฝ่าย ปก.จังหวัดกระบี่, 23 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...หลังจากการเหตุการณ์สึนามิ ช่วง 2 วันแรกหลังจากเกิดเหตุ พื้นที่ส่วนใหญ่เต็มไปด้วยซากศพ ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ส่วนใหญ่มักเป็นศพชาวต่างชาติ พื้นที่หนักสุดคือหมู่เกาะพีพี สาเหตุการตายส่วนใหญ่เกิดจากถูกพวกเศษวัสดุก่อสร้างกระแทก เศรษฐกิจแย่ แย่กว่าจะค่อยๆฟื้นตัวดีขึ้นก็ราวๆ 4-5 ปี จึงดีขึ้นมาและชาวบ้านก็ค่อยๆทำใจได้ หากเกิดสึนามิ”

(กิตติ อินทรกุล, เจ้าหน้าที่ พม.จังหวัดกระบี่, 23 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ส่วนความเสียหายที่จังหวัดกระบี่ได้รับยอดตัวเลขผู้เสียชีวิตประมาณ 800 กว่าคนหลักๆ จะอยู่ที่เกาะพีพี ส่วนที่เหลือก็จะกระจายตามแหล่งท่องเที่ยวก็คือ เกาะปอดะ เกาะห้อง อ่าวนาง”

(อรรถพงษ์ แสนใจวุฒิ, สารวัตรตำรวจท่องเที่ยวกระบี่, 25 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า พื้นที่ๆอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางได้รับความเสียหายเป็นอย่างมากโดยเฉพาะด้านชีวิต มีทั้งชาวบ้าน และนักท่องเที่ยวที่เสียชีวิตจากเหตุการณ์ในครั้งนั้น และยังชาวบ้านและนักท่องเที่ยวบางส่วนที่ได้รับบาดเจ็บอีกเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ๆมีลักษณะเป็นเกาะและมีชายหาดเป็นแนวราบต่ำอย่าง เกาะพีพี เป็นต้น

1.1.1.3 มีความเสียหายจำนวนมากต่อ โรงแรม ร้านค้า อาคาร บ้านเรือน และทรัพย์สินอื่นๆ

เหตุการณ์สึนามิได้สร้างความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนและนักท่องเที่ยว สิ่งปลูกสร้างในด้านการท่องเที่ยวต่างๆได้รับความเสียหาย เช่น โรงแรม ร้านค้าต่างๆที่อยู่ริม ชายหาดพังเสียหายหลายหลัง

จากคำสัมภาษณ์ ได้ทำให้ทราบถึงการได้รับความเสียหายอย่างมากต่อ โรงแรม ร้านค้า อาคาร บ้านเรือนและทรัพย์สินอื่นๆ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...จังหวัดกระบี่ได้รับผลกระทบด้านการท่องเที่ยวมากที่สุด กว่าจะฟื้นตัว นานเป็นปี เพราะอาคาร สถานที่ โรงแรมต่างๆ ได้รับความเสียหายจำนวนมาก”

(ศิริพร สุขยิ่ง, หัวหน้าฝ่าย ปภ.จังหวัดกระบี่, 23 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...มีซากเรือ ซากบ้านเรือน ซากร้านค้าเต็มไปหมด แต่ก็มีหน่วยงาน บรรเทาสาธารณภัยมาช่วย มีอาสาสมัครมาช่วยกัน ตามชายหาดตามเกาะต่างๆ และสิ่งของอะไร ต่างๆที่ถูกซัดขึ้น ไปกองอยู่ตามชายหาด”

(ประสาน สะมาน, สารวัตกำนันตำบลอ่าวนาง, 22 ตุลาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ร้านค้าบริเวณหน้าชายหาดได้รับความเสียหายมากโดยเฉพาะฝั่ง ชายหาดคนพรัตน์โรงแรมบนเกาะพีพีเสียหายเกือบร้อยเปอร์เซ็นต์ในบริเวณหน้าหาดโดยเฉพาะหมู่ 7 หมู่ 8 ที่อยู่บนเกาะพีพีได้รับความเสียหายมากที่สุด มีซากปรักหักพังของร้านค้าบริเวณหน้าหาด ของ ซากเรือที่ถูกคลื่นซัดมาติดชายหาดและขึ้นมากองบนถนน”

(ดล ขนานใต้, รองประธานหมู่บ้านอ่าวนาง, 23 ตุลาคม 2559: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า พื้นที่ๆอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางได้รับความเสียหายเป็นอย่างมากโดยเฉพาะด้านทรัพย์สิน ทั้งทรัพย์สิน ของชาวบ้านไม่ว่าจะเป็น อาคาร บ้านเรือน ร้านค้า โรงแรม ยานพาหนะ เรือ และทรัพย์สินของ นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ๆมีลักษณะเป็นชายหาดราบต่ำอย่างหาดคนพรัตน์ และ ชายหาดของเกาะพีพี เป็นต้น

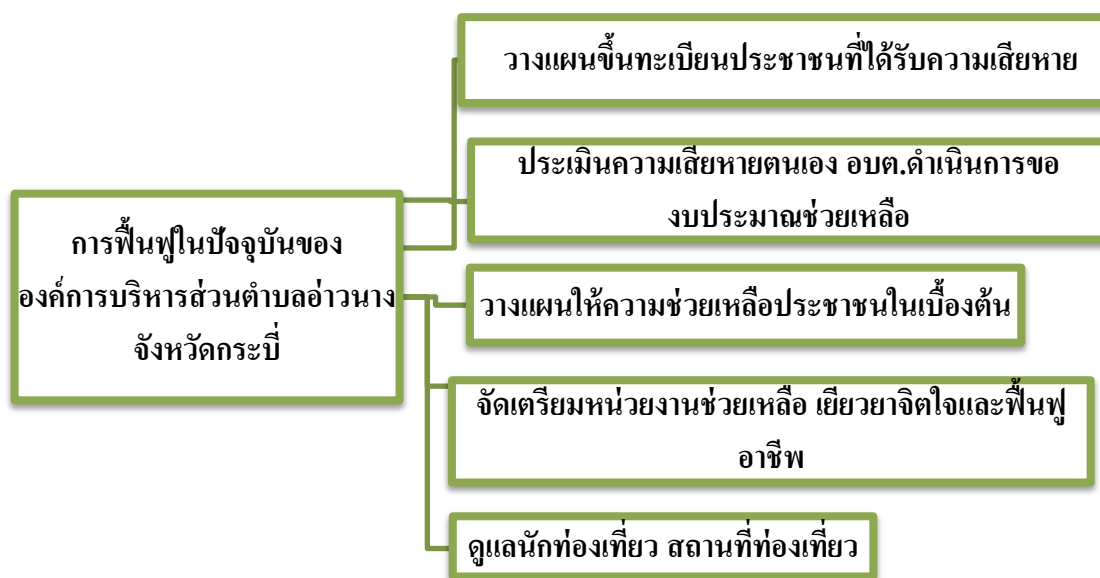
จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก และการทำสัมภาษณ์กลุ่ม ในพื้นที่ๆอยู่ในความ ดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ กล่าวได้ว่า เหตุการณ์สึนามิในครั้งนั้นได้ ทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินอย่างเป็นจำนวนมาก เพราะประชาชนเองก็ยังไม่เคยรู้จัก มาก่อนและยังไม่มีเครื่องมือในการตรวจวัดคลื่นสึนามิในทะเล ด้านเจ้าหน้าที่เองก็ไม่ได้มีความรู้ ความชำนาญหรือคุ้นเคยเกี่ยวกับเรื่องคลื่นสึนามิด้วย จึงทำให้ไม่ได้มีการแจ้งเตือนภัยให้ประชาชน

ในท้องถิ่นได้ทราบล่วงหน้า และในบริเวณทะเลอันดามันเองนั้นก็ไม่เคยเกิดพิบัติภัยจากคลื่นสึนามิมาก่อน

1.1.2 การฟื้นฟูในปัจจุบัน

จากการรายงานแสดงแผนการจัดสรรงบประมาณจังหวัดกระบี่ ประจำปีงบประมาณ 2559 ทำให้ทราบว่า ได้รับงบประมาณจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยประมาณ 6,773,100 บาท ได้รับงบเพื่อใช้สำหรับการฟื้นฟู การป้องกัน และการจัดการภัยพิบัติประมาณ 6,773,100 บาท และได้รับงบสำหรับมาตรการในการป้องกัน และการเตือนภัยจากสาธารณภัยประมาณ 4,758,200 บาท (สำนักงบประมาณ, 2559ก)

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก และการทำสัมภาษณ์กลุ่ม พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ มีการจัดเตรียมงบประมาณในการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ และงบประมาณสำหรับการช่วยเหลือฟื้นฟูอาชีพ ให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติ ประจำปีทุกปีงบประมาณ งบประมาณส่วนนี้ที่รัฐบาลนำไปใช้เพื่อการช่วยเหลือประชาชนในยามคับขัน เช่น ภายหลังจากมีการเกิดภัยพิบัติขึ้นและได้สร้างความเสียหายเกินกว่าประชาชนจะสามารถรับมือได้ด้วยตัวเอง ซึ่งสามารถสรุปแนวทางการช่วยเหลือฟื้นฟูได้อย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่

ภาพประกอบ 6: แผนภาพการฟื้นฟูในปัจจุบันขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก และการทำสัมภาษณ์กลุ่ม ในพื้นที่ๆอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ จากคำสัมภาษณ์ที่สะท้อนการดำเนินการฟื้นฟูในปัจจุบันขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่

1.1.2.1 วางแผนขึ้นทะเบียนประชาชนที่ได้รับความเสียหายอย่างเป็นระบบ

หลังจากเหตุการณ์ในครั้งนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางก็ได้จัดให้มีการวางแผนขึ้นทะเบียนประชาชนที่ได้รับความเสียหายอย่างเป็นระบบ เพื่ออำนวยความสะดวกช่วยเหลือประชาชน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ทางองค์การบริหารส่วนตำบล วางแผนว่าจะขึ้นบัญชีไว้แล้วส่งไปให้ทางส่วนกลาง แล้วส่วนกลางก็อนุมัติจ่ายให้ตามที่ขอมา”

(ประธาน ะฆาน, สารวัดกำนันตำบลอ่าวนาง, 22 ตุลาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...จัดทำระบบตรวจสอบ เพราะตอนนั้น screen หัว 2,000 เริ่มรู้แล้วว่าเงิน 2,000 รั่วไหล เลย Screen ที่มี ตามแนวความคิดของอบต. ท้องถิ่น 100% แล้วท่านนายกก็รายงานข้างบน ข้างบนก็ส่งเงินมา ทำการตรวจสอบอย่าง การ Screen ตามชุดเลย มาถึงให้แจ้งเลยว่าเช่นหนูมีร้านอยู่ เราก็เริ่มสแกนดูว่า มีร้านอยู่จริงไหม วางแผนให้เป็นระบบ”

(ยงยุทธ สุทิน, ที่ปรึกษานายก อบต.อ่าวนาง, 25 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ตรวจสอบ ครอบคลุมผู้ประสบภัยว่ามีชีวิตอย่างไรได้รับความเสียหายอย่างน้อยแค่ไหน เพื่อวางแผนหาแนวทางแก้ไขรับมือเป็นรายครอบครัว หรือหากผู้ประสบภัยเกิดทุพพลภาพ ก็จะมี 1. เข้าไปดูนำไปจดทะเบียนเพื่อให้ได้รับเงินช่วยเหลือ 2. เงินทุนประกอบอาชีพ 3. ฝึกอาชีพ โดยดูว่าเจ้าตัวมีจุดแข็งจุดอ่อนอย่างไรบ้าง โดยจุดแข็งก็จะเสริมให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น และจุดอ่อนก็จะไปแก้ไขพัฒนา”

(กิตติ อินทรกุล, เจ้าหน้าที่ พม.จังหวัดกระบี่, 23 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า พื้นที่ๆอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง ทางหน่วยงานได้จัดให้มีการวางแผนการในการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเสียหายอย่างเป็นระบบ มีการจัดทำระบบตรวจสอบผู้ที่ได้รับผลกระทบ ขึ้นบัญชีรายชื่อผู้ที่ได้รับผลกระทบ ส่งรายชื่อผู้ที่ได้รับผลกระทบไปยังส่วนกลางเพื่อขออนุมัติเงินในการช่วยเหลือต่อไป

1.1.2.2 ให้ประชาชนประเมินความเสียหายตนเอง องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการของงบประมาณช่วยเหลือ

หลังจากเหตุการณ์สึนามิในครั้งนั้นได้ผ่านพ้นไปในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางก็ได้มีการจัดให้ประชาชนทำการประเมินความเสียหายตนเองในเบื้องต้นก่อน จากนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลจะได้ดำเนินการของงบประมาณช่วยเหลือ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ทางองค์การบริหารส่วนตำบล จะให้แต่ละคนเขียนมาว่า ให้ประเมินมาเลยว่าของตนเองได้รับความเสียหายอย่างไร ต้องซ่อมเท่าไร เสียหายสิ้นเชิงไหมเสียหายบางส่วนไหม ประเมินมาก่อน”

(ประสาน สะมาน, สารวัตกำนันตำบลอ่าวนาง, 22 ตุลาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ทำการสำรวจว่าเขาต้องการอะไรที่เรามีอยู่ อะไรเสียหาย เช่น เขาแจ้งว่าต้องการข้าวสาร เราก็เอาไปให้ พวกอาหารแห้งมาอะไรแบบนี้ก็นำไปให้ พอเสร็จจากเรื่องดูแลแล้วที่นี้ ก็เคลียร์เรื่องความเป็นอยู่ว่าจะเอาอย่างไร ปรีกษากันว่าหลังจากนี้เราจะเอาอย่างไร หลังจากนั้นรัฐบาลก็เริ่มเข้ามาประสาน เราก็แจ้งชื่อชาวบ้าน บ้านเลขที่นี้มีกี่คนกี่คน ทางรัฐก็เริ่มดูแล ให้หัวละ 2,000 ได้หมด”

(ยงยุทธ สุทิน, ที่ปรึกษานายก อบต.อ่าวนาง, 25 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...เรามีการจัดตั้งกลุ่มชุมชนเข้มแข็ง เช่น กลุ่ม ชรบ. คือ กลุ่มชุมชนเข้มแข็งในการบริหารจัดการหมู่บ้านเช่น การช่วยเหลือ การสำรวจความเสียหาย และเมื่อยามเกิดภัยมาทาง อบต.จะเป็นผู้ประสานไปยังมูลนิธิต่างๆ ประสานไปยังโรงพยาบาลที่อยู่ใกล้เคียง และประสานงานไปยังจังหวัดเพื่อขอความช่วยเหลือต่างๆที่จำเป็นต่อไป”

(ดล ขนานใต้, รองประธานหมู่บ้านอ่าวนาง, 23 ตุลาคม 2559: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า พื้นที่ๆอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง ทางหน่วยงานได้จัดให้ประชาชนนั้นได้ทำการสำรวจความเสียหายและประเมินความเสียหายนั้นด้วยตนเองก่อน เพื่อความรวดเร็วมากยิ่งขึ้นในการช่วยเหลือและนำผลการประเมินเบื้องต้นที่ได้ส่งมายังองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง เพื่อหน่วยงานจะได้ทำการประเมินต่อและยื่นต่อส่วนกลางเพื่อขอความช่วยเหลือต่อไป

1.1.2.3 วางแผนให้ความช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้น

จากเหตุการณ์สึนามิที่ผ่านมาทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดให้มีการวางแผนในการให้ความช่วยเหลือประชาชนเบื้องต้นในด้านต่างๆ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...การดูแลเรื่องความเป็นอยู่ พักที่ไหน ทานข้าวที่ไหน ทำอะไรยังไง เรา ประสานจนรู้จุดแล้ว พวกบริจาคก็จะไหลเข้ามา มีอาหารแห้ง ของกิน เสื้อผ้าเก่าเสื้อผ้าใหม่รวมอยู่ที่ เราเราก็มารู้จักว่าผู้อพยพอยู่ไหน จะได้เข้าไปบริการ เขาต้องการอะไรที่เรามีอยู่ ทางรัฐก็เริ่มดูแลให้ หัวละ 2,000 บาท”

(ยงยุทธ สุทิน, ที่ปรึกษานายก อบต.อ่าวนาง, 25 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเบื้องต้น เช่น อาหาร น้ำ การลำเลียงคน เจ็บ คนตายส่งโรงพยาบาล เตรียมแผนรับมือ อพยพช่วยเหลือ ช่วยเหลือขณะเกิดภัย”

(สุวิทย์ นवलสุวรรณ, หัวหน้า ปภ.อ่าวนาง, 25 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...มีงบในการเข้ามาช่วยประชาชน งบพิเศษงบที่ลงมาช่วยพื้นที่ประสบภัย ในการฟื้นฟู ทั้งช่วยเหลือ ณ ตอนนั้นที่เดือดร้อน และงบฟื้นฟูที่จะตามมาทีหลัง”

(หทัยทิพย์ วิไลรัตน์, หัวหน้าสำนักปลัด อบต.อ่าวนาง, 25 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า พื้นที่ๆอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง ทางหน่วยงานได้ทำการจัดตั้งงบฉุกเฉินพิเศษในการช่วยเหลือประชาชน มีการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัย เช่น การดูแลเรื่องความเป็นอยู่ การจัดหาที่พัก การแจกจ่ายอาหาร เสื้อผ้า สิ่งของบริจาคต่างๆ จากผู้บริจาคทั่วประเทศ

1.1.2.4 จัดเตรียมหน่วยงานช่วยเหลือ เยียวยาจิตใจและฟื้นฟูอาชีพ

จากเหตุการณ์ในครั้งนั้นมาจนถึงปัจจุบันทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดให้มีการจัดเตรียมหน่วยงานช่วยเหลือ เยียวยาจิตใจและฟื้นฟูอาชีพ แก่ผู้ประสบภัย ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...เยียวยาผู้ประสบภัยในการช่วยเหลือเบื้องต้นเช่น อาหาร น้ำ การลำเลียง คนเจ็บ คนตาย ให้ความช่วยเหลือในขณะเกิดภัย ช่วยฟื้นฟูผู้ประสบภัยด้านอาชีพ เช่น การช่วยต่อเรือ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ”

(สุวิทย์ นवलสุวรรณ, หัวหน้า ปภ.อ่าวนาง, 25 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ทางพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะดูแลด้านจิตวิทยา ฟื้นฟูจิตใจ และ อาชีพ เพื่อให้สามารถกลับมาดำเนินชีวิตต่อไปได้ สร้างกิจกรรมเพื่อความผ่อนคลายแก่ผู้ประสบภัย มีการจัดหาที่พักสำหรับผู้ประสบภัย เมื่อเกิดเหตุว่าที่ไหนสามารถพักได้บางตรวจสอบครอบครัวผู้ประสบภัยว่ามีชีวิตอย่างไร เพื่อหาแนวทางแก้ไขรับมือเป็นรายครอบครัว ช่วยเหลือให้ตรงจุดเพื่อการดูแลฟื้นฟูในระยะยาวทุกครอบครัว โดยเปิดให้ลงทะเบียน ในการขอรับการช่วยเหลือ

ให้สามารถยืนได้ด้วยตัวเอง ไม่กลับมาขอความช่วยเหลืออีก หรือถ้าให้ดียิ่งขึ้น คือสามารถทำให้เค้าเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ในวันข้างหน้า”

(กิตติ อินทรกุล, เจ้าหน้าที่ พม.จังหวัดกระบี่, 23 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ในการดูแลชุมชนในพื้นที่ ในการรับมือของการช่วยเหลือ การช่วยใดๆก็ตามที่ช่วยในการลดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากคลื่นสึนามิ เราจะมิพบทบาทโดยตรงเพราะส่วนใหญ่ก็มีหน้าที่มันเหมือนกับเป็นงานประจำที่ต้องทำตามระเบียบของหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง”

(หทัยทิพย์ วิไลรัตน์, หัวหน้าสำนักปลัด อบต.อ่าวนาง, 25 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า พื้นที่ๆอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง ทางหน่วยงานได้ทำการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยมีหน้าที่ในการดูแลชุมชนในพื้นที่ ในการรับมือกับภัย ให้การช่วยเหลือในด้านต่างๆ รวมทั้งการประสานงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านกาฟื้นฟูอาชีพ และการเยียวยาทางด้านจิตใจเมื่อภัยนั้นได้ผ่านพ้นไปอีกด้วย

1.1.2.5 การดูแลนักท่องเที่ยว และสถานที่ท่องเที่ยว

จากเหตุการณ์สึนามิครั้งนั้นที่ได้ผ่านไปทางองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดให้มีการดูแลนักท่องเที่ยว และสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ตำรวจท่องเที่ยวก็จะเป็นคนที่คอยประสานงานคอยแจ้งเตือนประชาชนและนักท่องเที่ยวและส่วนเอกชนต่างๆ ถ้าเกิดเหตุเราเป็นคนประสานงานเกี่ยวกับต่างชาติ กับสถานทูต ยกตัวอย่างเช่น หากเกิดเหตุมีบุคคลสูญหาย เสียชีวิต ถ้าเราสามารถเช็คได้หรือตรวจสอบได้เราก็จะติดต่อไปยังสถานทูตให้เขารับทราบของคนของเขาเกิดเหตุ ประสานโรงแรม ประสานสถานทูตและประสานแพทย์ พยาบาล หากเกิดกรณีสึนามิก็จะเป็นหน้าที่ของเราอยู่แล้วที่จะต้องส่งนักท่องเที่ยวกลับยังประเทศ หากเกิดเหตุสึนามิขึ้นก็จะมีทุกหน่วยที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องและช่วยเหลือรวมทั้งสถานีตำรวจท่องเที่ยวเองก็จะเข้าไปคอยประสานงานให้แก่นักท่องเที่ยว”

(อรรถพงษ์ แสนใจวุฒิ, สารวัตรตำรวจท่องเที่ยวกระบี่, 25 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ในส่วนนี้เราก็เตรียมการได้คือปิดการจราจรประชาสัมพันธ์แล้วก็ปิดการจราจร เคลียร์คือระบายรถออกจากหน้าหาดให้เร็วที่สุดแล้วก็ปิดกั้นการจราจรไม่ให้รถเข้าไปที่หน้าหาด แล้วก็ในส่วนของการจราจรก็คงเป็นประชาสัมพันธ์แล้วก็ช่วยเหลือตามทางร่วมทางแยก และอพยพคนออกนอกพื้นที่และไปให้อยู่ในที่ปลอดภัยประสานรถพยาบาล ให้โรงพักเป็น

ศูนย์กลางในการติดต่อประสานงานกันออกให้ความช่วยเหลือ ประชาชน และนักท่องเที่ยวร่วมกับทางหน่วยงานอื่นๆ”

(อริวัฒน์ ชัยศรีสุทธิ, รองผู้กำกับ สภ.อ่าวนาง, 10 ตุลาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ทางของเราก็มีเครือข่ายอยู่ ทางตำรวจเขาก็จะใช้วิทยุ วอหากัน ก็เหมือนกับตำรวจประสานงานถึงโรงพยาบาลในการช่วยเหลือ ถ้าเกิดมีนักท่องเที่ยวหรือประชาชนได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต อย่างในพื้นที่เกาะเราก็จะมีโรงพยาบาลเกาะพีพี สำหรับในเรื่องช่วยเหลือนักท่องเที่ยวและประชาชนที่ได้รับความเสียหายเราก็ช่วยเหลือไปตามระเบียบ รายละเอียดก็บาทๆตามระเบียบเลย หน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางเรารองรับตรงนั้น”

(หทัยทิพย์ วิไลรัตน์, หัวหน้าสำนักปลัด อบต.อ่าวนาง, 25 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า พื้นที่ๆอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง หน่วยงานต่างๆที่มีส่วนในการดูแลช่วยเหลือนักท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวได้มีการประสานกันในการทำงานอย่างเป็นระบบตามหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ มีเครือข่ายที่เข้มแข็งในชุมชน อย่าง ตำรวจควบคุมดูแลเรื่องงานจราจรในยามคับขัน กู้ภัยลำเลียงคนเจ็บส่งโรงพยาบาล โดยเฉพาะตำรวจท่องเที่ยวคอยเป็นล่ามในการช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเบื้องต้นไปจนถึงขั้นตอนของการส่งกลับประเทศ เป็นต้น

ภาพประกอบ 7: ภาพย่านธุรกิจการค้า และชายหาดอ่าวนาง

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า ถ้าหากเกิดสึนามิขึ้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง จะทำการขึ้นบัญชีผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติสึนามิ และส่งรายงานไปยังส่วนกลาง โดยให้ประชาชนทำหน้าที่ในการประเมินตนเองก่อนว่าภายในครัวเรือนได้รับความเสียหายอย่างไร หรืออะไรบ้าง จากนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางก็จะทำการประเมินและตรวจสอบอีกรอบแล้วจึงเสนอขอความช่วยเหลือไปยังส่วนกลางเพื่อขอให้ส่วนกลางอนุมัติจ่ายงบประมาณในการช่วยเหลือให้ตามที่ประชาชนร้องขอมา สำหรับในการฟื้นฟูเยียวยาผู้ประสบภัยพิบัติสึนามินั้น จะให้การช่วยเหลือประชาชนผู้ที่ได้รับความเสียหายในเบื้องต้น เช่น อาหาร น้ำ ยารักษาโรคเบื้องต้น การลำเลียงคนเจ็บ คนตาย ให้ความช่วยเหลือในขณะเกิดภัย และเยียวยาสภาพจิตใจ และฟื้นฟูด้านอาชีพ

เช่น การช่วยต่อเรือ หรือการมอบอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ ส่วนด้านนักท่องเที่ยวก็ได้ให้การช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในเบื้องต้นไปจนถึงขั้นตอนของการนำนักท่องเที่ยวที่ได้รับความเสียหายกลับยังประเทศของตน เป็นต้น

1.1.3 การดูแลช่วยเหลือนักท่องเที่ยว และฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยว

จังหวัดกระบี่ ได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวของจังหวัดกระบี่สู่ความยั่งยืน ดังนี้ (1) สร้างความตระหนักในความเป็นเจ้าของบ้านที่ดี มีจิตใจบริการ ในทุกภาคส่วน (2) ทำการตลาดและสร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยว โดยการรักษาจุดยืนของการเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ (3) มุ่งเน้นการให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว (4) สร้างระบบและมาตรการรักษาความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว (5) อนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวที่เอื้อต่อการเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงคุณภาพระดับนานาชาติ (6) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อสร้างความสะดวกสบายและยกระดับมาตรฐานความเป็นเมืองท่องเที่ยวระดับนานาชาติ (7) พัฒนาระบบบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในพื้นที่เพื่อเป็นกติกาในการจัดระเบียบ พัฒนา และแก้ไขปัญหา (องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่, 2560)

1.2 ปรากฏการณ์สึนามิ ผลกระทบและการฟื้นฟูในพื้นที่จังหวัดพังงา

ในส่วนนี้ผู้วิจัยนำเสนอปรากฏการณ์สึนามิ ผลกระทบและการฟื้นฟูในพื้นที่จังหวัดพังงา เพื่อให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์เฉพาะของพื้นที่จังหวัดพังงาที่ได้ทำการศึกษา กล่าวคือ ข้อมูลที่นำเสนอส่วนนี้จะช่วยให้เห็นบริบทของปรากฏการณ์สึนามิที่เกิดขึ้น ผลกระทบและการฟื้นฟูในพื้นที่จังหวัดพังงาได้ดำเนินการ โดยสามารถสรุปภาพรวมได้ ดังนี้

1.2.1 ปรากฏการณ์สึนามิและผลกระทบต่อชุมชน

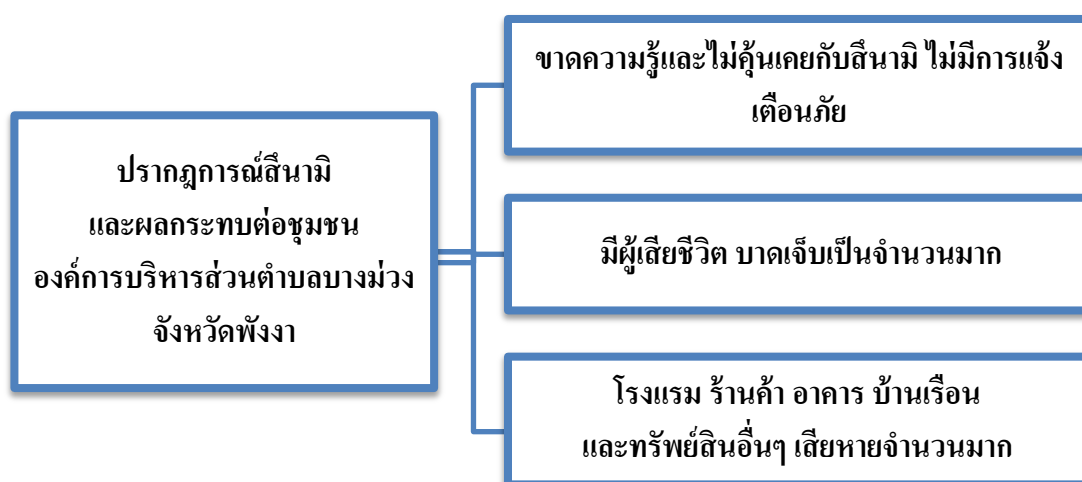
หลังจากเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวขึ้นที่ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ทำให้เกิดคลื่นสึนามิ (TSUNAMI) กระจายไปตามแรงของแผ่นดินไหว ได้ส่งผลให้เกิดความเสียหายมายังประเทศไทยทางด้านชายฝั่งทะเลอันดามัน 6 จังหวัด และหนึ่งในนั้นคือ จังหวัดพังงา ชาวประมงพื้นบ้านซึ่งมีการตั้งชุมชนอยู่ชายฝั่งทะเล และดำเนินชีวิตโดยการทำประมงเป็นอาชีพหลักนั้น เป็นอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้รับผลกระทบอย่างมาก จากเหตุการณ์สึนามิในครั้งนั้น โดยความเสียหายได้เกิดขึ้นกับ บ้านเรือน เรือ เครื่องมือในการทำมาหากินนั้นคือ การทำประมง ที่นา และแปลงผักของชาวประมงพื้นบ้าน

ภาพประกอบ 8: ภาพความเสียหายจากสึนามิของพื้นที่หมู่บ้านน้ำเค็ม

ภาพบ้านเรือนชาวประมงที่อาศัยอยู่ริมชายหาด และภาพบ้านเรือน รีสอร์ท ร้านค้า ที่อยู่บนพื้นที่ราบต่ำ ซึ่งได้รับความเสียหายอย่างหนักในหมู่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง จังหวัดพังงา

จากการสำรวจของสำนักงานเศรษฐกิจแห่งชาติ พบว่า มีมูลค่า ความเสียหายรวมทั้งสิ้นถึง 1,942.80 ล้านบาทจังหวัดที่ได้รับความเสียหายมากที่สุดอีกจังหวัดหนึ่งนั่นคือ จังหวัดพังงา มีมูลค่าความเสียหายรวมถึง 1,077.4 ล้านบาท มีพื้นที่ประสบภัยทั้งหมด 6 อำเภอ 19 ตำบล 69 หมู่บ้าน และประชาชนได้รับความเดือดร้อนสูงถึง 4,394 ครัวเรือน ในจังหวัดพังงามีรายงานตัวเลข บ้านที่เสียหายทั้งหมด 1,904 หลัง และเสียหายเพียงบางส่วน 604 หลัง โดยอำเภอตะกั่วป่าได้รับความเสียหายมากที่สุด เป็นจำนวน 3 ตำบล 17 หมู่บ้าน พื้นที่ได้รับความเสียหายรวม 105.79 ตารางกิโลเมตร มีผู้เสียชีวิตทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติจำนวน 4,225 คน และบาดเจ็บ 5,597 คน และมีคนสูญหายกว่า 722 คน (กรณีกรมฯ กลับดี, 2550ก) และจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม ในพื้นที่ๆอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง จังหวัดพังงา เกี่ยวกับปรากฏการณ์สึนามิและผลกระทบต่อชุมชนทำให้ได้ข้อมูลซึ่งสามารถสรุปได้อย่างน้อย 3 ด้าน ได้แก่

ภาพประกอบ 9: ปรากฏการณ์สึนามิ และผลกระทบต่อชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง

จากปรากฏการณ์สึนามิที่เกิดขึ้นในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง จังหวัดพังงา ได้เกิดผลกระทบสร้างความสูญเสียในชีวิตเป็นจำนวนมาก เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ไม่เคยรู้จักสึนามิมาก่อนและในตอนนั้นยังไม่มีการแจ้งเตือนภัยใดๆอีกด้วย มีประชาชนและนักท่องเที่ยวได้รับบาดเจ็บ เสียชีวิต และสูญหาย ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินทั้งของประชาชนและนักท่องเที่ยว อาคาร สิ่งปลูกสร้างต่างๆ เช่น บ้านเรือน โรงแรม ร้านค้า พังเสียหายมาก ทำให้กระทบต่อภาคเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของพื้นที่เป็นอย่างมาก

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก และการทำสัมภาษณ์กลุ่ม ในพื้นที่ๆอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง จังหวัดพังงา เกี่ยวกับปรากฏการณ์สึนามิ และผลกระทบต่อชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง มีความสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยพบประเด็นที่จะนำเสนออย่างน้อย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ขาดความรู้และไม่คุ้นเคยกับสึนามิ และไม่มีการแจ้งเตือนภัย 2) มีผู้เสียชีวิต บาดเจ็บเป็นจำนวนมาก 3) โรงแรม ร้านค้า อาคาร บ้านเรือนและทรัพย์สินอื่นๆ เสียหายจำนวนมาก

1.2.1.1 ขาดความรู้และไม่คุ้นเคยกับสึนามิ และไม่มีการแจ้งเตือนภัย

จากเหตุการณ์สึนามิในครั้งนั้นได้ผ่านพ้นไปได้ทำให้ทราบว่า ประชาชนในพื้นที่ขาดความรู้และความไม่คุ้นเคยเกี่ยวกับสึนามิ และทำให้ไม่ได้มีการแจ้งเตือนภัยใดๆจากหน่วยงานในพื้นที่แก่ประชาชน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...ตอนนั้นยังไม่มีใครรู้จักสึนามิ เกิดเหตุไม่ทันได้ขึ้นมายังฝั่งทะเลไม่ทันเอาปลาขึ้นมากลื่นมาถึง เราก็ลอยไปตามน้ำ รอดมาได้มีต้นไม้โกงกางที่มีความอุดมสมบูรณ์ รากไม้มีความแข็งแรงคลื่นตัวนี้พอมันกระทบกับต้นไม้โกงกางมันก็จะชะลอความเร็วลง น้ำทะเลได้ทะลักเข้าท่วมหมู่บ้านมีความลึกประมาณ 4 เมตรจากพื้นถนน ถึงชั้นบน 1.10 เมตร ตอนนั้นก็มีการขนน้ำอยู่ด้านบน”

(ทวีป ชัยหุຍ, ประธานสภา อบต., 23 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ไม่มีใครรู้จักเลยว่าสึนามิคืออะไร มีการเตือนจากธรรมชาติ แต่ทางการไม่มีการเตือนอะไรทั้งสิ้น บางคนยืนดูคลื่นจนถูกพัดเสียชีวิต”

(มนัสศักดิ์ ยวนแก้ว, ผู้ใหญ่บ้านน้ำเค็ม, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ตอนนั้นทุกคนบอกว่าเป็นน้ำท่วมไม่ได้รู้ว่าเป็นสึนามิเพราะสึนามิไม่มีใครรู้จักใน ณ ตอนนั้น เพราะตอนนั้นชาวบ้านแจ้งเข้ามาว่าโดนน้ำทะเลท่วม ตอนนั้นมันเป็นปลายปี 2547 วันที่ 26 ธันวาคม 2547 ซึ่งป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดช่วงนั้นได้มีการเตรียมงานเทศกาล 7 วันอันตรายช่วงปีใหม่ พอมาเกิด STAR 9 แบบนี้ก็จะต้องมาเปลี่ยน ตั้งเป็นศูนย์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำทะเลท่วม ซึ่งคำว่าสึนามิไม่เคยมีที่เกิเกิดขึ้นกับของคนไทย”

(โชคชัย หยกชัย, หัวหน้ากลุ่มงาน ปก.จังหวัดพังงา, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ก่อนเกิดเหตุบ้านน้ำเค็มมีประชากร 6,000 กว่าคน ประมาณ 3,000-4,000 คริวเรือน ทั้งหมู่บ้านน้ำเค็ม ไม่มีใครรู้จักมาก่อน เหตุการณ์เกิดที่จังหวัดภูเก็ตก่อนที่จะมายังจังหวัดพังงา จะมองระยะเห็นขึ้นไปประมาณ 30 กิโลเมตร ที่เห็นเป็นแนวยอดคลื่นขาวๆซัดเข้ามาเรื่อยๆ”

(บรรลือ ชูศิลป์, หัวหน้าผู้ดูแลอนุสรณ์สถานบ้านน้ำเค็ม, 26 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า เหตุการณ์สึนามิในวันที่ 26 ธันวาคม 2547 นั้นยังไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในพื้นที่และไม่มีใครรู้ว่าตนเองกำลังจะเผชิญอยู่กับเหตุการณ์อะไร ทำให้ไม่ได้มีการเตรียมพร้อมในด้านต่างๆหรือไม่ได้มีการเตรียมพร้อมใดๆเลยในการรับมือกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ส่วนด้านการเตือนภัยนั้นก็ไม่ได้มีการเตือนภัยใดๆเกิดขึ้นอีกด้วยเนื่องจากประชาชนและเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีหน้าที่ในการดูแลในด้านนี้ก็ไม่มีใครเคยรู้จักมาก่อนว่า สึนามินั้นคืออะไร

1.2.1.2 มีผู้เสียชีวิต บาดเจ็บเป็นจำนวนมาก

หลังจากเหตุการณ์ได้ผ่านพ้นไปก็ได้ทำให้เกิดผลกระทบความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อชีวิตของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นชาวบ้าน ผู้ประกอบธุรกิจ นักท่องเที่ยว มีทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...มีคนราวตาย 1,400 คน บาดเจ็บประมาณ 3,000-4,000 ซึ่งเยอะมาก คนก็บาดเจ็บกันทุกคน คนที่ถูกคลื่นสึนามิมีพฤติกรรมที่เสียชีวิตหรือบาดเจ็บไม่เหมือนกันบางคนติดอยู่ที่ต้นไม้พอน้ำลดแล้วก็ยังกอดต้นไม้แข็งอยู่อย่างนั้น”

(บรรลือ ชูศิลป์, หัวหน้าผู้ดูแลอนุสรณ์สถานบ้านน้ำเค็ม, 26 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ตอนนั้นมีผู้เสียชีวิต 1,000 กว่าคน ในส่วนนี้ร่วมกับแรงงานต่างด้าวด้วย ที่นี่จะเป็นชุมชนชาวประมง ทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ประชากรที่ก่อนจะเกิดเหตุสึนามิมียู่ประมาณ 5,000-6,000 คน ตอนนั้นเหลือ 4,000 กว่าคน เฉพาะหมู่ที่ 2 บ้านน้ำเค็ม”

(มนัสศักดิ์ ยวนแก้ว, ผู้ใหญ่บ้านน้ำเค็ม, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า พื้นที่ๆอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงได้รับความเสียหายอย่างมากมายมหาศาลโดยเฉพาะด้านชีวิตนั้น มีทั้งชาวบ้านที่เป็นชาวประมง ชาวต่างด้าวที่เข้ามาขายแรงงานในพื้นที่ และรวมไปถึงนักท่องเที่ยวที่เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บตั้งแต่ในระดับเล็กน้อยไปถึงขั้นบาดเจ็บสาหัส หรือสูญหายจากเหตุการณ์ในครั้งนั้นหลายพันคน โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ของหมู่บ้านน้ำเค็ม

1.2.1.3 มีความเสียหายจำนวนมากต่อ โรงแรม ร้านค้า อาคาร บ้านเรือน และทรัพย์สินอื่นๆ

เหตุการณ์สึนามิในครั้งนั้นได้ก่อให้เกิดความเสียหายอันมากมายที่เกิดขึ้นต่อทรัพย์สินของประชาชน ไม่ว่าจะเป็น อาคาร บ้านเรือน ร้านค้า โรงแรม รวมถึงทรัพย์สินอื่นๆในพื้นที่ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...เรือประมงเสียหายรวมทั้งหมดประมาณ 400 ลำ กระชังปลาประมาณ 10 ราย และในส่วนของกรปลูกพืชสวนก็จะเป็นส่วนไม่เยอะมากเป็นเพียงปลูกเพื่อใช้ในการกินในครัวเรือนที่เหลือก็ขาย ในสวนที่ได้รับความเสียหายมากที่สุดก็เป็นในสวนของประมง รองลงมาก็จะเป็นการท่องเที่ยว เมื่อก่อนในหมู่บ้านน้ำเค็มก็มีรีสอร์ทเล็กๆ โฮมสเตย์ของชาวบ้านรวมทั้งหมด 3 รีสอร์ทที่เสียหาย”

(มนัสศักดิ์ ยวนแก้ว, ผู้ใหญ่บ้านน้ำเค็ม, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...บ้านเรือนประชาชนได้รับความเสียหายประมาณ 800 หลังคาเรือน โรงเรียนได้รับความเสียหายประมาณ 40% หน่วยงานราชการก็จะเป็นที่พิศายตรวจของตำรวจ ได้รับความเสียหาย 100% เฉพาะในพื้นที่ สหกรณ์ประมงของชุมชน ได้รับความเสียหาย 100%”

(มนัสศักดิ์ ขวนแก้ว, ผู้ใหญ่บ้านน้ำเค็ม, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ไม่ว่าบ้านเรือนก็ดี ทรัพย์สินก็ดี ได้รับความเสียหายจากคลื่นสึนามิ ทั้งหมดเรียกว่าสิ้นเนื้อประดาตัวเหลือแค่ชีวิตรอดกลับมา”

(โชคชัย หยกชัย, หัวหน้ากลุ่มงาน ปก.จังหวัดพังงา, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ท่วมสูงประมาณ 5 เมตร คลื่นมาแค่หนึ่งครั้ง ลักษณะคลื่นสึนามิจะดูคลื่นของลงไปยังทะเลทั้งหมดเคลื่อนตัวไปไหนก็ยาก รถ เรือ ลอยลงทะเลหมด”

(บรรลือ ชูศิลป์, หัวหน้าผู้ดูแลอนุสรณ์สถานบ้านน้ำเค็ม, 26 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

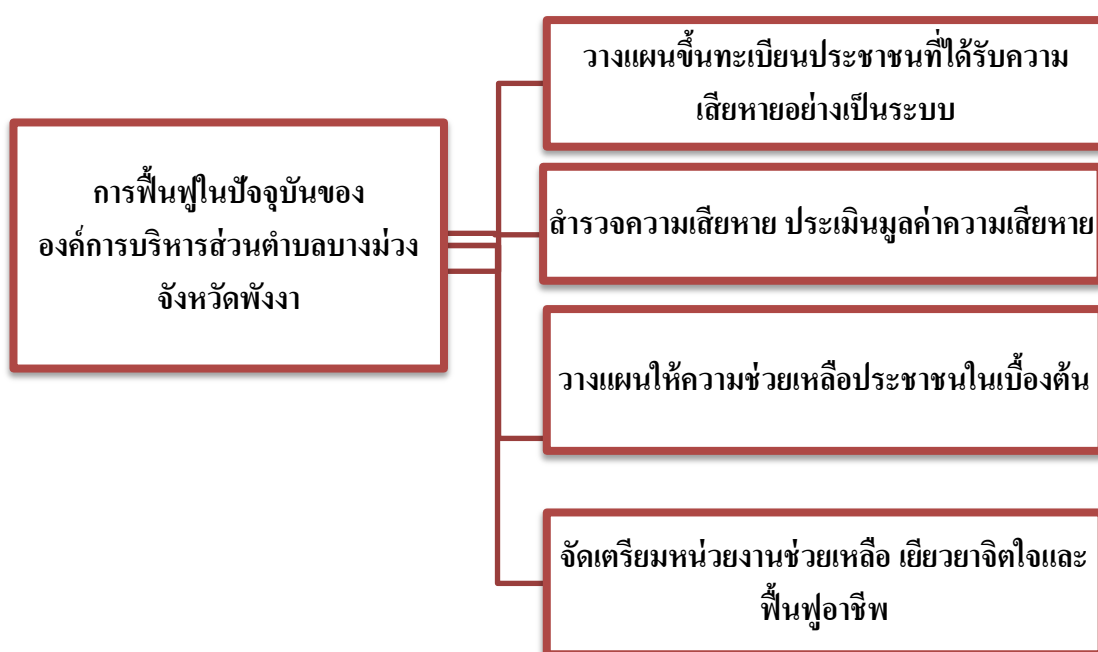
จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า พื้นที่ๆอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะด้านทรัพย์สินซึ่งมีมูลค่าความเสียหายหลายพันล้านบาท ส่วนทรัพย์สินของชาวบ้านที่ได้รับความเสียหายได้แก่ อาคาร บ้านเรือน ร้านค้า โรงแรม เรือประมงของชาวบ้าน ยานพาหนะอื่นๆ ได้รับความเสียหายอย่างมากมายมหาศาล พื้นที่บริเวณริมชายหาดที่ราบต่ำได้รับความเสียหายมากที่สุด และรวมไปถึงทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวอีกด้วย

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก และการทำสนทนากลุ่ม ในพื้นที่ๆอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง จังหวัดพังงา กล่าวได้ว่า เหตุการณ์สึนามิในครั้งนั้นไม่มีใครรู้จักมาก่อน มิได้มีการเตือนภัยว่าจะมีคลื่นสึนามิเกิดขึ้น มิได้มีการเตือนภัยใดๆเพราะยังไม่มีเครื่องเตือนภัยหรือเครื่องมือในการตรวจวัดความสูงของคลื่นในทะเล และเจ้าหน้าที่เองก็มิได้มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับเรื่องคลื่นสึนามิด้วย เนื่องจากในบริเวณทะเลอันดามันไม่เคยเกิดพิบัติภัยจากคลื่นสึนามิมาก่อนจึงไม่มีการแจ้งเตือนภัยให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบล่วงหน้า จึงทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของทั้งประชาชนรวมไปถึงทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวอย่างมหาศาล โดยมีมูลค่าความเสียหายหลายพันล้านบาท

1.2.2 การฟื้นฟูในปัจจุบัน

จากการรายงานแสดงแผนในการจัดสรรงบประมาณของจังหวัดพังงา ประจำปีงบประมาณ 2559 ทำให้ทราบว่า ได้รับงบประมาณจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยประมาณ 6,637,300 บาท ได้รับงบเพื่อใช้สำหรับการฟื้นฟู การป้องกัน และการจัดการภัยพิบัติประมาณ 6,637,300 บาท และได้รับงบสำหรับมาตรการในการป้องกัน และการเตือนภัยจากสาธารณภัยประมาณ 5,337,900 บาท (สำนักงบประมาณ, 2559)

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก และการทำสนทนากลุ่ม พบว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลบางม่วง จังหวัดพังงา ได้มีการจัดเตรียมงบประมาณในการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ และมีการจัดสรรงบประมาณสำหรับการใช้ช่วยเหลือพื้นฟูอาชีพ ที่ให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติประจำปีงบประมาณ งบประมาณส่วนนี้ที่รัฐบาลมอบให้เพื่อใช้ในการช่วยเหลือประชาชนในยามคับขัน เช่น ภายหลังจากมีการเกิดภัยพิบัติขึ้นและได้สร้างความเสียหายเกินกว่าที่ประชาชนจะสามารถรับมือได้ด้วยตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ องค์กรบริหารส่วนตำบลบางม่วง ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสนทนากลุ่ม ซึ่งสามารถสรุปได้อย่างน้อย 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 10: แผนภาพการฟื้นฟูขององค์กรบริหารส่วนตำบลบางม่วง

1.2.2.1 วางแผนขึ้นทะเบียนประชาชนที่ได้รับความเสียหายอย่างเป็นระบบ

จากเหตุการณ์สึนามิที่ผ่านมาทำให้เห็นถึงการจำเป็นต้องมีการวางแผนขึ้นทะเบียนประชาชนที่ได้รับความเสียหายอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ง่ายต่อการช่วยเหลือขององค์กรบริหารส่วนตำบลบางม่วง ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...ครั้งนั้นการตรวจสอบไม่ชัดเจน บางคนไม่ใช่ชาวประมงแต่ไปขอรับการช่วยเหลือ เขาก็ได้รับมา บางคนเป็นชาวสวนยังได้รับเรือไปเลย หากเกิดขึ้นอีกก็จะมี การจัดสรร การช่วยเหลือให้ถูกต้อง เป็นระบบมากขึ้น”

(ทวีป ชัยหุข, ประธานสภา อบต., 23 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะช่วยผู้ประสบภัย โดยจะช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ลงทะเบียน ที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ แต่ถ้าหน่วยงานช่วยเหลือหลักทรัพย์เป็นหน่วยงานบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด จะมีผู้ว่า รองผู้ว่า ไปกำกับดูแลด้วยตัวเองเมื่อเกิดภัย”

(วโรคนม์ หนูค้าย, นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...แต่แต่ละหน่วยงานมีความชัดเจนในเรื่องของข้อมูลมากขึ้น ในเรื่องของการจัดการระบบฐานข้อมูล ปัจจุบันที่มีการขึ้นทะเบียนในแต่ละอาชีพก็จะทำให้ข้อมูลมีความชัดเจนมากขึ้นและมีระบบการจัดการที่ถูกต้อง”

(มนัสศักดิ์ ยวนแก้ว, ผู้ใหญ่บ้านน้ำเค็ม, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ทางด้านหน่วยงานองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงนั้น ได้มีการจัดให้ประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากสึนามิได้ทำการลงทะเบียนผู้ประสบภัยที่ได้รับความเสียหาย เพื่อให้เป็นระบบระเบียบที่ดีและง่ายต่อการตรวจสอบ การช่วยเหลือที่ถูกต้องแม่นยำ และมีประสิทธิภาพต่อไป

1.2.2.2 ตำรวจความเสียหาย ประเมินมูลค่าความเสียหาย

จากสึนามิในครั้งนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงได้จัดให้ชุมชนที่ได้รับความเสียหายได้ทำการสำรวจความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อประชาชนเอง รวมทั้งมีการประเมินมูลค่าความเสียหายต่างๆในพื้นที่ เพื่อให้มีความถูกต้องแม่นยำในการของบช่วยเหลือรวมทั้งการกระจายการให้ความช่วยเหลือในทุกๆด้าน ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...การประเมินความเสียหายมันก็ต้องมีอยู่แล้ว เพราะว่า อย่างน้อยก็จะต้องมีคำสั่งมาว่าถ้าเกิดเหตุ คุณก็ต้องรู้แล้วว่าบ้านพักที่หลัง ก็ไร่ อย่างน้อยเขาก็จะต้องทำรายงานให้เบื้องต้นได้รับทราบ”

(ธงชัย หันช่อ, นายค อบต.บางม่วง, 26 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ผมลงสอบถามเจ้าหน้าที่ประมง โดยเฉพาะหน่วยงานของรัฐที่ให้ความช่วยเหลือกระชังปลาไปประมาณเท่าไร อย่างต่ำสุด ผมว่าไม่ต่ำกว่า 300 ล้านบาท แต่ถ้าถามจริงๆ แล้วกระชังปลาที่มีก่อนเกิดสึนามิ มีเท่าไรและความเสียหายมีเท่าไรควรตรวจสอบ”

(ทวีป ชัยหุย, ประธานสภา อบต.บางม่วง, 23 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ให้ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เซ็นรับรองมาว่าเป็นลูกบ้านของท่านจริง มีความเสียหายจริง ส่วนหนึ่งให้ไปแจ้งความเสียหายที่สถานีตำรวจ ในส่วนนี้ก็จะมิเป็นข้อกำหนดอยู่แล้วมาตั้งแต่ตอนแรก ในการที่จะมาขอความช่วยเหลือจะต้องมีเอกสารใบบ้างที่ต้องนำมาขึ้นร่วมด้วย เพราะตอนนั้นเราใช้งบประมาณเยอะมากในการชดเชย”

(โชคชัย หยกชัย, หัวหน้ากลุ่มงาน ปก.จังหวัดพังงา, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)
 จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ๆอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงนั้น ได้จัดให้มีการสำรวจความเสียหาย และประเมินความเสียหายที่เกิดขึ้น รวมทั้งมีการตรวจสอบความถูกต้องในสิทธิ์ของผู้เสียหายในการได้รับความช่วยเหลืออีกด้วย เพื่อความไม่ซ้ำซ้อนในการช่วยเหลือ

1.2.2.3 วางแผนให้ความช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้น

ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดให้มีการวางแผนให้ความช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้น เพื่อให้มีความรวดเร็วในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย ก่อนที่หน่วยงานอื่นๆจะเข้ามาเสริม ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...สำรวจประจำจุดเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในเรื่องจรรยา
 คู่มือเรื่องบ้านเรือน ทรัพย์สิน กันพื้นที่เสี่ยงที่เกิดเหตุ และจุดที่ปลอดภัยในเบื้องต้น รวมถึงการ
 ร่วมกันกับหน่วยงานอื่นในการแจกจ่าย อาหาร น้ำดื่ม ให้แก่ชาวบ้านที่ประสบภัย และให้ความ
 ช่วยเหลือด้านอื่นๆหากได้รับความร้องขอ”

(สมเกียรติ มิดคำ, ผบ.หมู่(ป) สภ.ตะกั่วป่า, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ในการช่วยเหลือในเบื้องต้น อย่างถุงยังชีพ องค์การบริหารส่วนตำบลก็
 จะมีการเตรียมงบประมาณในการจัดซื้อเอาไว้ และได้จัดตั้งงบประมาณเพื่อจัดทำซ่อมแซมอพยพ
 หลบภัยให้กับคนในพื้นที่ และนักท่องเที่ยวในพื้นที่อีกด้วย”

(ทวีป ชัยหุย, ประธานสภา อบต.บางม่วง, 23 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด มีหน้าที่แก้ปัญหาเฉพาะ
 หน้า ช่วงแรกจะเน้นการช่วยในเหตุฉุกเฉิน พวกเครื่องอุปโภคบริโภค โภคฉุกเฉิน ที่สำคัญคือต้องตั้งครีว
 ก่อนให้เขามีกินที่อยู่ที่พักก่อน จะช่วยเหลือเบื้องต้นก่อน”

(วโรคนม์ หนูค้าย, นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ในส่วนของความช่วยเหลือการแจกจ่ายอุปกรณ์ยังชีพเบื้องต้น ไม่ว่าจะ
 เป็นน้ำ อาหารแห้ง ปลากระป๋อง ให้กับทางผู้ประสบภัยที่ยังมีชีวิตและในส่วนของผู้บาดเจ็บส่ง
 ต่อไปให้โรงพยาบาลและในส่วนของผู้เสียชีวิตทางป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเองก็จะกำหนด
 จุดในการจัดเก็บศพ”

(โชคชัย หยกชัย, 2หัวหน้ากลุ่มงาน ปก.จังหวัดพังงา, 9 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า หน่วยงานต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องใน
 พื้นที่ๆอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงนั้น ได้มีการวางแผนในการให้ความ

ช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้น เช่น การแจกจ่าย อาหาร น้ำดื่ม ให้แก่ชาวบ้านที่ประสบภัย การแจกจ่ายอุปกรณ์ยุงชีพ การเตรียมเครื่องอุปโภคบริโภคฉุกเฉิน เป็นต้น

1.2.2.4 จัดเตรียมหน่วยงานช่วยเหลือ เยียวยาจิตใจและฟื้นฟูอาชีพ

จากเหตุการณ์ครั้งนั้นจนถึงปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงได้มีการประสานงานกับหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องในการเข้ามาให้ความช่วยเหลือในด้านการเยียวยาจิตใจ และการฟื้นฟูด้านอาชีพแก่ผู้ประสบภัย ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

“...ภาคเอกชนก็ได้จัดสร้างหมู่บ้านไอทีวี และทางภาครัฐจัดสร้างหมู่บ้านพรุเดียว บนเนื้อที่ของทางราชพัสดุ เพื่อให้เป็นบ้านหลังใหม่ให้แก่ประชาชนผู้ประสบภัยสิ้นามิ”

(บรรลือ ชูศิลป์, หัวหน้าผู้ดูแลอนุสรณ์สถานบ้านน้ำเค็ม, 26 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...เรามิงบฉุกเฉิน งบกลางที่เราได้จัดตั้งไว้ ถ้าเกิดเหตุภัยพิบัติขึ้นเช่น หากเกิดแผ่นดินไหว เขาจะพักสมาทที่บ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วงทันที เราก็จะดูว่าระดับที่แผ่นดินไหวมีโอกาสจะเกิดสิ้นามิไหม แต่ที่เราตกลงกัน ถ้าเกิน 7 ริกเตอร์ขึ้นไป วึ่งก่อนเลยไม่ว่าเขาจะเดือนหรือไม่เดือน”

(ธงชัย หั่นช่อ, นายก อบต.บางม่วง, 26 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด มีหน้าที่ส่งเสริมอาชีพเมื่อภัยผ่านพ้นไป และมีหน้าที่ในการเข้าไปช่วยเหลือเยียวยาจิตใจ ส่วนการช่วยเหลือหลักทรัพย์เป็นหน่วยงานบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด จะมีผู้ว่า รองผู้ว่า ไปกำกับดูแลด้วยตัวเองเมื่อเกิดภัย”

(วโรศนัม หนูคาย, นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ในส่วนของการช่วยเหลือจะช่วยเหลือชาวประมงเป็นอันดับแรก จะมีการบริจาคเรือ อุปกรณ์การทำประมง อุปกรณ์เสริมเช่น ดาวชาวโซน่าเป็นอุปกรณ์จับพิศคปลา มีการตั้งโรงงานประกอบเรือในพื้นที่”

(มนัสศักดิ์ ยวนแก้ว, ผู้ใหญ่บ้านน้ำเค็ม, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า หน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ๆอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงนั้น ได้ประสานจัดเตรียมหน่วยงานช่วยเหลือ เยียวยาจิตใจ และฟื้นฟูอาชีพให้กับผู้ประสบภัย เช่น การช่วยเหลือเยียวยาจิตใจ ช่วยเหลือหลักทรัพย์ การเงิน การสร้างบ้านให้แก่ผู้ประสบภัย มีการตั้งโรงงานประกอบเรือในพื้นที่ การมอบอุปกรณ์ในการทำมาหากิน เป็นต้น

ภาพประกอบ 11: ภาพชายหาดบริเวณอนุสรณ์สถาน และเรือที่ถูกคลื่นซัดเข้ามาในหมู่บ้าน

(ซ้าย) ภาพชายหาดบริเวณอนุสรณ์สถานสินามิบ้านน้ำเค็มในปัจจุบัน (ขวา) ภาพเรือที่ถูกคลื่นซัดเข้ามาในหมู่บ้านและไม่สามารถเคลื่อนย้ายออกได้จนได้รับการพัฒนาให้กลายเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิบัติภัยสินามิ ซึ่งอยู่ในพื้นที่ความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง

จากข้อมูลข้างต้นกล่าวได้ว่า หากเกิดภัยพิบัติสินามิขึ้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงนั้นจะมีในส่วนของงบประมาณฉุกเฉิน เป็นงบกลางที่ได้จัดตั้งสำรองเอาไว้ มีการวางแผนให้ความช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้นในเรื่องของเครื่องอุปโภคและบริโภคในยามฉุกเฉิน เช่น การแจกจ่าย อาหาร น้ำดื่ม ให้แก่ชาวบ้านที่ประสบภัย การแจกจ่ายอุปกรณ์ยังชีพ สำหรับการฟื้นฟูเยียวยาจะมีการส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือฟื้นฟูอาชีพให้แก่ประชาชนผู้ประสบภัย และทำการเยียวยาจิตใจประชาชนผู้ประสบภัยในระยะแรกหลังจากเกิดภัยพิบัติสินามิ ภายหลังจากเหตุการณ์ภัยพิบัติสงบลง ช่วยเหลือหลักทรัพย์การเงิน การสร้างบ้านให้แก่ผู้ประสบภัย มีการตั้งโรงงานประกอบเรือในพื้นที่ การมอบอุปกรณ์ในการทำมาหากิน มีการทำการสำรวจความเสียหาย ประเมินมูลค่าความเสียหายเพื่อให้ความช่วยเหลือในด้านอื่นๆต่อไป

1.2.3 การดูแลช่วยเหลือนักท่องเที่ยว และฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยว

จังหวัดพังงามีนโยบายด้านการท่องเที่ยวที่วางดังต่อไปนี้ 1) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เชิงนิเวศ เปิดแหล่งท่องเที่ยวใหม่ พร้อมทั้งยกระดับแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้เป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว จัดระบบภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยว โดยร่วมมือกับจังหวัดพังงาและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง 2) ส่งเสริมบทบาทและการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรเอกชนและผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวให้สำนึกในการเป็นชุมชนเจ้าบ้าน เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรท้องถิ่น 3) สนับสนุนการท่องเที่ยวจังหวัดพังงา โดยการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆที่เหมาะสม และสนับสนุนกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจังหวัดพังงา พร้อมจัดหาตลาดการท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศ และสาธารณสุขเพื่อการท่องเที่ยว เป็นต้น 4) พัฒนาเยาวชน ประชาชน ผู้ประกอบการและบุคลากรด้าน

การท่องเที่ยว เพื่อยกระดับมาตรฐานด้านการบริการให้เป็นที่ประทับใจแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ 5) ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เช่น ถนนคนเดิน ถนนสายวัฒนธรรม ลานวัฒนธรรม เป็นต้น และการท่องเที่ยวสถานที่สำคัญทางโบราณสถาน โบราณวัตถุในจังหวัดพังงา 6) สนับสนุนและสร้างระบบภูมิทัศน์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดพังงา สู่ระดับนานาชาติ เช่น จัดประกวดถนนสวยเพื่อการท่องเที่ยว (องค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา, 2560)

1.3 ปรากฏการณ์สึนามิ ผลกระทบและการฟื้นฟูในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

ในส่วนนี้ผู้วิจัยนำเสนอปรากฏการณ์สึนามิ ผลกระทบและการฟื้นฟูในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต เพื่อให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์เฉพาะของพื้นที่จังหวัดภูเก็ตที่ได้ทำการศึกษา กล่าวคือ ข้อมูลที่นำเสนอส่วนนี้จะช่วยให้เห็นบริบทปรากฏการณ์สึนามิที่เกิดขึ้น ผลกระทบและการฟื้นฟูในพื้นที่จังหวัดภูเก็ตได้ดำเนินการ โดยสามารถสรุปภาพรวมได้ ดังนี้

1.3.1 ปรากฏการณ์สึนามิและผลกระทบต่อชุมชน

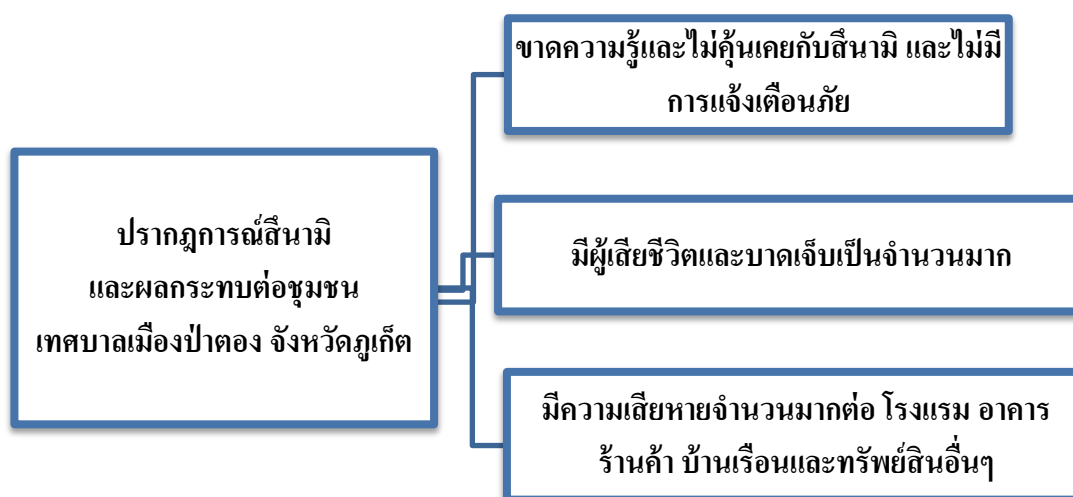
ก่อนการเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิในครั้งนั้นประชาชนในพื้นที่ต่างไม่เคยพบหรือประสบกับภัยพิบัติชนิดนี้มาก่อน และในครั้งนั้นก็เป็นที่ครั้งแรกที่ประชาชนในพื้นที่ได้เผชิญกับภัยพิบัติสึนามิ ในวันอาทิตย์ที่ 26 ธันวาคม 2547 เป็นวันที่อากาศแจ่มใสตลอดชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย ทะเลเรียบสงบ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และต่างประเทศที่เดินทางมาพักผ่อนบนชายหาดที่สวยงามริมชายฝั่งทะเลอันดามันของไทยไม่ว่าจะเป็นที่ไหนจังหวัดภูเก็ต ซึ่งในช่วงเช้าของวันนั้นโทรทัศน์ทุกช่องจะมีการรายงานข่าว ถึงข่าวการเกิดแผ่นดินไหวในทะเลเหนือเกาะสุมาตรา มีความรุนแรงมากถึง 8.9 ริคเตอร์ เมื่อเวลา 08.00 น. ซึ่งแรงสั่นสะเทือนนั้นสามารถรับรู้ได้ถึงจังหวัดภูเก็ต และในอีกหลายจังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามันของไทยแต่ก็ไม่มีใครนึกถึงว่าสิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมานั้นจะคือ “สึนามิ”

ภาพประกอบ 12: ภาพความเสียหายจากสึนามิของเทศบาลเมืองป่าตอง

ภาพภายหลังน้ำลดเกิดความเสียหายของบ้านเรือน รีสอร์ท ร้านค้า ที่อยู่ในบริเวณของชายหาดป่าตองแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงอันโด่งดังของ จังหวัดภูเก็ต ครั้งเมื่อถูกคลื่นสึนามิในปี 2547 พัดถล่ม

เหตุการณ์ในครั้งนั้นประชาชนในพื้นที่ไม่เคยรู้จักสึนามิมาก่อนและก่อนที่คลื่นยักษ์สึนามิจะถล่มเข้ามายังชายฝั่งอันดามันแม้จะมีสัญญาณเตือนจากธรรมชาติ เช่น น้ำทะเลลดระดับลงผิดปกติ และปลาขนาดใหญ่เกยตื้น แต่ด้วยหลายฝ่ายรวมทั้งผู้ประสบเหตุเองไม่เคยรู้จักไม่มีประสบการณ์มาก่อนจึงทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิต และทรัพย์สินตามอย่างมหาศาล จังหวัดภูเก็ตได้รับความเสียหายในพื้นที่ 3 อำเภอ 15 ตำบล 100 หมู่บ้าน และได้รับผลกระทบ 1,463 ครัวเรือน โดยในจังหวัดภูเก็ตมีผู้เสียชีวิตประมาณ 262 คน บาดเจ็บกว่า 1,111 คน และสูญหายอีกไม่น้อย อีกทั้งยังมีความเสียหายในด้านทรัพย์สิน ได้แก่ อาคารบ้านเรือนของราษฎร โรงแรม ร้านค้าที่เสียหายทั้งหมดจำนวน 742 หลัง และเสียหายเพียงบางส่วนจำนวน 291 หลัง ทรัพย์สินส่วนตัวของนักท่องเที่ยว ยานพาหนะ ตลอดจนระบบสาธารณูปโภคต่างๆ อาทิ ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ถนน เป็นมูลค่ากว่า 1,000 ล้านบาท (ไทยรัฐออนไลน์, 2558) ซึ่งมีความสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองป่าตอง ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์กลุ่ม ซึ่งจากคำสัมภาษณ์สามารถสรุปได้อย่างน้อย 3 ด้าน ดังนี้

ภาพประกอบ 13: ปรากฏการณ์สึนามิ และผลกระทบต่อชุมชนเทศบาลเมืองป่าตอง

จากปรากฏการณ์สึนามิที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของเทศบาลเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ตนั้น ได้เกิดผลกระทบ และสร้างความสูญเสียในชีวิตเป็นจำนวนมาก เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ไม่เคย

รู้จักสึนามิมาก่อนและในตอนนั้นยังไม่มีอาการเตือนภัยใดๆ มีประชาชนและนักท่องเที่ยวได้รับบาดเจ็บ เสียชีวิต และสูญหาย สิ่งปลูกสร้างต่างๆ เช่น บ้านเรือน โรงแรม ร้านค้า พังเสียหายมาก ทำให้กระทบต่อภาคเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของพื้นที่เป็นอย่างมากมา ทำให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินทั้งของประชาชนและนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก และการทำสัมภาษณ์กลุ่ม ในพื้นที่ๆอยู่ในความดูแลของเทศบาลเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ต เกี่ยวกับปรากฏการณ์สึนามิ และผลกระทบต่อชุมชน มีความสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองป่าตอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน และการสัมภาษณ์กลุ่ม โดยผู้วิจัยพบประเด็นที่จะนำเสนออย่างน้อย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ขาดความรู้และไม่คุ้นเคยกับสึนามิ และไม่มีอาการเตือนภัย 2) มีผู้เสียชีวิต และบาดเจ็บเป็นจำนวนมาก 3) มีความเสียหายจำนวนมากต่อ โรงแรม อาคาร ร้านค้า บ้านเรือนและทรัพย์สินอื่นๆ

1.3.1.1 ขาดความรู้และไม่คุ้นเคยกับสึนามิ และไม่มีอาการเตือนภัย

จากเหตุการณ์สึนามิที่ได้ผ่านพ้นไปทำให้ทราบว่าประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ขาดความรู้เกี่ยวกับสึนามิและความไม่คุ้นเคยกับเหตุการณ์ เนื่องจากไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน อีกทั้งไม่ได้มีการแจ้งเตือนภัยแก่ประชาชนเพื่อหนีภัย ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...เขาก็แจ้งเข้ามาว่าไม่มีอะไรร้ายแรงอะไรอยู่ตรงหน้าหาดเหมือนกับระเบิด และก็คนออกไปออกดูกันอะไรอย่างนี้แล้วสักพักหนึ่งคนก็วิ่งตามถนน จะมีน้ำทะเลไหลเข้ามาเพราะห่างจากทะเลประมาณ 200 เมตร เทศบาลเองก็ไม่เคยเจอเหตุการณ์แบบนี้และก็ไม่ค่อยมีความรู้ด้านนี้ คือไม่นึกว่ามันจะเกิดขึ้น”

(จรงค์ อธิมุตติสรรค์, ผู้นำชุมชนป่าตอง, 10 ตุลาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ที่ผ่านมาก็ไม่ได้รับมือเพราะไม่รู้ตัวไม่รู้ว่าสึนามิมันคืออะไรแต่ตอนนั้นรู้แล้ว เพิ่งเกิดเหตุครั้งแรกรับมือครั้งแรก ตอนแรกๆไม่รู้จริงๆ การจราจรขณะเกิดเหตุรถติดเยอะ ต่างคนต่างไปไม่มีระเบียบวินัย จราจรวุ่นวาย แล้วก็เรื่องการสื่อสาร บางคนพูดภาษาไทยไม่ได้ แล้วเครื่องมือสื่อสารก็มีปัญหา”

(วิสิทธิ์ เมธาสุนทรพจน์, หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลเมืองป่าตอง, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...เพียงแต่เราไม่รู้เลยเหมือนแทบจะไม่มีใครจะรู้แต่พอไปพูดก็ไม่มีความเชื่อบ้านเราไม่ค่อยเชื่อจะมีได้ยังไงอากาศดีๆแบบนี้ น้ำทะเลขึ้นมาท่วมพื้นดินตอนนั้นเขายังเรียกว่าน้ำทะเลท่วม”

(อดุมพร กาญจน์, หัวหน้าสำนักงาน ปก.จังหวัดภูเก็ต, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...คนไม่รู้จักสึนามิกันไม่รู้จะหนีกันยังไงแล้วโรงแรมมีอยู่โรงแรมหนึ่งที่เขาทำห้องอาหารอยู่ชั้นใต้ดิน ก็เหมือนเดิมน้ำใส่ขวดคนออกไม่ได้”

(ชัยรัตน์ สุขบาล, วิทยากรพิเศษของ UN, 28 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า เหตุการณ์สึนามิในวันที่ 26 ธันวาคม 2547 ไม่เคยมีการเกิดขึ้นมาก่อนในพื้นที่ จึงทำให้ไม่มีใครรู้จักว่ากำลังจะเผชิญกับเหตุการณ์อะไร และสึนามิคืออะไร ต้องทำอะไร ทำให้ขาดการเตรียมพร้อมในด้านต่างๆเป็นอย่างมากในการรับมือต่อเหตุการณ์ในครั้งนั้น จึงทำให้ไม่มีการเตือนภัยแต่อย่างใดจากทางการ

1.3.1.2 มีผู้เสียชีวิต และได้รับบาดเจ็บจำนวนมาก

จากสึนามิในครั้งนั้น ได้ทำให้เกิดความเสียหายอันใหญ่หลวงต่อชีวิตของประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ มีทั้งผู้ได้รับบาดเจ็บ สูญหาย และเสียชีวิต ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...มีนักท่องเที่ยวตายเขาโดนน้ำซัดมาเข้ามาอยู่ใน โรงแรมเสียชีวิตเยอะ ส่วนใหญ่ลอยไปรวมกันอยู่ในสระน้ำจะเยอะมากเพราะว่ามันเป็นชอยแคบๆ ตรงชอยเก็บทรัพย์สิน หน้าหาด ตรงชอยไปรษณีย์”

(จรงค์ อธิมุตติสรรค์, ผู้นำชุมชนป่าตอง, 10 ตุลาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...แล้วก็มีปัญหาอุปสรรคในเรื่องการจัดการเรื่องศพเรื่องเอกลักษณ์ คนตายคนหาย เยอะมากมีปัญหาเยอะแยะไม่รู้ชาติไหนเป็นชาติไหนมันก็อยู่ปะปนกันหมด”

(อดุมพร กาญจน์, หัวหน้าสำนักงาน ปก.จังหวัดภูเก็ต, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ภูเก็ตเสียชีวิตทั้งหมด 261 คนรวมทั้งจังหวัดภูเก็ต ครั้งหนึ่งอยู่ที่ป่าตอง 141 คนตายมากที่สุดเพราะวิ่งลงไป Supermarket ใต้ดินน้ำก็เข้าไป แล้วโรงแรมมีอยู่โรงแรมหนึ่งที่เขามีห้องอาหารอยู่ชั้นใต้ดิน ก็เหมือนเดิมน้ำใส่ขวดคนออกไม่ได้”

(ชัยรัตน์ สุขบาล, วิทยากรพิเศษของ UN, 28 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า พื้นที่ๆอยู่ในความดูแลของเทศบาลเมืองป่าตองนั้น ได้รับความเสียหายเป็นอย่างมากโดยเฉพาะด้านชีวิต มีทั้งชาวบ้าน และชาวต่างด้าวที่เข้ามาขายแรงงาน รวมถึงนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากเหตุการณ์ในครั้งนั้นหลายร้อยคน นอกจากนั้นยังมีผู้สูญหายอีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่บริเวณชายหาดป่าตอง

1.3.1.3 มีความเสียหายจำนวนมากต่อ โรงแรม อาคาร ร้านค้า บ้านเรือน และทรัพย์สินอื่นๆ

จากเหตุการณ์ในครั้งนั้นทำให้เกิดความเสียหายเป็นอย่างมากต่อสิ่งปลูกสร้างต่างๆ เช่น โรงแรม อาคาร ร้านค้า บ้านเรือนและทรัพย์สินอื่นๆ ของประชาชนและนักท่องเที่ยว ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...โรงแรมหน้าหาดก็พัง เพราะโรงแรมที่โคนคลื่นซัดเข้ามาตั้งแต่แถบตั้งแต่จากคันสายถนนหน้าหาด ทั้งหมดนั้นก็ไปหมดเลย มี (โรงแรมเชอริน่า) นั่นก็ยุบกิจการไปเลย เพราะโคนเต็มๆ และอีกหลายๆ โรงแรมก็พัง โรงเรียนกะหลิมอยู่ใกล้หาดพังเสียหายเยอะจนต้องซ่อมแซมสร้างอาคารเรียนกันใหม่”

(จรงค์ อธิมุตติสรณ์, ผู้นำชุมชนป่าตอง, 10 ตุลาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...อย่างเช่น ชุมชนเองก็จะมีกลุ่มอาชีพหน้าหาด กลุ่มนวด กลุ่มหิ้วกระติก ก็จะเป็นพวกน้ำดื่มอาหารบ้างผลไม้อย่างนั้นและก็พวกกลุ่มของเจ็ตสกีและเตียงร่มนวด เตียงผ้าใบ กลุ่มนี้จะไม่ได้มีร้านค้าก็จะมีอุปกรณ์เตียงร่มอะไรอย่างนั้นที่เสียหายไปหมดเลย และโรงแรมเองก็ได้รับความเสียหายถึงขั้นปิดกิจการ หรือขายกิจการทิ้งไปเลย”

(สมจิต หลิมพัฒน์วงศ์, รองสำนักปลัดเทศบาลเมืองป่าตอง, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...เมืองป่าตองมีความความเสียหายเยอะมากที่เกิดกับอาคาร ร้านค้า ส่วนใหญ่จะเป็นธุรกิจ เพราะว่าถนนหน้าหาดหลักจะเป็นธุรกิจ ไม่มีบ้านอยู่อาศัย ป่าตองส่วนใหญ่จะเป็นภาคธุรกิจมากกว่าอย่างเช่น ร้านค้า กิจการร้านอาหารต่างๆ โรงแรม”

(ชัยรัตน์ สุขบาล, วิทยากรพิเศษของ UN, 28 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า พื้นที่ๆอยู่ในความดูแลของเทศบาลเมืองป่าตองนั้น ได้รับความเสียหายเป็นอย่างมากในด้านทรัพย์สิน เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง มีสิ่งปลูกสร้างต่างๆมากมาย ทั้งทรัพย์สินในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็น อาคาร บ้านเรือน ร้านค้า โรงแรม ยานพาหนะ เรือโดยสาร อุปกรณ์ต่างๆในการประกอบอาชีพได้รับความเสียหาย และรวมไปถึงทรัพย์สินของมีค่าต่างๆของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่บริเวณชายหาดป่าตอง

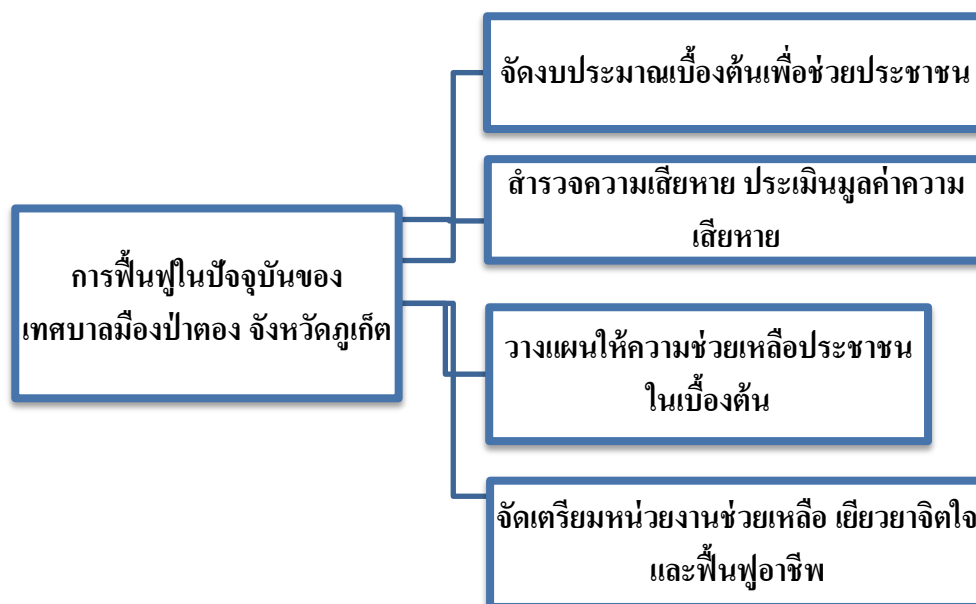
จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก และการทำสัมภาษณ์กลุ่ม ในพื้นที่ๆอยู่ในความดูแลของเทศบาลเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ต กล่าวได้ว่า เหตุการณ์สึนามิในครั้งนั้น ไม่มีใครรู้จักมาก่อนทั้งเจ้าหน้าที่รวมถึงประชาชนเอง ไม่มีผู้ที่มีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับเรื่องคลื่นสึนามิด้วย จึงมิได้มีการเตือนภัยว่าจะมีคลื่นสึนามิเกิดขึ้น รวมทั้งยังไม่มีเครื่องมือในการเตือนภัยหรือเครื่องมือในการตรวจวัดความสูงของคลื่นในทะเล และเนื่องจากในบริเวณทะเลอันดามันในแถบนี้ไม่เคยเกิดพิบัติภัยจากคลื่นสึนามิมาก่อนจึง จึงทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินต่างๆของประชาชน รวมถึงของนักท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่เป็นจำนวนมากอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน

1.3.2 การฟื้นฟูในปัจจุบัน

จากการรายงานแสดงแผนการจัดสรรงบประมาณจังหวัดภูเก็ต ประจำปีงบประมาณ 2559 ทำให้ทราบว่า ได้รับงบประมาณจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยประมาณ 9,584,200

บาท ได้รับงบเพื่อใช้สำหรับการฟื้นฟู การป้องกัน และการจัดการภัยพิบัติประมาณ 9,584,200 บาท และได้รับงบสำหรับมาตรการในการป้องกัน และการเตือนภัยจากสาธารณภัยประมาณ 6,330,400 บาท (สำนักงบประมาณ, 2559ค)

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก และการทำสัมภาษณ์กลุ่ม พบว่า ทางเทศบาลเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ต มีการจัดเตรียมงบประมาณในการเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ และงบประมาณสำหรับการช่วยเหลือฟื้นฟูอาชีพ ให้แก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายจากภัยพิบัติประจำทุกปีงบประมาณ งบประมาณส่วนนี้ที่รัฐบาลนำไปใช้เพื่อการช่วยเหลือประชาชนในยามคับขัน เช่น ภายหลังจากมีการเกิดภัยพิบัติขึ้นและได้สร้างความเสียหายเกินกว่าที่ประชาชนจะสามารถรับมือได้ด้วยตัวเอง จากคำสัมภาษณ์ได้สะท้อนให้เห็นการดำเนินการฟื้นฟูในปัจจุบันของเทศบาลเมืองป่าตองอย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่

ภาพประกอบ 14: แผนภาพการฟื้นฟูของเทศบาลเมืองป่าตอง

1.3.2.1 จัดงบประมาณเบื้องต้นเพื่อช่วยประชาชน

จากเหตุการณ์ในครั้งนั้นทำให้เทศบาลเมืองป่าตองได้วางแผนในการจัดเตรียมงบประมาณเบื้องต้นเพื่อใช้ในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยในพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบจากคลื่นสึนามิในปี 2547 ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...แต่ในส่วนของตัวเอง เทศบาลเองก็จะมียกงบประมาณให้ความช่วยเหลือในกลุ่มของอาชีพรายละ 2,000 บาท ในตอนนั้นเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนกับคนที่มียาชื่อ”

(จรงค์ อธิมุตติสรณ์, ผู้นำชุมชนป่าตอง, 10 ตุลาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...โดยการซ่อมแซมซึ่งงบประมาณของเราเอง ปีแรกเราก็ซ่อมของเรา แต่ปีหลังหลังปี 49 หรือ 50 ทางจังหวัดทางรัฐบาลเริ่มเล็งเห็นระดับถึงตรงนี้ ซ่อมเล็กๆตั้งงบประมาณไว้แล้วทุกปี ซ่อมใหญ่ปีละ 1 ครั้ง ตั้งงบประมาณจัดทำป้ายใหม่อยู่เรื่อยๆ เพราะเป็นเมืองท่องเที่ยวฉะนั้นทำยังไงก็ได้ให้นักท่องเที่ยวเกิดความมั่นใจ ที่จะเข้ามาเที่ยวเพิ่มหรือจะมาเที่ยวอีก รวมถึงบในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย”

(สมจิต หลิมพัฒน์วงศ์, รองสำนักปลัดเทศบาลเมืองป่าตอง, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดก็จะเข้าไปดูแลและบริหารจัดการในเรื่องของการจัดหางบประมาณในการดำเนินการในการป้องกันและช่วยเหลืออย่างเช่น ในเรื่องของการจัดทำอาคารอพยพ อาคารหลบภัย แล้วก็จัดทำเป็นพื้นที่ที่เสี่ยงให้ประชาชนได้รับรู้”

(อดุมพร กาญจน์, หัวหน้าสำนักงาน ปก.จังหวัดภูเก็ต, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า หน่วยงานต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดตั้งงบประมาณในการช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ประชาชนในพื้นที่นั้น ได้มีการจัดตั้งและเตรียมงบประมาณเอาไว้ตั้งแต่ในส่วนของการซ่อมแซม การจัดทำป้ายใหม่ การจัดทำอาคารหลบภัย รวมทั้งการจัดตั้งงบประมาณในการป้องกันและการช่วยเหลืออื่นๆเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อสึนามิที่คืบคลานด้วย

1.3.2.2 สำนวความเสียหาย ประเมินมูลค่าความเสียหาย

หลังจากเหตุการณ์สึนามิผ่านพ้นไปทางเทศบาลเมืองป่าตองได้มีการดำเนินการในการสำวความเสียหาย และการประเมินมูลค่าความเสียหายในพื้นที่ เพื่อใช้ในการช่วยเหลือประชาชน ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...คนอยากได้อยากมี ก็มี แต่ว่าสามารถสืบค้นได้เพราะเรามีหลักฐาน ในการช่วยเพราะว่าการช่วยเหลือนี้ เราต้องยื่นหลักฐานมาเขาจะช่วยเหลือตามหลักฐาน มีการสำวความเสียหาย ช่วงแรกๆในการตรวจสอบในการช่วยเหลือยังเป็นปัญหาอยู่แต่พอหลังๆเริ่มค่อยๆดีขึ้น”

(อดุมพร กาญจน์, หัวหน้าสำนักงาน ปก.จังหวัดภูเก็ต, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ช่วยเหลือระงับเหตุหน้าหาดทั้งหมด สร้างศูนย์บัญชาการในพื้นที่บัญชาการฝ่ายต่างๆประสานงานด้านงบประมาณ ปฏิบัติการ ฝ่ายสื่อสาร หน่วยงานจะส่งคนเข้าไปตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ สำนวความเสียหาย เพื่อช่วยเหลือประชาชน”

(ประสิทธิ์ กิจบรรยงเลิศ, เจ้าหน้าที่ ปก. เทศบาลเมืองป่าตอง, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...มีการส่งจิตอาสาเข้าไปช่วยชาวบ้านอีกทางได้ที่เกิดผลกระทบผู้บริหารตั้งเป็นวอร์รูม ทันเหตุการณ์เลย เจ้าหน้าที่ฝ่ายเบื้องหลังลงพื้นที่ตรวจสอบความเสียหาย ทีมงานทำวอร์รูม ทางวอร์รูมก็สั่งการ ห้องวอร์รูม ก็มีท่านนายกปลัด คอยสั่งการ”

(วิสิทธิ์ เมธาสุนทรพจน์, หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลเมืองปาดอง, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า หน่วยงานต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองปาดองได้จัดให้มีการสำรวจความเสียหาย ตรวจสอบและประเมินความเสียหายที่เกิดขึ้นเพื่อความถูกต้องแม่นยำในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย และเพื่อลดปัญหาการช่วยเหลือที่ซ้ำซ้อน การแอบอ้างสิทธิ์ของบุคคลบางกลุ่มที่คอยหาผลประโยชน์จากผู้ประสบภัย การทุจริตต่างๆ เป็นต้น

1.3.2.3 วางแผนให้ความช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้น

จากเหตุการณ์สึนามิในครั้งนั้น เทศบาลเมืองปาดอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีการวางแผนงานในการให้ความช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้น เพื่อใช้ในการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเสียหายในพื้นที่ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...แต่ในส่วนของตัวเองนั้น เทศบาลเองก็ได้จัดงบในให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นในกลุ่มของผู้ประกอบอาชีพเพื่อบรรเทาความเดือดร้อน ช่วยเหลือเรื่องเรือประมง การจัดเตรียมแจกจ่ายเสบียงอาหาร เป็นต้น”

(จรงค์ อธิมุตติสรรค์, ผู้นำชุมชนปาดอง, 10 ตุลาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...เข้าไปช่วยเหลือประชาชน แจกจ่ายสิ่งของบริจาค ถุงยังชีพ แก่ผู้ประสบภัยในเบื้องต้น ร่วมกับจังหวัด กรม และหน่วยงานอื่นๆ”

(ประสิทธิ์ กิจบรรยงเลิศ, เจ้าหน้าที่ ปก. เทศบาลเมืองปาดอง, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ทางเราก็รอคำสั่งจากผู้ว่าราชการจังหวัด ว่าสั่งให้เปิดศูนย์พักพิงชั่วคราวเมื่อเกิดภัยพิบัติ โดยได้เตรียมอาหาร เครื่องดื่ม เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค โดยมีพยาบาลมีรณาคาร รอจนกระทั่งพื้นที่กลับสู่สภาพเดิมก็จะส่งผู้อพยพกลับ”

(วีรภัทร อินทะมูนา, นักพัฒนาสังคมชำนาญการ, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า หน่วยงานต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการวางแผนช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้นของพื้นที่เทศบาลเมืองปาดองนั้น ได้มีการวางแผนงานในการช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัยที่ได้รับความเสียหาย เช่น การเตรียมอาหาร เครื่องดื่ม เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค แจกจ่ายเสบียงอาหาร ถุงยังชีพ แก่ผู้ประสบภัย เป็นต้น

1.3.2.4 จัดเตรียมหน่วยงานช่วยเหลือ เยียวยาจิตใจและฟื้นฟูอาชีพ

จากเหตุการณ์สึนามิในครั้งนั้นจนถึงปัจจุบันทางเทศบาลเมืองป่าตอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้มีการดำเนินจัดเตรียมหน่วยงานในการให้ความช่วยเหลือ เยียวยาจิตใจและฟื้นฟูอาชีพให้แก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสึนามิ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“...การฟื้นฟูเยียวยาผู้ประสบภัย จะให้นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา นิติกร ไว้คอยดูแลแล้วแต่ต้องถึ้นว่าเค้ามีบุคลากรใดบ้างคอยดูแล เข้าไปช่วยเหลือซึ่งเป็นหน้าที่ ส่วนการช่วยเหลือก็แล้วแต่กรณีไป ทางศูนย์จะมีประวัติของแต่ละคน ว่ามีปัญหาและควรเข้าช่วยเหลืออย่างไร”

(วิรัชกร อินทะมูนา, นักพัฒนาสังคมชำนาญการ, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ส่วนมากมีประกันนะเพราะว่าโรงแรมที่ด้านหน้าทั้งหมดเค้าทำประกัน นักธุรกิจ ร้านเพชร ทุกอย่าง ร้านค้าก็มี ห้างสรรพสินค้าก็มี แต่พวกแพงลอยจะช่วยรายละเอียด แต่พวกแพงลอยเล็กๆร้านค้าเขามีรายได้คนมีเงินที่โคนนั้นส่วนใหญ่เป็นคนมีเงิน เพราะว่าถ้าเขาฟื้นตัวได้เร็วเขาก็สามารถกลับมาขายของหากำไรได้เร็ว ตอนนั้นที่เกิดเหตุ ภาครัฐจะจ่ายให้รายละเอียดสองหมื่นห้า คนที่ขายอาหารในสวนอาหารโลมาของเทศบาล Set แพงลอยร้านเล็กๆ ทั้งหมดราวประมาณ 7- 800 รายได้ ที่ภาครัฐจ่ายให้รายละเอียดสองหมื่นห้า ส่วนใหญ่ร้านค้าแถวนั้นเขามีทุนสำรอง”

(สมจิต หลิมพัฒนางศ์, รองสำนักปลัดเทศบาลเมืองป่าตอง, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ก็คือส่วนของผู้ประกอบการธุรกิจ โรงแรมจะมีการคืนเงินก่อนที่กลุ่มเงินทุนธนาคารต่างๆจะเข้ามาช่วยในภายหลัง รวมทั้งรัฐบาลก็จะเข้ามาภายหลัง นอกจากนั้นยังได้บช่วยเหลือจากทางการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับชาวต่างชาติในด้านการท่องเที่ยวอีกด้วย”

(จรงค์ อธิมุตติสรณ์, ผู้นำชุมชนป่าตอง, 10 ตุลาคม 2559: สัมภาษณ์)

จากคำสัมภาษณ์ดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า หน่วยงานต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการวางแผนช่วยเหลือประชาชนในด้านการประสานจัดเตรียมหน่วยงานช่วยเหลือ เยียวยาจิตใจ และฟื้นฟูอาชีพของพื้นที่เทศบาลเมืองป่าตองนั้น ได้มีการจัดเตรียมงบประมาณในการช่วยเหลือ มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องในด้านการเยียวยาจิตใจ และการฟื้นฟูอาชีพให้แก่ผู้ประสบภัยในพื้นที่ให้สามารถฟื้นกลับมาได้อีกครั้ง ส่วนทางด้านของบริษัท ห้างร้านต่างๆของเอกชนนั้น สามารถฟื้นคืนกลับมาได้อย่างรวดเร็วด้วยการมีประกัน และมีงบประมาณสำรอง ทำให้สามารถฟื้นตัวและหารายได้อีกครั้งอย่างรวดเร็ว เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้อีกทางหนึ่ง

ภาพประกอบ 15: ภาพชอยบางลา และชายหาดป่าตอง

(ซ้าย) ภาพชอยบางลาที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวยามค่ำคืนอันเลื่องชื่อ (ขวา) ภาพชายหาดป่าตองในปัจจุบันที่เต็มไปด้วยนักท่องเที่ยว

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า หากเกิดภัยพิบัติสึนามิ ทางเทศบาลเมืองป่าตองจะมีการตั้งงบประมาณในการให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยในเบื้องต้น และสำรวจความเสียหายสำหรับการฟื้นฟูเยียวยาผู้ประสบภัยพิบัติสึนามิ จะให้การช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้น เช่น อาหาร น้ำ การลำเลียงคนเจ็บ คนตาย ให้ความช่วยเหลือในขณะเกิดภัย และฟื้นฟูจิตใจ และฟื้นฟูด้านอาชีพ แต่สำหรับผู้ประกอบการการท่องเที่ยว หรือผู้ประกอบการส่วนอื่นๆ ต้องรับผิดชอบต่อความเสียหายนี้ด้วยตัวเอง ซึ่งถือเป็นเรื่องที่สร้างความลำบากให้กับผู้ประกอบการและเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เศรษฐกิจของพื้นที่ภายในขณะนั้นซบเซา

1.3.3 การดูแลช่วยเหลือนักท่องเที่ยว และฟื้นฟูสถานที่ท่องเที่ยว

จังหวัดภูเก็ตมีนโยบายด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตดังนี้ 1) การสนับสนุน ผลักดันแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตและรัฐบาล ที่จะสร้างความแตกต่างเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มการท่องเที่ยว (Increase Value From Tourism) 2) รักษาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพทางสังคม และทางทัศนียภาพของภูเก็ต 3) พัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ วัฒนธรรม และปรับโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพคู่มาตรฐานสากล 4) สนับสนุนการยกระดับมาตรฐานด้านบริการและธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวสู่มาตรฐานสากล 5) ส่งเสริมการตลาดทั้งในและต่างประเทศ 6) สนับสนุนให้มีการผลิตบุคลากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง 7) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในภูเก็ตทุกประเภท ทุกระดับอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างสถาบันศึกษากับผู้ประกอบการ 8) ขยายตลาดท่องเที่ยวเชิงรุก เช่น สร้างการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ 9) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวในชุมชน เพื่อให้มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง 10) สนับสนุนการท่องเที่ยวในเขตเมือง เพื่อฟื้นฟูธุรกิจและเศรษฐกิจในเขตเมือง 11) เพิ่มคุณค่าย่านสำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดภูเก็ต และสนับสนุนการอนุรักษ์อาคาร

เก่าที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 12) ส่งเสริมสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ด้านวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของจังหวัดภูเก็ต 13) สร้างศูนย์แสดงสินค้าสำหรับรองรับสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยวและเพิ่มรายได้ให้กับประชาชน 14) สนับสนุนการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวโดยฟื้นฟูพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการท่องเที่ยวให้ดียิ่งขึ้น และสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ในเชิงพื้นที่ที่มีศักยภาพ สามารถเชื่อมโยงธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชน ควบคู่กับการส่งเสริมตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพ เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มคุณครูเกษียณอายุ กลุ่มประชุมและแสดงสินค้า เป็นต้น 15) จัดตั้งศูนย์ข้อมูลทางการท่องเที่ยวเพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว 16) สนับสนุนการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว รวมทั้งระบบเตือนภัย (องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต, 2560)

ส่วนที่ 2 การเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันต่อการรับมือกับสึนามิ

2.1 การเตรียมความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง จังหวัดกระบี่

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก และการทำสัมภาษณ์กลุ่ม พบว่า การเตรียมความพร้อมต่อการรับมือกับภัยพิบัติ ในระยะ 11 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์คลื่นสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547 มีหลายด้าน โดยในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางนั้น ได้มีแผนในการจัดเตรียมการรับมือสึนามิ เนื่องจากพื้นที่อยู่ในบริเวณที่มีความเสี่ยงในการเกิดสึนามิ อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่เคยเกิดสึนามิ เมื่อปี พ.ศ. 2547 องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางจึงมีความตระหนักในการเตรียมแผนในการรับมือขึ้น และเพื่อให้เห็นถึงบริบทในการเตรียมแผนในการรับมือขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางมากขึ้น ผู้วิจัยจึงนำเสนอการเตรียมความพร้อมในการรับมือสึนามิ โดยสามารถแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชน ด้านการจัดหาเส้นทางอพยพและพื้นที่หลบภัย ด้านการประสานงานระหว่างกลุ่มต่างๆในพื้นที่เพื่อการเตรียมพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน ด้านการซ้อมแผนและการติดตั้งอุปกรณ์เตือนภัย ด้านสิ่งก่อสร้างในการรับมือซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1.1 ด้านการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชนและนักท่องเที่ยว

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ และจากคำสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ ในเรื่องการเตรียมความพร้อมในด้านการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชน ทำให้ทราบว่า ได้จัดให้มีการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชน เช่น การให้ข้อมูลแก่ชาวบ้านผู้ประกอบการ และเด็กนักเรียนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ในเรื่องของการทำความรู้จัก และวิธีการในการเอาตัวรอดจากภัยพิบัติสึนามิ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อเหตุการณ์ในอนาคตหาก

จะต้องเกิดขึ้นอีก ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์กลุ่ม ดังนี้

“...มีวันรำลึกสึนามิ วันที่ 26 มีการทำบุญแล้วก็มีในส่วนของหน่วยเผยแพร่ความรู้เรื่องสึนามิร่วมกับป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และมีการสอดแทรกเรื่องภัยสึนามิไว้ในหลักสูตรของการเรียนอย่างในโรงเรียนที่สังกัดขององค์การบริหารส่วนตำบล และมีการจัดทำแผ่นพับโบว์ชาร์ 7 ภาษา เป็นภาษาที่ประเทศเข้ามาท่องเที่ยวเยอะๆ เช่น ไทย อังกฤษ จีน สวีเดน”

(หทัยทิพย์ วิไลรัตน์, หัวหน้าสำนักปลัด อบต.อ่าวนาง, 25 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...มีการให้ความรู้เกี่ยวกับภัยสึนามิกับนักเรียนในโรงเรียน ส่วนชาวบ้านกับผู้ประกอบการ ได้มีการใช้เจ้าหน้าที่ของป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขององค์การบริหารส่วนตำบล มาให้ความรู้ในจุดนี้โดยการนัดรวมกลุ่ม พูดคุยกันสอนองค์ความรู้ในการเอาตัวรอดต่างๆถ้าหากเกิดภัยสึนามิมา”

(ขงยุทธ สุทิน, ที่ปรึกษานายก อบต.อ่าวนาง, 25 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่นักวิชาการและประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิ ให้เขามีความรู้เอาตัวรอดในการรับรู้และการส่งข่าวสารเกี่ยวกับภัย”

(ศิริพร สุขยิ่ง, หัวหน้าฝ่าย ปก.จังหวัดกระบี่, 23 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 16: ภาพวันรำลึกสึนามิ และการอบรมให้ความรู้

(ซ้าย) ภาพวันรำลึกสึนามิซึ่งจะจัดขึ้นทุกวันที่ 26 ธันวาคมของทุกปี เพื่อเป็นการระลึกถึงเหตุการณ์และทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้เสียชีวิต (ขวา) ภาพการจัดการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนักเรียน และประชาชนในเรื่องเกี่ยวกับสึนามิ และทักษะการเอาตัวรอดจากสึนามิอีกด้วย

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า การเตรียมความพร้อมในด้านการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชน องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางได้จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสึนามิ ร่วมกับ

สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดกระบี่ และมีการสอดแทรกเนื้อหาความรู้เรื่องสึนามิ ให้กับนักเรียนไว้ในหลักสูตรของโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง และมีการจัดทำแผ่นพับ 7 ภาษา ให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ในส่วนของการให้ข้อมูลความรู้แก่ชาวบ้าน และผู้ประกอบการ เจ้าหน้าที่งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง จะเป็นผู้ให้ความรู้ รวมถึงฝึกอบรมให้ความรู้ทักษะต่างๆแก่ประชาชนและบุคลากรที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยง ให้สามารถเอาตัวรอดเมื่อเกิดภัยได้

2.1.2 ด้านการจัดหาเส้นทางอพยพ และพื้นที่หลบภัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ และจากคำสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ ในเรื่องการเตรียมความพร้อมด้านการจัดหาเส้นทางอพยพ และพื้นที่หลบภัย ทำให้ทราบว่า การจัดหาเส้นทางในการลำเลียงอพยพผู้ประสบภัย และการจัดหาที่หลบภัย องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง ได้มีการประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชุมชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ จัดทำป้ายเส้นทางหนีภัย จัดทำป้ายเส้นทางในการลำเลียงอพยพผู้ประสบภัย และการขอความร่วมมือในการใช้พื้นที่สำหรับใช้เป็นศูนย์หลบภัย ดังคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์กลุ่ม ดังนี้

“...ในชุมชนของเรามีที่หลบภัยอยู่ในพื้นที่สูง เช่น ที่พักที่เป็นเนิน โรงแรมบนที่สูงที่อยู่บริเวณใกล้ชายหาด ที่ราบสูงบริเวณโรงเรียนบ้านอ่าวนาง และที่เนินสูงในพื้นที่อื่นๆ ในชุมชนมีหลายจุดด้วยกัน ในส่วนของที่เป็นโรงแรมทาง โรงแรมเป็นผู้จัดการอยู่แล้ว แต่ในส่วนที่เป็นที่ราบสูงหรือเนินสูงนั้นเป็นที่ว่างเปล่าสามารถเข้าใช้พื้นที่ได้เมื่อเกิดภัยชุมชนของเรามีที่ราบสูงและเนินสูงในการหลบภัยสึนามิได้”

(ดล ขนานใต้, รองประธานหมู่บ้านอ่าวนาง, 23 ตุลาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...มีการทำเส้นทางหนีภัยก็หลายหลายเส้นทางในเกาะ มีการซ่อมแซมป้ายที่หักล้มเสียหาย ทำถนนให้เดินทางสะดวก ในหมู่บ้านบนเกาะพีพีมีภูเขาสูงเราจึงได้ขอเส้นทางขอใช้พื้นที่ของอุทยานเราไม่สามารถทำสิ่งก่อสร้างได้ ขอแค่อาศัยพื้นที่ที่เป็นลานกว้างที่ป่าไม่รกเพื่อใช้เป็นที่พักภัย”

(ยงยุทธ สุทิน, ที่ปรึกษานายก อบต.อ่าวนาง, 25 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...มีการสำรวจพื้นที่ เพราะอาจมีการเปลี่ยนแปลงส่วนฝั่งเมือง จัดหาจัดเตรียมเส้นทางในการอพยพผู้ประสบภัย จัดทำแผนในการอพยพ หนีภัย กำหนดจุดเสี่ยงต่างๆ จัดหาพื้นที่ปลอดภัยสำหรับใช้หลบภัยในพื้นที่ที่มีความเสี่ยง มีการประชาสัมพันธ์โดยไม่ต้องรอส่วนกลางโดยเทคนิคใหม่ๆ”

(สุวิทย์ นवलสุวรรณ, หัวหน้า ปก.อ่าวนาง, 25 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 17: ป้ายบอกเส้นทางหนีภัย และพื้นที่ปลอดภัย

(ซ้าย) ป้ายบอกเส้นทางหนีคลื่นสึนามิบริเวณถนนหน้าชายหาดอ่าวนาง (ขวา) เป็นพื้นที่ปลอดภัยซึ่งเป็นพื้นที่สูงที่อยู่ใกล้ชายหาดอ่าวนางมากที่สุดคือบริเวณโรงแรมกระบี่รีสอร์ท

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า การเตรียมความพร้อมในด้านการจัดหาเส้นทางอพยพและพื้นที่หลบภัย บริบทพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง สถานที่หลบภัยสึนามิจะอยู่ในพื้นที่สูง มีลักษณะเป็นที่ว่างเปล่า สามารถเข้าใช้หลบภัยสำหรับประชาชนพื้นที่ได้ทันทีเมื่อเกิดภัยสึนามิ ตลอดเส้นทางมีป้ายบอกทางหนีภัยกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ มีการซ่อมแซมป้ายที่เสียหายอยู่เสมอ และมีการสำรวจพื้นที่อยู่เป็นประจำ เพื่อในกรณีที่มีโอกาสเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านผังเมือง นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง มีจัดเตรียมเส้นทางในการอพยพผู้ประสบภัย จัดทำแผนในการอพยพหนีภัย กำหนดจุดเสี่ยงต่างๆ จัดหาพื้นที่ปลอดภัยสำหรับใช้หลบภัยในพื้นที่ที่มีความเสี่ยง และมีการประชาสัมพันธ์ที่ทันเหตุการณ์โดยไม่ต้องรอข้อมูลจากส่วนกลาง

ภาพประกอบ 18: แผนที่เส้นทางอพยพหนีภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง

ภาพได้บอกเส้นทางในการอพยพหนีภัยสึนามิให้มายังพื้นที่ปลอดภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ และมีจุดปลอดภัยที่เป็นพื้นที่สูง ได้แก่โรงแรมกระบี่รีสอร์ท ซึ่งเป็นพื้นที่สูงที่อยู่ใกล้กับชายหาด และพื้นที่ชายฝั่งค่อนข้างมีความลาดชันเป็นพื้นที่สูง สามารถวิ่งขึ้นสู่ที่สูงได้ง่าย มีโรงเรียนบ้านช่องพลี โรงเรียนบ้านอ่าวนาง เป็นจุดอพยพที่ปลอดภัยแก่ประชาชน และนักท่องเที่ยว ตำแหน่งของหอเตือนภัยสึนามิซึ่งอยู่บริเวณริมชายหาด มีทั้งหมด 3 จุดด้วยกัน ได้แก่ จุดที่ 1) บริเวณหาดนพรัตน์ จุดที่ 2) หาดอ่าวนาง จุดที่ 3) อ่าวไร่เลย์

2.1.3 ด้านการประสานงานระหว่างกลุ่มต่างๆในพื้นที่เพื่อการเตรียมพร้อม

รับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ และจากคำสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ ในเรื่องการเตรียมความพร้อมด้านการประสานงานระหว่างกลุ่มต่างๆในพื้นที่เพื่อการเตรียมพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน ทำให้ทราบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางมีการประสานไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งชุมชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ ที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิ เพื่อเตรียมพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินล่วงหน้า ที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์กลุ่มดังนี้

“...เรามีอาสาสมัครชุมชน อสม.อปพร. คณะกรรมการหมู่บ้าน เรามีการจัดตั้งกลุ่มชุมชนเข้มแข็ง เช่น กลุ่ม ชรบ. คือ กลุ่มชุมชนเข้มแข็งในการบริหารจัดการหมู่บ้าน กลุ่มอาสาสมัครต่างๆภายในชุมชนติดต่อประสานงานกันอย่างเป็นระบบ เพราะเรามีการจัดตั้งกลุ่มชุมชนเข้มแข็งขึ้นประสานงานกับองค์กรและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี เมื่อยามเกิดภัยมาทาง อนาคตจะเป็นผู้ประสานไปยังมูลนิธิต่างๆ ประสานไปยังโรงพยาบาลที่อยู่ใกล้เคียง และประสานงานไปยังจังหวัดเพื่อขอความช่วยเหลือต่างๆที่จำเป็นต่อการช่วยเหลือ”

(คล ขนานใจได้, รองประธานหมู่บ้านอ่าวนาง, 23 ตุลาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ชุมชนนี้เป็นชุมชนจัดการตัวเองเป็นชุมชนเข้มแข็ง เป็นกลุ่มที่ช่วยดูแลในเรื่องนี้ของชุมชนอ่าวนางทั่วไป ความปลอดภัยของชาวบ้านเหมือนพวกชุด ชรบ.ชุดรักษาความปลอดภัยหมู่บ้านทางกำนันจะเรียกรวมพลกันแล้วก็แบ่งแยกหน้าที่กัน และประสานโดยตรงกับนายอำเภอ”

(ประสาน สะมาน, สารวัดกำนันตำบลอ่าวนาง, 22 ตุลาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...จัดให้มีการอบรม ฝึกฝน เพิ่มศักยภาพให้บุคลากรในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในยามเกิดภัย เตรียมแผนรับมือ อพยพ ประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล ตำรวจ ปก.จังหวัด ทุกภาคส่วน”

(สุวิทย์ นवलสุวรรณ, หัวหน้า ปก.อำเภอนาง, 25 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ถ้าเกิดเหตุขึ้นตำรวจท่องเที่ยวจะเป็นเจ้าหน้าที่ที่คอยประสานงานกับภาคส่วนทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งถ้าหากเกิดเหตุก็จะได้รับการเตือนภัยจากเสาสินามิที่มีอยู่แล้วซึ่งตรงนี้เป็นส่วนของรัฐที่จะคอยแจ้งเตือนก็คือสำนักงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดจะเตือนมาในรูปแบบเครือข่ายซึ่งสถานีตำรวจท่องเที่ยวถือเป็นลูกข่าย โดยมีหน้าที่ประสานงานกับทางโรงแรมทางเครือข่ายท่องเที่ยวโดยบอกให้เขาเตรียมความพร้อมรับมือให้เขาเร็วที่สุด”

(อรรถพงษ์ แสนใจวุฒิ, สารวัตรตำรวจท่องเที่ยวกระบี่, 25 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 19: การประชุมอบรมขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอนาง

ภาพการประชุมอบรม โครงการเกี่ยวกับสินามิกับหลายๆหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประชาชนทั่วไป ของพื้นที่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอนาง จังหวัดกระบี่

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า ด้านการประสานงานระหว่างกลุ่มต่างๆในพื้นที่เพื่อการเตรียมพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉินภายในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอนาง มีทีมอาสาสมัครชุมชน อาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือน ร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน และมีการจัดตั้งกลุ่มชุมชนเข้มแข็งภายในชุมชนอย่าง ชุติกรศึกษาความปลอดภัยหมู่บ้าน (ชรบ.) และเมื่อเกิดภัยสินามิทางองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอนาง จะทำหน้าที่ในการประสานขอความช่วยเหลือไปยังมูลนิธิต่างๆ โรงพยาบาลที่อยู่ใกล้เคียง รวมถึงประสานงานไปยังจังหวัดเพื่อขอความช่วยเหลือต่างๆ เท่าที่จำเป็น นอกจากนี้ขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอนาง ยังได้มีการจัดการอบรม ฝึกฝน และเพิ่มศักยภาพให้บุคลากรในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย มีการเตรียมแผนรับมือ อพยพ ประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆในการช่วยเหลือ เป็นต้น

2.1.4 ด้านการซ่อมแผนฉุกเฉินและการติดตั้งอุปกรณ์เตือนภัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ และจากคำสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ ในเรื่องการเตรียมความพร้อมด้านการซ่อมแผนและการติดตั้งอุปกรณ์เตือนภัย ทำให้ทราบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง จัดให้มีการซ่อมแผนในการรับมือสึนามิในทุกๆปี มีการติดตั้งหอเตือนภัยในพื้นที่เสี่ยงในทุกจุดกระจายอย่างทั่วถึงทั้งชายฝั่งและบนเกาะที่อยู่ในความดูแลของหน่วยงาน ดังคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์กลุ่ม ดังนี้

“...เรามีการซ่อมแผนอพยพหนีภัยปีละครั้ง มีหอสัญญาณเตือนภัย บริเวณหน้าหาดของเรามีเชือกกันคลื่นสามารถกันสึนามิที่มีความสูงเหมือนในปี 47 ได้”

(ดล ขนานใต้, รองประธานหมู่บ้านอ่าวนาง, 23 ตุลาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...มีฝึกซ้อมแผนอพยพปีละครั้งแล้วก็ ซ่อมแซมป้ายอพยพแล้วก็ตั้งบิวไว้สำหรับซ่อมแซมป้ายบอกเส้นทางหนีภัย มีหอเตือนภัยโดยส่วนกลางจะปล่อยสัญญาณมาทุกวันที่ 1 กับ 15 จะเป็นการเปิดเพลงชาติเพื่อทดสอบว่าลำโพงยังดังอยู่ไหม”

(หทัยทิพย์ วิไลรัตน์, หัวหน้าสำนักปลัด อบต.อ่าวนาง, 25 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...มีการติดตั้งหอเตือนภัยครอบคลุมทุกพื้นที่เสี่ยงในพื้นที่จังหวัดกระบี่ ทั้งหมด 32 จุด ใน 5 อำเภอ เราจะมีการทดสอบสัญญาณทุกวันที่ 1 และวันที่ 15 ของทุกเดือน โดยการเปิดสัญญาณหรือเปิดเพลงชาติ มีการฝึกซ้อมแผน การฝึกซ้อมแผนในพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิทั้งหมด โดยการเลือกซ้อมภัยปีละ 1 ครั้ง”

(ศิริพร สุขยิ่ง, หัวหน้าฝ่าย ปภ.จังหวัดกระบี่, 23 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...เวลาทดสอบระบบเตือนภัย ก็ไม่ได้มีการแจ้งเตือนเสียงดังเหมือนกับสัญญาณสึนามิ คือจะใช้วิธีการเปิดเพลงชาติ เดือนละ 2 ครั้งเพื่อที่จะทดสอบว่าระบบยังสามารถใช้ได้ภายในวันที่ 1 และวันที่ 15 ของทุกเดือน หลักๆก็จะเป็นป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดที่จะออกแผนเพื่อที่จะนำมาฝึกซ้อม”

(อรรถพงษ์ แสนใจวุฒิ, สารวัตรตำรวจท่องเที่ยวกระบี่, 25 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 20: ภาพการซ้อมแผนหนีภัย และภาพหอเตือนภัยสึนามิ

(ซ้าย) ภาพการซ้อมแผนหนีภัยสึนามิของประชาชน อาสาสมัครของชุมชนในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ขวา) ภาพหอเตือนภัยสึนามิที่ตั้งอยู่บริเวณของพื้นที่อ่าวนาง

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า ในทุกๆปีองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง ได้จัดให้มีการฝึกซ้อมแผนรับมือสึนามิเป็นประจำทุกปี และมีการฝึกซ้อมแผนหนีภัยสึนามิกับประชาชนและนักท่องเที่ยว เพื่อให้ทั้งเจ้าหน้าที่ และประชาชนได้มีความพร้อมตื่นตัวในการรับมือต่อเหตุการณ์สึนามิอยู่เสมอและให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบว่าตนเองอยู่ในพื้นที่เสี่ยง ในแต่ละปีจะทำการฝึกซ้อมหนีภัยปีละ 1 ครั้ง มีการอบรมเจ้าหน้าที่ มีการติดตั้งหอเตือนภัยสึนามิในพื้นที่ และทุกวันที่ 1 กับวันที่ 15 ของทุกเดือน มีการทดสอบหอเตือนภัยว่าลำโพงยังสามารถใช้การได้ดีหรือไม่ ทำการซ้อมแซมหอเตือนภัยหากชำรุดเสียหาย

หอเตือนภัยของจังหวัดกระบี่มีจำนวน 12 หอ ประกอบด้วย บ้านคลองม่วง หมู่ที่ 2 ตำบลหนองทะเล และบ้านแหลมโพธิ์ หมู่ที่ 6 ตำบลไสไทย อำเภอเมืองกระบี่ บ้านคลองเตาะ หมู่ที่ 1, บ้านดิงไทร หมู่ที่ 5 ตำบลเกาะศรีบอยา อำเภอเหนือคลอง, โรงเรียนบ้านศาลาด่าน หมู่ที่ 2 ตำบลศาลาด่าน และบ้านคลองนิล หมู่ที่ 8 ตำบลเกาะลันตา อำเภอเกาะลันตา ในส่วนของพื้นที่ที่อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางนั้นมีจำนวน 5 หอ โดยตั้งอยู่ที่บ้านริมนา เกาะพีพี หมู่ที่ 7, อ่าวโล๊ะบาเกา เกาะพีพี หมู่ที่ 8, ซึ่งเป็นพื้นที่เกาะ ส่วนพื้นที่ชายหาดบนแผ่นดินใหญ่แล้วจะมี 3 หอ ตั้งอยู่ที่อ่าวไร่เลย์ ฝั่งตะวันออก หมู่ที่ 2, หาดอ่าวนาง หมู่ที่ 2, หาดนพรัตน์ธารา หมู่ที่ 3, หาดนพรัตน์ธารา (บ้านพักอุทยานฯ)

2.1.5 ด้านสิ่งก่อสร้างเพื่อลดผลกระทบ

จากการที่ได้ลงไปสำรวจพื้นที่ที่อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางนั้นและจากคำสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ ในเรื่อง

สิ่งก่อสร้างเพื่อลดผลกระทบ พบว่า ได้มีการสร้างเขื่อนผนังกันคลื่นที่ทำด้วยก้อนหินขนาดใหญ่อัดเรียงตัวกัน โดยมีลวดเส้นใหญ่ถักทอเป็นตาข่ายมาห่อหุ้มก้อนหินเอาไว้ขึ้นมาเพื่อลดแรงปะทะของคลื่นน้ำทะเลในฤดูมรสุมเพื่อลดการพังทลายของชายฝั่งเอาไว้ในส่วนบริเวณหน้าหาดซึ่งเรียกว่าเขื่อนเคบีเอ็น ซึ่งเขื่อนสามารถต้านความแรงของคลื่นน้ำทะเลที่ซัดเข้ามายังชายฝั่งในฤดูมรสุมได้ และมีผลพลอยได้คือ เขื่อนเคบีเอ็นสามารถลดแรงปะทะของสึนามิที่มีระดับความสูงเทียบเท่าสึนามิที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2547 ได้อีกด้วย

“...หาดอ่าวนางมีเนินหาดสูง หาดนพรัตน์จะต่ำกว่า และก็มีเขื่อนกันน้ำทะเล มีกำแพงอยู่ตรงหน้าชายหาดช่วยลดความแรงของคลื่นสึนามิลงได้ คลื่นกระเด็นมาตรงที่บริเวณถนนแค่นั้นเอง”

(ประธาน สะมาน, สารวัตกำนันตำบลอ่าวนาง, 22 ตุลาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...มีเขื่อนเคบีเอ็นที่แรกคิดว่าจะสร้างปัญหาให้นักท่องเที่ยวทางไม่สะดวก แต่ว่าพอเกิดเหตุเข้าก็มาขอบคุณนายก เพราะว่ามันช่วยลดแรงปะทะคลื่น ถ้าไม่มีเขื่อนเคบีเอ็นนั้นคลื่นก็ซัดเข้ามาเต็มๆ”

(หทัยทิพย์ วิไลรัตน์, หัวหน้าสำนักปลัด อบต.อ่าวนาง, 25 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“... บริเวณหน้าหาดของเรามีเขื่อนกันคลื่นสามารถกันสึนามิที่มีความสูงเหมือนในปี 47 ได้ เขื่อนกันคลื่น เคบีเอ็น เอาไว้ต้านแรงปะทะของน้ำทะเล จากคลื่นมรสุม และคลื่นสึนามิ”

(ดล ขนานใต้, รองประธานหมู่บ้านอ่าวนาง, 23 ตุลาคม 2559: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 21: ภาพเขื่อนเคบีเอ็น

เขื่อนเคบีเอ็นที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางได้จัดทำขึ้นเพื่อลดแรงปะทะของคลื่นในฤดูมรสุม แต่สามารถช่วยลดแรงปะทะของคลื่นสึนามิในปี 2547 ได้

จากข้อมูลข้างต้นในด้านของสิ่งก่อสร้างเพื่อลดผลกระทบ กล่าวได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางได้มีการสร้างเขื่อนผนังกันคลื่นขึ้นมาเพื่อลดแรงปะทะของคลื่นน้ำทะเล

ในฤดูมรสุมเพื่อการพังทลายของชายฝั่งเอาไว้ในส่วนบริเวณหน้าชายหาดซึ่งเรียกว่า เขื่อนเคเบียน เขื่อนสามารถต้านความรุนแรงของคลื่นในฤดูมรสุมได้ และสามารถลดแรงปะทะของสึนามิที่มีระดับความสูงเทียบเท่าสึนามิที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2547 และลดความเสียหายอันจะเกิดขึ้นต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

กล่าวโดยสรุป การเตรียมความพร้อมรับมือกับสึนามิขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง มีการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชน ผู้ประกอบการ ได้จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสึนามิ มีการสอดแทรกเนื้อหาความรู้เรื่องสึนามิให้กับนักเรียนไว้ในหลักสูตรของโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดและมีการจัดทำแผ่นพับ 7 ภาษา จัดหาเส้นทางอพยพและพื้นที่หลบภัย ป้ายบอกทางหนีภัย มีการซ่อมแซมป้าย และมีการสำรวจพื้นที่เป็นประจำ จัดทำแผนในการอพยพหนีภัย กำหนดจุดเสี่ยง และมีการประชาสัมพันธ์ที่ทันเหตุการณ์โดยไม่ต้องรอข้อมูลจากส่วนกลาง มีการประสานงานระหว่างกลุ่มต่างๆในพื้นที่ มีทีมอาสาสมัครชุมชน อาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือน ร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน และมีการจัดตั้งกลุ่มชุมชนเข้มแข็งภายในชุมชน มีการจัดการอบรม ฝึกฝน และเพิ่มศักยภาพให้บุคลากรในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย มีการฝึกซ้อมแผนรับมือสึนามิเป็นประจำทุกปี มีการสร้างเขื่อนผนังกันคลื่นขึ้นมาเพื่อลดแรงปะทะของคลื่นน้ำทะเลในฤดูมรสุมซึ่งเรียกว่า เขื่อนเคเบียน เขื่อนสามารถต้านความรุนแรงของคลื่นในฤดูมรสุมได้ และสามารถลดแรงปะทะของสึนามิที่มีระดับความสูงเทียบเท่าสึนามิที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2547 ได้

ภาพประกอบ 22: แผนภาพการเตรียมความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง

2.2 การเตรียมความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง จังหวัดพังงา

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก และการทำสนทนากลุ่ม พบว่า การเตรียมความพร้อมต่อการรับมือกับภัยพิบัติ ในระยะ 11 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์คลื่นสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547 มีหลายด้าน โดยในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงนั้น ได้มีแผนในการจัดเตรียมการรับมือสึนามิ เนื่องจากพื้นที่อยู่ในบริเวณที่มีความเสี่ยงในการเกิดสึนามิ อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่เคยเกิดสึนามิ เมื่อปี พ.ศ. 2547 องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงจึงมีความตระหนักในการเตรียมแผนในการรับมือขึ้น และเพื่อให้เห็นถึงบริบทในการเตรียมแผนในการรับมือขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงมากขึ้น ผู้วิจัยจึงนำเสนอการเตรียมความพร้อมในการรับมือสึนามิ โดยสามารถแบ่งออกได้อย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชน ด้านการจัดหาเส้นทางอพยพและพื้นที่หลบภัย ด้านการประสานงานระหว่างกลุ่มต่างๆในพื้นที่เพื่อการเตรียมพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน ด้านการซ้อมแผนและการติดตั้งหอเตือนภัย ด้านสิ่งก่อสร้างในการรับมือ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.2.1 ด้านการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชน และนักท่องเที่ยว

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ และจากคำสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง จังหวัดพังงา ในเรื่องการเตรียมความพร้อมในด้านการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชน ทำให้ทราบว่า ได้จัดให้มีการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชน เช่น การให้ข้อมูลแก่ชาวบ้าน ผู้ประกอบการ และเด็กนักเรียนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ในเรื่องของการทำงานรู้จัก และวิธีการในการเอาตัวรอดจากภัยพิบัติสึนามิ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อเหตุการณ์ในอนาคตหากจะต้องเกิดขึ้นอีก ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสนทนากลุ่ม ดังนี้

“...จริงๆตอนนี้เราพยายามให้ข้อมูล ความรู้ต่างๆ เช่น ผู้สูงอายุ คนพิการ ในการเตรียมเข้าช่วยเหลือ และอพยพจากพื้นที่โคนให้ขนานแต่ละพื้นที่หนีภัย ถ้าเป็นผู้สูงอายุไม่มีญาติ องค์การบริหารส่วนตำบลก็จะหาคนให้เค้าประกบคู่ไว้เป็นการช่วยเหลือไปพลางๆ ตอนนี้ ที่เรากำลังทำอยู่ ทำหลายๆพื้นที่แล้ว”

(วโรศน์ม์ หนูค้าย, นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ประชาสัมพันธ์แก่ประชาชน มีการจัดทำคู่มือประชาชน ปัจจุบันยังมีแผนงานเกี่ยวกับให้ความรู้เกี่ยวกับสึนามิแก่ประชาชนในชุมชนและเด็กนักเรียนในโรงเรียน ถึงแม้ว่าช่วงหลังๆไม่ค่อยได้ลงพื้นที่มากเท่าแต่ก่อน”

(ศรอนันต์ ต้นสกุล, เจ้าหน้าที่ ปก. อบต.บางม่วง, 26 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ได้มีการสอดแทรกเนื้อหาสึนามิตามหลักสูตร และที่โรงเรียนสอนอยู่แล้ว วิธีการ หนึ่งยัง ใจ อพยพยัง ใจ อาจารย์เขาสอนอยู่ด้วย วันที่ซ้อมก็มีเด็กๆมาร่วมตั้งแต่อนุบาล จนถึงเด็กโต เพราะต่างอยู่ในพื้นที่เสี่ยง ส่วนการให้ความรู้แก่ประชาชนทางรัฐบาลก็ได้เข้ามาช่วย”

(บรรลือ ชูศิลป์, หัวหน้าผู้ดูแลอนุสรณ์สถานบ้านน้ำเค็ม, 26 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 23: ภาพแหล่งความรู้สึนามิ และกิจกรรมการประชุมหมู่บ้าน

(ซ้าย) ภาพแหล่งความรู้เรื่องสึนามิ ในอนุสรณ์สถานสึนามิบ้านน้ำเค็ม ซึ่งภายในจะมีเรื่องราวประวัติการเกิดสึนามิไว้ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้เข้ามาศึกษา (ขวา) จะเป็นกิจกรรมการประชุมประจำหมู่บ้าน ซึ่งจะสอดแทรกในเรื่องของการให้ความรู้เรื่องภัยพิบัติเกี่ยวกับคลื่นสึนามิไว้ด้วย

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงมีการให้ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติสึนามิ โดยการประชาสัมพันธ์ให้แก่ประชาชนได้รับทราบ มีการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนและเด็กนักเรียนในชุมชน โดยร่วมมือกับโรงเรียนในพื้นที่ในการจัดหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้ทักษะต่างๆในการเอาตัวรอดจากจากสึนามิ มีการสอดแทรกในเรื่องของการให้ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติอย่างสึนามิในกิจกรรมการประชุมประจำหมู่บ้านอยู่เสมอเพื่อเป็นการกระตุ้นความสนใจและตระหนักถึงปัญหาของประชาชนในพื้นที่ มีการจัดสร้างอนุสรณ์สถานสึนามิเอาไว้ในหมู่บ้านน้ำเค็ม ซึ่งภายในจะมีเรื่องราวประวัติการเกิดสึนามิไว้ให้ประชาชนและนักท่องเที่ยวได้เข้ามาศึกษาอีกด้วย

2.2.2 ด้านการจัดหาเส้นทางอพยพและพื้นที่หลบภัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ และจากคำสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง จังหวัดพังงา ในเรื่องการเตรียมความพร้อมด้านการจัดหาเส้นทางอพยพ และพื้นที่หลบภัย ทำให้ทราบว่า การจัดหาเส้นทางในการลำเลียงอพยพผู้ประสบภัย และการจัดหาที่หลบภัย องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงได้มีการประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชุมชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ จัดทำป้ายเส้นทางหนีภัย จัดทำป้ายเส้นทางในการลำเลียงอพยพผู้ประสบภัย และการขอความร่วมมือในการใช้พื้นที่สำหรับใช้เป็นศูนย์หลบภัย นอกจากนี้ยังมีศูนย์พักพิงเป็น

บ้านพักชั่วคราวสำหรับผู้ประสบภัยอีกด้วย ดังคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสนทนากลุ่ม ดังนี้

“...จัดหาจัดทำเส้นทางหนีภัย คูแผลศูนย์พักพิงผู้อพยพหนีภัยที่บ้านพังเมื่อเกิดแผ่นดินไหวเขาจะ อพยพมาอยู่บนนี้ (บ้านน็อคดาวน) ก็จะมีการจัดสรรเจ้าหน้าที่ไปดูแลบ้านทุกหลังมีการโรงคูแผล ซึ่งบ้านหลังหนึ่งสามารถอาศัยได้ 2 ครอบครัว ครอบครัวหนึ่งจำกัดประมาณ 4-5 คน มีป้ายบอกทางหนีภัย แต่ป้ายส่วนใหญ่จะชำรุดเพราะไอน้ำของทะเล องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ในการตรวจเช็คสภาพของป้ายและแจ้ง ไปยังป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดในการลงมาซ่อมแซม/ซ่อมบำรุง”

(สรอนันต์ ต้นสกุล, เจ้าหน้าที่ ปก. อบต.บางม่วง, 26 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ภายในชุมชนมีเนินที่เป็นพื้นที่สูงสามารถใช้หลบภัยได้โดยอาศัยใช้พื้นที่ของ วัด และ โรงเรียนในหมู่บ้านน้ำเค็ม มีเส้นทางและป้ายบอกทางหนีภัยเป็นรูป วัด และรูปเสาช้างซึ่งหมายถึงโรงเรียน มีหอหลบภัย มีบ้านพักพิงหากใครไม่มีบ้านอยู่เพราะบ้านพังเสียหายบ้านพักอยู่ได้ประมาณ 4 คนต่อหลังมีทั้งหมด 80 กว่าห้อง”

(บรรลือ ชูศิลป์, หัวหน้าผู้ดูแลอนุสรณ์สถานบ้านน้ำเค็ม, 26 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...มีการขออนุญาตใช้พื้นที่จากวัด และ โรงเรียนในพื้นที่ เพื่อทำเป็นจุดหลบสึนามิ เพราะว่ามีลักษณะที่เป็นพื้นที่ที่เป็นเนินและมีความสูงของพื้นที่เพียงพอ และมีป้ายบอกทางหนีภัยตามสัญลักษณ์ว่าให้ไปที่ใด และมีบ้านน็อคดาวนที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงอยู่ประมาณ 40 หลัง สามารถที่จะใช้ประโยชน์ได้ตั้งแต่หลังเกิดภัยสึนามิ ได้มีการปรับปรุงและซ่อมแซมบำรุงอยู่ตลอดเวลา”

(มนัสศักดิ์ ยวนแก้ว, ผู้ใหญ่บ้านน้ำเค็ม, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

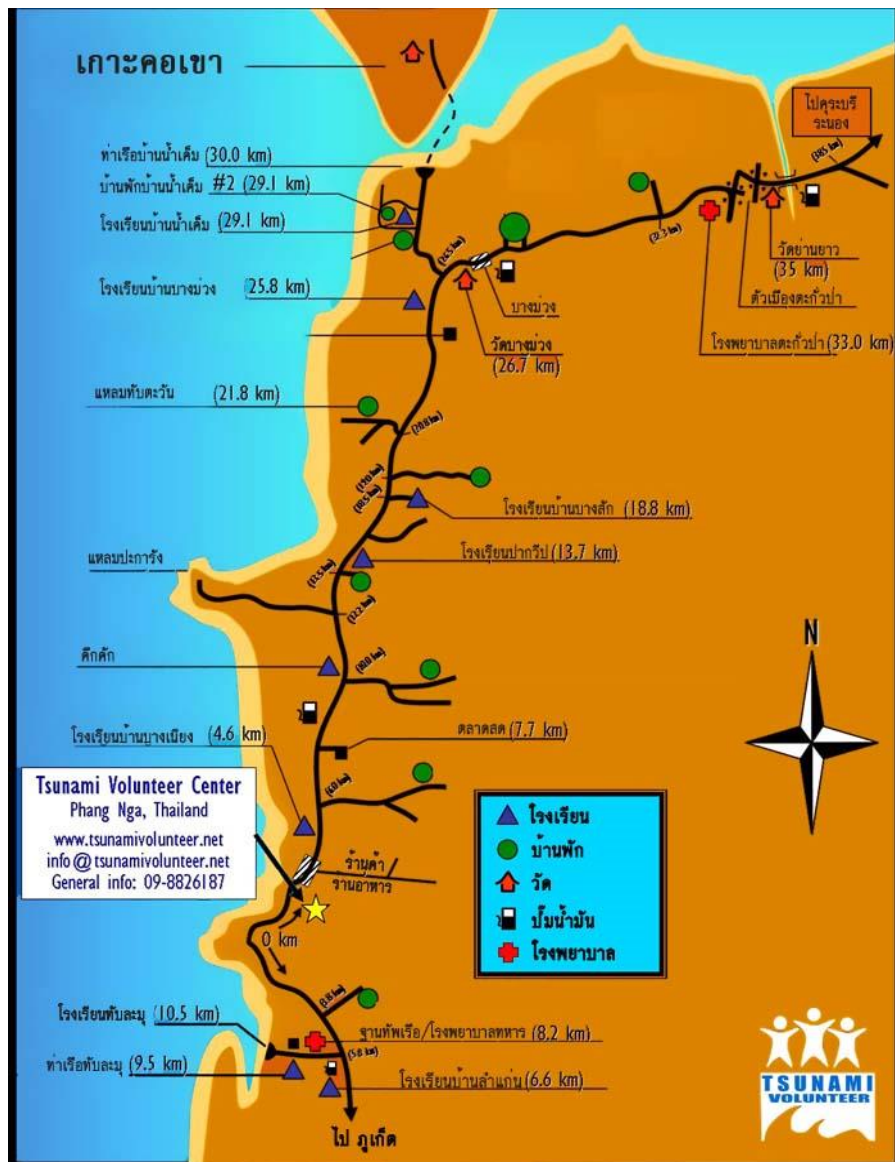

ภาพประกอบ 24: ภาพศูนย์พักพิงผู้อพยพ และป้ายบอกเส้นทางหนีภัย

(ซ้าย) ภาพอาคารศูนย์รองรับการอพยพต้นแบบเพื่อนพึ่ง(ภาฯ) เพื่อใช้เป็นบ้านพักพิงชั่วคราวของผู้ประสบภัยสึนามิที่ผ่านมาซึ่งตั้งอยู่บนเนื้อที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง

(ขวา) จะเป็นป้ายบอกเส้นทางหนีภัยและบอกจุดปลอดภัยที่ใกล้ที่สุด (และสถานที่นั้นคือโรงเรียน เป็นต้น) ซึ่งเป็นป้ายที่ทำขึ้นมาใหม่เพื่อความเข้าใจของประชาชนในพื้นที่)

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง ได้จัดทำแผนในการอพยพ จัดทำสถานที่ปลอดภัย จุดหลบภัยตามสถานที่ต่างๆ มีการจัดทำป้ายเส้นทางหนีภัย แต่ในปัจจุบันเนื่องจากผ่านระยะเวลานานมากกว่า 12 ปีแล้ว ซึ่งป้ายส่วนใหญ่บางส่วนจึงชำรุดแต่ในส่วนนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงก็ได้มีหน้าที่ในการตรวจเช็คสภาพของป้ายและแจ้งไปยังป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดในการลงมาซ่อมแซมหรือเปลี่ยนป้ายใหม่ต่อไป ไม่เพียงเท่านั้นในพื้นที่ส่วนหนึ่งขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงยังมีศูนย์พักพิงเป็นบ้านพักชั่วคราวสำหรับผู้ประสบภัยที่พร้อมใช้งานอยู่เสมออีกด้วย

ภาพประกอบ 25: แผนที่เส้นทางหนีภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง

ภาพบอกเส้นทางในการอพยพหนีภัยคลื่นยักษ์สึนามิขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง จังหวัดพังงา ได้แก่พื้นที่ของบ้านน้ำเค็ม มีจุดหลบภัย 3 จุดได้แก่ หอหลบภัยสึนามิซึ่งตั้งอยู่ในหมู่บ้าน โรงเรียนบ้านน้ำเค็ม วัดบ้านน้ำเค็ม ซึ่งล้วนแต่เป็นพื้นที่สูงที่ปลอดภัย มีหอเตือนภัยสึนามิซึ่งอยู่บริเวณใกล้ชายหาดและในหมู่บ้านทั้งหมด 3 จุดด้วยกัน ได้แก่ จุดที่ 1) ช้างสถานีอนามัยบ้านน้ำเค็ม จุดที่ 2) ใกล้โรงเรียนบ้านน้ำเค็ม จุดที่ 3) ใกล้บริเวณหอหลบภัย และหมู่บ้านบางสัก มีอาคารหลบภัยสึนามิอยู่บริเวณหน้าชายหาดบางสัก และมีพื้นที่สูงในชุมชนที่ปลอดภัย มีตำแหน่งของหอเตือนภัยสึนามิทั้งหมด 2 จุดด้วยกัน ได้แก่ จุดที่ 1) หมู่บ้านทับตะวัน ซึ่งเป็นหมู่บ้านชนเผ่ามอแกน จุดที่ 2) หมู่บ้านราษฎรประชาชนุเคราะห์ 35

2.2.3 ด้านการประสานงานระหว่างกลุ่มต่างๆในพื้นที่เพื่อการเตรียมพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ และจากคำสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง จังหวัดพังงา ในเรื่องการเตรียมความพร้อมด้านการประสานงานระหว่างกลุ่มต่างๆในพื้นที่เพื่อการเตรียมพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน ทำให้ทราบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงมีการประสานไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งชุมชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ ที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิ เพื่อเตรียมพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินล่วงหน้า ที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ ดังคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสนทนากลุ่มดังนี้

“...หลักจริงๆ ก็คือบ้านน้ำเค็มจะมีชุดทีมเตรียมความพร้อมบ้านน้ำเค็ม องค์การบริหารส่วนตำบล ก็จะเข้าไปสนับสนุนและช่วยเหลือในทางทีมงานอีกที ซึ่งชุดทีมเตรียมความพร้อมบ้านน้ำเค็มเพิ่งจัดตั้งหลังจากเกิดสึนามิแล้ว ตอนที่เกิดปี 2547 เป็นทีมที่มีความพร้อมและเข้มแข็ง เน้นการจัดการโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน อาสาสมัคร ประชาชน”

(สรอนันต์ ต้นสกุล, เจ้าหน้าที่ ปก. อบต.บางม่วง, 26 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ในบ้านน้ำเค็มจะมีรักษาการของเจ้าหน้าที่ตำรวจแบบป้อมยาม ที่ศูนย์ย่อยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจประมาณ 6-7 นาย ประจำอยู่ในบ้านน้ำเค็ม มีการสลับสับเปลี่ยนกันไปมาในการเฝ้า หลักๆ ก็จะมีเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำอยู่แล้ว 1 นาย ส่วนนายอื่นๆ ก็จะเข้ามาช่วยเหลือหรือมาเฝ้าระวังร่วมกัน และมีทีมเตรียมความพร้อมบ้านน้ำเค็มมีความพร้อมในการปฏิบัติงาน 24 ชั่วโมง ที่เป็นจุดแข็งของชุมชนในการรับมือภัยสึนามิ”

(บรรลือ ชูศิลป์, หัวหน้าผู้ดูแลอนุสรณ์สถานบ้านน้ำเค็ม, 26 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ทีมเตรียมความพร้อมบ้านน้ำเค็มเป็นทีมที่มีความเข้มแข็งมาก ซึ่งเป็นจุดแข็งของชุมชนบ้านน้ำเค็มเอง มีการติดต่อประสานงานอย่างรวดเร็วผ่านทางวิทยุ แต่มาตอนนี้หันมาติดต่อผ่านทางไลน์ ในการติดต่อประสานงานแต่ละครั้งก็จะมีทีมเตรียมความพร้อมติดต่อไปยังศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติและแจ้งเตือนมายังป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด อำเภอก และท้องถิ่นตามลำดับ”

(มนัสศักดิ์ ขวนแก้ว, ผู้ใหญ่บ้านน้ำเค็ม, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 26: ภาพการปฏิบัติงานของตำรวจ และการประชุมการประสานงานร่วมกัน

(ซ้าย) ภาพการแสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการอำนวยความสะดวกด้านการจราจรในยามเกิดเหตุสึนามิขึ้น (ขวา) ภาพการประชุมประสานงานร่วมกันกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า ภายในชุมชนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง มีการจัดตั้งชุดทีมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสึนามิที่เป็นอาสาสมัครในพื้นที่ คอยรับแจ้งเตือนเหตุการณ์เกี่ยวกับสึนามิให้กับประชาชนในชุมชนบ้านน้ำเค็มได้เตรียมตัวระวังภัย ในการติดต่อประสานงานแต่ละครั้ง ทีมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสึนามิบ้านน้ำเค็มรับฟังรายงานจากศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติและแจ้งเตือนมายังป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด อำเภอก และท้องถิ่นตามลำดับ มีการประสานงานร่วมกันกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงอย่างเป็นระบบ

2.2.4 ด้านการซ้อมแผน และการติดตั้งอุปกรณ์เตือนภัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ และจากคำสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง จังหวัดพังงา ในเรื่องการเตรียมความพร้อมด้านการซ้อมแผนและการติดตั้งอุปกรณ์ในการเตือนภัย ทำให้ทราบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง ได้จัดให้มีการซ้อมแผนในการรับมือสึนามิในทุกๆปี มีการติดตั้งและการทดสอบ มีการซ้อมแซมหอเตือนภัย เพื่อ

เป็นการลดผลกระทบหรืออันตรายที่อาจเกิดต่อประชาชนและนักท่องเที่ยวในพื้นที่ สามารถลดความสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สิน ได้ ดังคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสนทนากลุ่ม ดังนี้

“...จังหวัดพังงาเองมีการฝึกซ้อมแผนหลบหนีภัยสึนามิทุกปี หอเตือนภัยมีการตรวจเช็คตลอด ในการฝึกซ้อมแผนนี้เพื่อให้เขารู้ว่า หากมีเหตุการณ์แผ่นดินไหวและมีการแจ้งเตือนให้ทุกคนอพยพโดยทันที มีอาคารหลบภัยประจำจุดทั้งหมด 8 จุด เตือนภัยมีทั้งหมด 18 หอที่อยู่กระจายตามชายหาดทั้งหมด และก็จะมีการหลบภัยนี้เป็น 2 ชั้น ถ้าเกิดเหตุแล้วก็จะแนะนำไปอยู่ที่หลบภัย จุดนี้ได้ประมาณ 400-500 คน เพิ่งมาสร้างตอนหลังเกิดสึนามิ พอหลังจากปี 47 เราก็สร้างเลย”

(โชคชัย หยกชัย, หัวหน้ากลุ่มงาน ปก.จังหวัดพังงา, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...มีการฝึกอบรมทบทวนเจ้าหน้าที่ อปพร. แต่ไม่ได้มีขึ้นในทุกๆ ปี ในเรื่องของการป้องกันในชุมชนได้มีการจัดการโดยชุมชนเป็นฐาน โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงก็จะมีโครงการในการฝึกซ้อมแผน ซ้อมอพยพให้แก่ประชาชนในพื้นที่ประจำทุกๆ ปี องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงมีอาคารเป็นที่พักชั่วคราว เรียกว่าอาคารเพื่อนพึ่งพา ซึ่งพระองค์ท่านพระเทพฯ ได้มอบให้ไว้ แต่ มันก็ชำรุดทรุดโทรมไปบางส่วน แต่ก็ได้สั่งการให้เจ้าหน้าที่ตัดหญ้า เตรียมไฟ เตรียมน้ำไว้ให้พร้อม ถ้าเกิดเหตุจริง ก็สามารถเอาก๊อกลงไปใส่เปิดน้ำ ต่อไฟฟ้าเปิดใช้ได้ตามปกติ”

(ธงชัย หันช่อ, นายก อบต.บางม่วง, 26 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...มีการฝึกซ้อมการหนีภัยปีละ 1 ครั้ง อบรมเจ้าหน้าที่ ซ้อมแซมหอเตือนภัย ถ้ามันเสียหายขึ้นมาน้อย คือทุกพื้นที่ในบริเวณนี้ วันที่ 1 กับวันที่ 15 ของทุกเดือน เพื่อการทดสอบหอเตือนภัยว่าใช้ได้หรือไม่ จะเปิดเพลงชาติเวลา 08.00 น.”

(ทวีป ชัยหุย, ประธานสภา อบต.บางม่วง, 23 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 27: ภาพการซ้อมหนีภัยสึนามิ และหอเตือนภัยสึนามิ

(ชาย) ภาพกิจกรรมการฝึกซ้อมหนีภัยสึนามิ ซึ่งก็มีเด็กๆเข้ามาร่วมซ้อมด้วยกันกับผู้ใหญ่ (ขวา) จะเป็นหอเตือนภัยสึนามิที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของหมู่บ้านน้ำเค็ม

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า ในทุกๆปีองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง มีการฝึกซ้อมแผนรับมือสึนามิเป็นประจำทุกปี และมีการฝึกซ้อมแผนหนีภัยสึนามิกับประชาชน เพื่อให้ทั้งเจ้าหน้าที่และประชาชนมีความพร้อมต้นตัวในการรับมือต่อสึนามิอยู่เสมอ ในแต่ละปีจะทำการฝึกซ้อมหนีภัยปีละ 1 ครั้ง มีการอบรมเจ้าหน้าที่ มีการติดตั้งหอเตือนภัยสึนามิในพื้นที่ ทำการซ้อมแผนหนีภัยหากชำรุด และทุกวันที่ 1 กับวันที่ 15 ของทุกเดือน จะมีการทดสอบหอเตือนภัยว่าลำโพงยังดังชัดเจนและสามารถใช้ได้หรือไม่

2.2.5 ด้านสิ่งก่อสร้างเพื่อลดผลกระทบ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ และจากคำสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง จังหวัดพังงา ในเรื่องการเตรียมความพร้อมด้านสิ่งก่อสร้างเพื่อลดผลกระทบนั้น ทำให้ทราบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง ได้จัดให้มีการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างหนึ่งอย่างขึ้นมาเพื่อรับมือกับสึนามิที่จะเกิดขึ้นในการช่วยเหลือประชาชนในยามเกิดเหตุการณ์โดยได้รับงบประมาณจากส่วนกลาง นั่นคือได้มีการสร้างอาคารหลบภัยสึนามิ ซึ่งเป็นอาคารสูง 3 ชั้น ที่มีความแข็งแรงและสามารถรองรับผู้คนได้เป็นจำนวนมาก เพื่อเป็นการลดอันตรายที่อาจเกิดต่อประชาชนและนักท่องเที่ยว สามารถลดความสูญเสียในเรื่องของชีวิตได้ ดังคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสนทนากลุ่ม ดังนี้

“...ก็จะมีอาคารหลบภัยนี้เป็น 2 ชั้น ถ้าเกิดเหตุแล้วก็จะแนะนำไปอยู่ที่หลบภัย จุดนี้ได้ประมาณ 400-500 คน พังมาสร้างตอนหลังเกิดสึนามิ พอหลังจากปี 47 เราก็สร้างเลย”

(โชคชัย หยกชัย, หัวหน้ากลุ่มงาน ปก.จังหวัดพังงา, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...มีการขออนุญาตใช้พื้นที่จากวัด และ โรงเรียนในพื้นที่ เพื่อทำเป็นจุดหลบสึนามิ เพราะว่ามีลักษณะที่เป็นพื้นที่ๆเป็นเนินและมีความสูงของพื้นที่เพียงพอ และมีป้ายบอกทางหนีภัย และมีหอสูงหลบภัยสึนามิอยู่ในหมู่บ้านโดยงบประมาณป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย”

(มนัสศักดิ์ ยวนแก้ว, ผู้ใหญ่บ้านน้ำเค็ม, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...จัดทำสถานที่ปลอดภัย จุดหลบภัยตามสถานที่ต่างๆ และยังมีอาคารหลบภัยสึนามิอยู่ในหมู่บ้าน มีบ้านพักผู้ประสบภัยอยู่ที่องค์การบริหารส่วนตำบล มีหอเตือนภัยอยู่ภายในหมู่บ้าน”

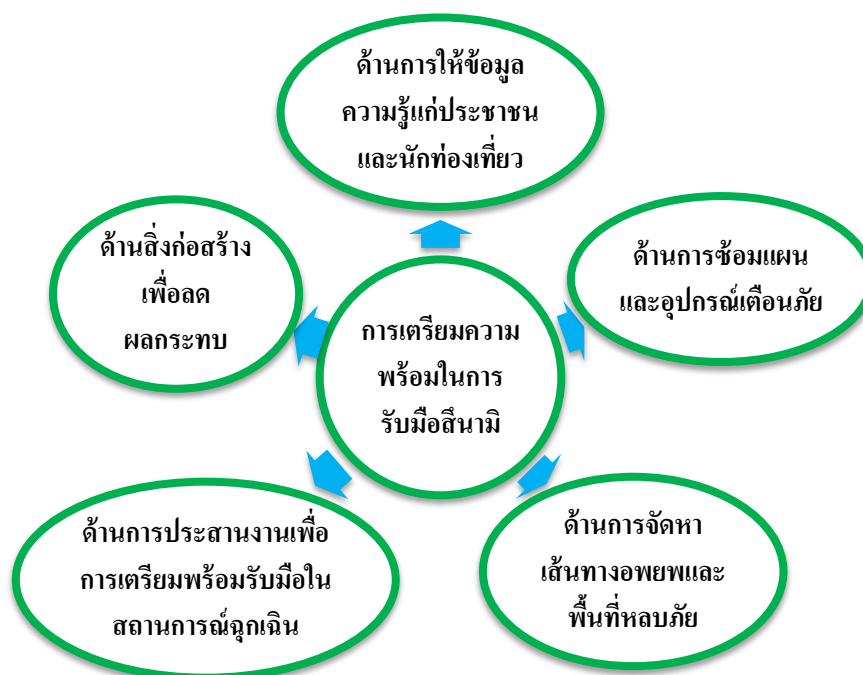
(ทวีป ชัยหุຍ, ประธานสภา อบต.บางม่วง, 23 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 28: ภาพอาคารหลบภัยสึนามิในหมู่บ้านน้ำเค็ม

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงได้จัดให้มีการก่อสร้างอาคารหลบภัยสึนามิขึ้นมาเพื่อรับมือกับสึนามิที่จะเกิดขึ้นในการช่วยเหลือประชาชนในยามเกิดเหตุการณ์ โดยได้รับงบประมาณจากส่วนกลาง โดยตั้งอยู่บนพื้นที่ของหมู่บ้านน้ำเค็ม ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง ซึ่งเป็นอาคารสูง 3 ชั้น ที่มีความแข็งแรงทนทานและสามารถรองรับผู้คนได้เป็นหลายร้อยคนหากเกิดสึนามิขึ้นมาอีกครั้ง เพื่อเป็นการลดอันตรายที่อาจเกิดต่อชีวิตของประชาชนและนักท่องเที่ยวได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเตรียมความพร้อมรับมือกับสึนามิขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง ได้มีการให้ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติสึนามิ โดยการประชาสัมพันธ์ให้แก่ประชาชน ได้รับทราบ มีการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนและเด็กนักเรียนในชุมชน โดยร่วมมือกับโรงเรียนในพื้นที่ มีการจัดสร้างอนุสรณ์สถานสึนามิเอาไว้ในหมู่บ้านน้ำเค็ม มีการจัดทำแผนในการอพยพ จัดทำสถานที่ปลอดภัย จุดหลบภัย มีการจัดทำป้ายเส้นทางหนีภัย มีศูนย์พักพิงเป็นบ้านพักชั่วคราวสำหรับผู้ประสบภัยที่พร้อมใช้งาน มีการจัดตั้งชุดทีมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสึนามิที่มีการประสานงานร่วมกันกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ มีการฝึกซ้อมแผนรับมือสึนามิเป็นประจำทุกปี มีการอบรมเจ้าหน้าที่ มีการติดตั้งหอเตือนภัยสึนามิในพื้นที่ ทำการซ่อมแซมหอเตือนภัยหากชำรุดและมีการก่อสร้างอาคารหลบภัยสึนามิภายในชุมชน

ภาพประกอบ 29: แผนภาพการเตรียมความพร้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง

2.3 การเตรียมความพร้อมของเทศบาลเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ต

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์เชิงลึก และการทำสัมภาษณ์กลุ่ม พบว่า การเตรียมความพร้อมต่อการรับมือกับภัยพิบัติ ในระยะ 11 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์คลื่นสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547 มีหลายด้าน โดยในส่วนของเทศบาลเมืองป่าตองนั้น ได้มีแผนในการจัดเตรียมการรับมือสึนามิ เนื่องจากพื้นที่อยู่ในบริเวณที่มีความเสี่ยงในการเกิดสึนามิ อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ที่เคยเกิดสึนามิ เมื่อปี พ.ศ. 2547 เทศบาลเมืองป่าตองจึงมีความตระหนักในการเตรียมแผนในการรับมือขึ้น และเพื่อให้เห็นถึงบริบทในการเตรียมแผนในการรับมือของเทศบาลเมืองป่าตองมากขึ้น ผู้วิจัยจึงนำเสนอการเตรียมความพร้อมในการรับมือสึนามิ โดยสามารถแบ่งออกได้อย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชน ด้านการจัดการเส้นทางอพยพและพื้นที่หลบภัย ด้านการประสานงานระหว่างกลุ่มต่างๆในพื้นที่เพื่อการเตรียมพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน ด้านการซ้อมแผนและการติดตั้งอุปกรณ์เตือนภัย ด้านสิ่งก่อสร้างเพื่อลดผลกระทบ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.1 ด้านการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชน และนักท่องเที่ยว

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ และจากคำสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ต ในเรื่องการเตรียมความพร้อมในด้านการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชน ทำให้ทราบว่า ได้จัดให้มีการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชน เช่น การทำแผ่นพับในการให้ข้อมูลความรู้แก่นักท่องเที่ยวถึง 5 ภาษา อันได้แก่ ภาษาเยอรมัน อังกฤษ รัสเซีย จีน และญี่ปุ่น การให้ข้อมูลแก่ชาวบ้าน ผู้ประกอบการ และเด็กนักเรียนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ในเรื่องของการทำความรู้จัก และวิธีการ

ในการเอาตัวรอดจากภัยพิบัติสึนามิ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อเหตุการณ์ในอนาคตหากจะต้องเกิดขึ้นอีก ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองป่าตอง ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์กลุ่ม ดังนี้

“...มีการให้ความรู้แก่นักเรียนและประชาชน โดยมีวิทยากรของญี่ปุ่นและฝรั่งเศส มาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องภัยพิบัติเป็นกลุ่มที่มีทักษะพิเศษในเรื่องนี้ ในฐานะที่เป็นประเทศที่เคยเจอมาก่อน และมีแผนพบในการให้ข้อมูลความรู้แก่นักท่องเที่ยวถึง 5 ภาษา ได้แก่ เยอรมัน อังกฤษ รัสเซีย จีน และญี่ปุ่น วางในห้องพักแต่ละห้องแม้แต่ Emergency Call ก็จะมีแจ้งเหตุให้ทราบเวลาเกิดเหตุว่าจะติดต่อได้ยังไง”

(จรัล อธิมุตติสรณ์, ผู้นำชุมชนป่าตอง, 10 ตุลาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...เราให้ความรู้แล้วเราจะมาสอนเรื่องสัญญาณ สื่อให้ความรู้แล้วก็สอนเด็กในเรื่องการปฏิบัติ ให้เด็กสังเกตว่าถ้าเกิดเหตุการณ์หนึ่งมีลักษณะแบบนี้ถ้าน้ำลึกลงไปอย่างรวดเร็วจะเกิดเหตุการณ์ สึนามิขึ้น แล้วถ้าเกิดเหตุการณ์น้ำลดเด็กจะต้องรู้ว่าต้องพาตัวเองขึ้นไปที่สูง มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ แจกเอกสารใบปลิวภาษาต่างๆ ให้ตามโรงแรม ไปใส่ไว้ตามห้องพัก แจ้งแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้แก่นักท่องเที่ยวทราบเกี่ยวกับสึนามิ และแจ้งการซ้อมสึนามิ ถ้าเขาอยากมาร่วมก็ออกมาได้”

(สมจิต หลิมพัฒน์วงศ์, รองสำนักปลัดเทศบาลเมืองป่าตอง, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ก็มีพวกสื่อประชาสัมพันธ์ เอกสารภาษาอะไรต่างๆ ก่อนในช่วงวันที่เกิดสึนามิวันที่ 26 ธันวาคมเป็นส่วนหนึ่งของป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เป็นหน่วยงานหลักในการจัดงานรำลึกสึนามิร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เพื่อที่จะสร้างความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภัยสึนามิให้กับประชาชน”

(อดุมพร กาญจน์, หัวหน้าสำนักงาน ปก.จังหวัดภูเก็ต, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 30: ภาพการอบรมเกี่ยวกับสึนามิ และการประชุมการจัดงานรำลึกสึนามิ

(ซ้าย) ภาพการจัดอบรมให้ความรู้เรื่องสึนามิแก่ผู้ประกอบการ ณ โรงแรมราชนารีป่าตอง (ขวา) ภาพการประชุมเตรียมพร้อมการจัดงาน Light Up เพื่อรำลึกสึนามิที่ป่าตอง และการอบรมบุคลากรด้านการช่วยเหลือในสถานการณ์ฉุกเฉิน

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า เทศบาลเมืองป่าตอง มีการจัดให้มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียนและประชาชนทั่วไปโดยมีการเชิญวิทยากรของญี่ปุ่นและฝรั่งเศส มาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องภัยพิบัติเป็นกลุ่มที่มีทักษะพิเศษในเรื่องนี้ รวมถึงยังมีจัดการอบรมให้ความรู้ให้กับผู้ประกอบการอีกด้วย และได้มีการจัดทำแผ่นพับในการให้ข้อมูลความรู้แก่นักท่องเที่ยวถึง 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาเยอรมัน อังกฤษ รัสเซีย จีน และญี่ปุ่น ทำการประชาสัมพันธ์โดยให้ความรู้ และแจกเอกสารให้ผู้ประกอบการโรงแรมนำไปไว้ตามห้องพัก เพื่อให้นักท่องเที่ยวทราบว่าตนอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิ และแจ้งการฝึกซ้อมสึนามิ นอกจากนี้เทศบาลเมืองป่าตอง จะส่งเจ้าหน้าที่มาให้ความรู้แก่ประชาชนและนักเรียนในเรื่องของสัญญาณ สื่อให้ความรู้แล้วก็สอนเด็กในเรื่องการปฏิบัติ ให้เด็กสังเกตว่าถ้าเกิดเหตุการณ์ที่มีลักษณะแบบนี้ถ้าน้ำทะเลลดลงไปอย่างรวดเร็วจะเกิดเหตุการณ์ สึนามิขึ้น แล้วถ้าเกิดเหตุการณ์น้ำทะเลลดลงอย่างรวดเร็วเด็กๆจะต้องรู้ว่าต้องพาตัวเองขึ้นไปที่สูง

2.3.2 ด้านการจัดหาเส้นทางอพยพ และพื้นที่หลบภัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ และจากคำสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ต ในเรื่องการเตรียมความพร้อมด้านการจัดหาเส้นทางอพยพและพื้นที่หลบภัย ทำให้ทราบว่า การจัดหาเส้นทางในการลำเลียงอพยพผู้ประสบภัย และการจัดหาที่หลบภัย เทศบาลเมืองป่าตองได้มีการประสานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชุมชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ ในการจัดทำป้ายเส้นทางหนีภัย จัดทำป้ายเส้นทางในการลำเลียงอพยพผู้ประสบภัย และการขอความร่วมมือในการใช้พื้นที่สำหรับใช้เป็นพื้นที่หลบภัย ดังคำสัมภาษณ์จากเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเมืองป่าตอง ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์กลุ่ม ดังนี้

“...ป่าตองได้จัดให้มี 13 จุด ที่เป็นเส้นทางหนีภัย แล้วยังมีป้ายบอกเส้นทางหนีภัยอยู่ทุกจุดตามถนน ก็ได้ติดป้ายบอกไว้ 13 จุดนี้ สามารถรองรับผู้คนได้ประมาณ 7,000 คน มีการซ่อมแซม เปลี่ยนป้ายใหม่ เพราะว่าอยู่ใกล้ทะเลซึ่งเสื่อมเร็ว ฉะนั้นป้ายจะต้องตั้งงบประมาณจัดทำใหม่เรื่อยๆ เพราะมันเป็นเมืองท่องเที่ยว ทำยังไงก็ได้ให้นักท่องเที่ยวเกิดความมั่นใจ ที่จะเข้ามาเที่ยวเพิ่มหรือจะกลับมาเที่ยวอีก”

(สมจิต หลิมพัฒน์วงศ์, รองสำนักปลัดเทศบาลเมืองป่าตอง, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ท้องถิ่นจะเป็นผู้จัดหาสถานที่ปลอดภัย โดยมีการแนะนำจากทางป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด มีการแนะนำมีการให้ความรู้ มีการเทรนนิ่งต่างๆ ตอนหลังท้องถิ่นก็เริ่มเข้มแข็งขึ้น แต่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยก็คอยบริหารจัดการในภาพรวมระดับจังหวัด ไม่นั่นว่าต้องเจาะพื้นที่ไหนที่เป็นจุดปลอดภัยก็เข้าไปเสริมเติมแต่ง”

(อคุมพร กาญจน์, หัวหน้าสำนักงาน ปก.จังหวัดภูเก็ต, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ทางเทศบาลเมืองป่าตองมีโซนปลอดภัยทั้งหมด 13 จุด จะเป็นพวก โรงเรียน มัสยิด วัด เป็นที่หลบภัย เป็นที่ๆมั่นใจว่าน้ำไม่ถึง เช่น อยู่บนเขาเป็นเนินสูง อยู่บนตึก ชั้นสูงของโรงแรม มีแผนที่เส้นทางหนีภัยต่างๆอีกด้วย”

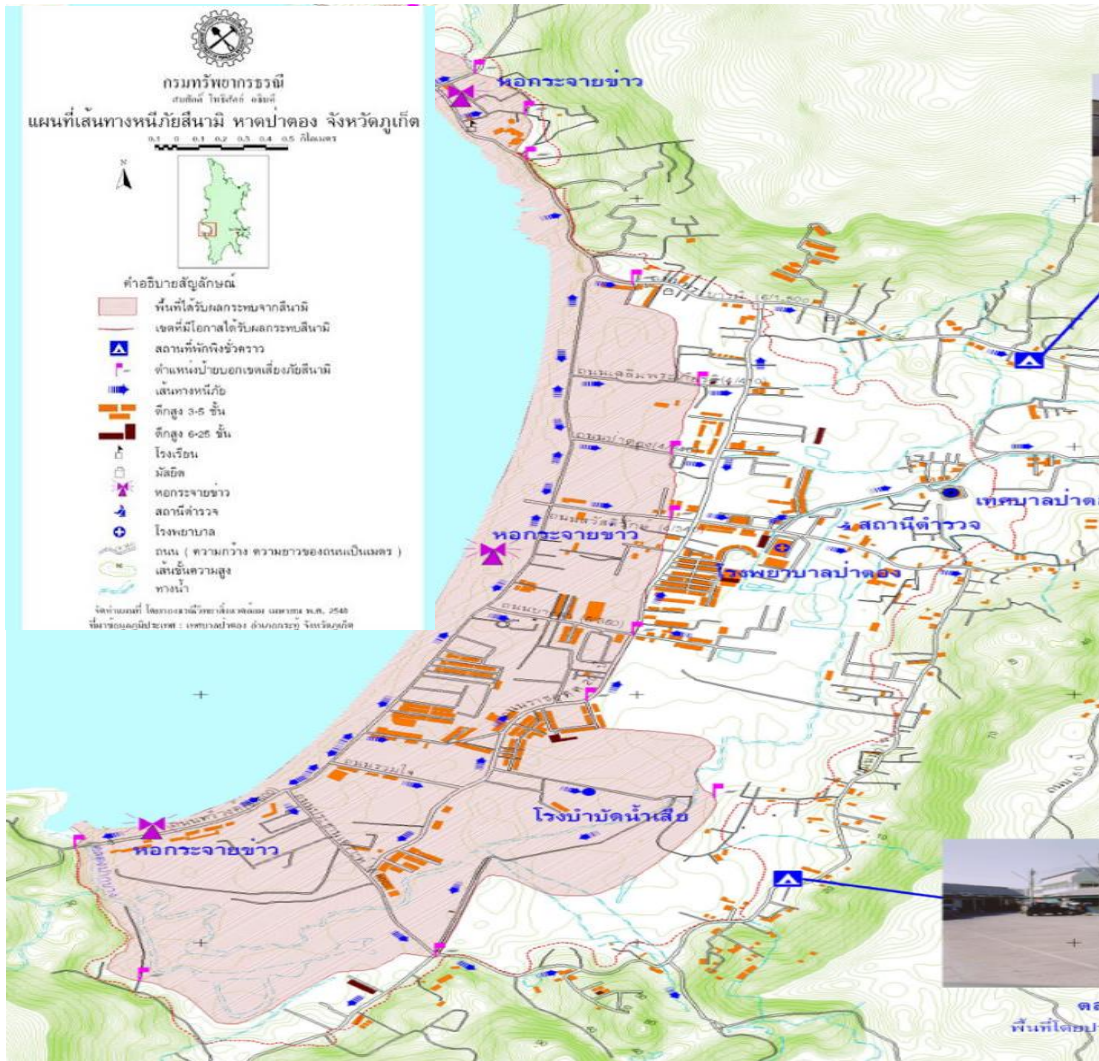
(วิสิทธิ์ เมธาสุนทรพจน์, หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลเมืองป่าตอง, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 31: ภาพจุดปลอดภัย และป้ายบอกพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิ

(ซ้าย) ภาพจุดหลบภัยสึนามิซึ่งเป็นพื้นที่สูง บริเวณนั้นจะเป็นพื้นที่โล่งกว้างมีอาคารสามารถรองรับประชาชนในยามเกิดสึนามิได้ (ขวา) ภาพป้ายบอกว่าที่บริเวณนี้เป็นพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิ เมื่อเกิดแผ่นดินไหวควรออกจากพื้นที่นี้ไปยังพื้นที่ปลอดภัยโดยเร็วที่สุด

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า บริเวณเทศบาลเมืองป่าตองมีการติดตั้งป้ายบอกเส้นทางหนีภัยอยู่ทุกจุดตามแนวถนน ป้ายบอกตำแหน่งที่เป็นพื้นที่เสี่ยง และป้ายบอกจุดรองรับผู้ประสบภัย ซึ่งสามารถรองรับผู้คนได้ถึงประมาณ 7,000 คนนอกจากนี้ทางเทศบาลเมืองป่าตองมีการซ้อมแซม และเปลี่ยนป้ายบอกเส้นทางหนีภัยให้ใหม่อยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์เกิดความมั่นใจในความปลอดภัยและกลับมาเที่ยวซ้ำอีกครั้ง

ภาพประกอบ 32: แผนที่หนีภัยสึนามิเทศบาลเมืองป่าตอง

จากภาพบอกถึงตำแหน่งของพื้นที่เสี่ยงภัย ตำแหน่งของพื้นที่ๆเคยได้รับความเสียหายจากสึนามิครั้งในปี 2547 ตำแหน่งจุดที่เป็นพื้นที่ปลอดภัยซึ่งเป็นโรงเรียน วัด มัสยิดที่เป็นพื้นที่สูงรวมถึงบอกตำแหน่งของอาคารสูง โรงแรมต่างๆ ที่สามารถใช้เป็นพื้นที่หลบภัยได้เมื่อยามเกิดสึนามิ บอกตำแหน่งสถานที่พักพิงชั่วคราว 3 จุด ซึ่งได้แก่โรงเรียนสุวรรณคีรีวงค์ วัดสุวรรณคีรีวงค์ และตลาดแม่อุบล ซึ่งมีพื้นที่สูงที่กว้างขวางสามารถรองรับผู้ประสบภัยได้หลายพันคน มีหอเตือนภัยสึนามิซึ่งตั้งอยู่บริเวณริมชายหาดป่าตอง มีทั้งหมด 3 จุดด้วยกันตลอดแนวชายหาด ได้แก่ จุดที่ 1) อยู่บริเวณริมชายหาดป่าตองใกล้ซอยบางลา จุดที่ 2) อยู่บริเวณสุดชายหาดป่าตอง และจุดที่ 3) อยู่บริเวณชายหาดบ้านกะหลิม

2.3.3 ด้านการประสานงานระหว่างกลุ่มต่างๆในพื้นที่เพื่อการเตรียมพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ และจากคำสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ต ในเรื่องการเตรียมความพร้อมด้านการประสานงานระหว่างกลุ่มต่างๆในพื้นที่เพื่อการเตรียมพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน ทำให้ทราบว่า เทศบาลเมืองป่าตอง มีการประสานไปยังหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งชุมชนและผู้ประกอบการในพื้นที่ ที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิ เพื่อเตรียมพร้อมในการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินล่วงหน้าที่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองป่าตอง ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์กลุ่ม ดังนี้

“...มีเครือข่ายมูลนิธิที่สำคัญ มูลนิธิและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะประสานงานช่วยกัน แล้วโรงพยาบาล ตำรวจ เวลาเกิดเหตุ จะมาอยู่รวมกันบนท้องถนน ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เช่น ตำรวจ โรงพยาบาล สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มูลนิธิกุศลธรรม แล้วก็เทศบาลต่างๆ พนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยป่าตองทั้งหมด 70 กว่าคน มี 3 กะเขาจะทำงานตลอด 24 ชั่วโมง กะละ 8 ชั่วโมง”

(สมจิต หลิมพัฒน์วงศ์, รองสำนักปลัดเทศบาลเมืองป่าตอง, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...หน่วยงานพัฒนาสังคมจะเป็นผู้จัดการศูนย์ โดยมีคณะกรรมการร่วม ได้แก่ สาธารณสุข ไฟฟ้า ประปา ศูนย์รองรับผู้อพยพที่เกิดมาจากระดับท้องถิ่นที่ระดับท้องถิ่นไม่สามารถรองรับได้ เพราะเกินกำลัง และทางเราก็รอคำสั่งจากผู้ว่าราชการจังหวัด สั่งให้เปิดศูนย์พักพิงชั่วคราว เมื่อเกิดภัยพิบัติโดยได้เตรียมอาหารเครื่องดื่มเครื่องนุ่งห่มยารักษาโรค โดยมีพยาบาล มีธนาคาร รอนจนกระทั่งพื้นที่กลับสู่สภาพเดิมก็จะส่งผู้อพยพกลับ ไม่ได้ให้อยู่ตลอด”

(วีรภัทร อินทะมูนา, นักพัฒนาสังคมชำนาญการ, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...สิ่งแรกที่เทศบาลทำก็คือการเตรียมกำลังพลเพื่อใช้ในการช่วยเหลือ ในการช่วยเหลือก็จะมีประสานงานไปกับหน่วยงานข้างเคียง ที่มีความเกี่ยวข้องในการช่วยเหลือทั้งหมด มีมิสเตอร์เตือนภัยชุมชนละ 1 คน ไว้แจ้งเหตุชุมชนมีไว้ ไม่ว่าจะเป็นน้ำท่วมหรือไฟไหม้”

(วิสิทธิ์ เมฆาสุนทรพจน์, หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลเมืองป่าตอง, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 33: ภาพห้างจิงซีลอนป่าตอง และการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

(ซ้าย) ภาพห้างจิงซีลอนชายหาดป่าตอง ที่ทางเทศบาลเมืองป่าตอง ได้ขออนุญาต เข้าใช้พื้นที่ได้อย่างอัตโนมัติในการจัดตั้งเป็นศูนย์บัญชาการและให้ความช่วยเหลือประชาชนและนักท่องเที่ยวในยามเกิดสึนามิ (ขวา) ภาพการอบรมประสานงานของบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการช่วยเหลือในสถานการณ์ฉุกเฉิน

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า ด้านการประสานงานระหว่างกลุ่มต่างๆในพื้นที่เพื่อการเตรียมพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉินนั้น เทศบาลเมืองป่าตอง มีเครือข่ายมูลนิธิที่ร่วมมือในการประสานงานสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่ นอกจากนี้ยังร่วมมือกับ โรงพยาบาล ตำรวจ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีการสร้างจุดรับแจ้งเหตุฉุกเฉิน มีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการและให้ความช่วยเหลือประชาชนและนักท่องเที่ยวบริเวณหน้าหาดป่าตองเพื่อสะดวกแก่การแจ้งเหตุ การช่วยเหลือและประสานงานสถานการณ์ฉุกเฉิน

2.3.4 ด้านการซ้อมแผน และการติดตั้งอุปกรณ์เตือนภัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ และจากคำสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ต ในเรื่องการเตรียมความพร้อมด้านการซ้อมแผนและการติดตั้งอุปกรณ์เตือนภัยในการรับมือ ทำให้ทราบว่า เทศบาลเมืองป่าตอง ได้จัดให้มีการซ้อมแผนในการรับมือสึนามิในทุกๆปี มีการติดตั้งหอเตือนภัยสึนามิกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ มีการติดตั้งกล้องวงจรปิดทั่วพื้นที่ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวบริเวณหน้าชายหาด และในทะเลมีเสาเรดาร์ในการวัดระดับคลื่นน้ำทะเล ซึ่งสามารถลดอันตรายที่อาจจะเกิดต่อนักท่องเที่ยว และเสาเรดาร์สามารถช่วยตรวจวัดความผิดปกติของระดับน้ำทะเลที่อาจก่อให้เกิดสึนามิได้ ดังคำสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองป่าตอง ผู้นำชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์กลุ่ม ดังนี้

“...เรามีมิสเตอร์เตือนภัยที่ไม่เหมือนใครชุมชนละ 1 คน ไว้แจ้งเหตุพอกเกิดเหตุก็จะวิ่งบอกให้ชาวบ้านรู้ได้รับทราบ ที่นี้จะเด่นกว่าที่อื่น เพราะว่ามีกล้องวงจรปิดเยอะ และยังมีเรดาร์วัดคลื่นที่แหลมคอไสรอด ใช้วัดความผิดปกติของคลื่นที่แหลมคอไสรอดภาคใต้มีที่นี่ที่เดียว แล้วเรายังได้รับรางวัลการรับมือภัยพิบัติดีเยี่ยม จาก UN องค์กรของต่างชาติ”

(วิสิทธิ์ เมฆาสุนทรพจน์, หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลเมืองป่าตอง, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...ซ้อมระดับจังหวัดทุกปี ปีละ 1 ครั้ง ซ้อมแยก 2 ครั้ง เด็ก 1 ครั้งผู้ใหญ่ 1 ครั้ง ซ้อมเด็กตั้งงบประมาณไว้แล้วทุกปี ซ้อมใหญ่ ปีละ 1 ครั้ง จังหวัดก็จะมาลงที่ป่าตอง แล้วก็ซ้อมกับชาวบ้าน นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการหน้าหาด แล้วก็โรงแรม ป่าตองมีหอเตือนภัย 3 จุด ตั้งแต่ริมหาดจนถึงสุดหาด แล้วอีกอย่างมีการติดตั้งกล้อง CCTV ริมหาด มีการติดตั้งเครื่องเรดาร์ตรวจวัดคลื่นในทะเลที่คอไสรอด และมีประกาศ 7 ภาษาอีกด้วย”

(สมจิต หลิมพัฒน์วงศ์, รองสำนักปลัดเทศบาลเมืองป่าตอง, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

“...มีแผน มีแผนที่ มีพื้นที่ปลอดภัย มีเรดาร์วัดคลื่นในทะเล มีการสร้างเครือข่ายในการติดตามเฝ้าระวัง แล้วมีกิจกรรมที่ใช้สำหรับการเตรียมความพร้อมเช่น มีการฝึกซ้อมแผนอพยพหนีภัย แล้วก็การอบรมให้ความรู้แก่บุคลากรทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จะมีการซ้อมแผนใหญ่ระดับประเทศ เกี่ยวกับการจัดการด้านภัยพิบัติเรื่องสึนามิทุกเดือน ธันวาคมส่วนใหญ่จะจัดในวันอุบัติเหตุแห่งชาติ และในพื้นที่ๆมีผลกระทบโดยตรงก็มีหอเตือนภัยอยู่”

(อดุมพร กาญจนจ้, หัวหน้าสำนักงาน ปก.จังหวัดภูเก็ต, 29 สิงหาคม 2559: สัมภาษณ์)

ภาพประกอบ 34: ภาพหอเตือนภัย และสถานีเรดาร์ตรวจวัดคลื่น

(ซ้าย) ภาพหอเตือนภัยสึนามิที่ตั้งอยู่ ณ ริมชายหาดป่าตอง (ขวา) ภาพสถานีเรดาร์ตรวจวัดคลื่นวิทยุความถี่สูง ซึ่งตั้งอยู่บริเวณปลายแหลมคอไสรอด หาดป่าตอง จังหวัดภูเก็ต

จากข้อมูลข้างต้น กล่าวได้ว่า ทางเทศบาลเมืองป่าตอง มีการซ้อมแผนรับมือสึนามิเป็นประจำทุกๆปี และมีการฝึกซ้อมแผนหนีภัยสึนามิกับประชาชนและนักท่องเที่ยว เพื่อให้ทั้งเจ้าหน้าที่และประชาชนมีความพร้อมตื่นตัวในการรับมือต่อสึนามิอยู่เสมอ ซึ่งในแต่ละปีจะทำการฝึกซ้อมหนีภัยปีละ 1 ครั้ง มีการอบรมเจ้าหน้าที่ สำหรับในส่วนของพื้นที่ป่าตองนั้นได้มีการติดตั้งหอเตือนภัยสึนามิไว้แล้ว 3 หอ ซึ่งสามารถเตือนภัยได้ ซ้อมแซมหอเตือนภัยถ้าชำรุด และทุกวันที่ 1 กับวันที่ 15 ของทุกเดือน จะทำการทดสอบหอเตือนภัยว่าใช้ได้หรือไม่ และทางกรมอุตุนิยมวิทยาได้

ติดตั้งเครื่องเรดาร์ตรวจวัดคลื่นในทะเลเพื่อเพิ่มศักยภาพในการเตือนภัยสึนามิ ที่บริเวณปลายแหลมคอไสรอด หาดป่าตอง จังหวัดภูเก็ตอีกด้วย

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเตรียมความพร้อมรับมือกับสึนามิของเทศบาลเมืองป่าตอง ได้มีการจัดให้มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียนและประชาชนทั่วไปโดยวิทยากรของญี่ปุ่นและฝรั่งเศส มาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องภัยพิบัติให้ มีการจัดทำแผ่นพับในการให้ข้อมูลความรู้แก่นักท่องเที่ยวถึง 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาเยอรมัน อังกฤษ รัสเซีย จีน และญี่ปุ่น แจกเอกสารให้ผู้ประกอบการโรงแรมนำไปไว้ตามห้องพัก มีการติดตั้งป้ายบอกเส้นทางหนีภัย ป้ายบอกพื้นที่เสี่ยง และป้ายบอกจุดรองรับผู้ประสบภัย ที่พื้นที่รองรับผู้คนที่ได้ถึงประมาณ 7,000 คน มีการซ่อมแซมและเปลี่ยนป้ายบอกเส้นทางหนีภัย มีเครือข่ายมูลนิธิที่ร่วมมือในการประสานงานสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่ โดยความร่วมมือกับโรงพยาบาล ตำรวจ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีการสร้างจุดรับแจ้งเหตุฉุกเฉิน และมีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการ มีการซ้อมแผนรับมือสึนามิเป็นประจำทุกๆมีการติดตั้งหอเตือนภัยสึนามิ 3 หอ มีการซ่อมแซมหอเตือนภัยถ้ำซำรูด มีการทดสอบหอเตือนภัย และทางกรมอุตุนิยมวิทยาได้ติดตั้งเครื่องเรดาร์ตรวจวัดคลื่นในทะเลเพื่อเพิ่มศักยภาพในการเตือนภัยสึนามิ ที่บริเวณปลายแหลมคอไสรอดอีกด้วย

ภาพประกอบ 35: แผนการเตรียมความพร้อมของเทศบาลเมืองป่าตอง

ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ จังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต

การศึกษาเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 3 พื้นที่ ของจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต นั้นสามารถจำแนกได้อย่างน้อย 5 ประเด็น ซึ่งมีความเหมือนและความต่างกัน ดังต่อไปนี้

ด้านการให้ความรู้แก่ประชาชนและนักท่องเที่ยว พบว่า ทั้ง 3 พื้นที่ ได้มีการจัดทำ แผ่นพับให้ความรู้เรื่องสึนามิตั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ มีการบรรจุเรื่องสึนามิลงในหลักสูตรของสถานศึกษา มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนและผู้ประกอบการที่คล้ายคลึงกัน แตกต่างกันที่ความหลากหลายในภาษาที่ใช้ในแผ่นพับอาจจะแตกต่างกันบ้างเนื่องจากกลุ่มของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการในพื้นที่นั้นๆมาจากต่างพื้นที่กัน และความแตกต่างของเทศบาลเมือง ป่าตองที่ได้มีการเชิญวิทยากรพิเศษมาจากประเทศญี่ปุ่นและประเทศฝรั่งเศสซึ่งเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านสึนามิมาให้ความรู้แก่นักเรียนและประชาชนในพื้นที่เป็นประจำทุกปีเนื่องจากภูเก็ต เป็นพื้นที่ต้นแบบในการจัดการภัยพิบัติสึนามิและยังคงเคยได้รับรางวัลในการจัดการภัยพิบัติจาก UN อีกด้วย และในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงก็ได้มีการจัดสร้างอนุสรณ์สถานสึนามิใน หมู่บ้านน้ำเค็ม เพื่อเป็นศูนย์ในการให้ความรู้เกี่ยวกับสึนามิแก่คนรุ่นหลังและเป็นอุทาหรณ์ให้แก่ ประชาชนได้จดจำ

ด้านการจัดหาเส้นทางอพยพและพื้นที่หลบภัย พบว่า ทั้ง 3 พื้นที่ ได้มีการสำรวจ พื้นที่ จัดทำแผนในการอพยพ จัดทำสถานที่ปลอดภัย จัดทำหรือจัดสร้างจุดหลบภัย มีการจัดทำป้าย บอกรouteเส้นทางหนีภัย มีการติดตั้งและซ่อมแซมป้ายบอกทาง ที่มีความคล้ายคลึงกัน แตกต่างกันตรงที่ องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงได้สร้างศูนย์พักพิงผู้อพยพชั่วคราวแบบถาวร อยู่ในพื้นที่ของที่ทำ การองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงที่มีความพร้อมในการใช้งานได้ดีหากเกิดเหตุการณ์ เพื่อ สามารถรองรับผู้ประสบภัยภายในชุมชนและสามารถอยู่อาศัยแบบชั่วคราวได้หลายครอบครัวอีกด้วย

ด้านการประสานงานระหว่างกลุ่มต่างๆในพื้นที่เพื่อการเตรียมพร้อมรับมือใน สถานการณ์ฉุกเฉิน พบว่า ทั้ง 3 พื้นที่ มีการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในด้านการ ช่วยเหลือประชาชนโดยมีทั้งองค์กรภาครัฐ องค์กรอิสระและกลุ่มต่างๆในชุมชน ซึ่งแต่ละพื้นที่ก็ได้ มีระบบในการปฏิบัติงานที่คล้ายคลึงกัน แตกต่างกันที่ องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงมีการจัดตั้ง ชุดทีมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสึนามิที่มีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพขึ้นมา โดยเฉพาะ ซึ่งนับเป็นการจัดการภัยพิบัติโดยมีชุมชนเป็นฐานที่ดี และควรเอาเป็นแบบอย่างในการจัดการ

ภัยพิบัติในชุมชนที่โดดเด่นมากกว่า มีสเตอร์เตือนภัยของเทศบาลเมืองป่าตองหรือ ชรบ.ขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง เป็นต้น

ด้านการซ้อมแผนและติดตั้งอุปกรณ์เตือนภัย พบว่า ทั้ง 3 พื้นที่ ได้จัดให้มีการวางแผนในการดำเนินการจัดการภัยพิบัติในพื้นที่ มีการซ้อมแผนหนีภัยสึนามิในทุกปี มีการติดตั้งหอเตือนภัยในจุดที่มีความเสี่ยงรอบบริเวณชายหาดหรือที่ราบต่ำ แต่จะแตกต่างกันที่เทคนิควิธีการในการซ้อมแผนที่มีความต่างกัน ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงมีการซ้อมแผน 2 เวลาเพิ่มเติมในเวลากลางคืนเพื่อลดความสูญเสียถ้าหากสึนามิได้เกิดขึ้นในเวลากลางคืนจะเป็นการเสริมประสิทธิภาพในการรับมือได้ดียิ่งขึ้น และเทศบาลเมืองป่าตองมีการซ้อมแผนบนโต๊ะแบบ (Table Top) เพื่อการลดความโกลาหล ความวุ่นวาย ความเข้าใจผิดต่างๆของนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะกระทบต่อการท่องเที่ยวก็เป็นได้

ด้านสิ่งก่อสร้างเพื่อลดผลกระทบ พบว่า เทศบาลเมืองป่าตองไม่ได้มีสิ่งก่อสร้างใดเพื่อลดผลกระทบต่างๆจากสึนามิ ซึ่งแตกต่างกับองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง ที่มีอาคารหลบภัยสึนามิบ้านน้ำเค็มอยู่ในพื้นที่ในความดูแล ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางที่มีอาคารหลบภัยสึนามิตั้งอยู่บนเกาะพีพี ขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางได้จัดสร้างเขื่อนเคี่ยมเพื่อลดแรงปะทะของน้ำทะเลขึ้นมาและสามารถรับมือกับสึนามิในครั้งนั้นได้ แต่ขณะเดียวกันเทศบาลเมืองป่าตองก็ได้ทำการประสานขออนุญาตใช้พื้นที่ของโรงแรมที่เป็นตึกสูงเพื่อใช้เป็นที่พักหลบภัยแทนการก่อสร้างเนื่องจากพื้นที่บริเวณหน้าชายหาดไม่สามารถสร้างได้และมีตึกสูงๆอยู่เยอะอยู่แล้วซึ่งเพียงพอต่อการใช้

การลงสำรวจพื้นที่ และการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อสึนามิผู้วิจัยได้ใช้แบบตรวจสอบกิจกรรม ซึ่งอาศัยองค์ประกอบ 5 ด้าน อันได้แก่ ด้านการให้ความรู้ ด้านการประสานงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ด้านการวางแผนและซ้อมแผน ด้านการจัดเส้นทางและที่หลบภัย ด้านสิ่งก่อสร้างในการรับมือ ในการตรวจสอบกิจกรรมต่างๆในการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง โดยหัวหน้างานหรือเจ้าหน้าที่ที่มีข้อมูลความรู้เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมรับมือสึนามิของแต่ละพื้นที่เป็นผู้กรอกแบบตรวจสอบกิจกรรมนี้ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

จากตารางด้านล่าง มี/ ไม่มี หมายถึง การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอันได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง เทศบาลเมืองป่าตอง ได้มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสึนามิหรือไม่ ต่อการเตรียมความพร้อม

ในการรับมือต่อสึนามิที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคตและสามารถลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นได้หากเกิดเหตุการณ์ขึ้นอีกครั้งหนึ่ง

ตาราง 7: แบบตรวจสอบกิจกรรมในการเตรียมความพร้อม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	อำนาจ		บางม่วง		ป่าตอง	
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
การเตรียมความพร้อมรับมือสึนามิ						
1.การฝึกซ้อมแผนในการรับมือสึนามิแก่บุคลากร เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ	✓		✓		✓	
2.การอบรมบุคลากร เจ้าหน้าที่ให้มีความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติ มีทักษะและความสามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้หลากหลายรูปแบบ	✓		✓		✓	
3.การเตรียมความพร้อมด้านจำนวนบุคลากร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการรับมือกับสึนามิ	✓		✓		✓	
4.การประชาสัมพันธ์ ให้ข่าวสาร และการเตือนภัยสึนามิแก่ชุมชน	✓		✓		✓	
5.การจัดทำแผนที่เส้นทางในการอพยพหนีภัยไปยังที่ปลอดภัยแก่ประชาชน	✓		✓		✓	
6.จัดทำป้ายบอกสถานที่หลบภัยจากสึนามิ	✓		✓		✓	
7.การจัดตั้งหอเตือนภัยสึนามิ และการดูแลซ่อมแซมให้สามารถใช้งานได้อยู่เสมอ	✓		✓		✓	
8.การจัดทำคู่มือ ในการให้ความรู้เกี่ยวกับสึนามิ	✓		✓		✓	
9.จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจในการช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัย	✓		✓		✓	
10.จัดตั้งคณะกรรมการในการเฝ้าระวังภัย และการเตือนภัย	✓		✓		✓	
11.วางแผนเส้นทางในการอพยพหนีภัย ทั้งทางหลักและทางรอง	✓		✓		✓	
12.จัดตั้งหน่วยแพทย์ พยาบาล เพื่อดูแลรักษาผู้ประสบภัย	✓		✓		✓	
13.มีการจัดสรรงบประมาณในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ	✓		✓		✓	

14.การวางแผนช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างเป็นระบบ และเหมาะสม	✓		✓		✓	
15.จัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆที่มีความจำเป็นในการช่วยเหลือชีวิตของผู้ประสบภัย	✓		✓		✓	
16.จัดเตรียมถุงยังชีพ อาหาร น้ำ ยา รักษาโรค เครื่องนุ่งห่มไว้แจกจ่ายให้แก่ผู้ประสบภัย	✓		✓		✓	
17.มีการแบ่งเขตพื้นที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน	✓		✓		✓	
18.การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในด้านการจัดการจราจรเส้นทางในการอพยพหนีภัยในยามเกิดสึนามิขึ้น	✓		✓		✓	
19.การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความสงบเรียบร้อย และทรัพย์สินของประชาชนภายหลังภัยพิบัติได้ผ่านพ้นไปแล้ว	✓		✓		✓	
20.การจัดตั้งสถานที่ปลอดภัยเพื่อใช้หลบภัยในยามเกิดสึนามิขึ้น	✓		✓		✓	
21.ประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง หรือหน่วยงานที่อยู่ใกล้เคียง เช่น สถานีตำรวจ โรงพยาบาล กู้ภัย ฯลฯ	✓		✓		✓	
22.การจัดทำทีมกู้ภัย เช่น หนึ่งตำบล หนึ่งทีมกู้ภัย เป็นต้น	✓		✓		✓	
23.การติดตั้งระบบเตือนภัยในพื้นที่เสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบจากสึนามิ	✓		✓		✓	
24.จัดทำที่อาบน้ำ หรือรถสุขาเคลื่อนที่ เพื่อให้บริการประชาชนผู้ประสบภัย	✓		✓		✓	
25.สร้างศูนย์พักพิงชั่วคราว สำหรับเป็นที่พักของผู้ประสบภัย	✓		✓		✓	
26.แจ้งหมายเลขหรือระบุช่องทางในการสื่อสารให้แก่ผู้ที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย ได้สามารถติดต่อกับหน่วยงานในการช่วยเหลือได้	✓		✓		✓	
27.การกำหนดให้มีการเฝ้าระวังรักษาด้านสภาพจิตใจแก่ผู้ประสบภัย	✓		✓		✓	
28.จัดเตรียมยานพาหนะเพื่อใช้ลำเลียงผู้ประสบภัยไปยังที่ปลอดภัย และนำผู้ที่ได้รับบาดเจ็บส่งโรงพยาบาล	✓		✓		✓	

29.การวางแผน สนับสนุน และส่งเสริมให้ประชาชนมีการจัดตั้งกลุ่ม หรือเครือข่ายในการรับมือกับภัยพิบัติต่างๆที่จะเกิดขึ้น	✓		✓		✓	
30.จัดเตรียมรถบรรทุกน้ำแจกจ่ายแก่ประชาชนเพื่อการอุปโภค และบริโภค	✓		✓		✓	
31.จัดตั้งคณะกรรมการในการทำงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยตรง	✓		✓		✓	
32.จัดทำฐานข้อมูลกำลังเจ้าหน้าที่ อาสาสมัคร เครือข่ายชุมชน ในการช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัย	✓		✓		✓	
33.ประสานงานขอความช่วยเหลือด้านงบประมาณในการฟื้นฟู จากองค์กรภายนอก เช่น การขอรับบริจาคเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัย	✓		✓		✓	
34.การติดตามสถานการณ์ของโลกเกี่ยวกับปัจจัยที่อาจจะก่อให้เกิดสึนามิได้ เพื่อการเฝ้าระวัง	✓		✓		✓	
35.จัดทำแผนในการรับมือภัยพิบัติจากสึนามิอย่างเป็นระบบ	✓		✓		✓	
36.การสนับสนุนบุคลากร ด้านการซ่อมหรือสร้างอาคารบ้านเรือนให้แก่ผู้ประสบภัย	✓		✓		✓	
37.การวางแผนและเตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่อจัดเก็บซากที่เกิดจากความเสียหาย การทำความสะอาดภายในชุมชน เช่น ถนน โรงเรียน ฯลฯ ในพื้นที่ที่ประสบภัย	✓		✓		✓	
38.กำหนดแนวทางหรือแผนงานเพื่อทำการตรวจสอบ การประเมินความเสียหายภายหลังจากการเกิดภัย	✓		✓		✓	
39.การกำหนดแนวทาง แผนงาน งบประมาณ เพื่อพัฒนาส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้ประสบภัย หลังจากภัยพิบัติได้ผ่านพ้นไป	✓		✓		✓	

จากตารางแบบตรวจสอบกิจกรรมการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติสึนามิขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่งได้มีแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำกิจกรรมในการเตรียมความพร้อมต่อการรับมือภัยพิบัติจากสึนามิที่มีความคล้ายคลึงกันทั้งหมด

การวิเคราะห์เปรียบเทียบในด้านความเหมือนหรือแตกต่างในการเตรียมความพร้อมต่อการรับมือสึนามิของแต่ละหน่วยงานต่างๆที่มีความเกี่ยวข้องในพื้นที่ รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง ตามภารกิจหลักของหน่วยงานแต่ละแห่ง เป็นดังนี้

ด้านความเหมือน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของทั้ง 3 พื้นที่ อันได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง องค์กรบริหารส่วนตำบลบางม่วง เทศบาลเมืองป่าตอง และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องมีการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกันนั่นคือ มีการจัดทำเอกสารใบปลิวเกี่ยวกับสึนามิ มีการวางแผนในการรับมือภัยสึนามิ มีการตั้งงบประมาณในการให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยในเบื้องต้น เช่น การมอบเงินช่วยเหลือครอบครัวผู้ประสบภัย มีการสำรวจและการประเมินความเสียหาย มีการช่วยเหลือฟื้นฟูและเยียวยาผู้ประสบภัยพิบัติสึนามิ มีการวางแผนในการให้ความช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้น เช่น อาหาร น้ำ การลำเลียงคนเจ็บ คนตาย ให้ความช่วยเหลือในขณะเกิดภัย และให้ความช่วยเหลือเมื่อภัยผ่านพ้นโดยมีการฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ประสบภัย พร้อมทั้งช่วยเหลือฟื้นฟูทางด้านอาชีพแก่ผู้ประสบภัยที่ได้รับผลกระทบ เช่น การฝึกอบรมอาชีพแก่ผู้ประสบภัย เป็นต้น

สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดทั้ง 3 พื้นที่ มีหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเบื้องต้นเช่น การแจกจ่ายถุงยังชีพ อาหาร น้ำ การค้นหาผู้ประสบภัย ลำเลียงคนเจ็บ คนตาย ให้ความช่วยเหลือในขณะเกิดภัย ทำหน้าที่ในการฟื้นฟู ดูแลในด้านภัยต่างๆในพื้นที่ จัดทำจัดหางบประมาณในการจัดการเกี่ยวกับภัยต่างๆ จัดหาและจัดทำอาคารหลบภัย จัดให้มีการอบรมให้ความรู้เรื่องภัย พัฒนาศักยภาพด้านการรับมือภัยให้กับบุคลากร โดยมีอาสาสมัครป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่เป็นผู้ปฏิบัติการ อีกทั้งยังมีการช่วยฟื้นฟูผู้ประสบภัยด้านอาชีพ เช่น การมอบอุปกรณ์ในการทำประมง และอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพอื่นๆอีกด้วย

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทั้ง 3 จังหวัด จะทำหน้าที่ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเบื้องต้น เช่น การจัดตั้งครัวขึ้นมาเพื่อให้ผู้ประสบภัยได้มีอาหาร น้ำ เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค ในการประทังชีวิต ดูแลด้านจิตวิทยา ฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ประสบภัยให้มีความเข้มแข็งในระยะแรกหลังจากภัยพิบัติสึนามินั้นได้ผ่านพ้นไปโดยการให้นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยาเข้าร่วมกันในการปฏิบัติงานร่วมกันแบบบูรณาการ เพื่อให้ผู้ประสบภัยสามารถฟื้นคืนและยืนอยู่ได้ด้วยตัวเอง และฟื้นฟูอาชีพแก่ผู้ประสบภัย เพื่อให้ผู้ประสบภัยสามารถกลับมาดำเนินชีวิตต่อไปได้ดังเดิมอีกครั้ง

ตำรวจภูธร ที่อยู่ในพื้นที่ของทั้ง 3 จังหวัด ล้วนมีนโยบายและหน้าที่หลักในการปฏิบัติงานที่มีความคล้ายคลึงกัน กล่าวคือ ตำรวจทำหน้าที่ในการช่วยเหลือในยามเกิดเหตุการณ์ เช่น

อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในเรื่องของการจราจร การดูแลความปลอดภัยในเรื่องบ้านเรือน และทรัพย์สินของประชาชน ทำหน้าที่กันพื้นที่เสี่ยงที่เป็นสถานที่เกิดเหตุ และร่วมกำหนดจุดพื้นที่ปลอดภัยในเบื้องต้น ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และให้ความช่วยเหลือด้านอื่นๆหากได้รับความร้องขอ เช่น ช่วยเหลือในการแจกจ่าย อาหาร น้ำดื่ม ให้แก่ชาวบ้านที่ประสบภัย เป็นต้น

ด้านความแตกต่าง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่สามารถฟื้นตัวจากภัยพิบัติได้ดีและรวดเร็วที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับ 3 พื้นที่ สืบเนื่องจาก จังหวัดภูเก็ตเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ขึ้นชื่อ และพื้นที่ๆอยู่ในความดูแลของเทศบาลเมืองป่าตอง ก็เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทั้งชายหาดและสถานบันเทิงในยามราตรี ทำให้มีเม็ดเงินที่เป็นรายได้จากการท่องเที่ยวจำนวนมหาศาลมากที่สุดเมื่อเทียบกับกระบี่ และพังงา ดังนั้นผู้ประกอบการต่างๆในพื้นที่จึงมีศักยภาพในการฟื้นตัวเองได้สูงและรวดเร็วก่อนที่จะได้รับความช่วยเหลือจากภายนอกหรือจากทางภาครัฐ จนทำให้สามารถคว้ารางวัลการรับมือภัยพิบัติดีเด่น New Frontier Award จาก UN นับได้ว่าเป็นเมืองที่สามารถฟื้นตัวจากภัยพิบัติได้อย่างรวดเร็วและมีความปลอดภัยที่สุดเมืองหนึ่งของโลก และอีกหนึ่งความแตกต่างคือองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงได้ทำการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดหาสถานที่ในการทำโรงงานต่อเรือ เพื่อช่วยเหลือชาวบ้านในการซ่อมแซมและสร้างเรือประมงให้แก่ประชาชนที่ได้รับความเสียหายอีกด้วย

สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดของทั้ง 3 พื้นที่ มิได้มีความแตกต่างกันมากในด้านการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยแต่อย่างใด ล้วนมีกิจกรรมและแนวทางในการปฏิบัติงานที่คล้ายคลึงกัน ส่วนการฟื้นฟูช่วยเหลือผู้ประสบภัยมีความแตกต่างกันเล็กน้อย คือ หลังจากเหตุการณ์สึนามิในปี พ.ศ. 2547 ได้ผ่านพ้นไปในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางและองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงได้มีการจัดส่งเจ้าหน้าที่อาสาสมัครเข้าไปช่วยเหลือในด้านการต่อเรือและซ่อมแซมเรือประมงให้กับชาวบ้านที่ได้รับความเสียหาย เป็นต้น

สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทั้ง 3 จังหวัด มิได้มีความแตกต่างในด้านการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัย ล้วนแล้วแต่มีกิจกรรมและแนวทางในการปฏิบัติงานที่มีความคล้ายคลึงกันตามนโยบายหลักของหน่วยงาน แต่มีอย่างหนึ่งที่แตกต่างกันคือจังหวัดพังงา มีการสร้างบ้านพักชั่วคราว และจังหวัดกระบี่มีการเปิดศูนย์พักพิงชั่วคราวที่มีความพร้อมและทันสมัยต่อเหตุการณ์เมื่อเกิดภัยพิบัติ โดยมีพยาบาลประจำศูนย์อพยพ มีธนาคารภายในศูนย์อพยพไว้คอยบริการประชาชนผู้ประสบภัยอีกด้วย

ตำรวจท่องเที่ยว ด้านความเหมือนหรือความแตกต่างในการปฏิบัติงานของตำรวจท่องเที่ยวของทั้ง 3 พื้นที่นั้น ไม่สามารถเปรียบเทียบให้เห็นซึ่งความเหมือนหรือความแตกต่างได้ เนื่องจาก ไม่ได้ได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลในการทำวิจัยจาก ตำรวจท่องเที่ยวของสำนักงานตำรวจท่องเที่ยวจังหวัดพังงาและตำรวจท่องเที่ยวของสำนักงานตำรวจท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ซึ่งอยู่ในการควบคุมของกองบังคับการ 5 เช่นเดียวกัน แต่จากข้อมูลที่ได้จากเจ้าหน้าที่ตำรวจท่องเที่ยวว่า นางกล่าวได้ว่า ตำรวจท่องเที่ยวในพื้นที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่บนพื้นที่ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยว มีหน้าที่หลักในการทำงานคือ มีหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะให้การดูแลนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติโดยการทำหน้าที่เป็นล่ามแปลภาษา การดูแลความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ดูแลความสงบเรียบร้อยของสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆในพื้นที่ มีการปฏิบัติงานร่วมกันกับ ตำรวจภูธรตามนโยบาย ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการดูแลความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง และในยามที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติประสบปัญหาต่างๆ รวมถึงนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ประสบภัยพิบัตินั้นตำรวจท่องเที่ยวก็จะให้การช่วยเหลือในเบื้องต้น ไปจนถึงขั้นตอนของการส่งนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ประสบภัยกลับสู่ประเทศของตนต่อไป

การเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมในการรับมือสึนามิในส่วนที่ 3 นี้ ผู้วิจัยได้นำเอาผลการวิจัยในส่วนที่ 2 คือ ผลของการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติสึนามิของทั้ง 3 พื้นที่ และผลจากการใช้แบบตรวจสอบกิจกรรมการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติสึนามิขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มาใช้ร่วมในวิเคราะห์การเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติสึนามิของทั้ง 3 แห่ง พบว่า จากผลการวิจัยในส่วนที่ 2 ทำให้ทราบว่าพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง และองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงได้มีการเตรียมความพร้อมในการรับมือสึนามิพบทั้งหมด 5 ด้าน และมีกิจกรรมต่างๆที่ได้ปฏิบัติ ได้แก่ มีการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชนและนักเรียน มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวโดยการจัดทำเอกสารใบปลิว คู่มือต่างๆ มีการวางแผนอย่างเป็นระบบในการรับมือภัยและการซ้อมหนีภัย การจัดสรรงบประมาณในการจัดการภัย การจัดหาเส้นทางอพยพหลบภัย จัดหาพื้นที่ปลอดภัย การติดตั้งอุปกรณ์เตือนภัย ป้ายบอกเส้นทางหนีภัย การเตรียมอุปกรณ์ในการช่วยเหลือในเบื้องต้น การส่งเสริมอาชีพภายหลังจากภัยสงบลง การเยียวยาจิตใจแก่ผู้ประสบภัย การติดต่อประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างต่างๆเพื่อใช้ในการรับมือภัยสึนามิ เช่น อาคารหลบภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง และเขื่อนเคเบี่ยนขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง แต่ขณะที่เทศบาลเมืองป่าตองซึ่งพบการเตรียมความพร้อมทั้งหมด 4 ด้าน และไม่มีสิ่งก่อสร้างใดๆใน

การรับมือสึนามิแต่เทศบาลเมืองป่าตองก็ได้มีการดำเนินการขออนุญาตใช้พื้นที่ของตึกสูงจากโรงแรมต่างๆในพื้นที่เพื่อใช้เป็นที่หลบภัยแทนการก่อสร้าง ซึ่งแตกต่างจากพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางและองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง เป็นต้น

การเปรียบเทียบผลจากการวิจัย พบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่งได้มีการดำเนินการในการจัดทำกิจกรรมในการเตรียมความพร้อมต่อการรับมือภัยพิบัติสึนามิที่มีความคล้ายคลึงกัน แต่มีความแตกต่างบ้างตามขนาด ตามลักษณะของพื้นที่ รวมทั้งศักยภาพของแต่ละพื้นที่ และเทคนิควิธีการจัดการในการเตรียมพร้อมรับมือ หากแต่่าในความเป็นจริงนั้น จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูลพบว่า กิจกรรมในการเตรียมความพร้อมบางอย่างนั้น ไม่ได้ประจักษ์ต่อสายตาของผู้วิจัย นั่นคือ เอกสารแผ่นพับใบปลิวเกี่ยวกับสึนามิสำหรับประชาชน และแผ่นพับภาษาต่างประเทศ 5 ภาษาสำหรับนักท่องเที่ยว ดังที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆได้กล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสงสัยว่า กิจกรรมดังกล่าวมีอยู่แค่ในแผนนโยบายเท่านั้นหรือขาดความต่อเนื่องในการรณรงค์ ขาดงบประมาณในการจัดพิมพ์หรือการห่อนการให้ความสำคัญต่อเหตุการณ์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ศึกษาเรื่องการจัดการภัยพิบัติสึนามิในเมืองท่องเที่ยวภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน : ศึกษาเปรียบเทียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เสี่ยงภัย มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของภัยพิบัติจากสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547 ต่อชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ รวมทั้งศึกษาถึงการฟื้นฟูในปัจจุบันภายหลังจากการเกิดเหตุการณ์ในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย ของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ และ 2) เพื่อศึกษาถึงการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันต่อการรับมือกับภัยพิบัติ ในระยะเวลา 11 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์คลื่นสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547

การวิจัยนี้ ใช้วิธีการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ เป็นรูปแบบของการวิจัยเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมี 3 กลุ่ม ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามันคือ จังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต สัมภาษณ์ผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด เจ้าหน้าที่พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ตำรวจภูธร ตำรวจท่องเที่ยว อาสาสมัครกู้ภัย ผู้นำชุมชนหรือตัวแทนชุมชน ที่มีประสบการณ์ตรงที่เคยได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547 รวมทั้งหมดจำนวน 27 คน ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) รวมทั้งการสังเกตการณ์ (Observation) โดยการถ่ายภาพจากสถานที่จริง และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ นั่นคือการเปรียบเทียบเหตุการณ์ เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาไปเทียบเคียงหรือเปรียบเทียบกับเหตุการณ์อื่น เพื่อหาความเหมือนและความแตกต่างกันที่เกิดขึ้นของทั้ง 3 พื้นที่ถึงการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติสึนามิในปัจจุบัน แล้วนำมาเขียนเป็นประโยคข้อความเพื่อวิเคราะห์สร้างข้อสรุปตามกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อตอบคำถามของการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการศึกษาเรื่องการจัดการภัยพิบัติสึนามิในเมืองท่องเที่ยวภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน : ศึกษาเปรียบเทียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เสี่ยงภัย ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาการสรุปออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1. ผลกระทบของภัยพิบัติจากสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547 ต่อชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ รวมทั้งศึกษาถึงการฟื้นฟูในปัจจุบันภายหลังจากการเกิดเหตุการณ์ในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย ของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ ส่วนที่ 2. การเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันต่อการรับมือกับภัยพิบัติ ในระยะ 11 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์คลื่นสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547 ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลกระทบของภัยพิบัติจากสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547 ต่อชุมชน และการศึกษาการฟื้นฟูในปัจจุบัน ของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงบริบทและปรากฏการณ์สึนามิที่ผ่านมามีในปี 2547 ทราบถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆและรวมไปถึงการฟื้นฟูพื้นที่ภายหลังจากที่สึนามิได้ผ่านพ้นไปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของแต่ละพื้นที่ในทั้ง 3 จังหวัด ปรากฏผลดังต่อไปนี้

1.1 บริบทและปรากฏการณ์สึนามิ ผลกระทบและการฟื้นฟูในพื้นที่จังหวัดกระบี่

ผลการศึกษาด้านผลกระทบพบว่า เหตุการณ์สึนามิในวันที่ 26 ธันวาคม 2547 ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในพื้นที่ จึงทำให้ขาดการเตรียมพร้อมในด้านต่างๆเป็นอย่างมาก รวมถึงไม่ได้มีการเตือนภัยใดๆเกิดขึ้นอีกด้วย พื้นที่ๆอยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะด้านชีวิต มีทั้งชาวบ้าน และนักท่องเที่ยวที่เสียชีวิตจากเหตุการณ์ในครั้งนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ๆมีลักษณะเป็นเกาะและมีชายหาดเป็นแนวราบต่ำเกิดความเสียหายทั้งทรัพย์สินของชาวบ้าน ไม่ว่าจะเป็น อาคาร บ้านเรือน ร้านค้า โรงแรม ยานพาหนะ เรือ และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ประชาชนเองก็ยังไม่เคยรู้จักมาก่อนและยังไม่มีเครื่องมือในการตรวจวัดคลื่นสึนามิในทะเล ด้านเจ้าหน้าที่เองก็ไม่ได้มีความรู้หรือคุ้นเคยเกี่ยวกับเรื่องคลื่นสึนามิด้วย และในบริเวณทะเลอันดามันเองก็ไม่เคยเกิดพิบัติภัยจากคลื่นสึนามิมาก่อน

ด้านการฟื้นฟู พบว่า หากเกิดสึนามิขึ้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง จะทำการขึ้นบัญชีผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติสึนามิ และส่งรายงานไปยังส่วนกลาง โดยให้ประชาชนทำหน้าที่ในการประเมินตนเองก่อนว่าภายในครัวเรือนได้รับความเสียหายอย่างไร หรืออะไรบ้าง จากนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางก็จะทำการประเมินและตรวจสอบอีกรอบแล้วจึงเสนอขอความช่วยเหลือไปยังส่วนกลางเพื่อขอให้ส่วนกลางอนุมัติจ่ายงบประมาณในการ

ช่วยเหลือให้ตามที่ประชาชนร้องขอมา สำหรับในการฟื้นฟูเยียวยาผู้ประสบภัยพิบัติสึนามินั้น จะให้การช่วยเหลือประชาชนผู้ที่ได้รับความเสียหายในเบื้องต้น เช่น อาหาร น้ำ ยารักษาโรคเบื้องต้น การลำเลียงคนเจ็บ คนตาย ให้ความช่วยเหลือในขณะเกิดภัย และเยียวยาสภาพจิตใจ และฟื้นฟูด้านอาชีพ เช่น การช่วยต่อเรือ หรือการมอบอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ ส่วนด้านนักท่องเที่ยวก็ได้ให้การช่วยเหลือนักท่องเที่ยวในเบื้องต้นไปจนถึงขั้นตอนของการนำนักท่องเที่ยวที่ได้รับความเสียหายกลับยังประเทศของตน เป็นต้น

1.2 บริบทและปรากฏการณ์สึนามิ ผลกระทบและการฟื้นฟูในพื้นที่จังหวัดพังงา

ผลการศึกษาด้านผลกระทบ พบว่า เหตุการณ์ครั้งในปี 2547 นั้นยังไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในพื้นที่และไม่มีใครรู้ว่าตนเองกำลังจะเผชิญอยู่กับเหตุการณ์อะไร ทำให้ไม่ได้มีการเตรียมพร้อมในด้านต่างๆ ในการรับมือกับเหตุการณ์ ส่วนด้านการเตือนภัยก็ไม่ได้มีการเตือนภัยใดๆ เกิดขึ้นอีกด้วยเนื่องจากไม่มีใครเคยรู้มาก่อน พื้นที่ได้รับความเสียหายอย่างมากมายมหาศาล โดยเฉพาะด้านชีวิต มีทั้งชาวบ้านที่เป็นชาวประมง ชาวต่างด้าวที่เข้ามาขายแรงงานในพื้นที่ และรวมไปถึงนักท่องเที่ยวที่เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บตั้งแต่ในระดับเล็กน้อยไปถึงขนาดเจ็บสาหัส หรือสูญหายจากเหตุการณ์ในครั้งนั้นหลายพันคน โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ของหมู่บ้านน้ำเค็ม ได้รับความเสียหายด้านทรัพย์สินซึ่งมีมูลค่าความเสียหายหลายพันล้านบาท ส่วนทรัพย์สินของชาวบ้านที่ได้รับความเสียหายได้แก่ อาคาร บ้านเรือน ร้านค้า โรงแรม เรือประมงของชาวบ้าน ยานพาหนะอื่นๆ ได้รับความเสียหายอย่างมาก พื้นที่บริเวณริมชายหาดที่ราบต่ำได้รับความเสียหายมากที่สุด และรวมไปถึงทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวอีกด้วย

ด้านการฟื้นฟู พบว่า ทางองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงนั้นจะมีในส่วนของงบประมาณฉุกเฉิน เป็นงบกลางที่ได้จัดตั้งสำรองเอาไว้ มีการวางแผนให้ความช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้นในเรื่องของเครื่องอุปโภคและบริโภคในยามฉุกเฉิน เช่น การแจกจ่าย อาหาร น้ำดื่มให้แก่ชาวบ้านที่ประสบภัย การแจกจ่ายอุปกรณ์ยังชีพ สำหรับการฟื้นฟูเยียวยาจะมีการส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือฟื้นฟูอาชีพให้แก่ประชาชนผู้ประสบภัย และทำการเยียวยาจิตใจประชาชนผู้ประสบภัยในระยะแรกหลังจากเกิดภัยพิบัติสึนามิ ภายหลังจากเหตุการณ์ภัยพิบัติสงบลงช่วยเหลือหลักทรัพยากรเงิน การสร้างบ้านให้แก่ผู้ประสบภัย มีการตั้งโรงงานประกอบเรือในพื้นที่ การมอบอุปกรณ์ในการทำมาหากิน มีการทำการสำรวจความเสียหาย ประเมินมูลค่าความเสียหาย เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านอื่นๆต่อไป

1.3 บริบทและปรากฏการณ์สึนามิ ผลกระทบและการฟื้นฟูในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

ผลการศึกษาด้านผลกระทบ พบว่า เหตุการณ์สึนามิ ไม่เคยมีการเกิดขึ้นมาก่อนในพื้นที่ จึงทำให้ไม่มีใครรู้จักว่า สึนามิคืออะไร ต้องทำอะไร ทำให้ขาดการเตรียมพร้อมในการรับมือ

ต่อเหตุการณ์ในครั้งนั้น จึงทำให้ไม่มีการเตือนภัยแต่อย่างใดจากทางการ ทำให้ได้รับความเสียหายเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะด้านชีวิต มีทั้งชาวบ้าน ชาวต่างด้าวที่เข้ามาขายแรงงาน รวมถึงนักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตจากเหตุการณ์ในครั้งนั้นหลายร้อยคน นอกจากนี้ยังมีผู้สูญหายอีกด้วย มีสิ่งปลูกสร้างต่างๆมากมาย ไม่ว่าจะเป็น อาคาร บ้านเรือน ร้านค้า โรงแรม ยานพาหนะ เรือโดยสาร อุบัติการณ์ต่างๆในการประกอบอาชีพได้รับความเสียหาย และรวมไปถึงทรัพย์สินของมีค่าต่างๆของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่บริเวณชายหาดป่าตอง

ด้านการฟื้นฟู พบว่า หน่วยงานได้มีการจัดตั้งงบประมาณในการช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ประชาชนในพื้นที่ มีการวางแผนงานในการช่วยเหลือเบื้องต้นแก่ผู้ประสบภัยที่ได้รับความเสียหาย เช่น การเตรียมอาหาร เครื่องดื่ม เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค แจกจ่ายเสบียงอาหาร ถุงยังชีพ แก่ผู้ประสบภัย ได้มีการจัดตั้งและเตรียมงบประมาณเอาไว้ในส่วนของ การซ่อมแซม การจัดทำป้ายใหม่ การจัดทำอาคารหลบภัย รวมทั้งการจัดตั้งงบประมาณในการป้องกันและการช่วยเหลืออื่นๆเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อสึนามิที่ได้อีกด้วย ได้จัดให้มีการสำรวจความเสียหาย ตรวจสอบ และประเมินความเสียหายที่เกิดขึ้นเพื่อความถูกต้องแม่นยำในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย และเพื่อลดปัญหาการช่วยเหลือที่ซ้ำซ้อน การแอบอ้างสิทธิ์ของบุคคลบางกลุ่มที่คอยหาผลประโยชน์จากผู้ประสบภัย การทุจริตต่างๆ วางแผนการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องในด้านการเยียวยาจิตใจ และการฟื้นฟูอาชีพให้แก่ผู้ประสบภัยในพื้นที่ให้สามารถฟื้นคืนกลับมาได้อีกครั้ง ส่วนทางด้านของบริษัท ห้างร้านต่างๆของเอกชนนั้น สามารถฟื้นคืนกลับมาได้อย่างรวดเร็วด้วยการมีประกัน และมีงบประมาณสำรอง ทำให้สามารถฟื้นตัวและหารายได้อีกครั้งอย่างรวดเร็ว เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้อีกทางหนึ่ง

ส่วนที่ 2 การเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่ในปัจจุบันต่อการรับมือกับภัยพิบัติ ในระยะ 11 ปีที่ผ่านมา นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์คลื่นสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547

จากการเก็บข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ทำให้ได้ทราบถึงการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในของแต่ละพื้นที่ในปัจจุบันต่อการรับมือกับสึนามิบนพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดที่อาจจะเกิดขึ้นอีกครั้งของทั้ง 3 พื้นที่ ซึ่งผลการศึกษาของแต่ละพื้นที่ปรากฏดังนี้

2.1 การเตรียมความพร้อมรับมือกับสึนามิขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง

ผลการศึกษา พบว่า มีการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชน ผู้ประกอบการ ได้จัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสึนามิ มีการสอดแทรกเนื้อหาความรู้เรื่องสึนามิให้กับนักเรียนไว้ในหลักสูตรของโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดและมีการจัดทำแผ่นพับ 5 ภาษา จัดหาเส้นทางอพยพและพื้นที่หลบภัย ป้ายบอกเส้นทางหนีภัย มีการซ่อมแซมป้าย และมีการสำรวจพื้นที่เป็นประจำ จัดทำแผนใน

การอพยพหนีภัย กำหนดจุดเสี่ยง และมีการประชาสัมพันธ์ที่ทันเหตุการณ์โดยไม่ต้องรอข้อมูลจากส่วนกลาง มีการประสานงานระหว่างกลุ่มต่างๆในพื้นที่ มีทีมอาสาสมัครชุมชน อาสาสมัครป้องกันฝ่ายพลเรือน ร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้าน และมีการจัดตั้งกลุ่มชุมชนเข้มแข็งภายในชุมชน มีการวางแผนงาน การจัดอบรม ฝึกฝนต่างๆ และเพิ่มศักยภาพให้บุคลากรในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย มีการฝึกซ้อมแผนรับมือสึนามิเป็นประจำทุกปี มีการจัดตั้งอุปกรณ์ในการเตือนภัยหรือหอดเตือนภัยสึนามิในจุดเสี่ยงรอบๆชายหาด และการสร้างเขื่อนผนังกันคลื่นขึ้นมาเพื่อลดแรงปะทะของคลื่นน้ำทะเลในฤดูมรสุมซึ่งเรียกว่า เขื่อนเคเบี่ยน ซึ่งเขื่อนสามารถต้านความรุนแรงของคลื่นสึนามิที่มีขนาดเท่ากับสึนามิในปี 2547 ได้

2.2 การเตรียมความพร้อมรับมือกับสึนามิขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง

ผลการศึกษา พบว่า มีการให้ความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติสึนามิ โดยการประชาสัมพันธ์ให้แก่ประชาชนได้รับทราบ มีการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนและเด็กนักเรียนในชุมชน โดยร่วมมือกับโรงเรียนในพื้นที่ มีการจัดสร้างอนุสรณ์สถานสึนามิเอาไว้ในหมู่บ้านน้ำเค็ม มีการจัดทำแผนในการอพยพ จัดทำสถานที่ปลอดภัย จุดหลบภัย มีการติดตั้งและจัดทำป้ายเส้นทางหนีภัย มีศูนย์พักพิงเป็นบ้านพักชั่วคราวสำหรับผู้ประสบภัยที่พร้อมใช้งาน มีการจัดตั้งชุดทีมเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติสึนามิที่มีการประสานงานร่วมกันกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ มีการฝึกซ้อมแผนรับมือสึนามิเป็นประจำทุกปี มีการอบรมเจ้าหน้าที่ มีการติดตั้งหอดเตือนภัยสึนามิในพื้นที่เสี่ยง ทำการซ้อมแซมหอดเตือนภัยหากชำรุดและมีการก่อสร้างอาคารหลบภัยสึนามิภายในชุมชนอีกด้วย

2.3 การเตรียมความพร้อมรับมือกับสึนามิของเทศบาลเมืองป่าตอง

ผลการศึกษา พบว่า ได้มีการจัดให้มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียนและประชาชนทั่วไปโดยวิทยากรของญี่ปุ่นและฝรั่งเศส มาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องภัยพิบัติให้ มีการจัดทำแผ่นพับในการให้ข้อมูลความรู้แก่นักท่องเที่ยวถึง 5 ภาษา ได้แก่ ภาษาเยอรมัน อังกฤษ รัสเซีย จีน และญี่ปุ่น แจกเอกสารให้ผู้ประกอบการ โรงแรมนำไปไว้ตามห้องพัก มีการติดตั้งป้ายบอกเส้นทางหนีภัย ป้ายบอกพื้นที่เสี่ยง และป้ายบอกจุดรองรับผู้ประสบภัย ที่พื้นที่รองรับผู้คนที่ได้ถึงประมาณ 7,000 คน มีการซ้อมแซม และเปลี่ยนป้ายบอกเส้นทางหนีภัย มีเครือข่ายมูลนิธิที่ร่วมมือในการประสานงานสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่ โดยการร่วมมือกับโรงพยาบาล ตำรวจ สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน มีการสร้างจุดรับแจ้งเหตุฉุกเฉิน และมีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการ มีการประสานขอความช่วยเหลือในการยืมใช้พื้นที่ของโรงแรมที่มีติดสูงรอบๆชายหาดเพื่อใช้เป็นที่พักหลบภัย มีการซ้อมแผนรับมือสึนามิเป็นประจำทุกๆปี มีการติดตั้งหอดเตือนภัยสึนามิ 3 หอบริเวณจุดเสี่ยงหน้าชายหาด มีการซ้อมแซมหอดเตือนภัยถ้าชำรุด มี

การทดสอบหอดือนภัย และทางกรมอุตุนิยมวิทยา ได้ติดตั้งเครื่องเรดาร์ตรวจวัดคลื่นในทะเลเพื่อเพิ่มศักยภาพในการเตือนภัยสึนามิ ที่บริเวณปลายแหลมคอไสรอดอีกด้วย

กล่าวโดยสรุปองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง ต่างมีภารกิจหลักตามทีนโยบายจากส่วนกลางที่ได้กำหนดเอาไว้และการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประชาชนและประเทศชาติ ในฐานะที่อยู่บนพื้นที่ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่เพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ประเทศไทย

จากการลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูลใน 3 พื้นที่ของจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต ในครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยได้ค้นพบกิจกรรมและวิธีการใหม่ๆที่จะใช้ในการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติสึนามิ นั่นคือ การซ้อมแผนหนีภัยสึนามิขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง จังหวัดพังงา ที่ได้เพิ่มการซ้อมแผนหนีภัยในเวลากลางคืนด้วยในระยะหลัง และการซ้อมแผนหนีภัยของเทศบาลเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ต ที่เปลี่ยนมาเป็นการซ้อมแผนแบบ (Table Top) เนื่องจากช่วยลดความแตกต่างกันวุ่นวายจากนักท่องเที่ยวที่มีอยู่อย่างหนาแน่นได้ ซึ่งยังไม่มียานวิจัยใดกล่าวถึง

ภาพประกอบ 36: ภาพการซ้อมแผนหนีภัยเวลากลางคืน และการซ้อมแผนแบบ Table Top

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการศึกษาเรื่องการจัดการภัยพิบัติสึนามิในเมืองท่องเที่ยวภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน : ศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นในพื้นที่เสี่ยงภัย ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาการอภิปรายผลออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 เปรียบเทียบผลกระทบจากปรากฏการณ์สึนามิของ 3 พื้นที่ ส่วนที่ 2 เปรียบเทียบการฟื้นฟูใน 3 พื้นที่ ส่วนที่ 3 เปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมขององค์ประกอบส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันต่อการรับมือกับสึนามิใน 3 พื้นที่ และส่วนที่ 4 การนำเอากรอบการดำเนินงานเซนได (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction) มาวิเคราะห์ในแต่ละพื้นที่ ของจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต ซึ่งในแต่ละส่วนมีประเด็นสำคัญที่จะนำมาใช้อภิปราย ดังนี้

ส่วนที่ 1 การเปรียบเทียบผลกระทบต่อชุมชนของทั้ง 3 พื้นที่

1.1 ผลกระทบในพื้นที่ของจังหวัดกระบี่

ในส่วนนี้ผู้วิจัยอภิปรายผลของปรากฏการณ์สึนามิ ผลกระทบและการฟื้นฟูในพื้นที่จังหวัดกระบี่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์สึนามิเฉพาะของพื้นที่จังหวัดกระบี่ ที่ได้ทำการศึกษา โดยสามารถสรุปภาพรวมได้ ดังนี้

ประเทศไทยยังไม่มีระบบเตือนภัยคลื่นสึนามิ และไม่มีเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีความรู้ความชำนาญ เกี่ยวกับเรื่องคลื่นสึนามิโดยตรง ทั้งนี้เนื่องจากในบริเวณทะเลอันดามันไม่เคยเกิดพิบัติภัยจากคลื่นสึนามิมาก่อน ในตอนเช้าของวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 เกิดแผ่นดินไหวขึ้นที่บริเวณนอกฝั่งตะวันตก ของหมู่เกาะสุมาตรา จึงได้มีการประกาศแจ้งให้ประชาชนทราบ แต่มิได้มีการเตือนภัยว่าจะมีคลื่นสึนามิเกิดขึ้น เพราะไม่มีเครื่องมือตรวจวัดความสูงของคลื่นในทะเล และเจ้าหน้าที่ก็มิได้มีความรู้ความชำนาญ เกี่ยวกับเรื่องคลื่นสึนามิด้วย จึงไม่มีการแจ้งเตือนภัยให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ทราบล่วงหน้า นอกจากนี้จะมีผู้เสียชีวิต บาดเจ็บ และสูญหายเป็นจำนวนมากแล้ว ยังมีความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทรัพย์สิน เป็นจำนวนมากเช่นกัน

การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ภายหลังเกิดสึนามิ เหตุการณ์ครั้งนั้นได้ทำให้น้ำทะเลมีความใสมากขึ้นกว่าเดิม สภาพแวดล้อมโดยรวมดูดีขึ้น ในส่วนของความเปลี่ยนแปลงในทะเลที่เห็นได้ชัดนั้นก็คือ ตอนน้ำลดจะเห็นพวกหินปะการังสีดำที่ตายแล้วอย่างเห็นได้ชัด แต่ข้อเสียคือทำให้ระบบนิเวศในทะเลเปลี่ยนแปลงไปมาก ปลาลดน้อยลงเพราะปะการังได้รับความเสียหาย ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตทั้งสัตว์ได้ทั้งทะเล และการดำรงชีวิตของคนในพื้นที่ดังกล่าว ภายในพื้นที่ของจังหวัดกระบี่ที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดสึนามิได้มีการติดตั้งหอเตือนภัยพิบัติเอาไว้หลายแห่งเช่นเดียวกัน หากเปรียบเทียบสภาพแวดล้อมทางนิเวศวิทยา ก่อนและหลังเกิดสึนามิ จากพิบัติภัยคลื่นยักษ์ “สึนามิ” ที่ซัดเข้าสู่ฝั่งทะเลอันดามัน เมื่อ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 สร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินใน 6 จังหวัดภาคใต้ของไทยเป็นอย่างมาก มีการศึกษาผลกระทบและความเสียหายของระบบนิเวศใต้ทะเล รวมทั้งสิ้น 37 จุด สรุปภาพความเสียหายโดยรวมคือ พบว่าร้อยละ 5-80 เกิดการแตกหักของกิ่งหรือก้อนปะการัง การเลือนตัวของทรายบนพื้นลาดและมีสิ่งตกค้างในแนวปะการังปริมาณแบบที่เรียกในน้ำอยู่ในเกณฑ์ปกติ ผลสำรวจหญ้าทะเลมากกว่าร้อยละ 70 ของพื้นที่ แหล่งหญ้าได้รับผลกระทบเพียงร้อยละ 5 ของพื้นที่จังหวัดกระบี่ แนวปะการังที่ได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก คือ พื้นที่หมู่เกาะพีพี (บางส่วน) เกาะไผ่ อ่าวโละล่าน้ำ (พีพีตอน) หมู่เกาะฝั่งตะวันออกของพีพีเล เกาะค้ำหมอก แหลมหางนาค ร่องน้ำระหว่างเกาะรอกใน-เกาะรอกนอก (Andaman of Thailand, 2011)

1.2 ผลกระทบในพื้นที่จังหวัดพังงา

ในส่วนนี้ผู้วิจัยสรุปปรากฏการณ์สึนามิ ผลกระทบและการฟื้นฟูในพื้นที่จังหวัดพังงา เพื่อให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์สึนามิเฉพาะของพื้นที่จังหวัดพังงา ที่ได้ทำการศึกษา โดยสามารถสรุปภาพรวมได้ ดังนี้

จากเหตุการณ์แผ่นดินไหวที่ประเทศอินโดนีเซีย ในช่วงเช้าของวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ทำให้เกิดคลื่นสึนามิกระจายไปตามแรงของแผ่นดินไหว ได้ส่งผลให้เกิดความเสียหายมายังประเทศไทยทางด้านชายฝั่งทะเลอันดามัน ในพื้นที่ชายฝั่งของจังหวัดพังงา ตอนนั้นไม่มีใครรู้จักมาก่อนว่าสึนามิคืออะไร ชาวบ้านไม่รู้ว่าต้องทำอะไรจึงทำให้เกิดความเสียหายอย่างมหาศาล ชาวประมงพื้นบ้านซึ่งมีการตั้งชุมชนอยู่ชายฝั่งทะเล และดำเนินชีวิตโดยการทำประมงเป็นอาชีพหลักนั้น เป็นกลุ่มหนึ่งที่ได้รับผลกระทบอย่างมาก ซึ่งมีมูลค่าความเสียหายรวมทั้งสิ้นถึง 1,942.80 ล้านบาทจังหวัดที่ได้รับความเสียหายมากที่สุดจังหวัดหนึ่งในนั้นคือ จังหวัดพังงา มีมูลค่าความเสียหายรวมถึง 1,077.4 ล้านบาท มีพื้นที่ประสบภัยทั้งหมด 6 อำเภอ 19 ตำบล 69 หมู่บ้าน และประชาชนได้รับความเดือนร้อนสูงถึง 4,394 ครัวเรือน โดยอำเภอตะกั่วป่าได้รับความเสียหายมากที่สุด เป็นจำนวน 3 ตำบล 17 หมู่บ้าน พื้นที่ได้รับความเสียหายรวม 105.79 ตารางกิโลเมตร มีผู้เสียชีวิตจำนวน 4,225 คน และบาดเจ็บ 5,597 คน และสูญหายกว่า 722 คน (กรรภิรมย์ กลับดี, 2550ข)

1.3 ผลกระทบในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

ในส่วนนี้ผู้วิจัยอภิปรายผลของปรากฏการณ์สึนามิ ผลกระทบและการฟื้นฟูในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต เพื่อให้เกิดความเข้าใจในปรากฏการณ์สึนามิเฉพาะของพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ที่ได้ทำการศึกษา โดยสามารถสรุปภาพรวมได้ ดังนี้

การเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิ เมื่อปี พ.ศ. 2547 ในครั้งนั้นประชาชนในพื้นที่ต่างไม่เคยพบ หรือประสบกับภัยพิบัติชนิดนี้มาก่อน เป็นครั้งแรกที่ประชาชนในพื้นที่ได้เผชิญกับภัยพิบัติสึนามิ ย้อนไปในวันอาทิตย์ที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 เกิดเหตุแผ่นดินไหวในทะเลเหนือหมู่เกาะสุมาตรา มีความรุนแรงมากถึง 8.9 ริกเตอร์ เมื่อเวลา 08.00 น. ซึ่งแรงสั่นสะเทือนนั้นสามารถรับรู้ได้ถึงจังหวัดภูเก็ต และในอีกหลายจังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย แม้จะมีสัญญาณเตือนจากธรรมชาติ เช่น น้ำทะเลลดระดับลงผิดปกติ และปลาขนาดใหญ่เกยตื้น แต่ด้วยหลายฝ่ายรวมทั้งผู้ประสบเหตุเองไม่รู้จัก ไม่มีประสบการณ์มาก่อนจึงทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิต และทรัพย์สินตามมาอย่างมหาศาล เฉพาะในไทยมีผู้เสียชีวิตยืนยันประมาณ 5,400 คน บาดเจ็บกว่า 8,000 คน และสูญหายอีกไม่น้อย อีกทั้งยังมีความเสียหายในด้านทรัพย์สิน ได้แก่ บ้านเรือนของราษฎร โรงแรม บังกะโล เกสต์เฮาส์ ร้านค้า ร้านอาหาร ทรัพย์สินส่วนตัวของนักท่องเที่ยว ยานพาหนะ ตลอดจน

ระบบสาธารณูปโภคต่างๆ อาทิ ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ถนน เป็นมูลค่ากว่า 1,000 ล้านบาท ภูเก็ตได้ชื่อว่าเป็นไข่มุกแห่งอันดามัน เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลกในด้านความสวยงามของชายหาด พร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ซึ่งได้รับผลกระทบจากคลื่นสึนามิทำลายพื้นที่ชายหาดฝั่งทะเลอันดามัน จนทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวลดลง รัฐบาลจึงให้การสนับสนุนด้านนโยบายโดย เร่งให้มีการฟื้นฟูปรับปรุงพื้นที่อย่างรวดเร็วภายในสองปี (พ.ศ. 2547-2549) เพื่อนำรายได้จากการท่องเที่ยวเข้าสู่ประเทศเหมือนก่อนเกิดเหตุการณ์สึนามิ (ฉัตรชัย ไชยรัตน์, 2550)

ผลกระทบต่อชีวิตของประชาชนและนักท่องเที่ยว

ในส่วนของผลกระทบต่อชุมชนด้านความเสียหายในด้านชีวิตพบว่า จังหวัดพังงาได้รับผลกระทบในด้านชีวิตมากที่สุดซึ่งได้รับผลกระทบมากที่สุดทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเมื่อเปรียบเทียบทั้ง 3 จังหวัด โดยเฉพาะชาวไทยมีผู้เสียชีวิตมากถึง 1,389 คน มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 4,344 คน มีผู้สูญหาย 1,428 คน รองลงมาคือจังหวัด กระบี่ โดยมีผู้เสียชีวิตจำนวน 357 คน มีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวน 808 คน มีผู้สูญหาย 329 คน และจังหวัดภูเก็ตได้รับความเสียหายในด้านนี้น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบทั้ง 3 จังหวัดที่ได้รับผลกระทบด้านชีวิต โดยจังหวัดภูเก็ตมีผู้เสียชีวิตจำนวน 151 คน มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 591 คน มีผู้สูญหาย 256 คน สำหรับชาวต่างชาตินั้นก็เช่นกัน จังหวัดพังงาเป็นจังหวัดที่ได้รับผลกระทบด้านนี้มากที่สุด โดยมีผู้เสียชีวิตมากถึง 2,114 คน มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 1,253 คน และมีผู้สูญหาย 305 คน รองลงมาคือจังหวัด กระบี่ โดยมีผู้เสียชีวิตจำนวน 203 คน มีผู้ได้รับบาดเจ็บจำนวน 568 คน มีผู้สูญหาย 240 คน และจังหวัดภูเก็ตได้รับความเสียหายในด้านนี้น้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบทั้ง 3 จังหวัดที่ได้รับผลกระทบด้านชีวิต โดยจังหวัดภูเก็ตมีผู้เสียชีวิตจำนวน 111 คน มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 520 คน มีผู้สูญหาย 364 คน จังหวัดพังงามีผู้เสียชีวิตที่ไม่สามารถระบุสัญชาติได้สูงถึง 722 คน รองลงมาคือจังหวัดกระบี่ 161 คน และตามด้วยจังหวัดภูเก็ต 17 คน แต่จังหวัดภูเก็ตมีตัวเลขของผู้ที่เสียชีวิตโดยไม่สามารถระบุสัญชาติได้สูงที่สุดดังตารางด้านล่างนี้

ตาราง 8: สรุปความเสียหายด้านชีวิตของทั้ง 3 พื้นที่

จังหวัด	คนไทย			ต่างชาติ			เสียชีวิตไม่สามารถระบุสัญชาติได้
	เสียชีวิต	บาดเจ็บ	สูญหาย	เสียชีวิต	บาดเจ็บ	สูญหาย	
พังงา	1,389	4,344	1,428	2,114	1,253	305	722

กระบี่	357	808	329	203	568	240	161
ภูเก็ต	151	591	256	111	520	364	17

ที่มา: ดัดแปลงจากศูนย์ข้อมูลสารสนเทศผู้ประสบภัยฯ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2548)

จากตารางสามารถสรุปได้ว่า ผลกระทบความเสียหายทางด้านชีวิตนั้นจังหวัดพังงาได้รับความเสียหายมากที่สุด โดยมีตัวเลขของยอดผู้ที่ได้รับผลกระทบรวมสูงที่สุดถึง 11,555 คน รองลงมาคือจังหวัดกระบี่ จำนวน 2,666 คน และตามมาด้วยจังหวัดภูเก็ต จำนวน 2,010 คน

ผลกระทบด้านอาคารบ้านเรือนและเศรษฐกิจ

ความเสียหายต่อสิ่งปลูกสร้างอันได้แก่ บ้านพักอาศัย โรงแรม/รีสอร์ท ร้านค้า และอาคารสาธารณะต่าง ๆ นั้น ได้เกิดความเสียหายทั้งเสียหายบางส่วนและเสียหายทั้งหลัง โดยที่ความเสียหายเป็นดังนี้ จังหวัดพังงามีสิ่งปลูกสร้างที่ได้รับความเสียหายมากที่สุด เสียหายทั้งหลังจำนวน 1,522 หลัง เสียหายบางส่วน 743 หลัง รองลงมาคือจังหวัดภูเก็ต มีสิ่งปลูกสร้างที่ได้รับความเสียหายทั้งหลังจำนวน 742 หลัง เสียหายบางส่วน 291 หลัง และตามมาด้วยจังหวัดกระบี่ที่มีสิ่งปลูกสร้างได้รับความเสียหายทั้งหลังจำนวน 396 หลัง เสียหายบางส่วน 262 หลัง

ความเสียหายด้านมูลค่าทางเศรษฐกิจโดยวัดจากมูลค่าสินไหมทดแทนที่บริษัทประกันภัยต้องชดใช้ให้แก่ประชาชนผู้ประสบภัยที่ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์สึนามิในปี 2547 ทั้ง 3 จังหวัด พบว่า จังหวัดภูเก็ตได้รับความเสียหายในด้านนี้สูงมากที่สุด โดยมีมูลค่าความเสียหายที่เป็นตัวเงินสูงถึง 3,359 ล้านบาท รองลงมาคือจังหวัดพังงาที่มีมูลค่าความเสียหายอยู่ที่ 2,257 ล้านบาท และจังหวัดกระบี่มีมูลค่าความเสียหายประมาณ 387 ล้านบาท ดังตาราง

ตาราง 9: สรุปความเสียหายต่อสิ่งปลูกสร้างและมูลค่าทางเศรษฐกิจ

จังหวัด	เสียหายทั้งหลัง	เสียหายบางส่วน	รวม	มูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจ (บาท)
พังงา	1,522	743	2,292	2,257,456,068
ภูเก็ต	742	291	1,033	3,359,541,759

กระบี่	396	262	658	387,962,996
--------	-----	-----	-----	-------------

ที่มา: คัดแปลงจาก สภาวิศวกรกับกรมโยธาธิการและผังเมือง และฐานข้อมูลไทยรีอินซัวร์ันที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลของบริษัทประกันวินาศภัย

จากตารางกล่าวได้ว่า จังหวัดพังงาเป็นจังหวัดที่ได้รับความเสียหายด้านสิ่งปลูกสร้างมากที่สุด โดยมีสิ่งปลูกสร้างที่ได้รับความเสียหายจำนวนรวมสูงถึง 2,292 หลัง รองลงมาคือจังหวัดภูเก็ตจำนวนรวม 1,033 หลัง และจังหวัดกระบี่จำนวน 658 หลัง ตามลำดับ ส่วนความเสียหายด้านมูลค่าทางเศรษฐกิจนั้น จังหวัดภูเก็ตมีมูลค่าความเสียหายที่เป็นตัวเงินสูงมากที่สุดถึง 3,359 ล้านบาท รองลงมาคือจังหวัดพังงามีมูลค่าความเสียหายกว่า 2,257 ล้านบาท และจังหวัดกระบี่มีมูลค่าความเสียหายที่เป็นตัวเงินน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับภูเก็ตและพังงา คือราว 387 ล้านบาท

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ทราบว่า ผลกระทบในด้านต่างๆและความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสึนามิ ในปี 2547 นั้น จังหวัดพังงาได้รับผลกระทบด้านชีวิต ด้านสิ่งปลูกสร้างและมีความเสียหายสูงมากที่สุด ขณะที่จังหวัดภูเก็ตได้รับผลกระทบด้านชีวิตและสิ่งปลูกสร้างน้อยที่สุด แต่กลับมีมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจสูงมากที่สุด และจังหวัดกระบี่ได้รับผลกระทบด้านชีวิตและสิ่งปลูกสร้างและความเสียหายทางเศรษฐกิจน้อยกว่าจังหวัดภูเก็ตและพังงา แต่หากพิจารณาผลกระทบทางด้านความเสียหายโดยรวมแล้วนับว่าเป็นภัยพิบัติที่เกิดขึ้นไม่บ่อยแต่สามารถสร้างความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สิน และมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล ซึ่งสอดคล้องกับ Sharpley (2005) ที่พบว่า สึนามินับเป็นเหตุการณ์ที่เป็นภัยพิบัติระดับโลกอย่างแท้จริง ซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในหลายภูมิภาค ทำลายสภาพแวดล้อมอย่างรุนแรงมากเกิดความเสียหายและนำความสูญเสียมาสู่ประชาชน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่งและเครือข่ายการสื่อสาร ระบบนิเวศและวิถีชีวิต ส่วน Cheung & Law (2006) พบว่า คลื่นสึนามิทำให้มีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก มีการบาดเจ็บล้มตาย มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่ถูกคลื่นซัดออกไปจากโรงแรมที่เข้าพัก เป็น โศกนาฏกรรมที่น่าเศร้า ซึ่ง Seneviratne (2010) และคณะ พบอีกว่า ภัยพิบัติสึนามิซึ่งการสูญเสียชีวิต ทรัพย์สิน การจ้างงาน และความเสียหายให้เกิดขึ้นกับโครงสร้างพื้นฐานทางด้านกายภาพ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งงานของ กฤษฎพร นาคำมิน (2547) พบว่า โศกนาฏกรรมในครั้งนี้ได้สร้างความเสียหายครั้งยิ่งใหญ่และกระทบกับการท่องเที่ยวไทยเป็นอย่างมาก นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ต่างเข้าใจกันดีว่าเป็นภัยธรรมชาติไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการฟื้นฟูของ 3 พื้นที่

การฟื้นฟู เป็นการดำเนินการภายหลังจากที่ภัยได้ผ่านพ้นไปแล้ว เพื่อปรับสภาพระบบในสังคม และสถานะวิถีความเป็นอยู่ของชุมชนที่ประสบภัยให้กลับสู่สภาวะปกติหรือพัฒนาให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม โดยนำวิธีการต่างๆมาใช้ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยเข้ามาช่วยในการฟื้นฟู เช่น การซ่อมสร้าง และการฟื้นฟูสภาพ โดยมีหลักสำคัญคือ การช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ โดยไม่ต้องพึ่งพิงความช่วยเหลือจากภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว ผู้ประสบภัยต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อให้เกิดกระบวนการยอมรับและมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อไม่ให้งบประมาณสูญเสียไปโดยเปล่าประโยชน์จากสาธารณภัย โดยมีแผนในการดำเนินการแบ่งได้ 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะสั้น เป็น การบรรเทา และการช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉิน ได้ยุติลงเพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของผู้ประสบภัย ธุรกิจ และชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากสาธารณภัยในระยะเร่งด่วน รวมถึงการจัดมาตรการรักษาความปลอดภัยไม่ให้เกิดอันตรายซ้ำขึ้นอีก การประเมินความเสียหายของโครงสร้างพื้นฐาน การจัดเตรียมที่พักอาศัยชั่วคราว และการให้บริการสาธารณะ

ระยะกลาง เป็นการประสานและสนับสนุนชุมชนที่ประสบภัย ฟื้นฟู หรือสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตขึ้นใหม่ การฟื้นฟูเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสภาพจิตใจร่างกาย และสังคมของผู้ประสบภัย

ระยะยาว เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากระยะกลาง ซึ่งอาจใช้เวลาหลายเดือนหรือหลายปีนับจากหลังเกิดสาธารณภัย โดยมุ่งเน้นการกลับสู่สภาวะปกติหรือให้ดีกว่าและปลอดภัยกว่าเดิม(แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ, 2558ข)

ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลในด้านการฟื้นฟูพื้นที่และการช่วยเหลือประชาชนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง สามารถวิเคราะห์ผลได้อย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่

2.1 การขึ้นทะเบียนประชาชนที่ได้รับความเสียหาย

จากการวิจัยพบว่า หากเกิดสึนามิขึ้นอีกครั้ง ทางองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 แห่ง มีการดำเนินการขึ้นทะเบียนประชาชนที่ได้รับความเสียหายที่คล้ายคลึงกัน โดยจะได้ทำการขึ้นบัญชีผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีความถูกต้องและรวดเร็วในการให้ความช่วยเหลือในลำดับถัดไป และส่งรายงานผลของจำนวนผู้ที่ได้รับความเสียหายไปยังส่วนกลาง เพื่อ

ขออนุมัติงบประมาณในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่อไป เพื่อเป็นการทำให้ความช่วยเหลือนั้นมีความรวดเร็ว และทั่วถึงครอบคลุมทั้งพื้นที่ที่ประสบภัยที่ได้รับความเสียหาย เพื่อการช่วยเหลือประชาชนผู้เสียหายได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งยังช่วยป้องกันการทุจริตของผู้ที่ไม่หวังดีจากเหตุการณ์ภัยสึนามิเข้ามาแอบอ้างหาผลประโยชน์จากการช่วยเหลือของรัฐ หรือการเห็นแก่ตัวของผู้ที่ได้รับความเสียหายเองที่มีความโลภในเงินช่วยเหลือจากทางภาครัฐที่มากเกินไปกว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง

2.2 การให้ประชาชนประเมินความเสียหายด้วยตนเองก่อนในเบื้องต้น

จากการวิจัยพบว่า หากเกิดภัยพิบัติสึนามิ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 แห่ง จะมีการดำเนินการให้ประชาชนประเมินความเสียหายด้วยตนเองก่อนในเบื้องต้นที่คล้ายคลึงกัน โดยมีการดำเนินการ โดยให้ประชาชนในแต่ละชุมชนแต่ละหมู่บ้านทำหน้าที่ประเมินตนเองว่า ภายในครัวเรือนได้รับความเสียหายอะไรบ้าง มากหรือน้อยเท่าไร ภายในชุมชนได้รับความเสียหายอย่างไรบ้าง จากนั้นทางองค์การบริหารส่วนตำบลอาจนำวงก็จะได้ทำการประเมินอีกครั้ง แล้วจึงเสนอไปยังส่วนกลางเพื่อขอให้ส่วนกลางก็อนุมัติจ่ายให้ตามที่ประชาชนร้องขออย่างถูกต้อง ตามความเสียหายที่ประชาชนได้รับและรัฐสามารถให้การช่วยเหลือได้ เพื่อให้การช่วยเหลือมีความรวดเร็ว เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐในการสำรวจและประเมินความเสียหายมีจำนวนไม่มากพอต่อบริเวณที่ได้รับผลกระทบทำให้การช่วยเหลือช้าจึงได้ให้ประชาชนในชุมชนเป็นผู้ประเมินกันเองก่อนในเบื้องต้น เพื่อจะได้ความแม่นยำและเพื่อความทั่วถึงในการให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยเหล่านั้น

2.3 การวางแผนช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้น

จากการวิจัยพบว่า หากเกิดภัยพิบัติสึนามิ ทางองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง ก็จะมีการวางแผนช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยในเบื้องต้นที่มีความคล้ายคลึงกัน เช่น การจัดสรรงบประมาณในการให้ความช่วยเหลือด้านสาธารณสุข มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัย และมีการให้ความช่วยเหลือในเบื้องต้นต่างๆ เช่น การแจกอาหาร น้ำ ยารักษาโรค อุปกรณ์ในการดำรงชีวิตพื้นฐาน การลำเลียงคนเจ็บส่งโรงพยาบาล การลำเลียงคนตายไปยังสุสานที่จัดไว้ การให้ความช่วยเหลือในขณะเกิดภัย การช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนเมื่อภัยได้ผ่านพ้น และการสำรวจความเสียหายที่เกิดขึ้นเพื่อจะได้ทำการช่วยเหลือต่อไป เพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนนั้นเป็นไปด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว เป็นระบบ

และมีประสิทธิภาพที่ดี เพื่อช่วยลดความสูญเสียอันจะเกิดขึ้นจากสึนามิได้ และเพื่อชื่อเสียงของพื้นที่อันเนื่องจากเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับประเทศหรือในระดับโลก อีกทั้งเพื่อเป็นการรักษาภาพลักษณ์ที่ดีให้เกิดขึ้นต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศอีกด้วย

2.4 การจัดเตรียมหน่วยงานช่วยเหลือ เยียวยาจิตใจและฟื้นฟูอาชีพ

จากการศึกษาวิจัย พบว่า การฟื้นฟูเยียวยาผู้ประสบภัยพิบัติสึนามิ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง ก็จะมีการจัดเตรียมหน่วยงานช่วยเหลือ เยียวยาจิตใจและฟื้นฟูอาชีพที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันตามวิธีการในให้การช่วยเหลือประชาชน ทั้งในขณะเกิดภัย และภายหลังจากภัยได้ผ่านพ้นไป นอกจากนั้นได้มีการจัดเตรียมและประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในการเข้ามาให้ความช่วยเหลือในด้านการเยียวยาจิตใจโดยการประสานงานกับทางโรงพยาบาลเพื่อจัดหาเจ้าหน้าที่ในการเข้ามาฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ประสบภัย เนื่องจากผู้ประสบภัยส่วนหนึ่งไม่สามารถจัดการกับสภาพจิตใจของตนเองให้กลับมาสู่สภาวะปกติได้ และมีการจัดสรรงบประมาณในการฟื้นฟูด้านอาชีพให้กับผู้ประสบภัยที่ได้รับผลกระทบความเสียหาย เช่น งบประมาณในการช่วยเหลือชาวประมงที่ได้รับความเสียหาย งบประมาณในการช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อย การแจกจ่ายอุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ แต่จะมีความแตกต่างตรงที่การจัดตั้งโรงงานต่อเรือในหมู่บ้านน้ำเค็ม การเข้าไปช่วยต่อเรือประมงของชาวบ้าน โดยเจ้าหน้าที่จากสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง เนื่องจากมีเรือประมงของชาวบ้านได้รับความเสียหายอย่างมากมา เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนสามารถกลับมาขึ้นได้และสามารถดำรงชีวิตโดยการพึ่งตนเองได้อีกครั้งโดยเร็วที่สุด

2.5 การดูแลนักท่องเที่ยว และสถานที่ท่องเที่ยว

จากการศึกษาวิจัย พบว่า การดูแลนักท่องเที่ยว และสถานที่ท่องเที่ยวนั้น เจ้าหน้าที่หลักในการปฏิบัติงานด้านนี้เป็นในส่วนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ตำรวจท่องเที่ยว คือ ตำรวจภูธรปฏิบัติงานตามนโยบาย ตามหน้าที่ๆได้รับมอบหมายในการดูแลความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย เกิดความปลอดภัยในพื้นที่ และตำรวจท่องเที่ยวมีหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะให้การดูแลนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติโดยการทำหน้าที่เป็นล่ามแปลภาษา ในยามที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติประสบปัญหาต่างๆรวมถึงนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ประสบภัยพิบัตินั้นตำรวจท่องเที่ยวก็จะให้การช่วยเหลือในเบื้องต้นไปจนถึงขั้นตอนของ

การส่งนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ประสบภัยกลับภูมิลำเนาของตนโดยการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือ ส่วนด้านความเหมือนหรือความแตกต่างในด้านนี้นั้น ไม่สามารถเปรียบเทียบให้เห็นซึ่งความเหมือนหรือความแตกต่างได้เนื่องจาก ไม่ได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลในการทำวิจัยจาก ตำรวจท่องเที่ยวของสำนักงานตำรวจท่องเที่ยวจังหวัดพังงาและตำรวจท่องเที่ยวของสำนักงานตำรวจท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ซึ่งอยู่ในการควบคุมของกองบังคับการ 5 เช่นเดียวกัน

จากผลการวิจัยดังกล่าว พบว่า ทั้ง 3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของจังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆในพื้นที่ๆเกี่ยวข้อง ล้วนแล้วแต่ได้มีวิธีการดำเนินการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับภัยที่เกิดขึ้นในด้านของการฟื้นฟูที่คล้ายคลึงกันตามนโยบายของส่วนกลาง โดยเฉพาะการฟื้นฟูผู้ประสบภัยให้สามารถฟื้นคืนกลับจากภัยสึนามิได้ มีการจัดหาเจ้าหน้าที่ในการดูแลเยียวยาจิตใจเข้ามาช่วยเหลือในด้านฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ประสบภัย มีการจัดสรรงบประมาณในการบริหารจัดการภัยในพื้นที่ เช่น งบประมาณในการช่วยเหลือขณะเกิดภัย งบประมาณช่วยเหลือกรณีภัยได้ผ่านพ้นไปแล้วเกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน งบประมาณในการฟื้นฟูอาชีพความเป็นอยู่ และสภาพแวดล้อมในพื้นที่ การบริหารจัดการหาอาสาสมัครในการช่วยเหลือในด้านต่างๆ แต่จะแตกต่างกันเล็กน้อยในด้านของศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และศักยภาพของชุมชนในความสามารถฟื้นคืนกลับได้อย่างรวดเร็วต่างกัน คือ พื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมักจะมีเงินไหลเวียนอยู่ในพื้นที่ค่อนข้างสูงเพราะประชาชนในพื้นที่มีรายได้จากการประกอบกิจการท่องเที่ยวที่สูงตามเช่นกัน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่ก็ตั้งอยู่บนพื้นที่ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวอ้อมมีศักยภาพด้านการเงินที่ดีกว่าท้องถิ่นที่ไม่ได้เป็นแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งความแตกต่างทางด้านความเสียหายในพื้นที่เท่านั้นซึ่งพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายน้อยมักจะสามารถฟื้นตัวได้รวดเร็วกว่าพื้นที่ที่ได้รับความเสียหายมาก สอดคล้องกับ Sharpley (2005) พบว่า การมุ่งเน้นไปที่การจัดการของวิกฤตการณ์การท่องเที่ยว สร้างภาพลักษณ์ในเชิงบวกให้เกิดขึ้น และการพร้อมใจกันช่วยเหลือฟื้นฟูชุมชนที่ได้รับความเสียหายจากสึนามิจะสามารถทำให้ชุมชนฟื้นคืนกลับมาได้ ส่วน ชัยยศ ตั้งจิตดำรงรัตน์ (2553) พบว่า การปรับปรุงและพัฒนา วางแผนป้องกันและการฝึกอบรม รวมถึงการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการช่วยเหลือฟื้นฟูประชาชนผู้ประสบภัย จะสามารถทำให้ประชาชนฟื้นตัวจากภัยได้ดีขึ้น ด้าน Mulligan et al. (2012) นั้นพบว่า มีความพยายามในการช่วยเหลือบรรเทาใน

การกู้ภัยได้อย่างทันทั่วทั้งที่และดีกว่าที่คาดคิดไว้ แต่ยังคงมีบทเรียนอีกมากที่จะต้องเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์กับการฟื้นคืนกลับทางสังคมที่แตกต่างไปจากการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานที่ถูกทำลายหรือได้รับความเสียหายเมื่อเกิดภัยพิบัติสึนามิ

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันต่อการรับมือกับสึนามิใน 3 พื้นที่ของจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต

ในส่วนนี้ผู้วิจัยสรุปจากการลงพื้นที่ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์กลุ่มในการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันต่อการรับมือกับสึนามิใน 3 พื้นที่ของจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต โดยพบอย่างน้อย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชน 2) ด้านการจัดหาเส้นทางอพยพและพื้นที่หลบภัย 3) ด้านการประสานงานเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน 4) ด้านการซ้อมแผนและการติดตั้งอุปกรณ์เตือนภัย 5) ด้านสิ่งก่อสร้างเพื่อลดผลกระทบ สามารถสรุปได้ดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ ภายหลังจากเหตุการณ์สึนามิผ่านพ้นไป ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการร่วมมือ จัดทำแผนเตรียมความพร้อมรับมือกับสึนามิมาโดยตลอด การเตรียมความพร้อมในการรับมือสึนามิ สามารถแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชน ด้านการจัดหาเส้นทางอพยพและพื้นที่หลบภัย ด้านการประสานงานเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน ด้านการซ้อมแผนและการติดตั้งอุปกรณ์เตือนภัย และด้านสิ่งก่อสร้างเพื่อลดผลกระทบ สรุปได้ดังต่อไปนี้

3.1 ด้านการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชน

การเตรียมความพร้อมในด้านการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง พบว่า ได้มีการให้ข้อมูลความรู้แก่ประชาชนที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน คือ มีการจัดทำเอกสารใบปลิวต่างๆ มีการจัดทำแผ่นพับภาษาต่างประเทศให้กับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ เพื่อให้นักท่องเที่ยวทราบว่าตนได้อยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดสึนามิ และมีการแจ้งการซ้อมหนีภัยสึนามิอีกด้วย มีการสอดแทรกเนื้อหาความรู้เรื่องสึนามิให้กับนักเรียนไว้ในหลักสูตรของโรงเรียนในสังกัด มีการให้ข้อมูลความรู้แก่ชาวบ้านประชาชนและผู้ประกอบการ รวมถึงการฝึกอบรมทักษะต่างๆในการเอาตัวรอดจากสึนามิแก่ประชาชนและบุคลากรที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยง ให้สามารถเอาตัวรอดเมื่อเกิดภัยสึนามิขึ้นได้หรือสามารถช่วยเหลือผู้อื่นในยามเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินขึ้นได้อีกด้วย โดยมีเจ้าหน้าที่จากงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ เป็นวิทยากรผู้ให้ความรู้ในด้านนี้ แต่ในขณะที่เทศบาลเมืองป่าตองได้มีการจัดให้มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักเรียนและประชาชนทั่วไปรวมถึงผู้ประกอบการ

โดยมีการเชิญวิทยากรพิเศษมาจากประเทศญี่ปุ่นและประเทศฝรั่งเศสที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ มาให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องภัยพิบัติสึนามิและทักษะต่างๆในการเอาตัวรอด ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีทักษะพิเศษในเรื่องนี้โดยเฉพาะ ในฐานะที่เป็นประเทศที่เคยประสบเหตุการณ์มาก่อนและสามารถรับมือกับเหตุการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ด้านการจัดการเส้นทางอพยพ และพื้นที่หลบภัย

การเตรียมความพร้อมในด้านการจัดการเส้นทางอพยพและพื้นที่หลบภัย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง พบว่า ทั้ง 3 พื้นที่ได้มีการดำเนินการในการจัดการเส้นทางอพยพและสถานที่ปลอดภัยที่คล้ายคลึงกัน คือ มีการวางแผนจัดทำเส้นทางอพยพและทำแผนที่ในการอพยพเพื่อความรวดเร็วในการอพยพผู้ประสบภัยไปยังที่ปลอดภัยและเพื่อลดความวุ่นวายไม่เป็นระเบียบในระหว่างวิ่งหนีสึนามิ จัดหาพื้นที่สร้างอาคารหลบภัยสึนามิหรือจัดหาพื้นที่สูงเพื่อใช้ในการหลบภัย ที่มีลักษณะเป็นที่ว่างเปล่าซึ่งสามารถเข้าใช้หลบภัยสำหรับประชาชนในพื้นที่ได้ทันทีเมื่อเกิดภัยสึนามิ มีการติดตั้งป้ายบอกทางหนีภัยกระจายอยู่ทั่วพื้นที่ พร้อมทั้งมีการซ่อมแซมป้ายที่เสียหายโดยมีการเปลี่ยนป้ายใหม่อยู่เสมอ อีกทั้งมีการสำรวจพื้นที่อยู่เสมอเพื่อในกรณีที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงด้านผังเมือง

3.3 ด้านการประสานงานเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน

การเตรียมความพร้อมในด้านการประสานงานเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง พบว่า ทั้ง 3 พื้นที่ได้มีการดำเนินการในการประสานงานเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือในสถานการณ์ฉุกเฉิน ที่คล้ายคลึงและแตกต่างกัน คือ มีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครในชุมชน มีการประสานขอความช่วยเหลือไปยังมูลนิธิสาธารณกุศลต่างๆในการเก็บกู้ศพผู้เสียชีวิต การนำคนเจ็บส่งโรงพยาบาล และประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อระดมกำลังในการช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่น ประสานกับสถานีตำรวจเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ารักษาความปลอดภัยในพื้นที่ ประสานโรงพยาบาลที่อยู่ใกล้เคียงในการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับบาดเจ็บอย่างทันท่วงที รวมถึงประสานงานไปยังจังหวัดเพื่อขอความช่วยเหลือต่างๆในขณะเกิดภัย เป็นต้น แตกต่างกันตรงที่พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง ได้มีการจัดตั้งชุดทีมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสึนามิ โดยมีประชาชนในพื้นที่มาเป็นอาสาสมัครของทีม ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการอบรมจากต่างประเทศ มีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ทำหน้าที่คอยรับแจ้งเตือนและช่วยเหลือในยามเกิดเหตุการณ์เกี่ยวกับสึนามิได้ ให้การช่วยเหลือประชาชนในชุมชนบ้านน้ำเค็มให้มีความรู้เรื่องสึนามิและให้ได้มีการเตรียมตัวระวังภัยอยู่เสมอ ทำหน้าที่ในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องเมื่อยามเกิดเหตุการณ์ในแต่ละครั้ง ทีมเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติจะรับฟังรายงานจากศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติและทำการแจ้งเตือนมายังป้องกันและ

บรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ตามด้วยอำเภอ และท้องถิ่นตามลำดับ ซึ่งนับเป็นการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนเป็นฐานที่ดีเยี่ยมในการลดความเสี่ยงที่จะเกิดความสูญเสียจากสึนามิได้

3.4 ด้านการซ้อมแผน และการติดตั้งอุปกรณ์เตือนภัย

การเตรียมความพร้อมในด้านการซ้อมแผน และการติดตั้งอุปกรณ์เตือนภัย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง พบว่า ทั้ง 3 พื้นที่ได้มีการติดตั้งอุปกรณ์เตือนภัยในลักษณะที่คล้ายคลึงแต่มีการดำเนินการในกิจกรรมการซ้อมแผนที่แตกต่างกัน คือ มีการติดตั้งหอสัญญาณแจ้งเตือนภัยสึนามิ มีการทดสอบหอเตือนภัยทุกวันที่ 1 และ 15 ของทุกเดือน มีการซ้อมแซมลำโพงและระบบไฟฟ้าของหอเตือนภัยหากเกิดการชำรุดเสียหาย โดยติดตั้งหอแจ้งเตือนภัยกระจายครอบคลุมทุกพื้นที่เสี่ยง มีการซักซ้อมแผนอพยพหนีภัยสึนามิขึ้นปีละ 1 ครั้ง แต่แตกต่างกันที่กิจกรรมในการซ้อมแผนขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง และเทศบาลเมืองป่าตอง โดยที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงจะมีการซ้อมแผนแบบจำลองสถานการณ์จริงแบบเดียวกันกับขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง แต่จะมีการซ้อมโดยแบ่งเป็น 2 เวลา คือ ในเวลากลางวัน และในเวลากลางคืน เพราะจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการรับมือสึนามิได้ดียิ่งขึ้นในเวลากลางคืน และลดความสูญเสียหากสึนามิได้เกิดขึ้นในเวลากลางได้อีกด้วย ส่วนจังหวัดภูเก็ต ทางเทศบาลเมืองป่าตองก็ได้เปลี่ยนวิธีการซ้อมแผนแบบจำลองสถานการณ์จริงมาเป็นแบบ สถานการณ์จำลองบนโต๊ะ (Table Top) เพื่อเป็นการลดความวุ่นวาย โกลาหล ลดความตื่นตระหนกตกใจของนักท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้กระทบต่อการพักผ่อนในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในอีกทางหนึ่ง เนื่องจากพื้นที่ชายหาดป่าตองเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวมีสถานประกอบการ สถานบันเทิงอยู่มากอีกทั้งยังมีนักท่องเที่ยวอยู่อย่างหนาแน่นอีกด้วย

3.5 ด้านสิ่งก่อสร้างเพื่อลดผลกระทบ

การเตรียมความพร้อมในด้านสิ่งก่อสร้างเพื่อลดผลกระทบ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 แห่ง พบว่า มี 2 พื้นที่ที่ได้รับการสร้างสิ่งก่อสร้างเพื่อลดผลกระทบแต่มีรูปแบบที่แตกต่างกัน คือ องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนางได้จัดทำสิ่งก่อสร้างประเภทหนึ่งขึ้นมาในบริเวณหน้าชายหาดอ่าวนางนั่นคือ ได้มีการสร้างเขื่อนต้านความแรงของคลื่นเมื่อคลื่นน้ำทะเลเข้าปะทะชายฝั่งในฤดูมรสุม เรียกว่า เขื่อนเคเบี่ยน ซึ่งถือว่าเป็นผลพลอยได้เพราะว่านอกเหนือจากที่จะสามารถลดแรงปะทะของคลื่นทะเลในช่วงฤดูมรสุมได้แล้วยังสามารถรับมือกับสึนามิที่มีระดับความสูงเทียบเท่ากับสึนามิที่เกิดขึ้น ในปี พ.ศ. 2547 ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ถึงแม้ว่าในช่วงแรกของการก่อสร้างจะถูกคัดค้านและโจมตีว่าทำให้บดบังทัศนียภาพของชายหาดอ่าวนางก็ตาม ส่วนองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงได้มีการก่อสร้างหอหลบภัยสึนามิขึ้นมามากภายในชุมชนโดยได้รับงบประมาณจากส่วนกลางอย่างกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้จัดทำเป็นอาคารสูง 3 ชั้น จำนวน 1 หลัง ซึ่งมีความมั่นคงแข็งแรงและสามารถรองรับผู้ประสบภัยได้เป็นจำนวนหลายร้อยคน

ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณของหมู่บ้านน้ำเค็ม แต่ในขณะที่เทศบาลเมืองป่าตองไม่ได้มีการสร้างสิ่งก่อสร้างใดๆในการรับมือเพื่อการลดผลกระทบ เนื่องจากในพื้นที่มีโรงแรมและรีสอร์ทที่มีลักษณะเป็นตึกสูงอยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งเพียงพอต่อการใช้เป็นที่พักภัยได้เป็นอย่างดี ทางเทศบาลจึงประสานงานกับสถานที่ดังกล่าวเพื่อขออนุญาตเข้าใช้พื้นที่ได้อย่างอัตโนมัติหากเกิดสึนามิขึ้น นอกจากนี้ที่ภูเก็ตยังได้มีการติดตั้งสถานีเรดาร์ในการตรวจวัดความผิดปกติของคลื่นทะเล เพื่อวัดความผิดปกติของระดับน้ำทะเลโดยกรมอุตุนิยมวิทยาที่บริเวณแหลมคอไสรอดอีกด้วย

จากการศึกษาการเปรียบเทียบการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันต่อการรับมือกับสึนามิใน 3 พื้นที่ของจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต พบว่า ทั้ง 3 พื้นที่ ได้มีการดำเนินการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยสึนามิที่คล้ายคลึงกัน มีการให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสึนามิแก่ประชาชนและเด็กนักเรียน การสำรวจและจัดทำเส้นทางหนีภัย ติดตั้งป้ายบอกเส้นทางหนีภัย ป้ายบอกจุดปลอดภัย มีการจัดหาพื้นที่เพื่อทำเป็นจุดอพยพหลบภัย มีการติดตั้งอุปกรณ์เตือนภัย สร้างอาคารหลบภัยสึนามิในพื้นที่ มีการฝึกซ้อมแผนหนีภัยสึนามิ แผนปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินในทุกๆปี รวมทั้งมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์ฉุกเฉินเช่นกัน และมีการจัดตั้งงบประมาณในการบริหารจัดการภัยที่คล้ายคลึงกัน เช่น การจัดทำงบในการช่วยเหลือเมื่อขณะเกิดภัย งบประมาณในการช่วยเหลือด้านการประกอบอาชีพแก่ผู้ประสบภัย เป็นต้น จะมีความแตกต่างกันบ้างตามขนาดและลักษณะของพื้นที่เช่น พื้นที่ชายหาดบางม่วงที่มาชายหาดลาดต่ำจะมีการสร้างหอหลบภัยหรืออาคารหลบภัยสึนามิขึ้น แต่ในขณะที่บริเวณชายหาดอ่าวนาง และชายหาดป่าตองไม่มีอาคารหลบภัยเนื่องจากมีพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง มีที่โล่งสูง มีตึกสูงอยู่มากสามารถใช้เป็นจุดอพยพหลบภัยได้เช่นกัน และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงระดับความเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงของทั้ง 3 พื้นที่ ซึ่งมีนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องมีความกระตือรือร้นอย่างมากในการเตรียมความพร้อมในการรับมือ และระยะหลังได้รับความร่วมมือจากประชาชนลดน้อยลง จึงทำให้วิธีในการซ้อมแผนมีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ฉัฐชัย ไชยรัตน์ (2550) พบว่า การวางแผนพื้นที่ตามศักยภาพของพื้นที่ และแบ่งพื้นที่ตามเกณฑ์การใช้ที่ดิน ได้แก่ พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว พื้นที่เพื่อร้านค้า สถานประกอบการ และพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัยให้เป็นสัดส่วน เพื่อควบคุมพื้นที่พร้อมการสร้างมาตรการต่างๆ สามารถลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากคลื่นสึนามิในอนาคต

ส่วนของ Prideaux (2004) พบว่า การเตือนภัยแบบเล็กๆ น้อยๆ แบบเป็นครั้งๆ กับภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้น จะทำให้เกิดผลที่ดี การจัดการภัยพิบัติอย่างเป็นทางการจะให้ความสำคัญเป็นอย่างสูง โดยรัฐบาลและสมควรได้รับการสนับสนุนอย่างมากจากภาคเอกชน ในด้านของ Ritchie (2008) พบว่า การทำความเข้าใจที่ดีในการวางแผนวางนโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยว สามารถลดความเสียหายจากภัยพิบัติ การเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติ และความสามารถพัฒนานโยบายที่เหมาะสมต่อการนำไปใช้ รวมทั้งความคิดริเริ่มจากหน่วยงานการท่องเที่ยวและสมาคมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จะทำให้แผนงานนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ด้านงานของ บุรฉัตร กันตะกะนิษฐ์ (2555) พบว่า การสร้างความร่วมมือของประชาชนระหว่าง ชุมชน โรงเรียน และวัด กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้ประชาชนทุกส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการภัยพิบัติโดยชุมชนเป็นฐาน เป็นการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติที่ดี ส่วน Ritchie (2004) พบว่า การทำความเข้าใจและการจัดการตามลักษณะที่มาของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น สามารถทำให้มีประสิทธิภาพในการจัดการภัยพิบัติที่ดีขึ้นได้เป็นอย่างมาก โดยผ่านการเผยแพร่ข้อมูลและการประยุกต์ใช้ทฤษฎีภาวะวิกฤตและการจัดการภัยพิบัติ รวมทั้งแนวความคิดจากสาขาวิชาอื่น

ส่วนที่ 4 การนำเอากรอบการดำเนินงานเซนได (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction) มาวิเคราะห์กิจกรรมในการรับมือในแต่ละพื้นที่ ของจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต ตามกรอบแนวคิด Sendai ทั้ง 4 กิจกรรม

ผลการศึกษาวิเคราะห์โดยการใช่ 4 กิจกรรม ซึ่งได้จากประยุกต์กรอบการดำเนินงานเซนได (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction) นั้นเป็นดังนี้

1) ด้านการทำความเข้าใจการรู้จักความเสี่ยงในพื้นที่จากภัยพิบัติสึนามิ พบว่า หลังจากภัยพิบัติสึนามิในครั้งปี พ.ศ. 2547 ได้ผ่านพ้นไป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอันได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง องค์กรบริหารส่วนตำบลบางม่วง เทศบาลเมืองป่าตอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ในพื้นที่ของทั้ง 3 จังหวัด ได้จัดให้มีการดำเนินกิจกรรมในการให้ความรู้เกี่ยวกับสึนามิ ว่าสึนามิคืออะไร เกิดขึ้นได้อย่างไร มีวิธีการหนีเอาตัวรอดอย่างไร และวิธีการใช้ชีวิตในพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยสึนามิ ทำให้รู้ว่าจะต้องอยู่อย่างไรเพื่อให้ตนเองและคนที่ตนรักสามารถอยู่ได้อย่างปลอดภัยบนพื้นที่เสี่ยงภัยนั้น โดยทั้ง 3 พื้นที่ได้มีการดำเนินการในการให้ข้อมูลความรู้ในรูปแบบที่มีความคล้ายคลึงใกล้เคียงกัน นั่นก็คือ ได้มีการจัดทำเอกสารข้อมูล แผ่นพับ/โบชัวร์ทั้ง

ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ได้รับรู้ มีการจัดอบรมให้ความรู้กับบุคลากรในหน่วยงาน การจัดประชุมผู้นำชุมชน ประชาชน และผู้ประกอบการในพื้นที่ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการเตรียมความพร้อมในด้านการให้ความรู้เพื่อลดความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากสึนามิได้ และมีการจัดงานรำลึกสึนามิเพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ในวันนั้นให้เป็นอุทาหรณ์แก่คนรุ่นหลังต่อไป รวมถึงได้บรรจุข้อมูลความรู้เกี่ยวกับสึนามิและวิธีในการเอารอดจากภัยให้เป็นหนึ่งในวิชาที่ต้องมีการสอนให้นักเรียนภายในโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่บนพื้นที่เสี่ยงจากภัยสึนามิอีกด้วย

2) ด้านการเสริมสร้างระบบบริหารจัดการ ที่เอื้อต่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติสึนามิ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอวัง องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง เทศบาลเมืองป่าตอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ในพื้นที่ของทั้ง 3 จังหวัด ได้มีการจัดทำแผนการดำเนินการในการวางแผนหรือการกำหนดนโยบายต่างๆ ในการลดความเสี่ยงลดอันตรายที่จะเกิดขึ้นจากภัยสึนามิรวมถึงภัยอื่นๆ ในพื้นที่ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกัน และแตกต่างกันตามลักษณะงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมถึงศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่นั้นๆ มีกิจกรรมในการจัดประชุมเกี่ยวกับการวางแผนงานหรือ นโยบายด้านการจัดการภัยพิบัติขององค์กร เช่น มีการจัดให้ขึ้นทะเบียนประชาชนผู้ประสบภัยอย่างเป็นระบบเพื่อให้ความช่วยเหลือเป็นไปด้วยความถูกต้องโปร่งใสและทั่วถึง มีการวางแผนในการช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้นเพื่อจะได้มีความรวดเร็วในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัย มีการประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในปฏิบัติงานเมื่อยามเกิดภัยเพื่อทำให้การช่วยเหลือนั้นเป็นไปด้วยความเรียบร้อยไม่วุ่นวายและเกิดประสิทธิภาพที่ดีอีกด้วย

3) ด้านการลงทุนเพื่อลดความเสี่ยงภัยพิบัติและเสริมสร้างความสามารถในการฟื้นคืนกลับได้อย่างรวดเร็ว พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอวัง องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง เทศบาลเมืองป่าตอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ในพื้นที่ของทั้ง 3 จังหวัด ได้มีการดำเนินกิจกรรมด้านการลงทุนเพื่อลดความเสี่ยงภัยพิบัติและเสริมสร้างความสามารถในการฟื้นคืนกลับที่มีความแตกต่างกันตามขนาดและลักษณะของพื้นที่ๆ เช่น พื้นที่ที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวมีความลาดชันเป็นเนินสูงหรือเป็นที่ราบต่ำ และระดับความเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงซึ่งทำให้มีเงินหมุนเวียนในปริมาณที่สูงในพื้นที่ แตกต่างตามงบประมาณของแต่ละพื้นที่ซึ่งถือเป็นศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง เช่น การสร้างเขื่อนกั้นคลื่นเคเบี่ยนขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอวังเพื่อกันการกัดเซาะชายหาดของคลื่นบริเวณหน้าหาด การสร้างอาคารหลบภัยเพื่อใช้เป็นสถานที่หลบภัยสึนามิ และการสร้างบ้านพักพิงชั่วคราว

เพื่อให้ผู้ประสบภัยที่ไร้บ้านได้เข้ามาอยู่อาศัยในเบื้องต้นขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง การส่งเสริมอาชีพแก่ประชาชนผู้ประสบภัยเพื่อให้ผู้ประสบภัยสามารถกลับมาพึ่งพาตนเองได้ดั้งเดิม ศักยภาพของชุมชนก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้พื้นที่นั้นมีขีดความสามารถในการฟื้นคืนกลับจากภัยได้อย่างรวดเร็ว เช่น ย่านธุรกิจการค้า และสถานบันเทิงบริเวณชายหาดป่าตอง จังหวัดภูเก็ต ที่ชุมชนบริเวณนั้นสามารถฟื้นคืนได้เองอย่างรวดเร็วก่อนที่จะได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก หรือจากรัฐบาลภายหลังภัยได้ผ่านพ้นไป เนื่องจากประชาชนและผู้ประกอบการในพื้นที่มีทุนทรัพย์ที่สูงมาก จากการที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและมีเม็ดเงินไหลเวียนจำนวนมากจึงทำให้สามารถฟื้นตัวได้เร็วกว่าชุมชนอื่นๆ จนได้รับรางวัลด้านการฟื้นตัวได้อย่างรวดเร็วจากภัย และยังเป็นเมืองท่องเที่ยวที่ปลอดภัยแห่งหนึ่งของโลกจาก UN เป็นต้น

4) ด้านการพัฒนาศักยภาพในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพและความสามารถในการฟื้นฟูที่ดี พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอันได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง เทศบาลเมืองป่าตอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆในพื้นที่ของทั้ง 3 จังหวัด ได้จัดให้มีกิจกรรมในการดำเนินการเตรียมความพร้อมในการรับมือทุกภัยในสถานการณ์ฉุกเฉินกับทุกๆภัย โดยเฉพาะการฝึกซ้อมแผนปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินจากภัยสึนามิซึ่งได้จัดให้มีการซ้อมแผนหนีภัยสึนามิในทุกๆปีซึ่งแต่ละพื้นที่ก็มีการฝึกที่มีความคล้ายคลึง และแตกต่างกันตามลักษณะของพื้นที่ เช่น เทศบาลเมืองป่าตองได้ทำการจัดซ้อมแผนแบบบนโต๊ะเพื่อลดความวุ่นวายในพื้นที่เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวอยู่อย่างหนาแน่น ขณะที่องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง และองค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงเป็นการซ้อมแบบจำลองสถานการณ์จริงแต่ในพื้นที่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วงได้จัดให้มีการซ้อมแผน 2 เวลา เป็นต้น มีการจัดการอบรมให้ความรู้และเพิ่มพูนทักษะพิเศษ เพิ่มขีดความสามารถต่างๆแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการช่วยเหลือในยามเกิดเหตุ และมีการจัดสรรงบประมาณในการบริหารจัดการภัยสำหรับการรับมือต่อเหตุการณ์ฉุกเฉินต่างๆในพื้นที่พร้อมทั้งงบประมาณในการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยภายหลังจากภัยนั้นได้ผ่านพ้นรวมทั้งงบประมาณในการฟื้นฟูอาชีพ เพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพในการเตรียมความพร้อมและความสามารถในการฟื้นฟูที่ดีอีกด้วย

กล่าวโดยสรุป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อันได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง เทศบาลเมืองป่าตอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆในพื้นที่ของทั้ง 3 จังหวัด ได้มีการดำเนินกิจกรรมในการรับมือต่อภัยพิบัติที่สอดคล้องตามกรอบการดำเนินงานเซนได (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction) ทั้ง 4 กิจกรรม อันได้แก่ 1) มีกิจกรรมในการทำความเข้าใจการรู้จักความเสี่ยงในพื้นที่จากภัยพิบัติสึนามิ 2) มีกิจกรรมในการเสริมสร้างระบบบริหารจัดการที่เอื้อต่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติสึนามิ 3) มีกิจกรรมในการ

ลงทุนเพื่อลดความเสี่ยงภัยพิบัติและเสริมสร้างความสามารถในการฟื้นคืนกลับได้อย่างรวดเร็ว 4) มีกิจกรรมในการพัฒนาศักยภาพในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพและความสามารถในการฟื้นฟูที่ดี เพื่อเป็นการเพิ่มขีดความสามารถที่ดีในการเตรียมความพร้อมรับมือต่อภัยพิบัติสึนามิของพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีมากยิ่งขึ้นและเพื่อเป็นการลดความเสี่ยงที่จะเกิดความสูญเสียอย่างมากมายมหาศาลลงได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิ ควรสร้างความตระหนักให้ประชาชนเห็นความสำคัญของภัยสึนามิอย่างจริงจัง เพื่อลดความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นได้
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิ ควรได้มีการส่งเสริมให้ทุกชุมชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย มีการเตรียมเงินทุนในการพัฒนาและปกป้องชุมชนของตนเอง เช่น เพื่อใช้ในการสร้างทีมเตือนภัยสึนามิที่เข้มแข็ง เป็นต้น
3. ควรได้มีการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของพื้นที่ซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่บนพื้นที่เสี่ยงในจังหวัดอื่นๆ ได้มีมาตรการในการเตรียมความพร้อมในการรับมือสึนามิเช่นเดียวกับทั้ง 3 จังหวัด
4. ทางหน่วยงานภาครัฐในส่วนกลาง ควรมีการสำรวจความต้องการของประชาชนและบริบทของชุมชน ลักษณะของพื้นที่ ก่อนที่จะวางมาตรการในการช่วยเหลือแก่ประชาชนที่ได้รับผลกระทบ เช่น สิ่งปลูกสร้างต่างๆ ในการรับมือ เพื่อไม่เป็นการสูญเปล่าของงบประมาณชาติ

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมด้านการประสานงานในสถานการณ์ฉุกเฉินหากต้องเกิดสึนามิขึ้นอีกครั้งอย่างจริงจัง
2. ควรมีการศึกษาด้านภาวะผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการตัดสินใจได้อย่างทันท่วงทีของผู้บริหารในขณะเกิดสึนามิ ซึ่งเป็นตัวเลือกใหม่เพื่อใช้ในการลดผลกระทบจากภัยสึนามิที่อาจจะเกิดขึ้น
3. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในพื้นที่อื่นๆ ที่อยู่ในกลุ่มจังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามันที่เกิดเหตุการณ์สึนามิขึ้นเช่นกันในปี 2547 เพื่อให้เห็นภาพรวมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น 2.1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิ ควรสร้างความตระหนักให้

ประชาชนเห็นความสำคัญของภัยสึนามิ โดยการให้ความรู้อย่างจริงจังแก่ประชาชนรวมถึงนักเรียนที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงอย่างต่อเนื่อง ไม่ให้ความรู้เรื่องสึนามินั้นเลื่อนหายไปตามกาลเวลา

แนวปฏิบัติในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยสึนามิที่ผู้วิจัยค้นพบ

จากการลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูลใน 3 พื้นที่ของจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต ในครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยได้ค้นพบกิจกรรมและวิธีการใหม่ๆที่จะใช้ในการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติสึนามิ ซึ่งยังไม่มียานวิจัยใดกล่าวถึง นั่นคือ

1. การซ้อมแผนหนีภัยสึนามิขององค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง จังหวัดพังงา ที่ได้เพิ่มการซ้อมแผนหนีภัยสึนามิแบบจำลองเหตุการณ์จริง (Full-scale Exercise : FSX) ในเวลา กลางคืนขึ้นมาด้วย ถึงแม้ไม่ใช่เป็นสถานที่แรกที่ได้เริ่มดำเนินการซ้อมแผนในเวลากลางคืนก็ตาม โดยแนวปฏิบัตินี้ได้ทำครั้งแรกที่จังหวัดภูเก็ต แต่เนื่องด้วยนักท่องเที่ยวมีอยู่อย่างหนาแน่นใน สถานที่ท่องเที่ยวยามราตรีย่านชายหาดป่าตองจึงทำให้จังหวัดภูเก็ตระงับการซ้อมแผนหนีภัยสึนามิ ทั้งกลางวันและกลางคืน โดยล่าสุดได้มีการซ้อมเวลากลางคืนเมื่อวันพุธที่ 14 กันยายน 2559 ในเวลา ประมาณ 20.00 น. ณ หมู่บ้านน้ำเค็ม

2. การซ้อมแผนหนีภัยของเทศบาลเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ต ที่เปลี่ยนจากการซ้อม แผนหนีภัยสึนามิแบบจำลองสถานการณ์จริง มาเป็นการซ้อมแผนแบบบนโต๊ะ (Table Top Exercise : TTX) โดยการนำผู้ที่มีความเกี่ยวข้องทั้งด้านนโยบาย และปฏิบัติเกี่ยวกับการรับมือภัยสึนามิมา ประชุมร่วมกันและมีการจำลองสถานการณ์แบบบนโต๊ะ โดยการใช้แผนที่ในการจำลองเหตุการณ์ เนื่องจากช่วยลดความแตกตื่นวุ่นวายหรือลดความตระหนกตกใจหรือลดความวิตกกังวลจาก นักท่องเที่ยวที่มีอยู่อย่างหนาแน่นในบริเวณชายหาดป่าตองได้

แนวปฏิบัติที่ควรเป็นแบบอย่าง

จากการลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมรับมือภัยสึนามิของ เทศบาลเมืองป่าตอง พบว่า จังหวัดภูเก็ต มีศักยภาพในการฟื้นตัวเองได้สูงและมีความรวดเร็วก่อนที่จะ ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกหรือจากทางภาครัฐ จนทำให้สามารถคว้ารางวัลการ รับมือภัยพิบัติที่เยี่ยม New Frontier Award จาก UN นับได้ว่าจังหวัดภูเก็ตนั้นเป็นเมืองที่สามารถ ฟื้นตัวจากภัยพิบัติสึนามิได้อย่างรวดเร็ว และยังเป็นเมืองมีความปลอดภัยสูงที่สุดเมืองหนึ่งของโลก ซึ่งนับได้ว่า รางวัลนี้ได้การันตีถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี และเชื่อว่าจะสามารถสร้างความมั่นใจให้แก่นักท่องเที่ยวจากทุกมุมโลกให้มีความสนใจที่จะมา ท่องเที่ยวยังพื้นที่ของเทศบาลเมืองป่าตองซ้ำอีกเรื่อยๆ เกิดผลคืออย่างยิ่งขุดต่ออุตสาหกรรม

ท่องเที่ยวของประเทศและเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศไทยได้อย่างมหาศาลอีกด้วย จึงเห็นควรให้เป็นแบบอย่างที่ดีต่อเมืองท่องเที่ยวทุกๆ แห่งในประเทศไทยที่มีความเสี่ยงต่อภัยในทุกๆ ประเภท

แนวปฏิบัติในการเตรียมความพร้อมที่ควรได้รับการแก้ไข

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูล พบว่า กิจกรรมในการเตรียมความพร้อมบางอย่างนั้นไม่ได้ประจักษ์ต่อสายตาของผู้วิจัย นั่นคือ เอกสารแผ่นพับใบปลิวต่างๆ เกี่ยวกับสื่อนามิสำหรับประชาชนและแผ่นพับภาษาต่างประเทศ 5 ภาษาสำหรับนักท่องเที่ยว ดังที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ได้กล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยเกิดความสงสัยว่า กิจกรรมดังกล่าวมีอยู่แค่ในแผนนโยบายเท่านั้นหรือขาดความต่อเนื่องในการรณรงค์ การจัดพิมพ์หรือการหย่อนการให้ความสำคัญต่อเหตุการณ์ จะเห็นก็เพียงแค่โบว์ชัวร์แผ่นพับประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวเท่านั้น จึงเห็นควรให้แต่ละพื้นที่ได้จัดทำเอกสารข้อมูลในด้านนี้อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง เช่น ควรจะใส่เนื้อหาเกี่ยวกับการเอาตัวรอดจากสื่อนามิและการแจ้งนักท่องเที่ยวว่าคุณได้อยู่ในพื้นที่เสี่ยงควรทำตัวอย่างไรแบบสั้นๆ และอ่านแล้วไม่ทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกกลัวหรือกังวล ลงไปในแผ่นพับหรือโบว์ชัวร์การท่องเที่ยวด้วย

ปัญหาและอุปสรรคในการทำวิจัย

จากการลงพื้นที่สำรวจและเก็บข้อมูลใน 3 พื้นที่ของจังหวัดกระบี่ พังงา และภูเก็ต ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้พบอุปสรรคและปัญหาในการเก็บข้อมูลในการทำวิจัย ดังนี้

1. การไม่ได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากตำรวจท่องเที่ยวที่ดูแลความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวของจังหวัดพังงาและภูเก็ต
2. ช่วงที่ผู้วิจัยออกไปเก็บข้อมูลเป็นช่วงมรสุมที่มีลมพายุและคลื่นแรง จึงไม่สามารถเข้าไปเก็บข้อมูลยังพื้นที่บนเกาะพีพี ตำบลอ่าวนาง ของจังหวัดกระบี่ได้
3. ในการเก็บข้อมูลจากผู้นำชุมชน ประชาชน และผู้ที่เคยมีประสบการณ์โดยตรงจากเหตุการณ์สื่อนามิในปี 2547 โดยการสนทนากลุ่มแบบ (Focus Group) จากกลุ่มละ 10-15 คน ในบางพื้นที่ไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนเท่าที่ควร เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ต้องทำมาหากินจึงไม่ได้สละเวลาเพื่อให้อุปกรณ์แก่ผู้วิจัย จึงได้เพิ่มการสัมภาษณ์แบบกลุ่ม (Group Interview) กลุ่มละ 5 คน เพื่อมารองรับในการเก็บข้อมูลในส่วนนี้ร่วมด้วย

บรรณานุกรม

เอกสารอ้างอิงภาษาไทย

- กรมการท่องเที่ยว. (2556). *จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติปี พ.ศ. 2556*. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กรมการท่องเที่ยว. (2557). *รายงานสถิติจังหวัด พ.ศ. 2557*. สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2556). *การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย*. กระทรวงมหาดไทย.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และนิลบล สุพานิช. (2549). *แนวทางการปฏิบัติงานสำหรับผู้ปฏิบัติงานภาคสนามในการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐานในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท โรงพิมพ์ คลังวิชาจำกัด.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2557). *การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2553). *แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2553 – 2557*. สำนักงานนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย.
- กรมโยธาธิการและผังเมือง. (2559). *แผนที่พื้นที่ประสบภัยธรณีพิบัติจังหวัดกระบี่*. ค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2559. สืบค้นจาก <http://www.dpt.go.th/Tsunami/map/mainmap.html>
- กรมโยธาธิการและผังเมือง. (2559). *แผนที่พื้นที่ประสบภัยธรณีพิบัติจังหวัดพังงา*. กระทรวงมหาดไทย. ค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2559. สืบค้นจาก <http://www.dpt.go.th/Tsunami/map/mainmap.html>
- กรมทรัพยากรธรณี. (2559). *แผนที่หนีภัยสึนามิหาดป่าตอง*. ค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2559. จาก http://www.dmr.go.th/main.php?filename=index_tsunami
- กรรภิรมย์ กลัปดี. (2550). *ผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมจากเหตุการณ์ ภัยพิบัติสึนามิของสมาชิกสหกรณ์ประมงสุกนิมิตรสินามิบ้านน้ำเค็ม จำกัด*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรอบความร่วมมือหุ้นส่วนระหว่างไทยกับสหประชาชาติ พ.ศ. 2555-2559. (2554). *กรอบความร่วมมือหุ้นส่วนระหว่างไทยกับสหประชาชาติ ประเทศไทย พ.ศ. 2555-2559*.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559*. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *มาตรการดูแลช่วยเหลือนักท่องเที่ยวที่ประสบภัยของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา*. ค้นเมื่อ 29 มกราคม 2560. สืบค้นจาก http://www.mots.go.th/ewt_news.php?nid=6912

- กฤษฎพร นาคำมิน. (2548). การสำรวจทัศนคติของประชาชนเกี่ยวกับภัยพิบัติสึนามิที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจปี 2548. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- กวิน วงศ์ลีดี และศิริเพ็ญ เยี่ยมจรรยา. (2555). ปัจจัยด้านการตลาดและปัจจัยด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ตลาดนัดสวนจตุจักร. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- กษิติ วิชิตอักษรพงศ์. (2552). การป้องกันและลดผลกระทบจากคลื่นสึนามิโดยการเตือนภัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กัมปนาท วงษ์วัฒนพงศ์. (2556). การนำนโยบายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาเฉพาะในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติสึนามิ 6 จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กานต์ชนก ดาบสมเด็จ. (2550). ทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีต่อตำรวจท่องเที่ยว กรณีศึกษาตำรวจท่องเที่ยว 5 อูธรธานี. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545). องค์ประกอบของการท่องเที่ยว (Tourism Element).
- กำไลรัตน์ เข็นสุจิตร์. (2553). พยาบาลกับการจัดการสาธารณภัย.การประชุมวิชาการรวม รพ. กรุงเทพฯ 2010. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. (2558). แผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2558. กระทรวงมหาดไทย.
- โครงการการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการรับมือภัยพิบัติภัย. (ม.ป.ป.)
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จิรวุฒิ เจริญอาภาศรี. (2549). แนวทางการออกแบบอาคารเพื่อลดผลกระทบที่เกิดจากสึนามิ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจน บุญไพรัตน์สกุล. (2552). การส่งเสริมสุขภาพจิตผู้สูงอายุที่ประสบภัยสึนามิ.วารสาร โรงพยาบาลศรีธัญญา.
- เจริญ ธนสถิตกุล. (2548). คลื่นยักษ์สึนามิ วิธีสังเกตและป้องกัน. ครั้งที่2. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์วิญญา.
- ชาญชัย ธนาวุฒิ และเชาวน์ ขงเฉลิมชัย. (2556). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์การกำหนดบริเวณพื้นที่ที่มีโอกาสได้รับผลกระทบจากคลื่นสึนามิในอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์และข้อมูลจากการสำรวจระยะไกล.
- ชัยยศ ตั้งจิตดำรงรัตน์. (2553). ความพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรปราการ.มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ชินนภา กัลป์ยาพิเชษฐ. (2549). การประเมินประสิทธิผลการประชาสัมพันธ์เรื่องระบบเตือนภัยสึนามิในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตภัทรา คำพองแดง. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการภัยพิบัติ โดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน กรณีศึกษาตำบลชมพู อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ณัฐชัย ไชยรัตน์. (2550). แนวทางการพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวบนพื้นที่เสี่ยงภัยธรรมชาติกรณีพิบัติสึนามิ: กรณีศึกษา หาดกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐธีร์ เปรมะสุทธิพัฒน์. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทยของประชากร ในกรุงเทพมหานคร ภายหลังเกิดธรณีพิบัติสึนามิ. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เดชา มณีนัย. (2556). สึนามิภัยจากแผ่นดินไหว. รายงานวิชาการ. สำนักงานทรัพยากรธรณีเขต 3 (ปทุมธานี) กรมทรัพยากรธรณี.
- ตระการ ลิพหรวงศ์. (2548). แนวทางการปรับปรุงกฎหมายด้านสถาปัตยกรรมเพื่อลดความเสียหายจากคลื่นสึนามิ กรณีศึกษา เทศบาลเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ต. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวิดา กมลเวชช. (2554). คู่มือการจัดการภัยพิบัติท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- เทศบาลเมืองป่าตอง. (2558). จำนวนครุว์เรือนที่อยู่อาศัยจริงในเทศบาลเมืองป่าตอง. ค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2558. สืบค้นจาก <http://www.patongcity.go.th/index.php>
- เทศบาลเมืองป่าตอง. (2559). ข้อมูลทั่วไป. ที่ตั้งและอาณาเขต. ค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2559. สืบค้นจาก <http://www.patongcity.go.th/index.php>
- ไทยริอินชัวร์รัน. (2559). ฐานข้อมูลไทยริที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลของบริษัทประกันวินาศภัย. ตารางข้อมูลค่าสินไหมทดแทนและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องตามสาเหตุความเสียหายจากภัยธรรมชาติเป็นรายจังหวัดและอำเภอ ตั้งแต่ปีอุบัติเหตุ 2541-2554. ค้นเมื่อ 27 ธันวาคม 2559. สืบค้นจาก www.thaire.co.th/thaire_backend/upload/.../natural_mape20140327100402.xls
- ธเนศ ต่วนชะเอม. (2548). สึนามิ คลื่นกรรมแห่งความทรงจำ. กรุงเทพฯ. สมาคมนักวิจัย.
- นภชนก สุกประเสริฐ. (2553). ประสบการณ์ภัยพิบัติสึนามิและการฟื้นฟูพลังของวัยรุ่น ที่ได้รับผลกระทบภัยพิบัติสึนามิ พ.ศ. 2547 : การศึกษาแบบผสานวิธี. คณะจิตวิทยา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- นารีรัตน์ ชนเกษม. (2549). การจัดการความปลอดภัยเส้นทางอพยพหนีภัยธรรมชาติพิบัติคลื่นยักษ์สึนามิ
กรณีศึกษาถนนทวิวงศ์และถนนบางลา หาดป่าตอง อำเภอกระบุรี จังหวัดภูเก็ต. โครงการสห
วิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา.
- บุรฉัตร กันตะกะนิษฐ์. (2555). การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติจากแผ่นดินไหวของประชาชนใน
พื้นที่เทศบาลตำบล สันกำแพง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประสิทธิ์ ไหมสีเสน. (2550). ความต้องการและความพึงพอใจต่อการได้รับความช่วยเหลือของ
ผู้ประสบภัยพิบัติคลื่นยักษ์สึนามิในจังหวัดกระบี่. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- พรเทพ ศิริวนารังสรรค์. (2554). การจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน
Community Base Disaster Risk Management (CBDRM). วารสารสมาคมเวชศาสตร์ป้องกัน
แห่งประเทศไทย.
- พัชรียา นัทรเท. (2548). คลื่นสึนามิกับผลกระทบสิ่งแวดล้อม. โครงการฟิสิกส์และวิศวกรรม. กรม
วิทยาศาสตร์บริการ.
- พันกรณัฏฐ์ ชิวะวุฒิวินวินวิทย์. (2554). การควบคุมอาคารสำหรับการฟื้นฟูในเขตภัยพิบัติจากสึนามิ
กรณีศึกษาบ้านน้ำเค็ม ต.บางม่วง อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พีรญา เงินดี. (2551). ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อปัจจัยแวดล้อมด้าน
นันทนาการบริเวณหาดป่าตอง จังหวัดภูเก็ต หลังเกิดธรณีพิบัติคลื่นยักษ์สึนามิ ปี 2547 และ
ความต้องการกลับมาเยือนพื้นที่ในอนาคต. โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา.
- พีรพัฒน์ คำเกิด. (ม.ป.ป). วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อชีวิตและสังคม. วารสารวิชาการ.
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน. (ม.ป.ป.) กรุงเทพมหานคร: สักดิ์โสภณาการพิมพ์.
- ภาณุพันธ์ ธนาฤกษ์มงคล. (2552). ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานในการบริหารจัดการภัยพิบัติ
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดหนองคาย. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ภูเวียง ประคำมินทร์. (2555). ภัยธรรมชาติ (Natural Disaster). กรมอุตุนิยมวิทยา. กรุงเทพฯ.
- มนตรี เกียรติเผ่าพันธุ์. (2550). การจำลองสถานการณ์เพื่อประเมินประสิทธิภาพของแผนอพยพหนี
ภัยสึนามิของเทศบาลเมืองป่าตอง จังหวัดภูเก็ต. คณะการจัดการสิ่งแวดล้อม.
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รพีพร ชีรภัทรมงคล. (2557). การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการภัยพิบัติในพื้นที่
ประสบอุทกภัยต่อเนื่อง : กรณีศึกษาตำบลท่าคูม จังหวัดปราจีนบุรี. คณะสถาปัตยกรรม
ศาสตร์. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

- ลักษณะ ไทยเครือ. (2549). การสังเคราะห์เหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิ เพื่อเตรียมรับมือภัยพิบัติในอนาคต กรณีข้อมูลข่าวสาร : รายงานฉบับสมบูรณ์. คณะแพทยศาสตร์.
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วาสนา เพ็ชรภักดิ์. (2550). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผาสุกของผู้สูงอายุที่ประสบภัยพิบัติสึนามิ ปี 2547 อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศรีวัฒนา บุรวิศิษฐ์. (2552). ความพึงพอใจและบทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในการจัดการภัยพิบัติ กรณีศึกษาโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งทีมกู้ภัย จังหวัดอุบลราชธานี.
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ศักดิ์สกุล สุภกฤตอนันต์. (2549). ทิศนคติต่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยหลังเกิดสึนามิใน 6 จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามันของไทย. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิรินันต์ สุวรรณ โมลี. (2552). การศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติโดยชุมชนเป็นฐานจากภาคประชาสังคม: กรณีศึกษาชุมชนบ้านน้ำเค็ม ต.บางม่วง อ. ตะกั่วป่า จ. พังงา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- ศิริรักษ์ สิงหเสม. (2554). เครื่องข่ายนโยบายและการจัดการภัยพิบัติจากอุทกภัย : กรณีศึกษาเฉพาะจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดชัยภูมิ. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย.
- ศุภาวัลย์ นิมนิยม. (2552). การประเมินความเสียหายทางการเกษตรของพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติสึนามิในภาคใต้ของประเทศไทย.
- ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศผู้ประสบภัยฯ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2548). จำนวนผู้ได้รับบาดเจ็บ เสียชีวิต และสูญหายจากสึนามิ. กระทรวงมหาดไทย.
- ศูนย์วิจัยและพัฒนากองป้องกันและจัดการภัยพิบัติ. (2556). การจัดการภัยพิบัติกับอาเซียน (ASEAN).
ค้นเมื่อ 5 กรกฎาคม 2558. สืบค้นจาก
<http://dpm.nida.ac.th/main/index.php/articles/tsunami-and-earthquake/item/154>
- เสกสิน ศรีวัฒนานุกุลกิจ. (2553). การจัดการสาธารณภัย. เชียงใหม่: สาขาวิชาการจัดการสาธารณภัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). การจัดการภัยพิบัติและการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัย : กรณีศึกษาประเทศไทยและต่างประเทศ.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). ยุทธศาสตร์การวิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2555-2559) การวิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยวและบริบทการวิจัยการท่องเที่ยวไทยเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์วิจัยการท่องเที่ยวแห่งชาติ.
- สำนักงานสถิติจังหวัดภูเก็ต. (2558). รายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดทางภาคใต้. ค้นเมื่อ 2 กันยายน 2558. สืบค้นจาก <http://phuket.nso.go.th/>

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2556). *การสำรวจพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของชาวไทย พ.ศ. 2556*. สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานประมง. (2559). *รายงานแสดงแผนการจัดสรรงบประมาณจังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2559*. ค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2559. สืบค้นจาก http://www.bb.go.th/bbweb/?page_id=6013
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน. (ม.ป.ป.). *การท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดอันดามัน*. ค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2558. สืบค้นจาก www.osmsouth-w.moi.go.th/file-data/789554.doc
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน. (ม.ป.ป.). *ทรัพยากรการท่องเที่ยว*. ค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2558. สืบค้นจาก <http://www.osmsouth-w.moi.go.th/file-data/359396.pdf>
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน. (2556). *แผนปฏิบัติราชการประจำปีของกลุ่มจังหวัด*. ยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน. กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน.
- สำนักมาตรฐานและกำกับความปลอดภัยนักท่องเที่ยว. (2560). *อำนาจหน้าที่*. ค้นเมื่อ 25 มกราคม 2560. สืบค้นจาก http://secretary.mots.go.th/tourist/ewt_news.php?nid=1521&filename=index
- โสมสกา เพชรานนท์ และ นุชนาถ มั่งคั่ง. (2550). *แนวทางการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในพื้นที่ประสบภัยสึนามิ กรณีศึกษาที่อำเภอสุขสำราญ จังหวัดระนอง*. ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ และภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง. (2558). *จำนวนครัวเรือนที่อยู่อาศัยจริงในหมู่บ้านน้ำเค็ม*. ค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2558. สืบค้นจาก <http://www.bangmoung-sao.go.th/>
- องค์การบริหารส่วนตำบลบางม่วง. (2559). *สภาพและข้อมูลพื้นฐาน*. ค้นเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2559. สืบค้นจาก <http://www.bangmoung-sao.go.th/index.php>
- องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง. (2558). *จำนวนครัวเรือนที่อยู่อาศัยจริงในหมู่บ้านอ่าวนาง*. ค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2558. สืบค้นจาก <http://www.aonang.go.th/>
- องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง. (2559). *โครงสร้างทางภูมิศาสตร์*. ค้นเมื่อ 4 พฤศจิกายน 2559. สืบค้นจาก <http://www.aonang.go.th/>

- อนวัช เพิ่มทรัพย์. (2548). *โครงการออกแบบสถาปัตยกรรมเพื่อป้องกันภัยคลื่นยักษ์สึนามิ กลุ่มบ้านพักและอาคาร โรงแรม พี พี ไอร์แลนด์ คาบาน่า รีสอร์ท. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- อรพรรณ ชุนทอง. (2548). *ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการพื้นที่ชุมชนด้านอาชีพภายหลังประสบภัยพิบัติจากคลื่นยักษ์สึนามิ:กรณีศึกษาหมู่บ้านแห่งหนึ่งในจังหวัดภูเก็ต. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.*
- อาทิตย์ อินทวิ. (2551). *การพยากรณ์สึนามิโดยวิธีโครงข่ายใยประสาทเทียม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- อินทรา วุฒิสมนุญ. (2549). *การประชาสัมพันธ์เพื่อฟื้นฟูภาพลักษณ์การท่องเที่ยวชายฝั่งอันดามันของไทยหลังประสบภัยพิบัติสึนามิ โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภูมิภาคยุโรป. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.*
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่. (2560). *ปฏิญญาการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่สู่ความยั่งยืน. องค์การบริหารส่วนจังหวัดกระบี่. ค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2560. สืบค้นจาก http://www.krabi.go.th/krabi2015/m_file/declaration/declaration.pdf*
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา. (2560). *นโยบายด้านการท่องเที่ยว. องค์การบริหารส่วนจังหวัดพังงา. ค้นเมื่อ 3 กุมภาพันธ์ 2560. สืบค้นจาก <http://www.phanggapao.go.th/index.php?name=data&file=readdata&id=24>*
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต. (2560). *นโยบายด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว. องค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต. ค้นเมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2560. สืบค้นจาก <http://www.phuketcity.org/policy.php>*

เอกสารอ้างอิงต่างประเทศ

- Cheung, C., & Law, R. (2006). How can hotel guests be protected during the occurrence of a Tsunami. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 11(3), 289-295.
- Cioccioa, L., & Michaelb, E. J. (2007). Hazard or disaster: Tourism management for the inevitable in Northeast Victoria. *Tourism Management*, 28, 1-11.
- Cohen, E. (2007). Tsunami and flash-floods-contrasting modes of tourism-related disasters in Thailand. *Tourism Recreation Research*, 32(1), 21-39.
- Department for International Development. (2011). *Defining disaster resilience: A DFID approach paper*. UK: Department.

- Greenfield, C.M., Ingram. (2011). "An Analysis of US Navy Humanitarian Assistance and Disaster Relief Operations." Graduate School of Business & Public Policy, Naval Post Graduate School, Monterey, CA.
- Han, K. T. M. (2008). *Community-based disaster management in Myanmar: The case of Cyclone Nargis effected communities in Bogale township, Ayeyarvady division* (Master thesis). Chulalongkorn University, Bangkok.
- Mulligan, M., Ahmed, I., Shaw, J., Mercer, D., & Nadarajah, Y. (2012). Lessons for long-term social recovery following the 2004 tsunami: Community, livelihoods, tourism and housing. *Environmental Hazards*, 11(1), 38-51.
- Prideaux, B. (2004). The need to use disaster planning frameworks to respond to major tourism disasters. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 15(4), 281-298.
- Ritchie, B. (2008). Tourism disaster planning and management: From response and recovery to reduction and readiness. *Current Issues in Tourism*, 11(4), 315-348.
- Ritchie, B. W. (2004). Chaos, crises and disasters: A strategic approach to crisis management in the tourism industry. *Tourism Management*, 25, 669–683.
- Seneviratne, K., Baldry, D., & Pathirage, C. (2010). Disaster knowledge factors in managing disasters successfully. *International Journal of Strategic Property Management*, 14(4), 376-390.
- Sharpley, R. (2005). The Tsunami and tourism: A comment. *Current Issues in Tourism*, 8(4), 344-349.
- Terpstra, T. (2009). *Flood preparedness thoughts, feelings and intentions of the Dutch public*. Enschede: University of Twente.
- Tsai, C.-H., & Chen, C.-W. (2011). Development of a mechanism for Typhoon-and flood-risk assessment and disaster management in the hotel industry—A case study of the Hualien area. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 11(3), 324-341.
- UNISDR. (2016). *Sendai framework for disaster risk reduction 2015–2030*. Geneva, Switzerland: UNISDR.

ภาคผนวก

สภาพโดยทั่วไปของพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้ชายฝั่งทะเลอันดามัน ที่ได้รับผลกระทบจากคลื่นสึนามิ จังหวัดกระบี่

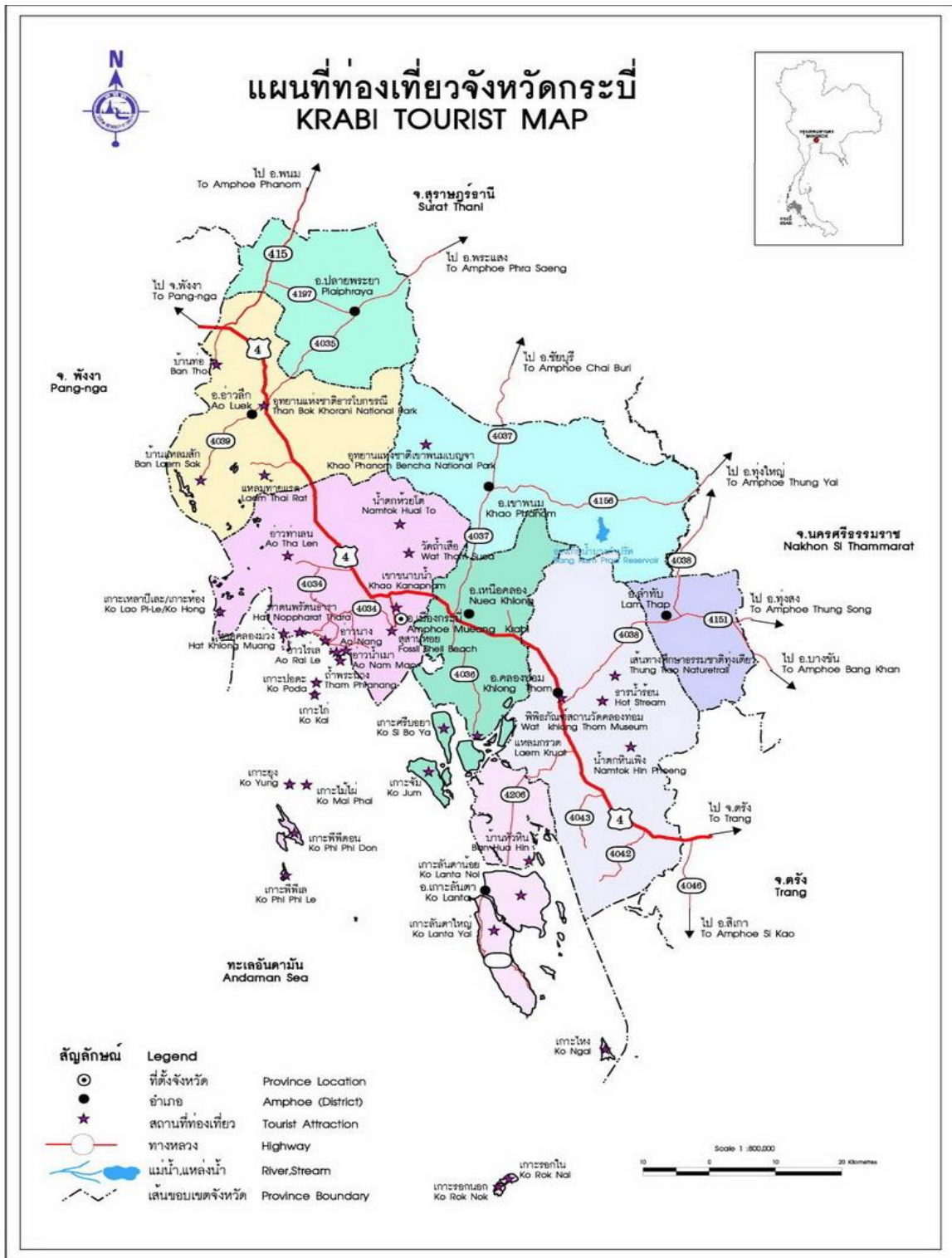
สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดกระบี่นั้น ทางตอนเหนือประกอบด้วย เทือกเขายาวทอดตัวไปในแนวเหนือจรดใต้ สลับกับสภาพพื้นที่แบบลูกคลื่นลอนลาด และลอนชัน มีที่ราบชายฝั่งทะเลด้านทิศตะวันตก บริเวณทางทิศใต้ มีสภาพเป็นภูเขากระจัดกระจาย สลับกับพื้นที่แบบลูกคลื่น ส่วนบริเวณทางตอนใต้สุด และตะวันตกเฉียงใต้นั้น มีสภาพพื้นที่เป็นแบบลูกคลื่นลอนลาดจนถึงค่อนข้างเรียบ และมีภูเขาสูงต่ำ สลับกันไป บริเวณด้านทิศตะวันตกมีลักษณะเป็นชายฝั่งติดกับทะเลอันดามันยาวประมาณ 160 กิโลเมตร ซึ่ง ประกอบด้วยหมู่เกาะน้อยใหญ่ประมาณ 130 เกาะ แต่เป็นเกาะที่มีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 13 เกาะ และมีเกาะที่สำคัญได้แก่ เกาะลันตา ซึ่งเป็นที่ตั้งของอำเภอเกาะลันตา และเกาะพีพี ซึ่งอยู่ในเขตอำเภอเมือง เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามติดอันดับของโลก

ทิศเหนือ ติดกับจังหวัดพังงาและจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทิศใต้ ติดกับจังหวัดตรังและทะเลอันดามัน

ทิศตะวันออก ติดกับจังหวัดนครศรีธรรมราช

ทิศตะวันตก ติดกับจังหวัดพังงาและทะเลอันดามัน

ภาพประกอบ 37: แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดกระบี่
ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2558ก

จังหวัดพังงา

พังงา เป็นจังหวัดที่มีภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นป่าเขา มีพื้นที่ 4,170.895 ตารางกิโลเมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 788 กิโลเมตรสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดพังงา เป็นภูเขาสลับซับซ้อน ทอดเป็นแนวยาวจากทิศเหนือไปทิศใต้ มีชายฝั่งทะเลยาวประมาณ 239.25 กิโลเมตร มีพื้นที่ป่าไม้ เป็นป่าไม้ประเภทไม้ผลัดใบ มีชนิดป่าที่สำคัญ ได้แก่ป่าดิบเขา ป่าดิบชื้น และป่าชายเลน สำหรับบริเวณที่เป็นที่ราบจะลาดลงจากทิศตะวันออกไปยังทิศตะวันตก ลงสู่ทะเลอันดามันตามชายฝั่งทะเลจะมีป่าชายเลนเกือบตลอดพื้นที่ประกอบด้วย เกาะประมาณ 105 เกาะ และมีเกาะอยู่ในทะเลอันดามันจำนวนมาก เช่น เกาะยาว หมู่เกาะสุรินทร์ และหมู่เกาะสิมิลัน

ทิศเหนือ ติดกับจังหวัดระนอง และจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทิศใต้ ติดกับจังหวัดภูเก็ต และทะเลอันดามัน

ทิศตะวันออก ติดกับจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดกระบี่

ทิศตะวันตก ติดกับทะเลอันดามัน

จังหวัดภูเก็ต

ภูเก็ตมีพื้นที่ประมาณ 1.75 ล้านไร่ พื้นที่ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 70 เป็นที่ราบสูงหรือภูเขา มีเทือกเขาทอดยาวในแนวเหนือใต้ ยอดเขาที่สูงที่สุดคือ ยอดเขาไม้เท้าสิบสอง ซึ่งสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 529 เมตร ตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลป่าตอง อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ตมีลักษณะเป็นเกาะซึ่งมีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ตั้งอยู่ฝั่งทะเลด้านตะวันตกของภาคใต้ ความยาวของเกาะจากเหนือจรดใต้ประมาณ 48.7 กิโลเมตร และความกว้างจากตะวันตกไปตะวันออกประมาณ 21.3 กิโลเมตร มีเกาะบริวารอีก 39 เกาะ และพื้นที่ส่วนที่เหลือประมาณร้อยละ 30 เป็นที่ราบแถบเชิงเขาและชายฝั่งทะเลอยู่บริเวณตอนกลางและตอนใต้ของเกาะติดกับทะเลอันดามัน ซึ่งตั้งอยู่ในมหาสมุทรแปซิฟิก

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดพังงา โดยมีสะพานสารสินเชื่อมอำเภอตะกั่วป่า จังหวัด

พังงา

ทิศใต้และตะวันตก ติดต่อกับทะเลอันดามัน

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอ่าวพังงาและจังหวัดพังงา

จากสถิติข้อมูลของกรมการท่องเที่ยวเกี่ยวกับจำนวนรายได้จากการท่องเที่ยวเปรียบเทียบกับจังหวัดในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันและจังหวัดในภาคใต้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554-2556 ปรากฏดังนี้

ตาราง 10: การเปรียบเทียบรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดภาคใต้ 5 อันดับแรก

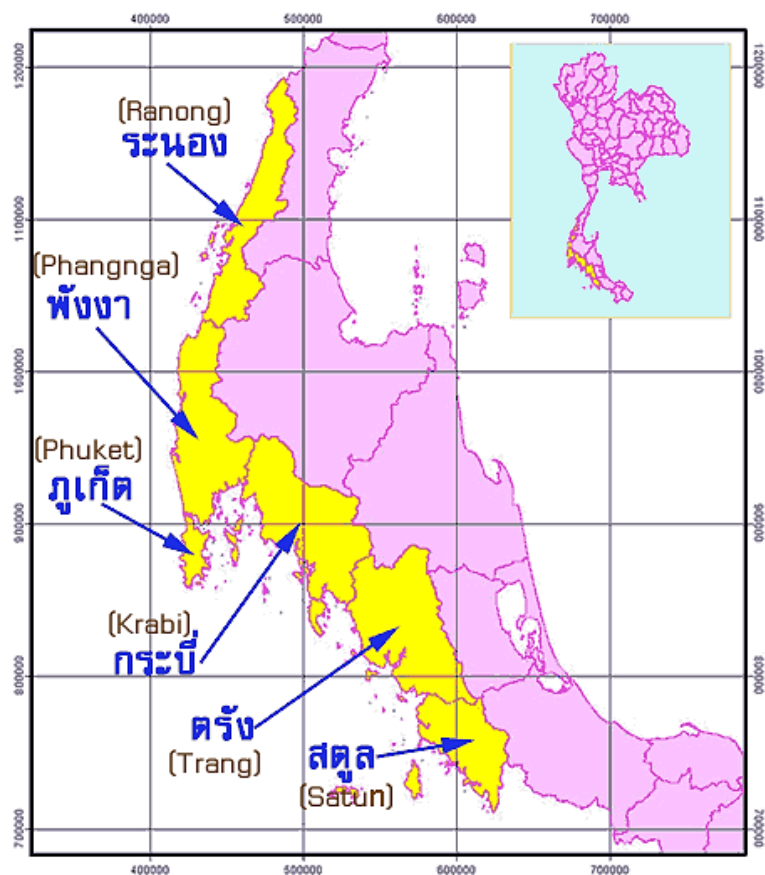
จังหวัด	รายได้ (ล้านบาท)		
	2554	2555	2556
ภูเก็ต	188,822.46	228,984.88	241,926.99
กระบี่	37,646.09	48,270.57	60,086.73
สุราษฎร์ธานี	23,695.83	35,571.36	51,254.51
สงขลา	23,296.00	26,702.29	37,275.81
พังงา	5,677.57	9,177.24	13,493.50

ที่มา : ดัดแปลงจาก กรมการท่องเที่ยว (2557)

จากตารางจะเห็นได้ว่าจังหวัดท่องเที่ยวทางทะเลที่สำคัญทางภาคใต้ที่สามารถทำรายได้ให้แก่ประเทศไทยได้อย่างงดงามอย่าง ภูเก็ต กระบี่ สุราษฎร์ธานี สงขลา พังงา รวมทั้งจังหวัดอื่นๆก็สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยได้อย่างมหาศาลปีละหลายล้านล้านบาท และจังหวัดภูเก็ตมีจำนวนรายได้ที่ได้จากการท่องเที่ยวมากเป็นอันดับหนึ่งของกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันและของภาคใต้ดังตาราง (สำนักงานสถิติจังหวัดภูเก็ต, 2558)

ภาพประกอบ 40: ลักษณะภูมิประเทศภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน

ภาพประกอบ 41: แผนที่ประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบจากสึนามิ

ที่มา : ศูนย์วิจัยภูมิสารสนเทศเพื่อประเทศไทย [GISTHAI] จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558

จากภาพในข้างต้นกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน ประกอบด้วย จังหวัด กระบี่ จังหวัดตรัง จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดระนอง กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลอันดามัน นี้ มีพื้นที่เป็นแนวทอดยาวตามชายฝั่งทะเลอันดามันทางทิศตะวันตกของประเทศไทย โดยในแต่ละจังหวัดมีลักษณะภูมิประเทศ และมีพื้นที่โดยรวมประมาณ 17,688.915 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 24 ของพื้นที่ภาคในใต้ทั้งหมด มีลักษณะรูปร่างเรียวยาว และแคบ เป็นลักษณะภูเขาที่ สลับซับซ้อนทอดเป็นแนวยาวจากทิศเหนือไปยังทิศใต้ มีชายฝั่งทะเล มีป่าไม้ประเภทไม้ผลัดใบ ทั้ง ป่าดิบเขา ป่าดิบชื้น ป่าชายเลน และมีลักษณะเป็นหมู่เกาะ

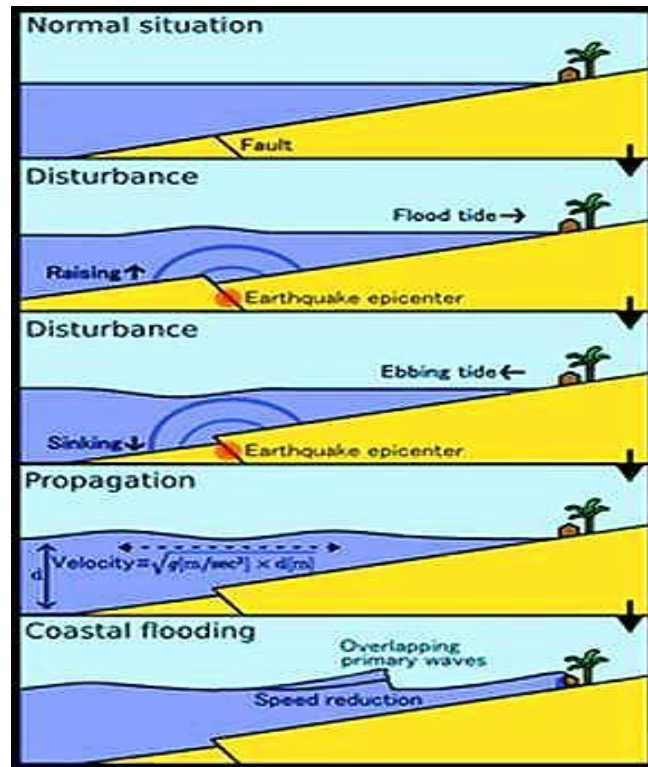
จะเห็นได้ว่าภูมิประเทศของทั้ง 3 จังหวัดนั้นมีพื้นที่เป็นชายหาดทอดยาวที่เชื่อมติด กับทะเลฝั่งอันดามัน มีสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลาย และอยู่ใกล้กับศูนย์กลางของ แผ่นดินไหวที่เกิดขึ้น ณ หมู่เกาะสุมาตรา ทางตอนเหนือของประเทศอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 26

ธันวาคม พ.ศ. 2547 จึงทำให้ทั้ง 3 จังหวัดได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ในครั้งนั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

แนวรอยต่อของแผ่นเปลือกโลกที่มักก่อให้เกิดแผ่นดินไหวที่รุนแรงแห่งหนึ่งนั้น อยู่ในบริเวณของมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งเรียกว่า เขตแผ่นดินไหวมหาสมุทรแปซิฟิก (Pacific Seismic Belt) และเขตนี้เองเป็นบริเวณเดียวกันกับแนวภูเขาไฟที่ได้โอบล้อมอยู่ทางด้านทิศตะวันตก และทิศตะวันออกของมหาสมุทรแปซิฟิก ที่เรียกว่า วงแหวนอัคินี (Ring of Fire) ประกอบด้วย แนวของภูเขาไฟในคาบสมุทรคัมชัตคาของประเทศรัสเซีย หมู่เกาะญี่ปุ่น หมู่เกาะฟิลิปปินส์ และหมู่เกาะของประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของมหาสมุทร ส่วนด้านทิศตะวันออกนั้นมีแนวของภูเขาไฟบริเวณชายฝั่งตะวันตกของทวีปอเมริกาเหนือและทวีปอเมริกาใต้ซึ่งที่บริเวณรอยต่อของแผ่นเปลือกโลกต่างๆเหล่านั้น มักเกิดแผ่นดินไหวและเกิดภูเขาไฟปะทุหรือระเบิดอยู่บ่อยครั้ง โดยเฉพาะในบริเวณของวงแหวนอัคินีในมหาสมุทรแปซิฟิกดังกล่าว

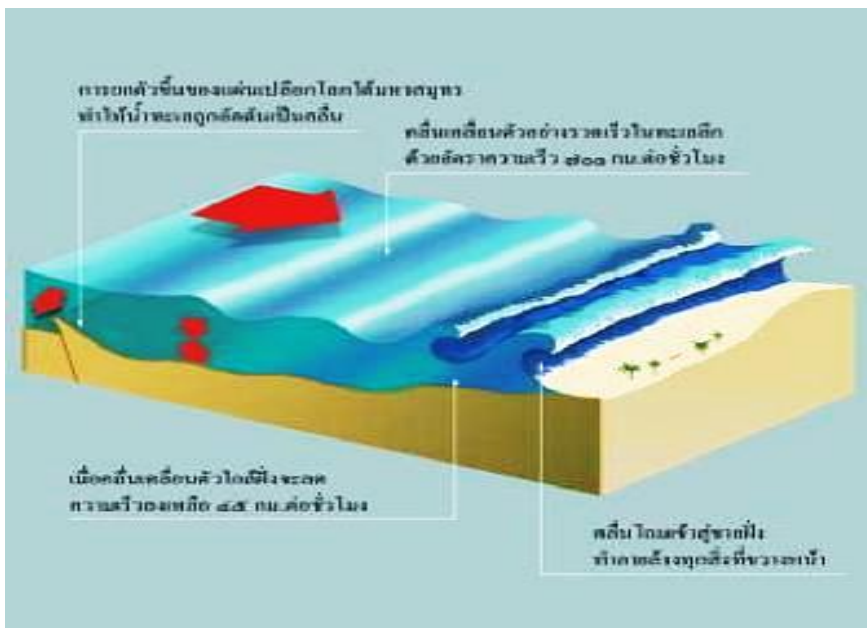
ภาพประกอบ 42: แผนที่โลกแสดงแนวเขตรอยต่อของแผ่นเปลือกโลก

ภาพประกอบ 43: ภาพจำลองการเกิดแผ่นดินไหวใต้ท้องทะเล

เมื่อแผ่นดินใต้ทะเลนั้นได้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปร่างอย่างกะทันหัน จนทำให้น้ำทะเลเกิดเคลื่อนตัวเพื่อที่จะปรับระดับให้เข้าสู่จุดสมดุลได้ตามเดิม และก่อให้เกิดเป็นคลื่นสึนามิ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงรูปร่างของพื้นทะเลนั้นมักจะเกิดขึ้นเมื่อเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวเนื่องจากการขยับตัวของเปลือกโลก ซึ่งจะเกิดขึ้น ณ บริเวณที่ขอบของเปลือกโลกหลายต่อหลายแผ่นเชื่อมต่อกันที่เรียกว่ารอยเลื่อน (Fault) เช่น รอยเลื่อนบริเวณขอบของมหาสมุทรแปซิฟิก เป็นต้น นอกจากแผ่นดินไหวแล้ว เหตุการณ์ดินถล่มใต้น้ำที่มักเกิดร่วมกับแผ่นดินไหวสามารถที่จะทำให้เกิดคลื่นสึนามิได้เช่นกัน

คลื่นสึนามิใช้เวลาที่ในการเคลื่อนที่ที่นานมาก โดยมักจะเริ่มจากไม่กี่นาทีไปจนถึงเป็นชั่วโมง และในขณะเดียวกันก็มีความยาวของคลื่นที่ยาวมากเช่นกัน โดยอาจยาวได้ถึงหลายร้อยกิโลเมตร ความสูงของคลื่นในทะเลเปิดมักจะน้อยกว่าหนึ่งเมตร ซึ่งจะทำให้ไม่เป็นที่สังเกตของผู้คนที่อยู่บนเรือ คลื่นสึนามินั้นจะสามารถเคลื่อนที่ด้วยความเร็วตั้งแต่ 500 ถึง 1,000 กิโลเมตรต่อชั่วโมงได้เลยทีเดียว อย่างไรก็ตามเมื่อคลื่นเข้าสู่ชายฝั่งที่มีความลึกลดลงคลื่นสึนามิก็จะมีความเร็วลดลง แต่จะเริ่มก่อตัวเป็นคลื่นสูง โดยอาจจะมีความสูงมากกว่า 30 เมตร ดังภาพด้านล่าง

ภาพประกอบ 44: ภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่ของคลื่นสึนามิ

ภาพประกอบ 45: ภาพแสดงประเทศที่ได้รับผลกระทบจากคลื่นสึนามิ

แผ่นดินไหวในมหาสมุทรอินเดีย พ.ศ. 2547

ความเสียหายที่ของประเทศต่างๆภายหลังจากที่ถูกคลื่นสึนามิพัดถล่มเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 เวลา 00:58:50 น. (07:58:50 เวลาท้องถิ่น) แมกนิจูด 9.1–9.3 Mw มีความลึก 30 กิโลเมตร (19 ไมล์) จุดเหนือศูนย์เกิดแผ่นดินไหว : 3.316°N 95.854°E พิกัดภูมิศาสตร์ : 3.316°N 95.854°E ประเภทแผ่นดินไหวเมกะทรัสต์ ซึ่งเป็นแผ่นดินไหวใต้ท้องทะเล (เขตมุดตัว) และประเทศที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์มีดังนี้ ได้แก่ อินโดนีเซีย ศรีลังกา อินเดีย ไทย มัลดีฟส์ โชมาเลีย พม่า มาเลเซีย แทนซาเนีย เซเชลส์ บังกลาเทศ แอฟริกาใต้ เยเมน เคนยา มาดากัสการ์ และคลื่นสึนามิมีความสูง (สูงสุด 30 เมตร) ซึ่งเหตุการณ์ครั้งนั้นมีผู้ประสบภัย และผู้เสียชีวิตรวมกว่า 230,210 – 280,000 ราย

ตาราง 11: จำนวนผู้เสียชีวิต บาดเจ็บ และสูญหายจากสึนามิในปี 2547

จังหวัด	คนไทย			ต่างชาติ			เสียชีวิตไม่สามารถระบุสัญชาติได้
	เสียชีวิต	บาดเจ็บ	สูญหาย	เสียชีวิต	บาดเจ็บ	สูญหาย	
พังงา	1,389	4,344	1,428	2,114	1,253	305	722
กระบี่	357	808	329	203	568	240	161
ภูเก็ต	151	591	256	111	520	364	17
ระนอง	153	215	9	6	31	0	0
ตรัง	3	92	1	2	20	0	0
สตูล	6	15	0	0	0	0	0
รวม	2,059	6,065	2,023	2,436	2,023	909	900

หมายเหตุ : ข้อมูลกรณีรับแจ้งสูญหายได้ผ่านการตรวจสอบเบื้องต้น ณ วันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2548 โดยตัดรายชื่อแจ้งเข้าช้อน และกลับภูมิลำเนาเดิม / บาดเจ็บ / เสียชีวิต / พบตัว
ที่มา: ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศผู้ประสบภัยฯ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2548

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสึนามิของผู้นำชุมชน

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติสึนามิของผู้นำหรือตัวแทนชุมชน ในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิ ซึ่งข้อมูลที่จะได้จากการสัมภาษณ์นี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการวางแผนเพื่อรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินอันเกิดจากคลื่นยักษ์สึนามิที่มีความเหมาะสมสำหรับชุมชน

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....ตำแหน่ง.....

ชื่อชุมชน.....เบอร์โทรศัพท์.....

ตอนที่ 2. คำถามสำหรับผู้นำชุมชน

1.ผลกระทบและการรับมือกับภัยพิบัติสึนามิ ในปี พ.ศ. 2547

1.1. ชุมชนของท่านได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติสึนามิอย่างไร ชุมชนมีความเสียหายในเรื่องใดบ้างหรือมีความสูญเสียมากน้อยเพียงใด

1.2. ชุมชนของท่านมีปัญหาหรืออุปสรรคในการรับมือกับเหตุการณ์ครั้งนั้นอย่างไรและในชุมชนได้มีการรับมือกับภัยพิบัติสึนามิเมื่อครั้ง ในปี พ.ศ. 2547 อย่างไรบ้าง จงอธิบาย

1.3. จากเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิที่ผ่านมา ท่านคิดว่าชุมชนของท่านต้องการได้รับการช่วยเหลือด้านใดมากที่สุด เพราะเหตุใด และท่านคิดว่าการช่วยเหลือด้านบรรเทา

สาธารณภัยในครั้งนั้นมีความเหมาะสม ทัวถึง ทันท่วงที หรือดีพอหรือยังสำหรับชุมชนของท่าน หากยังไม่ดีพอ มีเรื่องใดบ้างที่สมควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง เพื่อให้เกิดการพัฒนาระบบในการบริหารจัดการภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพสูงมากขึ้น

2. การเตรียมความพร้อมในการรับมือ

2.1. ชุมชนของท่านในปัจจุบันมีกิจกรรมอย่างไรบ้าง ที่จะเป็นการดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงหรือการเตรียมความพร้อม ในการรับมือภัยพิบัติสึนามิที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต

2.2. ชุมชนของท่านมีปัญหาหรืออุปสรรคในการในการเตรียมความพร้อม หรือการลดความเสี่ยงมีอะไรบ้าง

2.3. ชุมชนของท่านมีอาสาสมัคร หรือเครือข่ายชุมชนในการช่วยเหลือ ป้องกัน และบรรเทาทุกข์เกี่ยวกับภัยพิบัติหรือไม่ หากมีองค์กรเหล่านั้นติดต่อประสานงานหรือมีการดำเนินงานอย่างไร ยามเมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้น

2.4. ภายในชุมชนของท่านมีที่หลบภัยหรือมีศูนย์พักพิงช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยหรือไม่ หากมีสถานที่แห่งนั้นอยู่ที่ใด และมีการดำเนินการดูแล การให้ความช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยอย่างไร มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบและประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง

3. ด้านศักยภาพและทรัพยากร

ชุมชนของท่านมีทรัพยากรอะไรบ้าง หรือมีจุดแข็งด้านใด ที่ท่านคิดว่าจะสามารถนำมาใช้ในการรับมือกับภัยพิบัติสึนามิที่อาจจะเกิดขึ้นอีกในอนาคตได้

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสึนามิขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติสึนามิขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิ ซึ่งข้อมูลที่จะได้จากการสัมภาษณ์นี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการวางแผนเพื่อรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินอันเกิดจากคลื่นยักษ์สึนามิที่มีความเหมาะสมสำหรับพื้นที่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....ตำแหน่ง.....

ชื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....เบอร์โทรศัพท์.....

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์

1. ประสบการณ์ในการรับมือที่ผ่านมา

1.1 ท่านได้มีบทบาท หรือได้มีการดำเนินการอย่างไรบ้าง ในการรับมือกับภัยพิบัติสึนามิที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2547

1.2 การเกิดภัยพิบัติสึนามิที่ผ่านมาในปี พ.ศ. 2547 ท่านได้พบปัญหา หรืออุปสรรค ในการรับมืออย่างไรบ้าง

2. การเตรียมความพร้อมรับมือในปัจจุบัน

2.1 ท่านได้มีการดำเนินการ หรือมีกิจกรรมใดบ้าง ที่จะใช้ในการลดความเสี่ยงหรือเพื่อเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสึนามิที่อาจจะเกิดขึ้นได้อีกครั้งในอนาคตข้างหน้า

ตอนที่ 3 แบบตรวจสอบกิจกรรมการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติสึนามิขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ที่ตรงกับความเป็นจริงในหน่วยงานของท่าน

คำนิยาม : มี/ ไม่มี หมายถึง การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสึนามิ หรือไม่มีกิจกรรมใดๆเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับมือต่อสึนามิที่อาจจะเกิดขึ้น

การเตรียมความพร้อมรับมือสึนามิ	มี	ไม่มี
1.การฝึกซ้อมแผนในการรับมือสึนามิแก่บุคลากร เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ		
2.การอบรมบุคลากร เจ้าหน้าที่ให้มีความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติ มีทักษะและความสามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้หลากหลายรูปแบบ		
3.การเตรียมความพร้อมด้านจำนวนบุคลากร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการรับมือกับสึนามิ		
4.การประชาสัมพันธ์ ให้ข่าวสาร และการเตือนภัยสึนามิแก่ชุมชน		
5.การจัดทำแผนที่เส้นทางในการอพยพหนีภัยไปยังที่ปลอดภัยแก่ประชาชน		
6.จัดทำป้ายบอกสถานที่หลบภัยจากสึนามิ		
7.การจัดตั้งหอเตือนภัยสึนามิ และการดูแลซ่อมแซมให้สามารถใช้งานได้อยู่เสมอ		
8.การจัดทำคู่มือ ในการให้ความรู้เกี่ยวกับสึนามิ		
9.จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจในการช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัย		
10.จัดตั้งคณะกรรมการในการเฝ้าระวังภัย และการเตือนภัย		
11.วางแผนเส้นทางในการอพยพหนีภัย ทั้งทางหลักและทางรอง		
12.จัดตั้งหน่วยแพทย์ พยาบาล เพื่อดูแลรักษาผู้ประสบภัย		
13.มีการจัดสรรงบประมาณในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ		
14.การวางแผนช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างเป็นระบบ และเหมาะสม		
15.จัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆที่มีความจำเป็นในการช่วยเหลือชีวิตของผู้ประสบภัย		

การเตรียมความพร้อมรับมือสึนามิ	มี	ไม่มี
16. จัดเตรียมถุงยังชีพ อาหาร น้ำ ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่มไว้แจกจ่ายให้แก่ผู้ประสบภัย		
17. มีการแบ่งเขตพื้นที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน		
18. การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในด้านการจัดการจราจรเส้นทางในการอพยพหนีภัยในยามเกิดสึนามิขึ้น		
19. การประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการรักษาความสงบเรียบร้อย และทรัพย์สินของประชาชนภายหลังภัยพิบัติได้ผ่านพ้นไปแล้ว		
20. การจัดตั้งสถานที่ปลอดภัยเพื่อใช้หลบภัยในยามเกิดสึนามิขึ้น		
21. ประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง หรือหน่วยงานที่อยู่ใกล้เคียง เช่น สถานีตำรวจ โรงพยาบาล กู้ภัย ฯลฯ		
22. การจัดทำทีมกู้ภัย เช่น หนึ่งตำบล หนึ่งทีมกู้ภัย เป็นต้น		
23. การติดตั้งระบบเตือนภัยในพื้นที่เสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบจากสึนามิ		
24. จัดทำที่อาบน้ำ หรือรถสุขาเคลื่อนที่ เพื่อให้บริการประชาชนผู้ประสบภัย		
25. สร้างศูนย์พักพิงชั่วคราว สำหรับเป็นที่พักของผู้ประสบภัย		
26. แจกหมายเลขหรือระบุช่องทางในการสื่อสารให้แก่ผู้ที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย ได้สามารถติดต่อกับหน่วยงานในการช่วยเหลือได้		
27. การกำหนดให้มีการเฝ้าระวังรักษาด้านสภาพจิตใจแก่ผู้ประสบภัย		
28. จัดเตรียมยานพาหนะเพื่อใช้ลำเลียงผู้ประสบภัยไปยังที่ปลอดภัย และนำผู้ที่ได้รับบาดเจ็บส่งโรงพยาบาล		
29. การวางแผน สนับสนุน และส่งเสริมให้ประชาชนมีการจัดตั้งกลุ่ม หรือเครือข่ายในการรับมือกับภัยพิบัติต่างๆที่จะเกิดขึ้น		
30. จัดเตรียมรถบรรทุกน้ำแจกจ่ายแก่ประชาชนเพื่อการอุปโภค และบริโภค		
31. จัดตั้งคณะกรรมการในการทำงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยตรง		
32. จัดทำฐานข้อมูลกำลังเจ้าหน้าที่ อาสาสมัคร เครือข่ายชุมชน ในการช่วยเหลือและบรรเทาสาธารณภัย		
33. ประสานงานขอความช่วยเหลือด้านงบประมาณในการฟื้นฟู จากองค์กรภายนอก เช่น การขอรับบริจาคเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัย		
34. การติดตามสถานการณ์ของโลกเกี่ยวกับปัจจัยที่อาจจะก่อให้เกิดสึนามิได้ เพื่อ		

การเฝ้าระวัง		
การเตรียมความพร้อมรับมือสึนามิ	มี	ไม่มี
35.จัดทำแผนในการรับมือภัยพิบัติจากสึนามิอย่างเป็นระบบ		
36.การสนับสนุนบุคลากร ด้านการซ่อมหรือสร้างอาคารบ้านเรือนให้แก่ผู้ประสบภัย		
37.การวางแผนและเตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่อจัดเก็บซากที่เกิดจากความเสียหาย การทำความสะอาดภายในชุมชน เช่น ถนน โรงเรียน ฯลฯ ในพื้นที่ที่ประสบภัย		
38.กำหนดแนวทางหรือแผนงานเพื่อทำการตรวจสอบ การประเมินความเสียหาย ภายหลังจากการเกิดภัย		
39.การกำหนดแนวทาง แผนงาน งบประมาณ เพื่อพัฒนาส่งเสริมอาชีพให้แก่ผู้ประสบภัย หลังจากภัยพิบัติได้ผ่านพ้นไป		

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสึนามิของสถานีดำรง

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติสึนามิของสถานีดำรง ในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิ ซึ่งข้อมูลที่จะได้จากการสัมภาษณ์นี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการวางแผนเพื่อรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินอันเกิดจากคลื่นยักษ์สึนามิที่มีความเหมาะสมสำหรับพื้นที่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....ตำแหน่ง.....

ชื่อหน่วยงาน.....เบอร์โทรศัพท์.....

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์

1. ประสบการณ์ในการรับมือที่ผ่านมา

1.1 ท่านได้มีบทบาท หรือได้มีการดำเนินการอย่างไรบ้าง ในการรับมือกับภัยพิบัติสึนามิที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2547

1.2 การเกิดภัยพิบัติสึนามิที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2547 ท่านได้พบปัญหา หรืออุปสรรค ในการรับมืออย่างไรบ้าง

2. การเตรียมความพร้อมรับมือในปัจจุบัน

2.1 ท่านได้มีการดำเนินการ หรือมีกิจกรรมใดบ้าง ที่จะใช้ในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสึนามิที่อาจจะเกิดขึ้นได้อีกครั้งในอนาคตข้างหน้า

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสึนามิของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติสึนามิของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัด ในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิ ซึ่งข้อมูลที่จะได้จากการสัมภาษณ์นี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการวางแผนเพื่อรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินอันเกิดจากคลื่นยักษ์สึนามิที่มีความเหมาะสมสำหรับพื้นที่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....ตำแหน่ง.....

ชื่อหน่วยงาน.....เบอร์โทรศัพท์.....

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์

1. ประสบการณ์ในการรับมือที่ผ่านมา

1.1 ท่านได้มีบทบาท หรือได้ดำเนินการอย่างไรบ้าง ในการรับมือกับภัยพิบัติสึนามิที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2547

1.2 การเกิดภัยพิบัติสึนามิที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2547 ท่านได้พบปัญหา หรืออุปสรรค ในการรับมืออย่างไรบ้าง

2. การเตรียมความพร้อมรับมือในปัจจุบัน

2.1 ท่านได้มีการดำเนินการ หรือมีกิจกรรมใดบ้าง ที่จะใช้ในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสึนามิที่อาจจะเกิดขึ้นได้อีกครั้งในอนาคตข้างหน้า

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสึนามิของ
กรมพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติสึนามิของกรมพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยจากสึนามิซึ่งข้อมูลที่จะได้จากการสัมภาษณ์นี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการวางแผนเพื่อรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินอันเกิดจากคลื่นยักษ์สึนามิที่มีความเหมาะสมสำหรับพื้นที่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....ตำแหน่ง.....

ชื่อหน่วยงาน.....เบอร์โทรศัพท์.....

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์

1. ประสบการณ์ในการรับมือที่ผ่านมา

1.1 ท่านได้มีบทบาท หรือได้มีการดำเนินการอย่างไรบ้าง ในการรับมือกับภัยพิบัติสึนามิที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2547

1.2 การเกิดภัยพิบัติสึนามิที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2547 ท่านได้พบปัญหา หรืออุปสรรค ในการรับมืออย่างไรบ้าง

2. การเตรียมความพร้อมรับมือในปัจจุบัน

2.1 ท่านได้มีการดำเนินการ หรือมีกิจกรรมใดบ้าง ที่จะใช้ในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสึนามิที่อาจจะเกิดขึ้นได้อีกครั้งในอนาคตข้างหน้า

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสึนามิของอาสาสมัครกู้ภัย

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติสึนามิของอาสาสมัครกู้ภัย ในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิ ซึ่งข้อมูลที่จะได้จากการสัมภาษณ์นี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการวางแผนเพื่อรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินอันเกิดจากคลื่นยักษ์สึนามิที่มีความเหมาะสมสำหรับพื้นที่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....ตำแหน่ง.....

ชื่อหน่วยงาน.....เบอร์โทรศัพท์.....

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์

1. ประสบการณ์ในการรับมือที่ผ่านมา

1.1 ท่านได้มีบทบาท หรือได้มีการดำเนินการอย่างไรบ้าง ในการรับมือกับภัยพิบัติสึนามิที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2547

1.2 การเกิดภัยพิบัติสึนามิที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2547 ท่านได้พบปัญหา หรืออุปสรรค ในการรับมืออย่างไรบ้าง

2. การเตรียมความพร้อมรับมือในปัจจุบัน

2.1 ท่านได้มีการดำเนินการ หรือมีกิจกรรมใดบ้าง ที่จะใช้ในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสึนามิที่อาจจะเกิดขึ้นได้อีกครั้งในอนาคตข้างหน้า

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสึนามิของตำรวจท่องเที่ยว

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมในการรับมือภัยพิบัติสึนามิของตำรวจท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิ ซึ่งข้อมูลที่จะได้จากการสัมภาษณ์นี้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการวางแผนเพื่อรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินอันเกิดจากคลื่นยักษ์สึนามิที่มีความเหมาะสมสำหรับพื้นที่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล

ชื่อผู้ให้ข้อมูล.....ตำแหน่ง.....

ชื่อหน่วยงาน.....เบอร์โทรศัพท์.....

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสำหรับการสัมภาษณ์

1. ประสบการณ์ในการรับมือที่ผ่านมา

1.1 ท่านได้มีบทบาท หรือได้มีการดำเนินการอย่างไรบ้าง ในการรับมือกับภัยพิบัติสึนามิที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2547

1.2 การเกิดภัยพิบัติสึนามิที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2547 ท่านได้พบปัญหา หรืออุปสรรค ในการรับมืออย่างไรบ้าง

2. การเตรียมความพร้อมรับมือในปัจจุบัน

2.1 ท่านได้มีการดำเนินการ หรือมีกิจกรรมใดบ้าง ที่จะใช้ในการเตรียมความพร้อมรับมือภัยพิบัติสึนามิที่อาจจะเกิดขึ้นได้อีกครั้งในอนาคตข้างหน้า

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล

นายรณณภัทร พัน โภฎี

รหัสประจำตัวนักศึกษา

5610521545

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จ
ศิลปศาสตรบัณฑิต (สาขาสื่อสารมวลชน)	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	2549

การนำเสนอผลงานวิจัยต่อที่ประชุมวิชาการ

เข้าร่วมการประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารจัดการ ครั้งที่ 8 คณะวิทยาการ
จัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่